అముద్రితాంధ్రగ్రంథసర్వస్వము, ౬.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

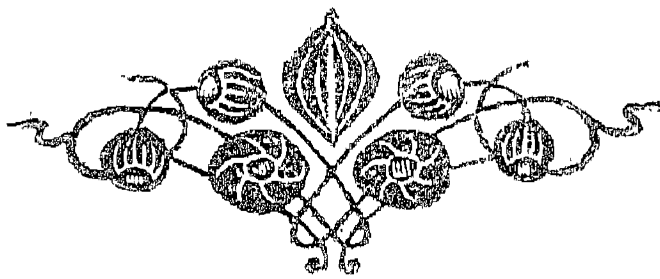
ఇది

కట్టా వరదరాజేంద్రకవిచే

రచియింపఁబడి

శ్రీ చెలికాని లచ్చారావుగారిచే

సంపాదింపఁబడినది.

చిత్రాడః

శ్రీ రామవిలాస ముద్రాక్షరశాల ముద్రితము.

1921.

వెల రు 1—8—0.

పీఠిక.

కవి వంశము.

ఈ శ్రీరంగమాహాత్మ్యమును వ్రాసిన కవి కట్టా వరదరాజేంద్రుఁడు. ఇతఁడు వేంకటేశ్వరభక్తుఁ డనియు, యతిరాజస్వామి యను నైష్ఠికగురువు శిష్యుఁ డనియు, హరిదాసరాజ కృష్ణాంబా సతీరత్నములకుఁ బుత్రుఁ డనియు నతని కృత్యాదివలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది. ఈతఁ డొక ప్రభుఁడైనట్లును, [illegible] కృత్యాది యందు స్వప్నవివరములు మొదలగునవి యాముక్తమాల్యద ననుకరించె ననియుఁ గూడఁ జూడ నగును. ఈతఁడు తాను సూర్యవంశపువాఁడ ననియు, కరికాళచోళవిభు, బిజ్జలరాజుల సంతతివాఁడ ననియుఁ జెప్పుకొనినాఁడు. కావున క్షత్రియుఁ డని చెప్పుకొనుట కవి మతము. ఇతఁడు దానచింతామణి యనియుఁ దెలియుచున్నది. ఇతఁ డళియరామరాజు పెదతల్లి కుమారుఁ డని శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణ కవిగారు తాము ప్రకటించిన భైరవుని గ్రంథ పీఠికలో వ్రాసి యున్నారు. కాని దాని కాధారములు చూపరైరి.

కవి కాలనిర్ణయము.

ఇదివఱకు వ్రాసిన శ్రీరంగమాహాత్మ్యములను గూర్చియు, భైరవకవి, వరదరాజకవుల కాలనిర్ణయమును గూర్చియు శ్రీ వంగూరి సుబ్బారావుగారు హితకారిణి (23_12_17 ; 1_1_18) ఆంధ్రపత్రిక (రౌద్రి పుష్య బ 13) లలో విపులముగఁ జర్చించి యున్నారు.

భైరవుని కాలనిర్ణయమును గూర్చి శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణ కవిగారు స్వగ్రంథ పీఠికలో క్రీ॥ శ॥ 1500 లకుఁ బూర్వుఁ డనఁగల్గిరి. కాని శ్రీ వంగూరి సుబ్బారావుగారు ఆంధ్రపత్రిక సారస్వతానుబంధము (రౌద్రి, పుష్య, బ 13 శనివారము) లో నిట్లు వ్రాసిరి.

"కావునఁ బోతరాజు పై శాసనము ననుసరించి శా॥ శ॥ 1298 లో నుండెంగా నాతని తమ్మునిపుత్రుఁడు గౌరనయు నాతనిపుత్రుఁడు భైరవుఁడును క్రీ॥ శ॥ 1377 ప్రాంతముల నుందురు గాని పై మువ్వురు చరిత్రకారులును సూచించిన కాలములో నుండుట పొసఁగదు."

భైరవుఁడు గౌరనసుతుఁడే యైనచోఁ దప్పక క్రీ॥ శ॥ 1400 పై నున్నవాఁ డనుట స్పష్టము. అనఁగా 15 వ శతాబ్దారంభమువాఁడు. వరదరాజు శ్రీ కవిగారు

చెప్పినట్లు రామరాజు బందుగుఁ డైనచోఁ దప్పక 16 వ శతాబ్దము కడపటివాఁ డగును. ఇరువురకు రమారమి 150 సం॥రములు పైఁగా భేద ముండియుండును. పైఁగా నాముక్తమాల్యద పోలిక లుంట నీతఁడు 16 వ శతాబ్దము కడపటిభాగముననే యుండియుండవచ్చును.

అందువలన నీతఁడు కృత్యాదినిఁ దనకు ముందు శ్రీరంగమాహాత్మ్యములు లేవనుటకుఁ గారణ మీతఁడు భైరవుని గ్రంథ మెఱుఁగకుండుటయే యై యుండును.

కవి మతము.

కవి వర్ణనములవలనను, కృత్యాదివలనను గూడ స్పష్టముగ వైష్ణవుఁడు. భైరవుఁడు శైవుఁడు. ఐనను భైరవుని కృతిలో శివపక్షపాత మగు నంశములు లేవని శ్రీ కవిగారనుచున్నారు. కాని భైరవునకును వరదరాజునకును భేదము కనఁబడుచున్నది. భైరవుఁడు బహుశః ధనాశచే నిది వ్రాసెను గాని వైష్ణవభక్తి శూన్యము. వరదరాజు భక్తిభరితుఁడు. ఈయంశము పెక్కుచోట్ల కనఁబడుచున్నది ఉదాహరణముగ నొక్కటి చూపెదము. ద్వితీయాశ్వాసాంతమున వరదరాజు శ్రీరంగవర్ణన రగడయు, పంచమాశ్వాసమున సర్వతీర్థమహాత్వము లోని వనిత చేసిన సుకృతము భైరవుఁడు చెప్పినదానికిని, వరదరాజు చెప్పినదానికిని భేదమును జూడుఁడు.

క. ఒక వైష్ణవుఁ దర్థనిశా, ధిక నర్ఘము సేత నొగిలి తీరని వలిసే
నొకచోటఁ జేరఁగాఁ గా, నక వాకిట బంచనిదురసక్ నగఁకు తఱిన్.

వరదరాజు (80 పుట).

“ సీ. పాదము॥ హరిభక్తుఁ డగుసిద్ధవనుఁ డొకఁ డేతెంచి యుండె ”

భైరవుఁడు (113 పుట).

కావున వరదరాజు వైష్ణవభక్తుఁడు. కావున నావేశమున నిందు వైష్ణవమతవిషయముల వర్ణించుచు వచ్చినట్లు కనఁబడుచున్నది. భైరవుఁడు వైష్ణవుని హరిభక్తుఁ డగుసిద్ధుఁ డనెను. వరదరాజు పక్షపాతముచే వైష్ణవు నొనర్చెను.

కవి యితర గ్రంథములు.

వరదరాజీవరకే పరమభాగవతచరిత్రము వ్రాసి వేంకటేశ్వరునకుఁ గృతియిచ్చెనఁట. ఇప్పుడీగ్రంథము చిక్కుట లేదు. అప్పన్నకవి యను మఱియొకఁడు పరమభాగవతచరిత్రము వ్రాసినట్లు రంగరాట్ఛందమునఁ గలదు.

కవి వివరములు.

కవి యెప్పటి వాఁడో చెప్పుటకు వీలు లేదు. కాని దాక్షిణాత్యుఁడు కావచ్చును. ఇతఁడు వేంకటేశ్వరవరప్రసాదాసాదితుఁ డనియు, చాటుధారానిర్ఘాట

సరసచతుర్విధకవితావచనాచమత్కారుఁ డనియు, సకలవిద్వజ్జనాధారుఁ డనియుఁ జెప్పుకొనినట్లు గద్యవలనఁ దెలియును.

ఇతర కవులు.

ఇతఁడు నన్నయ, తిక్కన, యెఱ్ఱన్నలను, నాచన సోముని, పెద్దిరాజును, శ్రీనాథుని మాత్రము పొగడియున్నాఁడు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యములు.

ఇది సంస్కృతములో గారుడపురాణమున నూగధ్యాయములుగను బ్రహ్మాండపురాణమున తొమ్మిదధ్యాయములుగాను నున్నది. భైరవుఁడు నితఁడును గారుడపురాణమునుండియే తెనిఁగించిరి, భైరవుఁ డైదాశ్వాసములుగాను, నరసరాజు పది యాశ్వాసములుగాను వ్రాసిరి. శ్రీరంగమాహాత్మ్యము ననేకు లనేకవిధములు వ్రాసియున్నారు. క్షేత్రమాహాత్మ్యములలో నిన్ని గ్రంథము లున్న మఱియొక క్షేత్ర మగపడదు.

కవి పేరు.	కావ్యస్వరూపము.	మూలము.
1. గుండుపల్లి జగన్నాథకవి	పద్యము	బ్రహ్మాండ?
2. కవిపేరు లేదు.	వచనము	బ్రహ్మాండ
3. భాగవతుల రామకవి	పద్యము	,,
4. కవిపేరు తెలియదు.	పాట	తెలియదు
5. ముకుందయోగి	ద్విపద	బ్రహ్మాండ
6. వరమల నరసామాత్యుఁడు	కందపద్యములు	,,
7. చెన్నమల్లు శ్రీగిరన్న	పద్యము	తెలియదు
8 పులిపాక రామన్న	వచనము	బ్రహ్మాండ
9. పోతరాజు భైరవుఁడు	చంపువు	గారుడపురాణ[illegible]
10. కట్టా వరదరాజు	,,	[illegible]

[1, 2, 10 వీని ప్రతులు ఆంధ్రపరిశోధకమహామండలిలో నున్నవి. 8, 9, ముద్రితములు. 5, 6 లు శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణకవిగా రుదాహరించినవి. 3, 4 గ్రంథముల భాగములు చిక్కినవి. 7 వ గ్రంథము ప్రబంధరత్నాకరములోఁ గొన్నిపద్యము లున్నవి.]

ఈ గ్రంథము లన్నిటిలో నుత్తమమైనవి 9, 10 సంఖ్యలు గల గ్రంథము లని శ్రీ కవిగారి యభిప్రాయము. అందు వా రుదాహరించిన భాగములఁ బరీక్షించినను

మాకు వరదరాజు కవితాశిల్పమే మిన్నగాఁ గానవచ్చినది. పాఠకులే రెండుగ్రంథముంలను జదివి మంచిచెడ్డ లరయుదురు గాక! ఇందలి శైలికై —

గీ. మోక్షమున కాదుసరణి ముముక్షుఘోర, కలుషజలరాశితరణి సౌఖ్యములభరణి
పుణ్యములకుసరణి చంద్రపుష్కరిణి స, మీపశరణి వసించె నమ్ముఁడుని కరణి.

ఉ. వాకిటఁ దొంగిచూచియును వైష్ణవుఁ గన్గొని యెవ్వరయ్య పైఁ
గోకయు లేక యీ నిసిఁ దగుల్పడి ఘోరనువర్షధారలన్
మూకవలెన్ వణంకుచును ముచ్చముడింగినవారు లేచిరం
డీకడ యింటిలోనికని యించుక చోటొకయోర పాకలోన్.

ఈగ్రంథంబునం దచ్చటచ్చట భాషాదోషములు కొన్ని యున్నవి ప్రత్యంతరము చిక్కకపోవుటచేఁ గొన్ని యచ్చుతప్పులును బడినవి. కాని యీనెరసులు వరదరాజుని మధురకవితలో నొక లెక్కలోనివి కావు. ప్రత్యంతరము చిక్కిన రెండవ ముద్రణమున సవరించుకొందుము. కవి సంగీతకళాభిజ్ఞుఁ డనియు, మహాభక్తుఁ డనియుఁ దెల్పుభాగము లున్నవి. కవి మూలముకంటె భక్తి, వర్ణనములుఁ బెంచి రసవంతముగ వ్రాసెను. భైరవునికంటె నీతఁడు పండితుఁడు కాకపోయినను కవితలో మిన్నయనుట కేభాగమైనఁ జాలునని మాయభిప్రాయము.

ఈగ్రంథము తోండంగి గ్రామనివాసులగు మ॥ రా॥ రా॥ కందిమళ్ల వెంకయ్యగారిచే నాంధ్రపరిశోధకమహామండలి కొసఁగఁబడినది. వారిది యిచ్చినందులకుఁ గృతజ్ఞులము.

ఈపీఠికాధారములు: — 1. ఆంధ్రకవులచరిత్రము (నూతనముద్రణము) 2. ఆంధ్రులచరిత్రము 3. హితకారిణి (23_12_17 & 1_'_18 మొదలగునవి) ఆంధ్రపత్రిక (రౌద్రి, పుష్య, బ 13 శనివారము) లలోని వంగూరి సుబ్బారావుగారి వ్యాసములు 4. భైరవకవి శ్రీరంగమాహాత్మ్యము పీఠిక మొదలగునవి.

చిత్రాడ,
18—3—21.

ఇట్లు,
చెలికాని లచ్చారావు,
సంపాదకుఁడు.

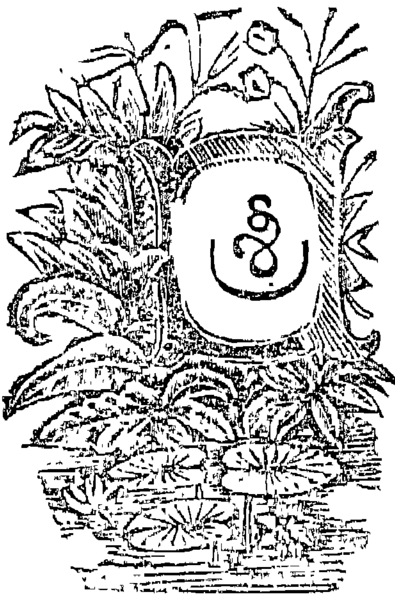
శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

శ్రీ

ప్రథమాశ్వాసము.

—:(o):—

శ్రీరామాజనతాశిరోమణి వరించెన్ నాథు నంకంబుపై
నారా యాచన నెంత లేదనుచు తానాముక్తమాల్యంబు చూ
ళీరత్నోపరి బూన్చు ధారుణిమనోలీలారతిం జొక్కు నా
శ్రీరంగేశుఁడు వేంకటేశ్వరుఁడు రక్షించున్ బ్రపన్నావళిన్.

సీ. సాధితాసురవీర చక్రంబు చక్రంబు దాసుల భయములఁ దరుము దరము
సమదమరానందకము నందకంబును విదళితాశ్రితమనోగదను గదను
శక్తినిర్జితశంభు శార్ఙ్గంబు శార్ఙ్గంబు నచ్యుతాజానేయు నాంజనేయు
ద్వాదశసూరుల ద్వాదశశూరుల నజకృతానతిని సైన్యాధిపతిని
నతులితైశత్వరాణ సహాయు భాగ, వతగణాధ్యేయు మునిగేయు వైనతేయు
దలఁచి పూజించి పెక్కుచందములఁ బొగడి, సేవసేయుదు ననసు వాక్సిద్ధికొఱకు.

మహాస్రగ్ధర.

కృతపుణ్యశ్లాఘలింపం గృతులు కృతులుగా నీప్సితార్థంబు లొందన్
బ్రతిభా పాండిత్యసందర్భములు నవరసప్రౌఢి వాటించి మించన్
శతసాహస్రప్రకాముస్తనము లొనరుతున్ మామకాచార్యవర్యున్
యతిరాజస్వామి నారాయణచరణసరోజానుషంగాంతరంగున్.

ఉ. నన్నయభట్టుఁ బెగ్గడను నాచనసోముని సార్వభౌము తి
క్కన్నను పెద్దిరాజు మొదలైతగు నాంధ్రకవీంద్రముఖ్యులన్
సన్నుతిఁజేసి వారు రచనల్ పొసఁగించిన త్రోవఁగాంచి యా
యెన్నిక నేను గొంత రచియించుటకున్ మది నుత్సహించితిన్.

ఉ. చెప్పినపద్యముల్ రసము చిప్పిలుచున్నవి మేలుమేలన
దప్పని యింతలేదనుచు చాకొనికొంద అసూయనాడ నా
యొప్పిద మంతయుఁ సరియె యొచ్చెము లెన్నక వేంకటప్రభుం
డప్పుడు నిల్చి మెచ్చగలఁ డక్కఱలేదు మదీయవాణికిన్.

వ. అని యిష్టదేవతాప్రార్థనంబును, సుకవిబహూకరణంబును, కుకవితిరస్కారంబునుం గావించి పరమపావనంబును, సనాతనంబును, పురుషార్థప్రదంబును, జగద్విదితంబును, నగు నొక్క మహాపురాణరాజం బాంధ్రభాషావిశేషరచనాచమత్కారగౌరవంబుగా రచియింప నాస్థాలోచనంబుఁ జేసి యొక్కశోభనదినంబున నుఖనుప్తినొంద నాస్వప్నంబున బ్రభాతపూర్వముహూర్తంబున,

సీ. శ్రీపాదయుగమది సేవించుసుకృతి నా యరచేతిమణి యున్న కరమువాఁడు
తొలుకారుక్రొమ్మించు దులకురాదనమించు దులకించు మేల్మి దువ్వలువవాఁడు
ఘనఘనాఘన సమాకలితాబ్జహిత రేఖ యొఱవచ్చు డామేనికటితవాఁడు
భాగ్యరేఖాయుత ప్రచురమాణిక్యకుండలవిభాయుత లోచనములవాఁడు
రత్నకోటీరమును కప్పురంపుపూఁత, చవులుగలహారముల కెంపురవలయందె
లమర నమర శిరఃకిరీటాబ్జరాగ, జాలనీరాజితాంఘ్రి సాక్షాత్కరించె.

క. నాకల నీగతి సురలల, నాకలిత విశాలచామరాఖేలిత సు
శ్రీకర వైభవు డవ్విభుఁ, డాకర్ణింపుమని యిట్టు లానతియిచ్చెన్.

గీ. మున్ను నాపేర నంకితంబుగ నొనర్చి, తవని బొగడొందఁ బరమభాగవతచరిత
మిపు డొనర్చుప్రబంధంబు నిమ్ము నాకు, నంకితంబుగ నేవేంకటాధిపతిని.

క. నీకవిత విన్న వీనుల, కాకడఁ బెరకవుల కృతుల నరుచిజనించుఁ
మాకు మతిమతియు యుష్మ, చ్ఛ్రీకర వాక్యంబులందుఁ జిత్తము వొడమెన్.

క. కృతిసేయుము గారుడసం, హితహితమది మాకు గారుడేలా దరమూ
ర్జిత నిజధామంబగుటం, బ్రతిపత్తి విశేషమగుచుఁ బాటిలు నందున్.

ఉ. చేయరె తొల్లి సత్కవు లశేషపురాణములుం దెనుంగులో
నీ యితిహాస మెందురచియింపమి తావకపుణ్యమింతె యా
మ్నాయచతుష్కసారము సనాతన గారుడసంహితాశతా
ధ్యాయి తెనుంగుసేయ నొకఁడుష్టుఁడె నేఁటి కవీంద్రకోటిలోన్.

క. అని యానతిచ్చి గరుడా, ద్రినివాసుఁ డదృశ్యుఁడైన దిగ్గన నేమే
ల్కని కార్యకరణములు నెస, నొనరిచి కొలువుండి యతిశయోత్సాహమునన్.

ఉత్సాహ. చేరిరాజులుం దొరల్ ప్రసిద్ధులైన సత్కవుల్
ధీరులున్ పురోహితుల్ సుధీనిధుల్ ప్రధానులున్
చారులున్ భటుల్ నటుల్ ప్రసంగికోల్వఁ గొందఱున్
వారినిండ్ల కనిచి యాప్తవర్గముల్ భజింపఁగన్.

గీ. ఉండి సమ్ముఖంబువారికి నొక్కస్వప్న, మఖిలకల్యాణకారణం బైన దేను
గంటి నని సర్వమును దెల్పఁ గవులు బుధులు, బలికి రిట్లని నాతో సుభాషితములు.

సీ. అవధరింపుము దేవ యంజనాచలనాథుఁ డైన వేంకటనాథుఁ డాదరమున
స్వప్నసాక్షాత్కార సంవిధాన మొనర్చె నది యితోధిక విభుత్వాభివృద్ధి
కృతి సేయుమని యానతిచ్చుటి తోధిక సారస్వతోద్యోత కారణంబు
తనకంకితముగాఁగ నొనరించుమను టితోధికదయాకిమ్మీరితేక్షిగనుట
గారుడపురాణము తెనుంగుగా రచింపు, మనుటితోధిక కామితార్థాభివృద్ధి
యొకరి నేమెచ్చనను టితోధికకుమార, విభవదీర్ఘాయువులచేత వెలయుమనుట

క. నీయంత రాజుచేఁ గా, కాయంజన శైలభర్త యందునె కృతులి
చ్చాయుక్తిఁ జేరి వెండి మ, హాయత్నముతో నొనర్చి యర్పింపు కృతిన్.

మ. హరిదాసక్షితిపాలశేఖరుఁడు కృష్ణాంబాసతీరత్నమున్
జిరకాలంబు రమేశుఁ గూర్చి రహిఁ బూజింపంగఁ బూర్వార్జిత
స్థిరపుణ్యం బిది నీస్వరూపమయి మించెంగాక యీభాగ్య మి
ద్ధరపై నన్యుల కేలకల్గు వరదేంద్రా! దానచింతామణీ.

క. సాధారణ రాజన్యుల, కీధర్మము నిట్టిదయయు నీదాక్షిణ్యం
బీధైర్య మేలకలుగు కృ, పాధన నీయన్వయంబు పావనమయ్యెన్.

సీ. తనదు మిత్రత్వంబు గనిపింప నెవ్వాఁడు కడనుండి తమ్ముల గాసి మాన్చె
తనజగన్నేతృత్వ మొనరంగ నెవ్వాఁడు జనులకు లోచనోత్సవ మొసంగెఁ
దనలోకబాంధవత్వము చూడ నెవ్వాఁడు శ్రీమోభివృద్ధులు సేయ నేర్చెఁ
దనతరణిత్వవర్తనముచే నెవ్వాఁడు దనరు సంసారాబ్ధి దాటఁజేసె
తనరు నెవ్వాఁడు తాత్రియీతనుఁడుగాఁగ, మేనఁ జోటిచ్చె నిందిరాజాని కతఁడు
వరలుభాస్కరుఁడే తదన్వయమునందు, హరి విభుఁడయ్యెఁ గరికాళచోళవిభుఁడు.

క. ఆకరికాళుని కులనీ, రాకరమునఁ గల్పభూరుహాకారముతో
రాకారమణీకార, శ్రీకారణమూర్తి బిజ్జశేఖరుఁ డలగన్.

మ. తెలుగుం బిజ్జరరాజశేఖరుని కీర్తిస్ఫూర్తి గాథావళుల్
దలమే యెన్నఁగఁగల్గె రంగవిభుఁడే తద్వంశవిస్తారుఁడై

బలవత్సంగరరంగభీమ ధరణీపాలావళీసింహుండై
లలనా మంగళలక్షణా సహనఖేలత్ఖడ్గబాహాగ్రుండై.

క. ఆరంగవిభుని తనయుండు, శ్రీరంగాధీశ్వరాంశ సిద్ధాకృతియై
శ్రీరంగదైవ్యభవుండై, శ్రీరంగప్రభుండు వెలసె స్థిరశౌర్యమునన్.

క. ఆకట్టరంగవిభునకు, నాకద్రుమపంచకం బనఁగ గుణరత్న
శ్రీకర నీరాకర మహి, మాకరులై వెలసి రేవు రాత్మజు లందున్.

సీ. చటారిలపైఁగాక యెటారిమొలిచె కట్ట కటారిజనుచు రిపుల్ గంపమొంద
పెద్దరాజులలోన నద్దిరా పేరెందు పెద్దిరాజునకన్న పద్దు వెలయ
శరదాగమారూఢ శరదాభినుతకీర్తి హరిదాస రాజశేఖరుఁ డనంగ
రఘునాథతేజో నిరఘుసాధితారాతి రఘునాథరాజన్య రవణమెసఁగ
యిచ్చి రాకున్న బిలిపించి యిచ్చురాజు, లచ్చిరాజని యాచకు లిచ్చఁబొగడ
కట్ట రంగేశ గర్భముక్తాఫలములు గలిగి రేవురు వారిలో నలఘుయశుఁడ.

షష్ఠ్యంతములు

క. కుంభీనస రాట్తల్పున, కంభోరుహబంధుమండలానల్పునకున్
శాంభవశిరోవిభూషణ, జంభత్సంభనపదాంబుజాత నటునకున్.

క. కల్పితఫణికిన్ గ్రీవా కల్పితమణికిం గటాక్ష కరుణాకలనా
కల్పితజగత్పతికి ప్రా, గ్జల్పితపతికి శిఖిరహిత సతతవిహృతికిన్.

క. మధ్యేసముద్రవాసున, కధ్యేతవ్యప్రభావ హరికి మునీంద్రా
ఘుధ్యేయవిలాసున కన, వధ్యేయప్రభవ దుర్భవదురాసునకున్.

క. దర్వీకర వరకుధరా, ఖర్వశిఖరభాగ కేళికలనాదరికిన్
గర్వితసుపర్వ శాత్రవ, శార్వరనిర్వాపణైక చణదోరరికిన్.

క. నిత్యునకున్ నమదఖిలా, దిత్యునకు పయఃపయోనిధిసుతాకృత దాం
పత్యున కతికమనీయా, పత్యునకు నజాండభరణ పాండిత్యునకున్.

క. రంగాధ్యక్షున కలమే, ల్మంగాశ్రితవక్షునకుఁ గళాధ్యక్షునకుం
మాంగళ్యాకృతికిం దిరు, వేంగళపతికిన్ సమస్త విశ్వాదృతికిన్.

వ. సమర్పితంబుగా నారచియింపఁబూనిన గరుడపురాణశతాధ్యాయి శ్రీరంగమాహాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునకుం గథాసంవిధానం బెట్టిదనిన.

క. పుణ్యమయి విబుధమానస, గణ్యమయి మునికృత విష్ణుకథనకథాప్రా
వీణ్యమయి నైమిశాఖ్యా, రణ్యము వెలయుం ధరణ్యరణ్యోత్తమమై.

మ. అనఘుండై తగునట్టి నైమిశసమాఖ్యారణ్యరాజంబునం గాం
చనశైలాదులనుండి గాలవ వశిష్ఠ వ్యాసహారీతహాబానుతా
మునికంఠీరవు లాత్మయోగఘను లానందాత్ము లధ్యాత్మవా
సనలందక్కుమిగూడి చేరిరి మనోబ్జాతంబు లుప్పొంగఁగన్.

ఉ. గణనకు నెచ్చుగా మునినికాయము లప్పనసేయు సుక్రియాధా
రణి సమిధాదులో పరికరమ్ములు దేకొని బ్రాహ్మణాబ్జ సూ
రణమగు సత్త్రయాగము కరంబొనరింపుచు నున్న శౌనకా
గ్రణియు మహర్షులున్న సభ చందము కన్నులవిందు సేయఁగన్.

క. చేర నవ్వచ్చిన సూతుఁ, న్వారలుగని సముచితాసనమున నునిచి యా
త్మారాములగుచుఁ గుశలము, లారసి యానాటివిల నమ్మహాముని నెల్లన్.

గీ. ఓయిపౌరాణికోత్తమ! యొకపురాణ, మాత్మకలుషంబునణఁచి సౌఖ్యంబు లొసఁగఁ
జాలునది యానతిమ్ము మీసంప్రసాద, మహిమ నఖిలంబుఁ గనఁ దలంచెద మొకసుగుణ.

క. ఇందఱమును సంశయములు, చిందఱవందఱలుఁ జేసి చిత్తములను నా
నందము కందళితముగా, విందుము బలె వీనులలర వినుపింపు మగన్.

క. నావిని యబ్బురమున నో, పావనమతులార యిట్టి భాగ్యము గలదే
యేవచ్చినపని యెట్టిదె? మీవచనము లట్లు యగుట మెచ్చొదవించెన్.

సీ. వినుఁడెట్టులనిన నజ్జనకమహారాజు భూరిదక్షిణల నపూర్వమైన
సత్త్రయాగమొనర్ప మైత్రేయ నారద కణ్వ వశిష్ఠాత్రి గౌతమాది
మునులు పారాశర్యమునిఁ జూచి మీరు నన్నడిగినగతి వారు నడుగుటయును
సాత్యవతేయుఁ డాసంయమీశ్వరులు వినంగ గారుడపురాణమ్ము దెలిపి
యెన్నితే వితిహాసంబు లీప్సితార్థ, కేవలానందపదములు లేవుగాక
ధరణిజనులకు కర్ణామృతంబుగాదె, తత్కథామార్గ మనుములు దలఁగు టెంతొ.

క. వారలు వేడినచందము, పారాశర్యునిచేతఁ బలుకంబడెఁ ద
త్ప్రారంభము వినుపించెద, నేరుపడఁగ నంచు సూతుఁ డిట్లనిపలికెన్.

మ. యతివర్యుల్ బహుతీర్థవాసు లతిపుణ్యశ్లోకు లాభాగవతా
మృతసంభూతి వివేకసాగరుషుహూర్త్మవాప్తివిచ్ఛేదక
ప్రతిభాలోకు నిరంతరాభికలిత బ్రహ్మానుసంధాను నా
నతులై నూత్నసరోజకోరక సమానస్వాగ్రహస్తంబులన్.

క. సన్నిధి నిల్చిన దీనుల, సన్నిధి శుకమౌని తండ్రి సాత్యవతేయుం
డున్నతకరుణారస మొక, మున్నరగఁ జల్ల జూపు మునులం బొదవన్.

ఉ. చూచి యభీష్ట మెద్దియనుచున్ గురుశేఖరుఁ డానతిచ్చినన్
ప్రాచిరవిం గనుంగొనిన పద్మములుం బలె నుల్లసిల్లుచున్
గోచరభాగ్యరాశి యని కోరిక లీరికలెత్త బల్కరుం
జూచుచు నాత్మలోఁ బరమశోభనకారణులై మహామునుల్.

శా. ఆచక్రాంచల మైనతీర్థముల నాయాసంఖ్యలం జూచి ము
ఖ్యాచారక్రియ లెందు నేమరక మే మశ్రాంతముం జుష్టియున్
మీచేఁ గాని మనఃకళంకవికృతుల్ మీటంగ మార్గాంతరం
బాచార్యోత్తమ కానలేక భవదీయాంఘ్రుల్ శరణ్యంబుగన్.

గీ. వచ్చితిమి మాతలంపులు వరుస నీకు, విన్నపముఁ జేసి తగినవి వేడి మీర
లానతియ్యంగ వినుమని యాదరమును, నాగదంతుని నియమించినార మిపుడు.

క. ఆనాగదంతమునితోఁ, బూనిక గారుడపురాణమున సందేశం
బానతి యిండన వ్యాసులు, కానిండని వారిమీఁదఁ గరుణాపరతన్.

క. ఆనాగదంతుఁ గనుఁగొని, యేనెఱుఁగుదు వీరితలఁపులెల్ల నదైనం
గానిమ్ము వేఁడు మెయ్యది, యేననవుడు గేలుమొగిచి యిట్లనిపలికెన్.

సీ. ఎవ్వాఁడు రక్షించు నీవిశ్వమంతయు నెవ్వాఁడు రక్షించు నీప్రపంచ
మెవ్వనిలోపల నిమిడియుండు జగంబు చేసె నెవ్వాఁడు సర్వజీవసృష్టి
యూపోడుములమాయ నెవ్వాఁడు గల్పించె నెవ్వని నిగమంబు లెఱుఁగలేవు
సకలశబ్దార్థవాచ్యంబు లెవ్వనిమూర్తి యంతకుఁ దా కర్త యెవ్వాఁడయ్యె
నట్టి యీశ్వరుఁ డెవ్వఁ డీయంబునిధులు, ద్వీపములు తత్ప్రమాణంబు దివ్యదేశ
తీర్థపుణ్యవ్రతాదుల తెఱఁగు లెఱుఁగ, దెల్లఁ జేర్పఁగనుఁ డెందు నభిజ్ఞులగుచు.

గీ. అనిన నక్షరు నవ్యయు నాదిపురుషు, శ్రీశు నచ్యుతు హరి హృషీకేశు బరము
సర్వమయు విష్ణు తామానసమున దలఁచి, మ్రొక్కి యిట్లనిపలికె నమ్మునివరుండు.

సీ. ధన్యమానస విను తత్పరమతితోడ గారుడసంహితఁ గలతెఱంగు
దక్షుండు మును దేవతాసమూహము మానిగణములు గూడి యాగంబు సలుప
నాయాగశాలలో నధ్వరుఁ డుద్గాత బ్రహ్మయుఁ దమతమపనులు నడప
నయు నుద్గాతకర్ణామృతంబుగ సామగానంబు సేయ నాకాశవీధిఁ
బుట్టె నొకమ్రోఁత జగము లిట్టట్టుగాఁగ, దిశలు ఘూర్ణిల్ల మౌనులు దిగులునొంద
వేలుపులుమ్రానుపడ సభ వెఱఁగుఁ జెంద, దక్షుఁ డిదియేమియనుచుఁ జిత్తమున గలఁగ.

క. ఆసామగాన మప్పుడు, చేసిన నామంత్రిణంబుఁ జెలువమర త్రిఘా
వాసి సనాతనుఁ డాగమ, భాసురతనుఁ డింద్రముఖసుపర్వులుఁ గొలువన్.

సీ. ఒకచోట దేవతాప్రకర నమోవాక్కు- జయజయధ్వను లాకసంబు నిండ
నొకమేర సామవేదోక్త సుగానంబు ఘుమ్మని రోదసీకుహర మాన
నొకవంక దివిజవైణికనారదాదుల పాట లజాండంబు ప్రబలికొనఁగ
నొకచాయ వివిధరంభోర్వశీమేనకాలాస్య విలాసఖేలలు జెలఁగ
నొక్కయెడ దివ్యదుందుభుల్ చెక్కటాహ, పాటన ధిమంధిమల జెవు ల్వగులఁజేయ
నొక్కతెరి చైత్యమాత్యగంధోత్కటాహ, చందనాచలపవనంబు సందడింప.

క. ఛందోమయుఁడు ముకుంద, స్యందనరాజంబు దేవసంయమి జనతా
మందారము వినతాప్రియ, నందనుఁ డయ్యాగశాల నడుమ న్నిలిచెన్.

సీ. శ్రీమహారోహణ శిఖరోపమానమై డాలించుమణికిరీటంబుతోడ
నతులఫణామణిద్యుతులచే నసియాడు పన్నగకుండల ప్రభలతోడ
నాజానుదీర్ఘ మహాగ్రివమరకతకమనీయమణికంకణములతోడ
కాంచనాచలముపై మించు బాలాతపశ్రీలీను చెంగావిచేలతోడ
చకచకలు జల్లుముత్తెపుసరులతోడ, నాత్మమణిమేఘలావలయంబుతోడ
కనకమంజీర చరణయుగ్మంబుతోడ, నతఁడు తార్క్ష్యుఁ డపుడు బ్రత్యక్షమయ్యె.

ఉ. ఆకరణిం బ్రసన్నమతియై బొడచూపిన వైనతేయు లో
కైకశరణ్యు నచ్చటి మునీంద్రులు దివ్యులు జాగిమ్రొక్కి యా
లోకనభాగధేయమయి లోపలి జీఁకటివాయఁజూచి య
స్తోకమనస్కులై తగనుతుల్ ప్రకటించి రనేకభంగులన్.

వ. దేవా ! యేమొనర్చు నీయాగంబు సఫలంబయ్యె. యజ్ఞపురుషుండవు నీవ. నీస్వ
రూపంబు లెట్లనిన, సర్వతిప్రదివత్స్వరూపంబై ధారుణీభారావహాశకహూణకిరాత
వారసంహారకారణ మహాన్నత్యకరంబితాగ్రనాసంబగు మీముఖమండలంబునకు
జయమంగళంబు. విశాలవర్తులంబులై గాయత్రీస్వరూపంబులగు మీలోచనస్సులకు
శోభనంబు. సకలలోకసంరక్షణజాగరూకంబై సోమాత్మకంబైన మీయాత్మకు
భద్రంబు. వామదేవ్యరూపంబై వనమాలికాలంకృతంబయిన మీగాత్రంబునకు
స్వస్తి. యూపప్రభావంబులై రాహుగ్రస్తదృశ్యమాణసహరిణాంకపార్శ్వశకల
రేఖాకారంబులగు మీకోరలకుఁ గుశలంబు. ఛందోమయంబులై యనురూపంబుల
యిన మీసకలాంగకంబులకుఁ బ్రణామంబు. సామరూపంబై సకలప్రపంచనిర్వా
హకంబయిన నీబలంబునకు నుత్తరోత్తరాభివృద్ధి. చిత్స్వరూపదర్భాంకురమయం
బులై సంధ్యారుణారుణంబులయిన మీపాదనెక్కగములకు విజయంబు. యజు
ర్వేదప్రపంచంబై వజ్రసారంబయిన మీదంతంబుల కనంతకల్యాణంబు. చతుర్వే

దాకారంబులై యమృతోత్పాదనసహాయ గజకచ్ఛపచ్ఛేదన బిరుదాంకంబులగు మీచరణంబులకు మేలువార్త. త్రయీవిద్యాస్వరూపంబై సప్తజిహ్వాతులితంబగు మీజిహ్వారంగంబునకు సాధువాదంబు. సామాంగంబులమర్యాదయై విక్షేపమారుతతులాయమాన మేరుమందరాచల ఘుళఘుళాయమాన సప్తసాగరకల్లోల సముత్పాటనోన్మూలాయమాన మహామహీరుహంబులై కుపితాఖండల దంభోళిధారాప్రభావ పరిపాలనార్థ ప్రతిపాదిత నిజైకదేశాగ్రపక్షంబయిన మీపక్షద్వయంబునకు నిరంతర క్షేమంబు. ధర్మవిధానంబై దివ్యమందార దామహరిచందనపరమాభరణముక్తామాలికా ద్యలంకృతంబయిన మీహృదయంబునకు సేమంబు. అథర్వణాత్మకంబై హిరణ్మయబ్రహ్మాండకటాహబహిరావరణపావకవికాసంబయిన మీచెంద్రికావిదుకూలంబునకు భావుకంబు. మహనీయోపనిషన్మయంబై విలయావసరసకలలోకగ్రసనవ్యసనానపాయ క్షుధాధురీణంబయిన మీకుక్షికి సర్వరక్ష. సామగానాత్మకంబై సర్వజ్ఞప్రకటంబయిన మీబుద్ధికి శుభంబు. అక్షరాత్మకావయవంబై ఱెక్కలతోటి మేరునగంబోయనం బరగు మీతిరుమేనికి శుభంబు. నారాయణచరణారవిందాఘాతకిణాంకితంబై కుంకుమకస్తూరికాపంకాలంకారంబగు మీపరిణద్ధకంధరంబునకు నిత్యోత్సవంబు. విష్ణుశక్తియంతయునం జాలు మీయనంతశక్తికి నిరంతరసంతోషంబులు. వేదాత్ముండవు. వేదమయుండవు. నీవు గానవేదవేద్యుండవు. విశ్వభావనుండును నగు పరమపురుషుండు పుండరీకాక్షుండు నీయందె నుండుననుటకు నితరప్రమాణంబు లేల? అట్టి నీకు సాష్టాంగనమస్కారశతసహస్రంబులు. నాగాంతక, సుపర్ణ మాకు నీచరణంబులే శరణంబులు. నీవే దిక్కు. జగంబు తావకాధీనంబు. క్రతుమూర్తివి, త్రయీమయుండవు, భగవంతుండవు నైన నీకు దాసానుదాసులము. నీవీ దివ్యమంగళాకారంబున బ్రసన్నుండవైతివి. నీయనంతకల్యాణగుణంబు లెఱుంగ మే మెంతవారము. కరుణింపుమని భయభక్తిపరవశులై కైవారంబుఁ జేసిన.

మ. ఉరగారాతి దయామతిం బతిత సామోద్గాతవర్గించు నీ
శ్వరదిగ్భాగము వేసపై సవనరక్షాబుద్ధిచే దక్షుఁడా
దరణన్ నిల్పఁగఁ జూచి రత్నఖచితోద్యత్ప్రతికాసీనుఁడై
సురమానీంద్రులఁ జూచి యిట్లనియె దక్షుం డెంతధన్యుండొకో.

మ. వినుమేనిచ్చితి మీకు నొక్కవరమున్ వేడంగరాదంచు లో
ననుమానింపక యెద్దియేనియును నన్నర్థించి కైకొండు కో

శివకోర్కుల్ సమకూర్తునన్న సభవారే కొంకుచుఁ గొంతసే
పునకుఁ నిశ్చితకామితార్థులయి యుద్యుక్త ప్రమోదంబునన్.

గీ. అందఱును జాగి మ్రొక్కి కరాంబుజములు, ఫాలతలమున గీలించి పలికిరిట్లు
సర్వతత్త్వమయుండవు స్వామిలోల, చక్రపాణికి నాధారశక్తి వీవ.

క. తొలుత చతుర్దశవిద్యలు, నెలకొన్నవి నీదుమదిని నిగమంబులతో
నలశౌరి జగము దాల్పఁగ, జలజాక్షుని దాల్చితీవు సామాన్యుఁడవే.

ఉ. కోరితి మేము వాఙ్మనసగోచరమై పరతత్త్వవాచ్యమై
కారణమూర్తమై సకలకారణమై శరణార్థిభూమియై
దూరితకర్మబంధభవదుఃఖజరామరణాదిభేదమై
కారణజన్మ బ్రహ్మమనగా నది యెట్టిదొ యానతీయవే.

క. నావిని సువర్ణుఁ డిట్లను, నావేలుపు సురులఁ జూచి యనురాగముతోఁ
బ్రావృష్టజలధరగర్జా, ప్రావీణ్య శరణ్య వచనభంగి జెలంగన్.

చ. తగిన తెఱంగు వేడితిరి తత్త్వవిచారవివేకదక్షులై
నిగమరహస్యసార మతినిర్మల మారయణీయ మీహితం
బగుణము నిర్వికల్పము నిరంజనమవ్యయ మేను దెల్పఁగాఁ
దగునని యానతిచ్చి విదితంబుగ సర్వము నానుపూర్విగన్.

మ. సగుణబ్రహ్మమయుండు సద్గుణమహైశ్వర్యుండు చిన్మూర్తియుఁ
భగవంతుండును నైన విష్ణురథరూపస్వామి యాదిత్య ప
న్నగగంధర్వముఖస్తుతుల్ సొలయ నంతర్ధానముం బొందఁగా
జగదాశ్చర్యమహానుభావము మదిం జర్చించి రహ్మనులున్.

క. ఈగరుడనిర్మితంబగు భాగవతారాధ్యమైన పరమపురాణం
బాగుణనిధులెల్లను మది, లో గుఱుతుగనిల్పి రంతలో వినువీధిన్.

సీ. ఆకారమునఁ జతురామ్నాయములు మ్రోయ వందిబృందమ్ము భావమునఁ బొగడ
పాణిస్థితంబైన వీణయు నొసపరిపాటల భాషావధూటి గొలువ
స్తుతులు నారదవసిష్ఠులు నెంటరా వారిపజ్జల దేవతాప్రభులు రాఁగ
గరుడ గంధర్వ కింపురుష నానానృత్త గీతవాద్యములు దిగ్వీతతినిండ
మూర్తివంతంబులాయాగమములుఁ బురాణ, ములును ధర్మంబులును గెలంకుల భజింప
హంసవాహనుఁడై సరోజాసనుండు, దక్షుఁ డలరంగ ధాత ప్రత్యక్షమయ్యె.

. ఎదురుగవచ్చి మానులు సమీహితభక్తి నమస్కరించి హా
ర్దదయగు నర్ఘ్యపాద్యముఖసత్క్రియ చేఁ బరిణామమొంద నా

సుముఖులఁ బూజించి నవరత్నమయాసనకోటి నింపుమీ
ఆ దురితదూరులఁ బరతరంబున సింపఁగఁ జేసి భక్తితో.

ఉ. పన్నగభోగివచ్చిన ప్రభావము తౌరు మనోభిలాషముల్
విన్నపమాచరించుటయు వీనులకిందులుగా రచించి యా
పన్నగశాయికిం బవిభుఁడు వల్కిన తార్క్ష్యపురాణవర్తనం
బెన్నికమీరఁ జెప్పుటకు నెంతయు సంతసమందె ధాతయున్.

సీ. ఆనందపరుఁడై శతానందుఁ డప్పుడుఁ బలికె సత్యంబె మీపలుకులెల్ల
సకలంకవిజ్ఞానులై సూక్ష్మసూక్ష్మానలోకనులై యతిలోకులైన
పరమయోగులకు నేర్పడ దెట్టియర్థంబు వేదంబులెట్టిట్ల వేదమూర్తి
పైనట్టి నైనతేయకృతేతిహాసంబు సంహితాశ్రేష్ఠంబు సమ్మతంబు
కాన నాగదంతమహా నంతరంగంబు, లోనవరసి సకల లోకహితము
నేయునట్టి తలఁపుచే నభిమానించి, వచ్చినాఁడ నిత్తు వరము మీకు.

క. నా పనము మీరువిన్నది, కారణముగ నన్నుఁ జూడఁగలిగెఁ మీరల్
కోరుఁడభీష్టము లన్నుఁడు, వారందఱు కేలుమొగిచి వనజజుతోడన్.

క. దేవా కాలము గెలువఁ, దేవాదులు నేరరట్టి తెఱఁగిడి కాలం
బేవెరవున గెలువఁగనగు, నేవేలుపు నాశ్రయింతు మెఱిఁగింపుమనన్.

గీ. ధాతయిట్లను మీరెంతఁ దలఁచినారు, మాటలో నిది చిక్కులమాట గాదె
మిగులమెచ్చితి వివరింతు మీరలెల్ల, హెచ్చరికెగాఁగ వినుఁడని యిట్లనియె.

సీ. నిత్యంబు సత్యంబు నిరవద్యమాద్యంబు నిర్వికల్పముఁ జిత్తనిర్గుణంబు
నిష్కలంబును సాక్షి నిర్హేతుకంబు నానందకందముఁ గరుణామయంబు
నపరిచ్ఛేదంబు బ్రహ్మంబనా విలసిల్లు నారాయణాఖ్యరూపనామకముల
తద్దేవు దివ్యావతారంబు లమలినభూతిహేతువు లట్టిపుణ్యనామ
వాచ్యుఁడేకాలచక్రప్రవర్తకుండు, కాలమయుఁ డట్టికాలంబు కర్మవశ్యు
లైనవారికిఁ గర్తయౌఁగాని తాను, కాల మీశ్వరునకు నెందుఁ గర్తకాదు.

క. కాలమునకుఁ గర్తయనఁ, జాలు విరాట్పురుషుఁ డతఁడు సమయాశాంశ
శ్రీలదనయోగమున నే, వేళల భరియించునట్టి విశ్వము నెల్లన్.

చ. జగదుపకారియై హరి రసావలయంబున దేవమానుషా
దిగఁగల సర్వజీవవితతిం జనియించును బద్మవాస లో
కనుతరుణుల్ విహంగనుఁ డాదిగ పార్శ్వచరుల్ సుదర్శనా
ది ఘనహేతిసంఘములు మతింబిరిగా జనియింతు రందులన్.

గీ. ఇచ్చవచ్చినప్పు డేవేళ నెయ్యెడ, నేని నీయవలయు నీశ్వరునకుఁ
దలఁచినపుడుఁ బుట్టి తానట్లు గావించు, పాయు డెపుడు వైనతేయుఁ డతని.

ఉ. తాఁబుధరక్షణార్థుఁడయి దానవశిక్షనమందు జాయమా
నోబహుధాయనన్ శ్రీనివాసుఁ డటుగావున తాఁద్రుయ్యఁ శిష్టతే
జోబలశాలియై పొడముచున్ హరియట్లు మెలంగు నట్టినాఁ
డే బహుపుణ్యసంహిత మహోన్ వలయున్ రచియించెఁ గంటి నే.

వ. అని నవాత్మనులు దేవ ! పద్మభవ ! మీ రవైనతేయు నుతించిన మాటలు
చల్లనయ్యెను. జగన్నిర్మాణతం కార్యకౌశల్య నియామకం నినుబోల నాతఁడు త్రి
యీవర్గంబు మీయిన్నవిందును ప్రార్థనంబులు గాఁగ నిచ్చినవి యున్నవిచ్చ్యుత్ర త్రి
యంత్రిములు.

గీ. వైనతేయుని శ్రీహరివనమహాసులు, భక్తి సేవించి తద్విభూతి పొత్రీతిచుబు
విని కృతార్థులమనుట యవిద్యమానె, మిమ్ము భజియించగలిగెఁ బుణ్యమున్నగాఁద.

క. అని వినుతించిన వారిం, గని దీవనలిచ్చి ధాత కటహాసము పై
జనియె న్వేల్పులు గొల్వఁగ, మునులయ్యధ్వరము సాంగముగఁ జెల్లుటయున్.

క. అన్యోన్యటగాంచి నలసిన, యుచ్చలఁ జనిదనునుండి యేనిచ్చటికిన్
వచ్చితి నీకథ చెప్పెద, నుచ్చటనిరాఘగ వినుము మునివర యనుచున్.

క. కరయుగముఁ గన్నుఁదమ్ములు, నరమొగిచి గమేశు నీశు నద్యుతుని మతిం
స్మరణ మొనరించి గావుమ, పరముప్రధానంబు శక్తి పొందుపిఁడు తెల్పెన్.

మ. విను నీప్రశ్నకు నాగడంత యఘుడీవిశ్వంబు బ్రహ్మంబునం
దునె యుత్పత్తియు వృద్ధియున్ లయము నొందున్ బ్రహ్మ మాధారమై
దనరున్ సర్వచరాచరాత్మకుసను నిర్మింబైన లోకాళికె
ల్లను జన్యంబులఁ దాఁగమ్య విగు తెల్లం గగ్మతమాత్రిపముల్.

గీ. అట్టిబ్రహ్మంబు భగవంతుఁ డనఁగ విష్ణుఁ, డనఁగ నారాయణుండన నతిశయిల్లి
నది బహుశయమాపకత్వోద్భవయంబుగాన, బ్రహ్మ మనుపదనామ్య మై పరఁగియుండె.

క. శ్రుతికోశాంతకియనుటనుఁ, బ్రతిమయై యివియలనుచు బ్రహ్మత్వంబుల్
బ్రతిపాద్యమయ్యె నీశ్వరుఁ, డతఁడొక్కఁడె బ్రహ్మమనఁగ నభినుతిఁగాంచున్.

శా. ఆయీశుండుఁ బ్రపంచనిర్మితికిఁ దానాది స్మరాప్రాణమున్
ధీయుక్తిన్ సృజియించె భూతబహుధాని ర్మాణశక్తిప్రభా
వాయత్తప్రకృతిన్ సృజించె నతఁ డందావిర్భవించెన్ దమం
బాయం దజ్జనితంబహూకరణమం దయ్యెన్ గుణావాప్తముల్.

గీ. అవియ వైకారికమన భూతాదితైజ, సంబన సగుణభేదత్రయంబు వాని
వివరమెల్లన్న భూతాదివికృతివలన, బెరసె నాకాశతన్మాత్ర బీజసరణి.

సీ. గగనంబు మొదట శబ్దగుణాత్మకము దానస్పర్శతన్మాత్రతో పవనుఁడుదయ
మయ్యె నందునబుట్టె ననలుండు రూపతన్మాత్రచేత రసతన్మాత్రవలన
గలుగు నంబువు దాన గంధతన్మాత్రలయ్యె నేతన్మయంబరయగా న
జాండము ... ... బ్రహ్మాండ మనంతనామ
కలితమై యుండు బ్రహ్మను గలుగఁజేసి, బ్రహ్మచేఁ గల్గిరట నవబ్రహ్మలనఁగఁ
బదియునలువురు మనువు లాబ్రహ్మలకును, మనువులకుమానవులు బుట్టి రనఘచరిత.

క. స్థావర మానవ తిర్య, గ్దేవాదుల జీవకోటి తీరనికర్మం
బే విత్తు మొదలుగా యం, దావిర్భవ మొందుదురు క్రియాపరవశులై.

క. యుగములు వేనరుసల నా, లుగుగడచిన బ్రహ్మకుఁ బగలుగడచుఁ బదునా
లుగు మన్వంతరములు నవు, డగు నింద్రాదులు నశింతు రాదిత్యులతోన్.

గీ. నలువ మరునాఁడులేచి మున్నట్టియమల, సృష్టి కుద్యుక్తులైన విరించులెల్లఁ
దమదు బ్రహ్మత్వశక్తిచేఁ దత్తదుచిత, జీవకర్మానుగతి సృష్టిఁ జేతురపుడు.

క. దేవాదియోను లందున, నావిర్భవమొంది కర్మమను సారిగతిం
మావరియించిన సుఖదుః, ఖావని నొందుదురు త్రోయనగునే తమకున్.

క. విత్తు మొదలి చెరిచినగతి, నుత్తమధర్మమున శ్రీశు నుల్లమునందుఁ
హత్తించి కర్మఫల మతఁ, డెత్తుకుచనఁ దారు ముక్తి కేగుదు రధిపా.

శా. అన్యోపాస్తులు నన్యదైవభజనం బన్యక్రియాలోకనం
బన్యాసక్తిఁ దదన్యమంత్రజపపూజారాధనాదుల్ వృధా
యన్యాయంబుగఁ జేయ నేమిఫలమో హా! యర్థులే వారలే
మాన్యుల్ ఖేదములేని మంచియెడ ... ...

గీ. తనరజస్తామసగుణాళి ననుసరించి, యెందుఁ గడలేనిజన్మంబు లెత్తవలదు
సత్యమిది శ్రీనివాసుని శరణమొంది, మనుట లెస్సయు నాబుద్ధి వినుట లెస్స.

క. వైకారికగుణములు రెం, డైకనుపడు రాజసాఖ్యమే తేజసమై
ప్రాకట వైకారిక ధ, ర్మాకలితచిదింద్రియంబులై జనియించెన్.

సీ. అనఘ వీనులు మేను నక్షులు జిహ్వ నాసాఖ్యలు జ్ఞానేంద్రియంబు లండ్రు
పనివడి వాక్పాణి పాదయుపస్థ లైదును కర్మేంద్రియంబులండ్రు
సంకల్పభువనముల్ జనులు కర్మాధీనమైయుండు బుద్ధికర్మాదులెల్ల
కాలవశంబులు కాలంబు నీశ్వరాధీనమీశ్వరుఁడు శ్రీజానిసుమ్ము

కలరె మఱియన్యథా దైవములు ప్రపంచ, సృష్టియెట్లయ్యె నెట్టిసాంఛితమనుండు
భూమ్యచలసాగరద్వీపములు తెఱంగు, లానతిండన మఱియు నిట్లనియెనతండు.

చ. ఆడిగెడి దీర్ఘరావయవమైన ప్రపంచములో తెఱంగు దా
నొడువుదునంచు నెంతటిఘనుల్ వచియింపసమర్థులే తలం
పడుగుట్లఁజేసి శౌరికృప నాత్మకు లోనగునంతమాత్రమే
ర్పడ వివరింతునంచు నిరపాయవివేకనిధాన మిట్లనున్.

గీ. పృథివి తొమ్మిదియగు వర్షభేదములను, ద్వీపభేదంబులను సప్తవిధము లయ్యె
భూమిపరిణామవిధముఁదన్నామములును, లోకములచందమెఱిఁగింతు నీకునిపుడు.

సీ. వర్షభారతము కింపురుషంబు హరివర్షంబనంగ నిలావృతంబనంగ
కెలనభద్రాశ్వంబు కేతుమాలా హిరణ్మయము నాగ వర్షనామములు దాన
నొకపేరు వర్షంబునకు వేరువేర తొమ్మిదిఖండములు సౌంజ్ఞ లొదవు మొదటి
భారతవర్షంబు నీరీతి నవఖండములనొప్పు నిందు ద్వీపులు వచింతు
జంబువును ప్లక్షనామంబు శాల్మలియును, శంబుక్రౌంచంబుశాకపుష్కరము లనఁగ
లక్షయోజనములనొప్పు ప్లక్షమిటుల, యొక్కటొక్కటి ద్విగుణించియొప్పుచుండు.

గీ. ఇట్లు ధారుణి యేఁబదికోట్లయోజ, నాలివర్తించు డెబ్బదివేలఁ గోట్లు
పాదవుమీఁదటిలోకముల్ బుడమిగ్రిందు,నుండుయొండొండఁబదివేలయోజనములు.

క. ఇంతయు బ్రహ్మాండంబగు, నంతయుఁ దా బ్రహ్మశక్తి నాదలనిడి ని
శ్చిత్తుండై శేషభోగి య, నంతుఁడు వర్తిల్ల జగము లారాధింపన్.

గీ. సూర్యచంద్రులదీప్తి యచ్చోటనుండు, నంతమాత్రంబె భూమియు నాకసంబు
దిక్కులునుగాని యామీఁదనొక్కటియును, గానమిరవొందుబ్రహ్మాండకర్పరంబు.

సీ. జగతికి లక్షయోజనములపై సూర్యుఁడుండు నిన్మడిఁ జంద్రమండలంబు
తద్విగుణంబు బుధగ్రహమండలం బలవడ శుక్రమండలముసట్ల
యామీఁద భౌమ బృహస్పతి శనిమండలంబులు తద్విగుణంబు వాని
పైలక్షయోజనపరిమాణవసతి సప్తర్షిమండలమొప్పు దానిమీఁదఁ
గాలచక్రప్రమాణశిఖాముఖమున, నమరుధ్రువుఁడటు మూఁడులోకములు నయ్యె
దానిపైఁ గోటియోజన స్థలమునందు, నమరుచుండు మహాలోక మనఘచరిత.

క. యోజనకోటిద్వయమిత, మై జనలోకంబుమీఁద నగుతద్విగుణం
బాజగతి తపోలోకం, బాజమిలి సత్యలోక మభినుతిఁ గాంచున్.

క. సత్యాదిలోకషట్కము, ప్రత్యేకమువాయుపాశబద్ధములై సా
తత్యము ధ్రువమరుదుద్వృతా, నిత్యులకున్నడుమనిశీ ప్రగిపిశుఁ డయ్యెన్.

క. ఈలోకములకుఁ బదియును, నాలుగుకోటులకు యోజనమ్ము లజాండం
బాలెక్క విస్తరిల్లుం, బైలెక్కయుఁ గలదు కొంత పరికింపంగన్.

సీ. అందుమీఁదటను తోయావరణంబు బ్రహ్మాండమునకుఁ బదియంతలయ్యె
నగ్నియు వాయువు నాకాశము మహత్తహంకారమును ప్రకృత్యాదులైన
యావరణంబును నట్లయొండొంటికి దశగుణోత్తరవృద్ధి దనరి యట్టి
యాద్యంతమును మహత్తనఁదగు తత్వంబు ప్రకృతిరూపకుఁడైన బరమపురుషు
చేత నావృతమయ్యె నీసృష్టియందు, మీఁదఁ గాలంబునవధియు మీఁదగ్రిందు
దిక్కులును నాకసములేదు తెలియ నక్క, రుండు చిన్మూర్తి నిండుకయుండు నందు.

గీ. అట్టి యీశ్వరుఁడైన బ్రహ్మంబు శక్తి, యంద నేకీభవించి పాయఁడు తదీయ
మహిమమున కధికంబు సామ్యంబులేదు, సగుణుఁడైతా నెసృజియించుజగములెల్ల.

మ. ఇది నానామరచూళికాతటమణీప్రేంఖన్మయూఖోల్లస
త్పదపంకేరుహయుగ్ముఁడైన గరుణాపారీణు లక్ష్మీయుతుం
మదిఁజింతింపుచుఁ దత్ప్రసాదమహిమన్ వాకొంటి నట్లుండెఁ దె
ల్పెద నారాయణమంగళాయతనముల్ క్షేత్రంబులున్ దీర్థముల్.

శా. లక్ష్మీవక్త్రలసత్సదాబ్జయుగళీలాక్షారసాక్లిష్టతా
లక్ష్మీసంచితపక్షరాక్షసభుజశ్లాఘాహరప్రాభవా
సూక్ష్మప్రేక్షజితాక్షమానివిదితజ్యోతిర్మయాకార శ్రీ
వక్షశ్శ్రీస్ఫురితటకోటరస్థలరిరంసాసక్తచిత్తాంబుజా.

క. ప్రాభాతికాబ్జకోశా, సౌభాగ్యధురీణనయన సరసమధురవీ
క్షాభృంగకిశోరావళి, కాభూషితజలధికన్యకాముఖకమలా.

స్రగ్విణి. మంజరీపుంజ సద్భ్రాంతి భృంగాంగనా
మంజుసంగీత సంపద్విశేషోల్లస
త్కుంజ నానాలతాదృక్స్ఫురత్సానుభా
గంజనాహార్యశృంగాగ్రశైలాంబుదా.

గద్య.

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకలవిద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణోక్తాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ

ప్రథమాశ్వాసము.

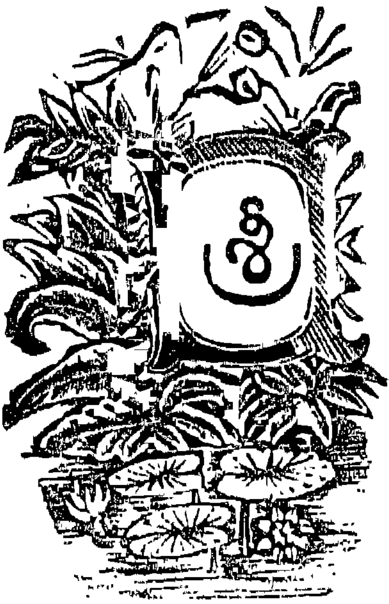
శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

—:(౦):—

క. శ్రీకమలాముఖీ ముకురా
లోకమల మరందరస విలోలభ్రమరా
లోకలన కటాక్షాంచల
యాకల్పవిలాస వేంకటాచలవాసా.

వ. అవధరింపుము. ఇట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెఱంగున సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

సీ. మాధవాధీనమౌ మనుజకర్మమె కర్మ పరమేశుఁ గూర్చిన పలుకు పలుకు
హరిగేహమునకేఁగు నడుగులే యడుగులు కేశవుఁ బూజించు కేలు కేలు
నారాయణా యను నాలుక నాలుక శ్రీనివాసున కిచ్చు మేను మేను
పంకజాక్షునిఁ గూర్చు భావంబు భావంబు భక్తుఁడై మనువాని బ్రతుకు బ్రతుకు
దాసు లెందుండి రదియె తీర్థస్థలంబు, హరిపరాయణవసతి పుణ్యాశ్రమంబు
భాగవతకోటి శ్రీపాదపద్మరేణు, మిశ్రమంబు వియన్నదీ మిశ్రమంబు.

గీ. కర్మపాశనిబద్ధులుఁ గలుషమతులు, గుణసహితు లట్టిమనుజుల గణనఁజేసి
పలికెద రటన్న స్మృతిమాత్రకలుషనాశు, లయిన గరుడధ్వజునిదాసు లౌటఁజూవె.

క. గంగానదికిన్ శ్రీహరి, మంగళకరచరణకమల మహనీయరజ
స్సంగతిఁ ద్రిలోకపావన, మాంగళ్యముఁ గలిగెనది ప్రమాణము గాదే.

శా. కావేరీనది మున్నుగా నదులసంఖ్యల్ విశ్వవిశ్వంభరన్
వేవేలున్నవి గ్రక్కునన్ దలఁచినన్ విన్నన్ మహాపాతక

గారివారితము వజ్రపాతహతి భగ్నంబౌగతిం బోవుటల్
శ్రీవిష్ణుస్థలవాససేవను గదా సిద్ధాంత మీవాక్యముల్.

గీ. స్పర్శనముచేతఁ బూతులు స్మరణచేత, ముక్తులును ధ్యానమున భవమోచనులును
గారె హరిదాసులనుచు నాగమములెల్లఁ, దెలుపుచున్నవి హరిభక్తిసులభులగుట.

సీ. నదులలో ముఖ్యమైనదె విష్ణుపదపద్మసంభూతమైనట్టి జహ్నుకన్య
దత్తీరమున జగత్త్రయపూజ్యముఁ బ్రయాగ మట్టిదె యమునామహాస్రవంతి
యందు రాధానాథుఁడైన శ్రీకృష్ణుండు గోపాలబాలురఁగూడి యపుడు
రాసకేలీమహోల్లాసుఁడై తటవనశ్రేణుల నెపుడుఁ జరించుకతన
నెపుడు నన్నది గనవేడుకే తదీయ, సైకతస్థలమంజులజలజనయన
హలకులిశవజ్ర పద్మరేఖాంచితంబు, లైన యడుగులుఁ జూడ భాగ్యంబుగాదె.

క. ఆతీరంబుననగు మథు, రాతీర్థముఁ గృష్ణపాదరాజీవరజో
వారితసమాకులకలనా, పూతంబై జనులదురితముల వోనడఁచున్.

క అచ్చట మూనాన్నళ్వారు, వచ్చి కృతస్నానులగుచు వనమాలిజపం
బుచ్చరియింతురు వారువి, యచ్చరులరుదందగనుదు రచ్యుతునందున్.

క. గోవర్ధనగిరిచెంగట, దీనై భవ్యఁ బుండరీకతీర్థము మదిలో
పావనమై భవబంధపు, తీవలు దెగఁగోసి జనతతిఁ రక్షించున్.

క. ఆగోవర్ధనతీర్థము, భాగవతులపాలి కల్పపాదప మనఁటన్
భోగాపాలక తీర్థము, నాగోమతితీర్థ మభిమతార్థము లిచ్చున్.

క. కాళిందీసరమున గో, పాలుఁడు చలిదారగించు పట్టుననటన్
మేలెంతురు పితృకర్మలి, కేలా యితరములుగాన మిహపరములకున్.

క. ఒకయెడగూఢము నొకయెడఁ, బ్రకటము నై దోఁచెఁ దా సరస్వతిగానన్
సకలార్థంబులు నిచ్చును, నికటామరతరువు మనుజ నికరంబులకున్.

ఉ. ఏల తదీయతీర్థముల కేఁగ జనాళి సరస్వతీనదీ
కూలనికుంజమంజులతరుగుల్మలతావళిఁ దేటిచూచినన్
బాలన కోటిజిహ్వలను భారతి తాండవమాడ బ్రహ్మయి
ల్లాలఁట యమ్మహానది ప్రియాశయముల్ దమ కీయఁజాలదే.

గీ, ఆదినుండియుఁ బరిశుద్ధులగు సరస్వ, తియును భాగీరథియు యమునయుఁ దలంపఁ
గారణములపుడు నీతులుఁ గడమనదులు, తలఁప ననునాశ మిన్నదీత్రయమునందు.

సీ. పావనములైన బుణ్యసరోవరముల, యందులో రెండుముఖ్యంబులయ్యె దాన
నుత్తరమునకుఁ బుష్కరం బుత్తమంబుఁ, గడమకాసారములు పెక్కుగలిగియున్న.

గీ. దక్షిణంబునఁగల్గు తీర్థములకెల్ల, వాసియగుఁ జంద్రపుష్కరిణీపరంబు
యిట్టి రెండునుదలఁచిన నెందునున్నఁ, బరమపదమొందుఁ గొంగుపసిండి గాదె.
శా. కావేరీ సరయూ నదీద్వయము వేగన్ బావన శ్రీలంగో
భావింపం జెలువొందె మున్నదియు నీభాగ్యస్థితుల్ గాంచెనే
దేవారాధ్యుఁ డయోధ్యలో దశముఖాదిక్రూరులం జంప రా
మావిర్భావమునొందె దాశరథియై యాదిత్యులం బ్రోవఁగన్.
క. శ్రీతరుణి తానుబుట్టదె, సీతానామమున వారు చేరుటగాదే
పూతత్వమొందె సరయువు, భూతలమున నాటనుండి బుధసేవితమై.
క. సాకేతనగరిలో యి, క్ష్వాకుఁడు మును దెచ్చినిలిపె సరయువు ప్రాంతన్
శ్రీకర రంగవిమానము, కావున్న నదెట్లువాపు కలుషములెల్లన్.
శా. రంగన్మాల విమానశేషశయనప్రాభవం బమేయంబు శ్రీ
రంగబ్రహ్మము వచ్చినిల్చుటఁగదా ప్రాపించె కావేరికిన్
భంగవ్రాతవిఘాతశీకరపరిస్పందస్ఫురన్మారుతా
సంగత్సంగనిరస్తపాదతతులా సౌభాగ్యగాథావళుల్.
క. శ్రీమద్రంగవిమాన, మ్మామహిమను తోడనెనపి యలరుటగాదే
భూమీజనులకు సహ్యజ, యీమేనుల భుక్తిముక్తు లియ్యఁగ నేర్చెన్.
సీ. సర్వపాపప్రణాశనియయి బహుతీర్థకోటి రమ్యోభయకూలమగుచు
ఖచరచారణసిద్ధగంధర్వ సేవ్యమై జలధిపర్యంత నిజప్రవాహ
పావనోభయ పార్శ్వభాగనీరంధ్రరసాలచందననారికేళపనస
పూగరసాలజంబూప్లక్షఖర్జూరకదళీలవంగమాకందకుంద
పాటలీముఖ్య తరుపుష్పఫలసమృద్ధి, శుకపికాదివిహంగమప్రకర మధుర
కలకలారవభృంగ ఝుంకార కలిత, యైన కావేరిమహిమ యేమనఁగవచ్చు.
మ. చిరకాలాగతప్రాణనాయకుని తాఁ జేదోయి నాలింగనా
దరణన్ మెచ్చఁగఁజేయు మానవతిచందంబొప్ప కావేరి తా
నిరువాగై కవగూడి యెన్నఁడుచు రంగేశున్ భజించెన్ దయా
పరుఁడై యచ్చోటుబాయకుండెను బరబ్రహ్మంబు రంగేశుఁడున్.
గీ. శ్రాద్ధయాగాదికర్మముల్ శ్రద్ధలేక, యైన మంత్రక్రియలులేకయైన నరుఁడు
చంద్రపుష్కరిణీతీర జగతియందుఁ, జేసి తాను భగీరథి శ్రినహించు.
శా. కావేరీమహిమంబుఁ దెల్పుటకు శక్యంబే జగత్పావనం
బీవిశ్వంభరపై మహామహుని రంగేశుం గృపాలోలు భ

క్త్యావేశంబున నవ్విభీషణుఁడు కళ్యాణార్థియై తెచ్చి తా
నావిర్భావము నొందఁజేయుట తదీయారామసీమంబునన్.

మ. కలనైనన్ నిముషంబుబాయనగునే కావేరికావేరికం
దళితోత్తుంగ శుభోత్తరంగ విలసత్కల్లోలమాలామిళ
న్నళినామోదిసమీరణాంకురవిభిన్నక్రూరపాపావళీ
కలనన్ సంగముదవ్వయీనిగమరేఖాశృంగమున్ రంగమున్.

గీ. తెచ్చిన విభీషణునిరేక తేరఁబనిచి, హరికావేరికా సైకతాంతరంబు
పుణ్యవనవాటికలు చంద్రపుష్కరిణియు, నల్లమున మెచ్చి తరలక యున్నవాఁడు

క. శ్రీరంగనాథునసతియు, సారసరి తీర్థరాజ సహచరయును నై
యేరులనెల్లను తిరుకా, వేరిసమానంబులేని విశ్రుతిఁ గాంచెన్.

చ. సనకసనందనాది మునిజాలము దేవతలున్ దదీయపా
వన వనభూములందుఁ దరువర్గలతౌషధులై జనించినా
రనయము రంగనాయకసమాశ్రయ మాత్మలఁగోరి యట్టిచో
దునుమఁగరాదు పూరియును తోడనె దోషములందుఁ గావునన్.

గీ. సహ్యపర్వతజలరాశి సందునందు, నుభయకావేరి తీరంబు లభినుతించి
ధరణిపైగల పుణ్యతీర్థంబులెల్ల, నెనసియున్నవి ములుమోప నెడము లేక.

క. స్వర్గద్వారంబనఁగ న, నర్థిమతిరంగమరుత నమరున్ స్థలమై
సర్గికబహుమహిమమునన్, స్వర్గాదిసుఖంబు లిచ్చు స్నాతలకెల్లన్.

క. అచ్చట దేవారాధన, లిచ్చిన దానములు కోట్లకెచ్చిన ఫలమై
నచ్చి పరలోకమునఁ దమ, యిచ్చల మెచ్చులనుగూడి యెదురుగవచ్చున్.

ఉ. రంగము తెన్నఁగా శుభతరంగము తీర్థము పుండరీక మ
చ్చెంగట నొక్కగట్టు విలసిల్లును దానిపయిం బుధాళికిం
గొంగుపసిండి శ్రీపతిదగుం గమలాక్షుఁడు బ్రహ్మహత్య వా
యంగఁ దపంబొనర్చి హరుఁ డచ్చటఁబావనుఁ డయ్యెగావునన్.

గీ. అట్టి తిరుపళ్లిలో నరు లెట్టివారు, పుండరీకాక్షు సేవించి పూజ్యమైన
యుభయలోకసుఖోన్నతి నొందఁగలరు, తత్స్థలాగ్నేయవకుళ తీర్థంబు నటుల.

క. వకుళమహాతీర్థము చెం, తకు నింద్రుఁడువచ్చి తాపదభ్రష్టుండై
యొకమేడు తపంబొనరిచి, యకలంకత మరలఁగాంచె నైశ్వర్యంబుల్.

గీ. అందు నాగ్నేయభాగంబునందు నమరు, మందరంబైన శ్రీరంగమందిరంబు
చెంత నింద్రనటంబు విశేషతీర్థ, మదిగదా కామగవియయ్యె నాశ్రితులకు.

శా. శ్రీరంగంబు విలోకనీయమగుటన్ జెన్నొందునందాక న
మ్మేరన్ లోఁగొను ధారుణీవలయనమ్మిశ్రింబులే చెట్లలో
పూర్వైనన్ గొనకొమ్మయైన దునుమన్ బుణ్యక్రియల్ దూరమా
చేరన్ దోడనెహత్య మానినురలాచించాది భూజాతముల్.

సీ. మహిష మూషక ధేను మర్కట మార్జాల గజ వరాహ తురంగ కాసరములు
నురగ వృశ్చిక జంబుకోలూక కుక్కుట మీన పారావత మేషములును
కాక ఘూక శ్యేన కంక గృధ్ర బలాహ కేకి శారీ భృంగ కోకిలములు
శుక తిత్తిరి పిపీలిక కుణ మత్కుణ మక్షిక మచ్ఛోద మశకములును
మొదలుగా జీవకోటి యమ్మనుజులు సురలు, యక్షగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరాదు
లని యెఱుంగుము శ్రీరంగమున జనించి, పొల్చి కైవల్యమునకేఁగ నిల్చినారు.

సీ. పరమపుణ్యులు ధర్మపరు లతికారుణ్యశాలు లుత్తములు నిష్ఠాగరిష్ఠు
లాచారపరు లాగమాంతార్థవేదులు సర్వభూతహితులు శాంతమతులు
నిర్దోషు లానందనిరతు లీక్షణబంధరహితు లాత్మారాము లహితదూరు
లుత్తము లధ్యాత్మవేత్తలు నిర్జితేంద్రియులు ధన్యులు గుణాధికులు సములు
వీతరాగు లభిజ్ఞులు విష్ణుభక్తు, లాఢ్యు లన్యోన్యహితులు మహానుభావు
లాస లుడిగినవారు సత్యనిధు లౌర, రంగవాసుల మహిమ నెఱుంగవశమె.

క. పరతత్వమతులు వేదాం, తరముఖులును నుభయవేద నానార్థకళా
పరిణతులుగారె రంగా, వరణాంతర్వాసు లైన వైష్ణవు లెల్లన్.

సీ. అజ్ఞాని యున్మత్తుఁ డలసాత్ముఁ డవివేకి యపరిచ్ఛిద్ధుఁ డపూజ్యుఁ డనృతవాది
నాస్తికుఁ డపకారి నాస్తివాదకు డల్పుఁ డన్యదూషకుఁడు జనాపవాది
గర్వాంధుఁడును మూర్ఖ కాముకుండు దురాత్ముఁ డధముఁడు వంచకుఁ డర్థలోభి
ద్రోహి పాషండుఁ డంధుఁడు మూక బధిరుండు దుర్వ్యసనుఁడు పంగు దుష్టబుద్ధి
మలినుఁడును దుర్గుణుం డసమర్థకుండు, పాపి యన్యాయపరుఁడు దుర్భాషకుండు
కొండియుఁడు కోపి హింసకుం డుండరాదు, రంగపతియాజ్ఞచేత శ్రీరంగమునను.

గీ. మోక్షలక్ష్మిరతిశ్రీమమ్మన జనించు, యలతకును బోలె సహ్యకన్యాంతరమున
సోమరితనానఁ బవళించె జూడరమ్మ, రంగఁ డనికొల్తు రాదిత్యరాజముఖులు.

చ. విను మితిహాసమొక్కటి పవిత్రచరిత్రము నాగదంత స
జ్జనవినుతుల్ సుబోధనుఁడు సత్యుఁ డనంగ మునీంద్రు [illegible]
వ్వనములఁ గందమూలఫలహారముచేత శరీరయాత్రగా
దినములు బుచ్చుచున్ సవిధదేవనివాసము రంగధామమున్

క. సేవించి ప్రదక్షిణముగ, గావేరికి నఱిగి నిత్యకర్మానుష్ఠా
నావళిదీర్పుచుఁ దోప్రన్, శ్రీవైష్ణవకోటిఁగని భజింపుచు భక్తిన్.

శా. శ్రీరంగేశ్వర పాదపద్మయుగళిన్ సేవించి యాసజ్జనా
ధారున్ సన్నుతిఁజేసి యిచ్చిన ప్రసాదస్వీకృతిన్ గోపుర
ద్వారంబుల్ గని నిర్గమించి యొక కాంతారోటజావాసులై
వారల్ విష్ణుపురాణకర్తసల సద్వారంబు వో దోప్రియుచున్.

క. వీరిరి పరాశరునకున్, వారలు ప్రియశిష్యులగుచు వర్తిలు గంగా
ద్వారమునఁ దపమొనర్పఁగ, వారితపం బింద్రుఁ డలిగివారించుటయున్.

క. అప్పటువాని యమ్మును, లెచ్చటఁ దపమాచరించ నింద్రుఁడు దోడ్తో
నప్పటికరిగి చక్కని, యచ్చరలను దాను విఘ్న మాపాదించున్.

క. ఆవెంబడి మునులిరువురు, కావేరీతటముఁజేర కలుషములడఁగెన్.
రావెఱచె సునాసీరుం, డావైష్ణవు లందునహిత మాపాదించున్.

ఉ. వారిమరుద్గణావిమల వారిని స్నానమొనర్పఁ జేరుచో
నీరములేక వీడయిన నిమ్నమనొంది యిదేమిచిత్రమో
వారి యవారిని న్నధికవారిగ కారణమేమియంచు న
య్యారుపయి న్విలోకనము లేగక దీరక చూచుచున్నెడన్.

సీ. ఉల్లోలకూలంకషోన్మాలికానేకభూరుహావర్తవిస్ఫురిత మగుచు
ఘళఘళాయతవిశృంఖళ మరుత్ప్రేరితాభంగురరంగానుభావ మగుచు
పార్శ్వప్రవసతరుప్రకర పుష్పపరాగమాధ్వీరసప్లవమాన మగుచు
తవిరళలహరికావిబహుళోద్ధారితపాండురడిండీర ఖండమగుచు
వచ్చె నాకస్మికముగ దేవస్రవంతి, సవతి జలరాశిరాణివాసంబు సహ్యా
తనయ కావేరి శ్రీరంగధామవసతి, దిగులుపడి తీరవాసులు పగిలిపాఱ.

క. మునులు భయమంది యౌరా, పెనువెల్లువ వచ్చెననుచు బెదరుచు సహ్యా
హినిఁ దేరిచూచుచుండఁగ కనుపండువుచేసి సహ్యకన్యామణియున్.

సీ. వికసించి నెత్తమ్మివిరి మోము బాగుగా కలువలు కన్నుల చెలువుగాఁగ
కప్పమీరిననాచు విప్పవెన్నెరులుగా జక్కవల్ గుబ్బలనిక్కు గాఁగ
పుప్పొడి నెమ్మేనిబూయు కుంకుమగాఁగ తెల్లనితెరలు కుచ్చెళ్లు గాఁగ
జెలఁకు బేడిసలు చూపుల మిటారంబుగా జవ్వాడునురుగులే నవ్వుగాఁగ
బహుళవిహగారావము మధుపానమత్త, కలకలాయతమధుర వాక్యములుగాఁగ
మగనికౌఁగిలి యాశించి మగువవచ్చి, తిరుఁగనిపించి మించి కావేరి యపుడు.

క. దిగులుపడి సత్యుఁ డాత్మకుఁ, సగుణబ్రహ్మంబు రంగశాయిఁ దలంచెన్
నగుమొగముతో సుబోధుఁడు, మగతనమున దలఁకఁడయ్యె మదినించుకయున్.

గీ. అమరవాహినిపై జహ్నుఁ డలిగినట్లు, మండి కోపించి దిక్కులు నిండినప్పు
సహ్యజను జూచి యమ్ముని జాతరాగ్ని, యడఁపఁగాఁబలె మ్రింగెదనని తలంచె.

మ. కలఁగెన్ పిండిలిపండుగా జలధు లాకంపించె ముల్లోకముల్
కులశైలంబులు సంచలించె నభ మాక్రోశించె భూచక్రమ
ల్లలనాడెం దడబాటునొందె దిశలెల్లన్ మౌని నేత్రాగ్రసం
చలకోపానలజాయమానవిశిఖా సహ్యోద్భవన్ డాసినన్.

గీ. చిత్రమిది యారయ యంగుష్ఠమాత్రుఁడయ్యు, వార్ధులాపోశనించె నూర్వశిసుతుఁ
డింతవాఁడను కావేరి యెంతనాకు, నంచు దాఁపుటకై తోయమంచునంత.

క. యేరెల్ల నడగి కాలువ, తీరై యొకమందకట్ట దిక్కులునాహా
కారంబునిండ ముని కర, వారిజముల పుర్వుఁదేని వడువున నిలిచెన్.

శా. ఆలోనంబరవీధివార్షికపయోధారావధీరంబుగా
యేలా చాలును మానుమాను తగునే యీయత్న మింతేహితం
బాలోకింపఁగ నాదుపల్కులని యత్యాశ్చర్యకందంబులౌ
నాలాపంబులు వీనుసోకిన నతండాలించి మేలెంచుచున్.

ఉ. చల్లనివై సుధామధురసౌష్ఠవశైలములై దయావిశే
షోల్లసనంబులైన చతురోక్తులు నానతియెవ్వరిచ్చిరో
మెల్లనిమాట యేలనిఁక మ్రింగకమాన కవేరికన్యకన్
జెల్లమిగాఁగ మానుమను దేవుఁడు మాకుఁ బ్రసన్నుఁడౌటకున్.

క. వలసిన నాకున్ మ్రోల, న్నిలుచు న్నిలకున్నయైన నిష్ఠురమాయా
చలమీడేరుతునన్నన్, వలదనువాక్యంబు వినఁగవచ్చె న్మఱియున్.

శా. ఏమీ మౌనివరేణ్య మాకు నిదిభూయిష్ఠంబు కావేరియే
శ్రీమద్రంగశయానుమందిరము ధాత్రీలోకపూజ్యంబు ని
స్సీమానేకమహాత్మ్యరూపమఘరాశిచ్ఛేదనం బన్నచో
నామాటల్ విని మౌనినాయకుఁ డమందానందకందాత్ముఁడై.

ఉ. ఈపలుకేలబోల నిఁక నెన్నిభవంతము లీవుచేసినన్
జూపుల కోర్కెదీరనినుఁజూడక కోపముదీర దూరికే
జూపులుజేసినమ్మను నె సహ్యజ నామతమిట్టిదన్న యా
లాపములిచ్చి మెచ్చి చదల న్మునివీనుల కొక్కవేండియున్

గీ. ఇల మునినాథ కావేరి యనుకనదిని, పువ్వుఁగోటలనడుమ నపూర్వమైన
బంగరుపుటెజ్జగోన శ్రీరంగధాముఁ, డింపుగను దాను గ్రీడించు నెందు నెపుడు.

గీ. వాసుదేవుని పదకమల్లయు సమస్త, జనులకును కామధేనువై సకలదురిత
హారిణియు నైన నదిమీఁదనలిగి నీవు, కట్టుకొను టేమి యనవాతఁ డిట్టులనియె.

క. నీవేమి గట్టుకొనియెదు, దేవా పాదచూపరాదె తీరనిపనికిం
గావేరికినగు నాకగు, చేనడలనటన్న మాట చెవిసోఁకుటయున్.

ఉ. అనుగుము నీకు నేవరము నైన నొసంగెదనన్న నెవ్వరం
డనగను నిన్నుఁ జూడక బయల్వని నావుడు నీశ్వరుండ నే
కృప ననుఁ జూడ బ్రహ్మయు సుపర్వులు నోపరటన్న నీవునా
మొనయుఁడవేను నీయడియ నోపుదు సన్నిధిగమ్ము నావుఁడున్.

సీ. శ్రీవత్స మనుమచ్చ జెలఁగు నెమ్మనితో కౌస్తుభమణిపతాకంబుతోడ
మకరకుండలభాసమానకర్ణములతో దంబైన మణికిరీటంబుతోడ
శంఖచక్రాదిరాజద్భుజాగ్రములతో దయలీను నేత్రపద్మములతోడ
నొప్పుపరిమళముపాటు పసిఁడిదువ్వలువతోఁ గమలగాపున్న వక్షంబుతోడ
హారమంజీరకటకకేయూరకంక, ణాంగదంబులతో మందహాసవదన
చంద్రబింబంబుతో గుణసాగరుండు, హరి సుబోధునియెదురఁ బ్రత్యక్షమయ్యె.

క. కలమో భ్రమచేతినో కో, నిలుకడమో యనుచు నలరి నివ్వెఱగాంచెన్.
తిలకించుఁ బులకించుఁ, దిలకించుఁ దెలివిగాంచు ధృతివాటించున్.

గీ. తోడఁ బ్రణమిల్లి లేచి చేదోయి మొగిచి, వాసుదేవాయ సద్బ్రహ్మవాచకాయ
శ్రీనివాసాయ రంగవిమానశేష, శేషశయనాయ తే నమస్తే నమోస్తు.

సీ. నేన నీవదనంబు తేజోమయంబు చంద్రార్కులు నీలోచనాంబుజములు
దిక్కులునాల్గు మీచక్రనిభుజములు మీకు నాభిస్థలం బాకసంబు
ప్రాణికగా కాష్ఠములు నీదువీనులు భూమీరుహమ్ములు రోమరాజి
సర్వాత్మద్వీపరూపచరాచరము మేను పంచభూతస్వరూపంబు నీవ
మహదహంకారనామతన్మాత్ర నీవ, ప్రకృతిపురుషుండవును పరబ్రహ్మ నీవ
సృష్టినటనంబులెల్ల నీచేతనయ్యె, కొలుతు నెప్పుడు మిమ్ముఁ బుణ్యాలు రమేశ.

క. నినుఁ గొలుచునట్టి సుజను, లనయంబును ఘోరసార మగుసంసారం
బనుసముద్రము తరింతురు, కనలేరీజాడ యెంతఘనులు ననంతా.

క. నినుకన్ని ముఖేందుని, జూచితి నీకరుకులైన చూపులచేతన్
నీచదన నానేరము నకు, నీచరణమెగాక దిక్కు నెమకినఁగలదే.

క. చక్కని తామరలకు నెన, యెక్కుడుగల మీపదంబు లెక్కడ కేలనన్
నొక్కంగ జేరిన నాశిర, మెక్కడ యీ మొక్కళీఁడున కేమననేర్తున్.

క. కావేరిమీఁద నూరక, యే వెట్టినిగాక యలుగనేల యలిగినన్
మీవాక్యము లో గాదని, సేవాదించుటకు నన్ను సేయుదు హరీ.

చ. బలిమిని నిన్ను నాదుకనుపండువుసేయుట నీవు భక్తవ
త్సలుఁడవుగాన నాకనువు సాగఁగఁజేసితి వింతమీఁద మీ
తలఁపున నెంచినట్టి దయతప్పదు నాకునభీష్టమట్లు కా
దలఁచితినంచు గేల్వదలితాఁ బ్రవహింపఁగఁజేసె సహ్యాజన్.

క. కరుణింపు మనుడు శ్రీహరి, వరమిచ్చెద వేడుమనిన వరమిదె నాకున్
ధరణిఁగల పుణ్యతీర్థము, లరసేయక నిమ్ము నీమహానదిలోనన్.

గీ. ఇచట మనుజులుగావించు నెట్టిదాన, మైన నొక్కటికొకటిగా ననుచు లెల్ల
దూరమైపోవ వారు నీవారుగాఁగ, భుజగశయన యనుగ్రహబుద్ధి యనుపు.

గీ. అనుఁడు నట్లువరమిచ్చి యాప్రధాన, పురుషుఁ డవ్యయుఁడనియె సుబోధ నీకు
నిటుల సన్నుతిఁజేసితి నేనెనుమ్ము, వాసుదేవుఁడ శ్రీరంగవల్లభుండ.

క. ఖగరాజయాన సుఖముల, నగుదున్ బ్రత్యక్ష మచ్చటచ్చటగాని ప
న్నగరాజయానమున నా, లుగు మొగములవేల్పు నిట్టిగనపియింతున్.

ఉ. అంతియకాని యెవ్వరు ననంతశయానుని నన్నుఁగాన రీ
వెంతటిభాగ్యశాలివిక దే పొడకట్టితి నిట్టిమేన నా
చెంతన రంగమందిరము జేరి మదిన్ భజియింపుచుండు ని
శ్చింతతనన్న నమ్రుడయి చేతులు మోడ్చి సుబోధుఁ డిట్లనున్.

క. ఓకమలేక్షణ పరమద, యాకరమగు దివ్యమంగళాకారముతో
లోకేశు నింటిలోపల, నేకతమున నిల్చి తానతిమ్మని పలుకన్.

శా. ఏ నాచే సచరాచరాత్మకవిధం బీవిశ్వ ముత్పన్నమా
యే నాకన్యము లేదొకప్పుడు సమస్తేలాస్థితిం జూడుచో
నేనన్నన్ బరమాత్ముఁడంచు శ్రుతులే యేవేళ ఘోషించు నీ
వా నన్నున్ వినవేఁడిపల్కితివి నీకాద్యంతముల్ దెల్పెదన్.

ఉ. శ్రీయుతమై మదీయమగు క్షీరపయోనిధిలోన నాదినా
రాయణ ముఖ్యనామక మనంతములౌ నిజమూర్తినున్న న
న్నాయజుఁ డాత్మలోనిలిపి యబ్దసహస్రములుగ్రతం దపం
బాయతభక్తి జేయుటయు నందుకు మెచ్చి కృపావిభూతితోన్.

లయవిభాతి. తోఁచెఁ గొల్ల నలుగడల తొలుకరి మెఱుగుల్గములు
బలిసి యిల జీఁకటులు బలె బొదువు మేనన్
గలుములమితాంశ్రి చెలువునుగ నగభూషణము
లులియ మణికుండలపు టలవుగన జకుక్కల్
జలజముఖసాధనము లలర గరముల్ దయను
చిలుకకును దామగలు చెలువుగిడ హారం
బులు వెలుఁగ వేదములు చిలుగ పెనుగద్దియను
నలునకును మోక్షిలఁ దగ నిలుగ నతిభక్తిన్.

సీ. శరణమొందెదనయ్య వరమృగేంద్రాసన దాసుఁడనయ్య పద్మానివాస
సాష్టాంగమయ్య వేదాంతవేద్యపదాబ్జ యభయమీవయ్య పద్మాయతాక్ష
కరుణింపుమయ్య భక్తజనైకమందార తలఁచితినయ్య ప్రధానపురుష
మనగంటినయ్య సమస్తలోకాధార, రక్షింపుమయ్య కారణశరీర
తపము లీడేరెనయ్య సత్యస్వరూప, పావనుఁడ నయితినయ్య కృపావిశాల
నన్ను మన్నింపుమయ్య యనాథనాథ, యరసి నను గావుమయ్య క్షీరాబ్ధిశయన.

క. అని నుతియించిన యేనా, వనజాసనుఁ జూచి యిత్తు వరమే మైనన్
నను వేడుమనిన వేడెద, మనమున గలకోర్కె సర్వమయ పరమేశా.

క. కనిట్లు నిన్నుఁ దపమున, ధ్యానము జేసితిని తదవతారంబున నా
చే నెప్పుడు పూజఁ గొనుచు ర, మానాయక నిలువవలయు మద్గేహమునన్.

మ. అన నేఁ గ్రిక్కన శేషపీఠమ్మృదుశయ్యారీతిగా నుంచి యుం
డినయట్లన్ బవళించి యుక్తమగు మూర్తిన్ సత్యమోంకారమున్
తనకున్ సజ్జగఁ జేసి యిచ్చిన ప్రమోదంబంది యారంగమున్
తన మస్తంబులఁ దాల్చి ధాత పరమోత్సాహంబు సంధిల్లఁగన్.

గీ. సత్యలోకంబు జేరి పూజాగృహమున, నను బ్రతిష్ఠించి నిత్యంబు నలినభవుఁడు
సముచితారాధనోపచారముల చేత, పంచరాత్రికసరణి పూజించు నంత.

క. ఇనసుతుఁడు మనువు ధాత్రికి, ననుఁ దేనియమించి యొక్కనాఁ డిక్ష్వాకున్
దనయు నయోధ్యాపురిలో, నునిచి వనంబునకుఁ జనియె నొక్కఁడు ధృతితోన్.

ఉ. పోయి వనప్రదేశమున భోరున వానలు సుస్ఫురింపఁగాఁ
గాయుచు ఘర్మకాలముల గాటపు టెండలు మించఁగా నవ
శ్యాయము ముంచి యీఁదు తనుసంధులుమూర హుతాశనార్చు లే
చాయలు నిండ నన్నడుమ జల్పె తపంబు తదేకచిత్తుఁడై.

మ. తప మత్యుగ్రముగానొనర్చి యతఁ డాత్మన్ నాకలోకంబుఁ దా
నిపుడే చేకొనఁ జూచెనంచు మదిలో నింద్రుండు కోపించి చే
తిపవింబంచిన ధారుణీవలయము శీకరాలావళిం గప్పి రా
జపయింపం దానతఁ డస్మదర్పితమహోజ్జ్వలుండై విరాజిల్లఁగన్.

గీ. చాల గరుణించి యే సుదర్శనముఁ బంప, నది సహస్రార్కసంకాశమగుచు వచ్చి
కొట్టినం గాలకాష్ఠమై కులిశమడఁగి, యల్లటువడంగ చక్రంబు నరిగె మఱల.

క. తా నదియెఱుంగక యచలత, బోనిష్ఠుం డైనరాజపుంగవు చిత్తం
బేనరయుట జైవాతృకుఁ, డైన ద్విజాకారమున హితాలాపములన్.

ఉ. ఏమిటికయ్య సర్వధరణీశ్వర మేను కడిందియెండలన్
సాముగ దావపావకవిశాలశిఖావళిచేత వంగి యా
భీమవనంబునం దపము పేరిట గాసిల బుద్ధిచాలదే
నామదిలో నెఱింగితి విన న్బనిలేదు భవత్ప్రచారముల్.

శా. నీవా రుద్రముఖామరవ్రజశిరోనిత్యత్రినద్యన్త్రణి
శ్రీవిన్యాసపదాంబుజాతయుగళున్ జిన్మూర్తి నేతెంచి యీ
భావం బేలజనించె నీకు నకటా బ్రహ్మాదులుం గానరా
దేవుం జూడ నయోగ్యకేగుము విపత్తిం బొంద నీకేటికిన్.

క. నామాటవినిన మేలగు, నామీఁద నీదుచిత్తమనవినిమును నా
భూమీసురుఁ గనుఁగొని నగు, మోమున నిట్లనియె డెందము వికాసింపన్.

ఉ. ఎచ్చటనుండి వచ్చితిరొ యెయ్యెడకేఁగఁదలంచినారొ యీ
ముచ్చటలేల మీకు ద్విజముఖ్యలెసంజను డట్టివోటికిన్
బచ్చన మాటలేల పనిమాలినపాట రమావిలాసి రా
డిచ్చటికంటి రవ్విభు మునీంద్రులు గానరటంటి రెందులన్.

గీ. వచ్చునని మీకుఁ దెల్పినవార లెవ్వ, రేపదము సేయరామి మీకేమి కొఱఁత
తను వనిత్యంబు యిరువది జననములకు, దినము లూరక జెల్లింపఁజనదు గాన.

గీ. భోగములచేతఁదనిసి యేపొద్దుపోక, తపముచేసెద నెన్నివత్సరములైన
మేను దొఱఁగిన మఱియును మేను లెత్తి, యిటులనుండుదు సంకల్ప మిదియ నాకు.

క. విచ్చేయుఁడన్న మాయల, రచ్చ మృషాద్విజుఁడు కాన రాకతొలఁగఁగా
నచ్చెరువున నతఁడే హరి, యెచ్చటికో బోవు బోయి యెఱుఁగమివచ్చెన్.

స్రగ్విణి. పోవునె కాండుగాఁబోలు రానట్టివాఁ
డేసగ్గవచ్చె మున్నేమి రమ్మంటినే

పావనంబై రూపంబుతో రాగ దా
దేవతారాధ్యు డీతీరుకన్ వాఁటముల్.

తోటకం. రాదరిచూడక రాదుగదా యీ
బోదలకేమది చూచెద రాడే
తాదనయిచ్చు వృధాతపమీడన్
చోదల పోడలు బోలునె నాకున్.

చ. అని పెడిదంబుగా మొదటియట్లన ఘోరతపంబొనర్చుచుం
డిన మనుభూవరుం డిదిగణించి బలారిబలాబలానురే
కుని శతకోటియట్లు పాగసూరునె రాజునకై యిదేల నా
కరిమిన రాజ్యమింకనని యంబుజగర్భునిఁజేరి యిట్లనున్.

క. అంభోజగర్భ యొక వి, శ్వంభరపతిమీఁద నను వసుధాస్థలికిన్
జంభారి పుపులమనిమిన, దంభోళికి యిపుడు యన్యధాత్వము వచ్చెన్.

క. నాకేటి కిందిపట్టం, బాకడ నీమైలబాసినపు డయ్యెడు వే
సేకట్టక నేయింపుము, నాకము మీమనను వచ్చిన నుపద్వనికిన్.

గీ. అనిన నింకేటిపనివచ్చెనా సురేంద్ర, చింతిలఁగనేల నేఁగల్గ నింతపనికి
ననుచు నెందుకో తపమాచరింపు, చున్నవాఁడని భావించె నొగదృష్టి.

క. కాంచనజలజము జారి వి, రించిబడియె వెజ్జు బొబ్బరించినరీతిన్
మంచిన మూర్ఛన్ గని యిది, మంచిపనా యెనని నముచిమథనుం డల్కెన్.

క. నారదునేఁ కమండల, సరముచేఁ గమలభవుని నేత్రాంచలముల్
స్వారాజు మునిచి మరలన్, సారసపీఠమున నునుప సభయుండగుచున్.

గీ. దేవమునకు మెచ్చి నాయింట దలర డెపుడు, రంగపతి సర్వలోకశరణ్యుఁ డనుచు
నమ్మితి నికేటిపైన మైనావు శండిరి, పాయనేర్తునె నే నిన్ను న్యాయముగను.

క. అని చింతిలువాడవ, మునవప్పుడు పైనముగుచు మూలవిమానం
బునగాంచి జకెనమైయుం, డిన రంగస్వామివాకిటికి నడ్డముగన్.

క. [illegible] నీ, యడుగుందామరలు వాసి యరగడియైనం
గడమునకి తాళనేర్తునె, జలనిధిపర్యంక యింత జను నే నికన్.

వ. [illegible] కొడబాసిపోవనని నానాదైన్య వాక్యంబులన్
సాన్నిధ్యమునందుఁ జింతిలు విధాతం జూచి రంగేశుం డి
ట్లను పారిజాతికప్రూజచేసితివి మధ్యాహ్నంబు భూమండలం
బున నానాజనరక్షకై కభరముఁ బూనన్ విచారించితిన్.

క. సాయంసమయమునకు నీ, సేయుసపర్యలువరింపఁ జేరుదు నీతో
నీయడలేమిటికని ఫణి, నాయకశయనమున వచ్చి నరవరమౌళిన్.

క. నిలిచితిని కంటకంటం, గలిగెం శ్రీరంగనాయకనిధానము నా
తలఁపులుఫలించి గెలిచితి, నలువన్ మనఁగంటి ననుచు నర్తించె వడిన్.

మ. తలపై నన్నుధరించి భూవరుఁ డయోధ్యాప్రాగ్దిశాప్రాంగణ
స్థలియందున్ సరయూతటంబున బ్రతిష్ఠానంబు శ్రీరంగమున్
వెలిపారంబనఁగా నమోఘ్యభవనావిర్భావముం గోపురం
బులు ప్రాకారము లాయతించె సురశిల్పుల్ వచ్చి నిర్మింపఁగన్.

మ. మను విక్ష్వాకున కిచ్చె నవ్వెనుక నమ్మార్తాండువంశంబునన్
జననంబొందిన రాజులెల్ల బహుపూజాసంతతారాధనల్
దినమాహోత్సవముల్ ఘటించి మది నెంతం దృప్తిగావించి రా
ఘునిపర్యంతము నర్చఁజేసిరి జనంబుల్ గాంచి రిష్టార్థముల్.

మ. ధరణీభారముమాన్ప దాశరథియై తాఁబుట్టి కైకేయి యా
భరతున్ బట్టముగట్ట వేఁడువరముం బాటించి సౌమిత్రియున్
ధరణీజాతయు వెంటరా భయదకాంతారంబుల న్మానులం
బరిపాలించి ఖరాదిదైత్యుల ననిన్ మర్దించి శౌర్యోన్నతుల్.

గీ. దండకాటవినుండ సీతను హరించె, పంక్తికంఠుఁ డది రామభద్రుఁ డెఱిఁగి
యరకతనయహనూమాన్నరాదులైన, కపులచే వార్ధిఁ గట్టి లంకకును జనియె.

చ. దురమున నింద్రజిత్ప్రముఖదుష్టనిశాటుల లక్ష్మణుండు దు
స్తరశరలాఘవక్రియల శౌర్యమునన్ దశకంఠ కుంభక
ర్ణ రణకలాకలాపము తృణంబుగ నెంచి వధించి రాఘవుం
డిరవుగఁ దా విభీషణున కిచ్చిన పూనిక నిర్వహింపఁగన్.

గీ. జలధితీరంబునందు లక్ష్మణునిచేత, కట్టెపట్టంబు మునుపె లంకకు నిజముగ
వెనుక పట్టంబుగట్టించె వెలఁదితోడ, రామచంద్రుఁ డయోధ్యాపురంబు చేరి.

ఉ. తా నభిషిక్తుఁడై రఘువతంసము చాలబహూకరించుచున్
భానుతనూజవాలిసుతపావనిముఖ్యులఁ బంచి రాక్షసేం
ద్రానుజుఁ డవ్విభీషణు ప్రియంబున రమ్మని సాధ్వులంకకున్
మానకు మెప్పుడున్ మమత మాయెడనంచు వచించి పంపినన్.

మ. భయమున్ దత్తగపాటు దైన్యమును బోఁపన్ స్వామి శ్రీరామ మీ
దయకుం బాత్రుఁడఁగానె యేమిటికి నిర్దాక్షిణ్యచిత్తుండవై

తి యథార్థస్థితి రాక్షసుండనియొ భక్తిం గొల్వలేదో హిత
క్రియలం దేమఱియుంటినో పలుకులం దెంటాడి కానైతినో.

క. ఎక్కడి లంకాపుర మే, నెక్కడ నినుఁబాసి కడకు నేలాచనుదుం
రక్కసుఁడనైన నీవే, దిక్కనియున్నాఁడ తండ్రి దిగవిడుతురటే.

క. పొమ్మనినప్పుడె మేనం, తమ్ముఁగదా యనుచు ననువితానము దొలఁగం
సమ్మత మొందెను నాకిది, సమ్మతమే సభకు మీకు సమ్మతమైనన్.

గీ. కించుఁడగువాని నాజ్ఞ సేయించునటుల, వెడలిపొమ్మన్న నేనేల కడకుబోదు
పుణ్యమున కొడిగట్టి యీపొంతనున్న, వార లోకమాటయనరయ్య వాసిచెడదు.

క. అని పెదవులుదడపుచు నగ, తనుగనుఁగొని రిచ్చనున్న దానవవిభు పై
ననురాగము కరుణయు మది, నినుమడిగా రామచంద్రుఁ డిట్లని పల్కెన్.

క. ఈబోలనట్టియర్థము, చేఁ బరమప్రీతినిచ్చి సేయఁగవలయుం
నేబోవవలయు లంకకు, తాబోవం డితఁడు కడమతలఁపుల ననుచున్.

క. రమ్మని దనుజాధిపు క, రమ్ము కరమ్మునదగిల్చి రఘుపతి శ్రీరం
గమ్మునకుఁ దోడుకొని చని, సమ్ముఖమునను నిలిచి రంగశాయిం జూపెన్.

శా. సేవింపఁదగు సంతతంబు సుజనుల్ శ్రీనర్తకీరంగముం
భావాతీతపదాబ్జసేయమగు నత్పద్మాక్షు సారంగముం
దావప్రాయభవాదితామృతసరిత్తారంగముం హాటక
గ్రావోత్తుంగమునాగ మత్ప్రికరరంగద్భృంగముం రంగమున్.

క. మాయిక్ష్వాకునివంశజు, లీయీశ్వరు రంగధాము నిలవేలుపు నా
దాయము నిక్షేపముగా, పాయకఁ గనికొల్తు రింతపర్యంతంబున్.

క. నాకన్న నధికమైనది, నీకుం భువనముల లేదు నెమకిన నొసఁగం
నాకారాధ్యుఁడు శ్రీపతి, నాకారాధ్యుం డితండె నాకధిపుఁ డగున్.

క. ఈరంగస్వామిని నా, మారుగ గనికొల్వు మారుమాటాడకుమీ
యూరికె జను మొసఁగెదనని, శ్రీరంగవిమాన మతనిచేతికి నిచ్చెన్.

ఉ. ఇచ్చిన మిన్నుముట్టి యతఁ డెంతయు సంతసమంది రాఘవుం
ముచ్చటదీర లేచి పదముల్ తనఫాలముసోఁక మ్రొక్కి పై
నచ్చరదుందుభుల్ మొరయ నంబరవీధిని వచ్చి వచ్చినా
యిచ్చదలంచినట్లుగ మహీస్థలి గాంచె కవేరికన్యకన్.

గి. కాల్యకరణీయములు దీర్చఁగాఁ దలంచి, మిట్టయైనట్టి కావేరి నట్టనడుమ
ననపు సికతామయద్వీపమున నతండు, మస్తకము మీఁది రంగధామంబు డించె.

క. తానును సమయార్హాను, ష్ఠానంబులు దీర్చి పురికిఁ జనువాఁడై నా
వ్వానిక దెలియక రంగవి, మానము తలవంచి మ్రొక్కి మది బోఁదలఁగన్.
గీ. మ్రొక్కి యెత్తెదనని చేర మున్నె యదియు, శేషజిహ్వాకలన ఫణిశ్రేణి మాత
నారసాతలముగ వ్రేళ్లువారి మేరు, పర్వతోపమై ధాత్రినిఁ బాదుకొనియె.
క. చులకగ నెత్తఁగఁ జూచెం, బలిమిం గదలించిచూచె పట్టుగఁబట్టి యా
తలనానియెత్తిచూచెన్, నలుగురుమంత్రులును గొని పెనంగియుఁ జూచెన్.
క. దానవపతి యీకరణి వి, మానము తా జుట్టు గుట్టి మల్లాడి దిగుల్
పూని యిదియేమి రంగశ, యానా యిఁకనేమిచేయునయ్యా యనుచున్.
సీ. కనలేక నీయందునునిచిన కావేరియమ్మ రంగస్వామి నంపవమ్మ
దీనునిపై వనీదేవకామినులార కరుణింపరమ్మ రంగవిభుఁ గూర్చి
యాకాశవాణి నీవైన రంగేశ్వరుహృదయ మిట్లని యానతియ్యవమ్మ
ధారుణీసతి రంగధాముఁ డేటికిరాడు కలయర్థ మీవైన బలుకవమ్మ
తండ్రి శ్రీరామ నీవు నీదాసునన్ను, యలమటలుదీర్చి రంగేశు ననుపవయ్య
స్వామి శ్రీరంగశయన నీచరణయుగళి, నమ్మివచ్చితి రావయ్య నన్నుఁగావ.
ఉ. హా యను నీవొసంగిన మహాధన మంకెవురాదు రమ్మ రా
మాయను నోసమీరణకుమారక సజ్జదెమల్పఁ దోడుగా
వేయను తెచ్చియారక కవేరిజలోనిను డించిపోదు రం
గాయను నిక్కమో కలయొకాయను నేరము వచ్చెఁగా యనున్.
క. ఈతెఱఁగు చారజనముల, చేతన్విని నిచుళరాజశేఖరుఁడు నతి
ప్రీతుండై ధర్మవర్మపు, నీతుఁడు దా వచ్చెనని వినీతుండగుచున్.
సీ. కలిగెఁగా కృతతపఃఫలసారసామగ్రి చేకూరె సంకల్పసిద్ధి నాకు
పొందెగా దేవతాపూజాఫలంబెల్ల నబ్బె ననంతపుణ్యాతిశయము
దొరికెగా బహుదానపరిలబ్ధభాగ్యంబు పరగశరీరసాఫల్యమహిమ
జతగూడెగా సమార్జితసుకృతవ్యక్తి నిండు కోరికలెల్ల పండెనిపుడు
నే కృతార్థుఁడ నన్నింట నేటిదినమె, దినము నాజన్మమేజన్మ మనిన నిట్టి
రంగధామంబు లోకైక మంగళంబు, వెలసె కావేరి ననుమాట విన్నకతన
మ. అని నానాహితబాంధవద్విజనృపాలామాత్యవర్గంబు చెం
తనుగొల్వన్ దనుజేంద్రుఁజేరఁజని నీదాసుండ శ్రీరంగధా
మునికిన్ దాసుఁడవీవు నీహృదయుగంబున్ బూజఁగావింపఁగ
న్గెను జాలింపు విచారమేల తనువీలీలన్ శ్రీనుంబొందఁగన్.

సీ. అని యారడించి మహానుభావ విమాన మజహరేంద్రాదులకైన బలిమి
నెత్తరాదిది మొదలుత్తరాఫల్గునినాటిపర్యంతంబు నలినభవుని
నియమంబునను రోహిణీనామకామృతసిద్ధయోగంబున జేసినావు
రంగప్రతిష్ఠ తీరదు చేర నెంతటవేగిరించిన నది విస్తరింతు
చల్లకై వచ్చి ముంతదాచంగనేల, యెదురుజూచుచునుంటి మిన్నినాళ్లు
నీకతన నాదుకోర్కెలన్నియు ఫలించె, ననఘుము తదీయపూర్వాగమాంబుకరణి.
గీ. దశరథుఁడు పుత్రకామేష్టి తానొనర్పఁ, బూని పిలిపించె రాజులఁ బుడమి యెల్ల
నేలువాఁడౌట బోయితి నేను నట్టి, యుత్సవమునకుఁ బోరామి యున్న కతన.
క. నరపతి జన్మము దోడ్తో, నరివిరియలరించె నియతి నవబృథస్నానం
బిరువురుఁ జేసియు భూనా, థుల బహుమానముగ వేడ్కతో ననుపుతరిన్.
చ. ఉడుగరలేనునంది నతఁ డూరికి పొమ్మనిపంప నూరకే
వెడలక వారి గుప్తముగ విత్తము నేర్పున మోసపుచ్చి యె
ప్పుడు గొనిపోదు దీని కొకబుద్ధియు దోఁచదు డించిపోవఁగా
నడుగులు రావు రంగనిలయా నిను నెన్నఁడుఁ జూడఁగల్గునో.
మ. అని దాయాదివిరోధ మేరుపడ నే నాలోచనల్ జేసి రం
గనివాసుల్ గొని తేర నప్పటికి మార్గంబేమియున్ లేక వ
చ్చినత్రోవ న్మరలంగవచ్చి మదిలో చింతింపుచు న్నాపురం
బున కాలూద నసహ్యమై యువతిసంభోగాదులున్ మానితిన్.
మ. అశనాదుల్ భుజియింపఁగా నరుచి భూషాదుల్ గనన్ వేసటల్
స్వశరీరాదిశరీరరక్షణవిధా సంసక్తిపై నొల్లమున్
పశులందున్ మొగమీఁకయుండుటయు చాలఁగల్గి మే ప్రొద్దు రం
గశయాను న్మదినిల్పి మౌని నియతిన్ గావేరితీరంబునన్.
మ. లవలీ లుంగ లవంగ వకుళైలా నాగ పున్నాగ చూ
తవితానమ్ముల మంజులప్రసవగంధప్రాప్తకుంజాంతర
స్రవదుద్వేలమరందపూరితసరిత్సామీప్యభాగంబులన్
భువనాధీశ్వరుఁ గూర్చి చేసితి తపంబు న్మాసపర్యంతమున్.
క. ఈజాడనుండఁగా న, వ్యాజోపకృతిస్వభావు లచ్చట భార
ద్వాజాదిమునులు ననుఁ గని, రాజ తపం బీవు చేయు క్రమమెద్ది యనన్
చ. తెలిపిన వారలందుకు మతి న్సహియింపక ధాత్రి నేలుటో
చలమున శత్రుభూవరుల సంగరవీధిని గెల్చుటో జనా

వలెఁబరిరక్షసేయుటయొ వచ్చినయర్థులకిచ్చుటో తపం
బులకును రాజపుత్రులకు పాత్రగునే మనువంశభూషణా.
గీ. ఊరక చేకూడుపనులకు నుప్పవేసి, పాత్తుగలయంగ నీకేల భూవరేణ్య
సులభమే రంగధామనివాసుఁ గనఁగఁ, గలిగియున్నది మనల భాగ్యంబుఁ జేసి.
క. రానున్నవాఁడు శ్రీపతి, కానున్నది గాకపోదు కావేరీ మే
లానందమేనితపములుఁ బూనికఁ గావించి రవ్విభుని దెచ్చుటకున్.
క. ఇచ్చటవసింప నానతి, యిచ్చెను శ్రీరంగధాముఁ డీరఘురాముం
డిచ్చిన విభీషణుఁడు గొని, వచ్చుఁ గవేరి జనుడించు వాలాయముగన్.
క. వరమిది తెగుదినములలో, పరమశ్రీసోపమ్ముద్ధి పాత్రముగా నీ
వెఱుఁగక తపంబుసేయఁగ, నెఱిఁగినవారలును గాన నిటులనవలసెన్.
క. చాలింపు తపము నిజముగ, నాలింపుము మాహితోక్తు లౌ గాదనకీ
మేలెంచుము మదిలో మహి, పాలింపుము లేచిరమ్ము పార్థివముఖ్యా.
గీ. వారిమాటలు మదినమ్మి వదలి తపము, మారుపలుకక యేనోరయూరు జేరి
కాచి యేవేళ యెదురులు చూచి చూచ, యిన్నినాళ్లకు ననఘాత్మ నిన్నుఁగంటి.
క. నోములు ఫలించె రంగ, స్వామిపదాబ్జములు గంటి చాలదె భాగ్యం
బే మంచిదినము నేడు ధ, రామరులం బిలిచి జేయు మర్యాద విధుల్.
క. ఇదిమొదలుగాగ నొకతొమ్మిదినాళ్లకు బ్రహ్మపేర మించినతిరునా
ళ్లది మాయుభయంబులఁగని, మదినోరిచి నిలిచి మమ్ము మన్నింపు దగన్.
గీ. యుత్సవదినంబులగుట నీయున్న నెలను, తరలకున్నాఁడు శ్రీరంగధాముఁ డిపుడు
తొమ్మిదిదినంబు లస్మదాదులకు నెల్ల, సేవ లొసఁగినవెనుక విచ్చేయఁగలఁడు.
ఉ. లంకకువెంటనచ్చు నకలంకమతిం గొనిపొమ్ము నేఁడు మా
యంకెకురమ్ము నీపదములాన యథార్థము విన్నవించితిన్
బొంకిన నాజ్ఞసేయుము విభుండవు నీవు ధరిత్రికెల్ల ని
ష్పంకగుణాఢ్య నామనవి పాలనసేయుము మీఁద మేలగున్.
చ. అనవిని తత్ప్రధానవరు లట్టులొనర్పుడు మంచిమాట తీ
రనిపనికట్టులైన సుకరమ్ములునా నడపింపఁగావలెన్
జనవరుఁ డీతఁడాడినది సత్యము నాపుడు నవ్విభీషణుం
డును మదిసమ్మతించె విభుఁడున్ సవరించె యథోచితక్రియల్.
గీ. తననగరిలోన దనుజేంద్రు నునిచి తత్ప్రధానజనులకు వివిధోపభావిధాన
పూర్ణగృహములొనర్చియపూర్వమహిమ, నడపె శ్రీరంగవిభుతిరునాళ్ళునతఁడు.

చ. అతిశయభక్తి గోపురమహావరణాదుల విశ్వకర్మని
ర్మితి యొనరించి యచ్చదలుమించు పురంబు కరంబమర్చి యు
న్నతమును రత్నకాంచనసనాథము నైన రథంబుమీఁద నా
క్షితిపతి రంగధాముని వసింపఁగఁజేసె మహోత్సవంబునన్.

గీ. ఉత్తరను తేరునడపిన యుత్తరక్షు, ణంబ శ్రీరంగవిభు విమానంబుఁ జేర్చి
ధర్మనర్మయుఁ దనరాజధాని కరిగెఁ, బ్రీతి దనుజేంద్రుఁడే ననుజ్ఞాతుఁ డగుచు.

సీ. క్షేమంబు శ్రీరంగధామంబు భువనాభిరామంబు నుతసురస్తోమ మవఁగ
సారంబు దివ్యావతారంబు శోభనాగారంబు సజ్జనాధార మగుచు
నాద్యంబు వేదాంతవేద్యంబు నిరతానవద్యంబు చిన్మయాపాద్య మీశ
గానంబు కృతమునిధ్యానంబు మునివరాధీనంబు శ్రీవధూస్థాన మఖిల
శేషశేషిత్వ మశ్రాంత శేషతల్ప, ముభయకావేరికావాస ముత్పలాభ
మైన రంగేశ్వరబ్రహ్మ మమరు సజ్జఁ, జేయకొని జేరి మ్రొక్కి విభీషణుండు.

క. ఆలంకాపురి కరుగఁగ, నాలోచనఁజేసి మొదట యల్లనశుచియై
మూలవిమానము నెత్తఁగ, కేలం గదిలించిచూచె గెంటకయున్నన్.

శా. దిక్కుల్ జూచుచు చూచి రంగరమణా దిక్కెవ్వరే యంచు తా
దృక్కోణంబుల నశ్రుబిందువులు వర్షించుచున్ ....లక్ష్మణా
చక్రంజూడవదేమి సంగరములోఁ జాపుండ రక్షించి యా
శంకం గారణమేమి యేమరితి వీస్వామీ ప్రసాదింపవే.

వా. రంగా యేటికి లేచిరావు రఘువీరా నావిధం బెట్టి నీ
యంగీకారమె కాక యిత్తెఱఁగు లేలా కల్గునో జానకిన్
భంగించీక్రియ సీతనూ జనకు సంప్రాప్తంబుగా నిట్లుపే
క్షుంగా బ్రేమదలంతు రమ్మ యిఁక లంకారాజ్య మేమానొకో.

క. శ్రీరంగధామ నన్నిఁ, మేరందయఁ జూడవేని మీఁదటి కిఁక నీ
పేరైన విన్న నమ్మరు, ధారుణిఁ గలజనులు నీకుఁ దగ నీతలఁపుల్.

ఉ. నాకిఁక నేడెబుద్ధి కరుణామతి నిట్లని యానతీయవే
నాకడమాట నీవెక నెదాడుకొనన్ బనిలేదు రంగనా
థా కమలేక్షణా తగునె తండ్రి యనాథశరణ్య లేచిరా
వే కడతేర్పవే యని మహింబొరలాడుచు నశ్రులొల్కఁగన్.

గీ. ధూళిధూసరితాంగుఁడై చాలనడలి, బడలి వాపోవఁ జూచి కృపావిభూతి
నేల చింతిల దనుజేంద్ర యిచటనున్న, నేమి నీవాఁడ విను మదనీహితంబు.

సీ. కడకేగనవ్వునె కావేరికావేరి లహరికానేకసోల్లాసములను
తొలఁగిపోవుదమన్న దలఁపుపుట్టించునె యీసైకతస్నేహపాశ మహిమ
నొకబాయనవ్వునె యీప్రశోభయకూల రమణీయశోభనారామవసతి
యెంతసేదనవ్వునే సప్తశాల విశాలపట్టణ మహైశ్వర్యగరిమ
కాన నిత్యనివాసయోగ్యంబు మాకు, నిచ్చట నపేక్ష నరయ లేనిచ్చినాఁడె
కోరి కావేరియున్నగు వారికెల్ల, మాకు హితమైన నీకు సమ్మతము గాదె.

శా. రక్షోరాజ్యము లంక మాకు నిలువన్ రాదచ్చటి కెన్నఁడయిం
బక్షం బెప్పుడునుండి నిన్నెకనుమన్ బాటించి నీరాకలన్
జేరిక్షామాలికలుంచి నీయభిమత శ్రీరీత్తు రామాయణా
క్షీక్షోణిం గలయంతకాలమును నిన్నేలింతు సామ్రాజ్యమున్.

గీ. ఏననియు రాముఁడనిభేద మింత లేదు, కొలిచితివి మమ్ము నీకింత గలుగనేల
లంకకును బొమ్ము వలయు వేళైన వచ్చి, రాకపోకలు నడుపు శ్రీరంగమునకు.

క. మానసపూజావేళల, నే నచటికి వచ్చి నీదు హృదయమునందున్
ధ్యానించినట్లు నిలుతు న,నూనదయామహిమ ననుచు నుపదేశింపన్.

మ. అనుమానంబులు మాని భేదములు మాయంజేసి యానందవా
రినిధిన్ దేలుచు నేకృతార్థుఁడను చేరన్ నాదభీష్టంబులున్
నినుఁ గావేరిప్రతిష్ఠసేసె నటించితే చాలదే నాకు వే
రనఁగా నెవ్వరు నీకృపామహిమచే నేఁగంటి నిష్టార్థముల్.

గీ. అనుచు వలగొనిమ్రొక్కి పోయెను విభీష, ణుండు లంకకు దనవారలంపఁ గొలువ
నాటనుండియు నేను కావేరినడుమ, లోకరక్షణ తా జాగరూక మహిమ.

క. ఉన్నాఁడఁగాన నీకు ప్ర, సన్నుఁడనైతిని మదీయచరితము నాచే
విన్నట్టి కతన నెవ్వరు, నిన్నుఁదలంచినను వారి నేరక్షింతున్.

సీ. వినుము సుబోధ నావినుపించు మత్కథ వినిన వ్రాసిన జదివిన జనంబు
సకలకల్యాణముల్ సంగ్రామవిజయంబు పుత్రలాభము సర్వభోగములును
కామితమ్ములు సంకల్పఫలంబులు ధనధాన్యవస్తువాహన సమృద్ధి
ఆరోగ్యభాగ్యంబు హతకల్మషంబును దీర్ఘాయువును పితృదేవహితము
దివ్యభూషణవస్త్రముల్ భవ్యకీర్తు, లతులసంతోషములు సుఖస్థితులు నొంది
వెనుక కైవల్యసౌభాగ్యమున వసెంతు, రింతయును సత్యమని యానతిచ్చె గాన.

క. గామసంహిత లోపల, శ్రీరంగమాహాత్మ్య మిది సరి శ్రీ జనులె
వ్వారు పఠించిన వినినన్, వారి యభీష్టార్థములు ధ్రువంబుగ గలుగున్.

రగడ. శ్రీనీరజానంతర కావేరీసరళితరంగము శ్రీరంగము
పావనమగు మణికాంచన సప్తప్రాకారమయాంగము శ్రీరంగము
తీరనివసన్మల్లీజాతిలతా నారంగము శ్రీరంగము
సారస నీహార సరళిరసాస్వాదన సారంగము శ్రీరంగము
నరజనులార్జిత పుణ్యఫలవిధామ్నాయ చతురంగము శ్రీరంగము
తరుణమహాత్తూలమహాతల్పితధన్యాది భుజంగము శ్రీరంగము
సకల ధరాదివ్యస్థలబహువిలసన్మహిమోత్తుంగము శ్రీరంగము
మకరధ్వజతోరణకేతనచామరముఖరాభంగము శ్రీరంగము
మోహనలీలాప్యకశోకుల ముక్తి నదీరంగము శ్రీరంగము
మోహింపఁగఁజేయును సజ్జనుల ముముక్షుపమాంగము శ్రీరంగము
మద్యద్భాసిత ముఖమంటపరుచి మద్గరుడతురంగము శ్రీరంగము
మధ్యమ భువనసమంచిత శోభనమహిమాదిపతంగము శ్రీరంగము
దనుజవరానుజభాగధేయమహా దర్మ్యశరనిషంగము శ్రీరంగము
తనరు మహాశార్ఙ్గగదాయతనందకశంఖరథాంగము శ్రీరంగము
రామానుజముని తనమహిమను వర్ణనసేయఁగ మెచ్చెను శ్రీరంగము
తామసజనులకుఁ దనదర్శనమొందఁగ నీయఁ డొకప్పుడు శ్రీరంగము
గోపురమునుమించిన మణికాంచనగోపురములు మించును శ్రీరంగము
నూపురమై లక్ష్మికి గణికాపదనూపురములుఁ జెన్నగు శ్రీరంగము
నిచ్చలు నచ్చరవంశముకొమ్మల నెలవై జెన్నొందును శ్రీరంగము
ముచ్చటలను తమదలఁచినవారల ముక్తులుఁగాఁజేయును శ్రీరంగము
రంగరంగరంగం బనితలఁచ గరంగంజేయును చిత్తము శ్రీరంగము
రంగరంగా యనుభక్తులకుఁ జెరంగుల బంగారము శ్రీరంగము
మరికలదాత్రిరుపతులను బ్రీతి భూమండలి ననవెలసెను శ్రీరంగము
పురుషార్థంబులు నాలుగు దమలో బోధింపగ వెలయించును శ్రీరంగము
చేసినపుణ్యము కోటిగణితమై చేయును ఫలమిచ్చును శ్రీరంగము
వాసిగ తలఁపగరానిమహాత్త్వము వర్ణింపందగినది శ్రీరంగము
దుర్గాగణపతిభైరవులను జేకోడుగఁ గాపుంచును శ్రీరంగము
వర్గత్రియముల గిరిగడువల యపవర్గమునకు నిచ్చును శ్రీరంగము
బ్రహ్మేంద్రాదిలోకేక్షణసురదిక్పాలనివాసంబగు శ్రీరంగము
బ్రహ్మాత్రిధ్యానపరాయణ నానాభాగవతానవము శ్రీరంగము

కోరి హరుఁడు దెల్పఁగ వినుగౌరికి కోరిక లీడేరును శ్రీరంగము
కూరిమితనలో చంద్రపుష్కరిణిఁ గురించిన జయమిచ్చును శ్రీరంగము
కల్పకచింతామణికరధేనూత్కరములఁ గర మొప్పును శ్రీరంగము
కల్పాదిని మును ధాతకు పూజాగారంబై దనరును శ్రీరంగము
దాసులవేషముఁబూనిన సురలను దలఁగఁ ద్రోయరానిది శ్రీరంగము
దాసోహం బను వైష్ణవకోటుల తానకమై మించును శ్రీరంగము
చూచినవారికి నపవర్గము మఱిఁ జూపఁగఁ జేయిచ్చును శ్రీరంగము
వాచంయములకు నేకాంగంబులకు నివాసంబై తనరును శ్రీరంగము
యేటికిఁబోవఁగ తపములాడఁగా నిదిగో సేవింపుము శ్రీరంగము
యేటికి నొకనాఁడైన తలఁచినను నిహపరము లొసంగును శ్రీరంగము
కంటిమి కన్నులకరువెల్లను బో కామితము లొసంగెడు శ్రీరంగము
కంటిమి జన్మాంతరముల సుకృతంబుల కళ్యాణఫలంబగు శ్రీరంగము
అపగతకల్మషమగు శ్రీరంగము అపవర్గాంజనమగు శ్రీరంగము
జపసిద్ధిప్రదమగు శ్రీరంగము జటిలాస్పదమగు శ్రీరంగము
శ్రీరంగము నాచారనివాసము శ్రీరంగము దివ్యమహోల్లాసము
శ్రీరంగము హనుమత్పరిచర్యము శ్రీరంగము నుతసన్మునివర్యము
శ్రీరంగము సజ్జనగుణసేవధి శ్రీరంగము సద్గుణమణినీరధి
శ్రీరంగము శోభననిభవారిణి శ్రీరంగము సేవకచింతామణి
శ్రీరంగము శ్రీరంగము శ్రీరంగము శ్రీరంగము.

క. శ్రీరంగ రగడ విద్యా, పారంగతు లగుచు జనులు భక్తిఁ బఠింపన్
గోరిన కోరిక లిచ్చున్, శ్రీరంగస్వామి యిది ప్రసిద్ధం బయ్యెన్.

క. ఈజలధికామినీనది, నీజనములు వినఁగఁ జూచిరే మునిఁగిరే
నీజలముఁ ద్రావిరేనియుఁ, బూజించిరయేని ముక్తిఁ బొందుదు రెందున్.

క. అని యానతిచ్చి శ్రీపతి, యును నంతర్ధాన మొందె నుల్లంబున న
మ్మని యలరి రంగధామము, గని కొలుచుచు నుండె ముక్తికైవసముగుటన్.

శా. పుణ్యోపేతకథాసుధారసరసాంభోమాల్యసృష్టిక్రియా
గణ్యాత్రిజవిలోపకారణరణాగ్రవ్యగ్రచక్రాన్నబా
రణ్యానీభవరుగ్రదానవవనవారంభక్రమోదాత హై
రణ్యశ్రీలసదంశకోజ్వలకటీరన్యస్తహస్తోజ్వలా.

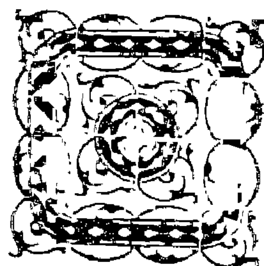
క. శ్రీ నీళా ధరణీ మహి, ళానందనిధాన చందనారామవనీ
హారిత వేంకటభూధర, సానువసత్కాలమేఘ సరసగుణౌఘా.

పంచచామరము. కలాకలాప సింధుకన్యకా కపాలపాళికా
విలాస దర్పణావలోక విభ్రమైకలాలసా
దృగ్దృశత్ స్ఖలత్ స్ఖలత్ ప్రకామనిష్పతత్పత
జ్వలజ్జ్వల స్మరాహనిశాట వక్రచక్రసాధనా.

గద్య

ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

తృతీయాశ్వాసము.

——:(o):——

చరణకమల మకరం
దోచిత సురవాహినీ మహోర్మినిచయ ము
క్తాచయ విలసన్మంజీ
రాచరితవిలాస వేంకటాచలవాసా.

వ. అవధరింపుము నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెరంగున సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

మ. అది యట్లుండెను నాగదంత విను మత్యాశ్చర్య మింకొక్క టు
న్నది యాలింపుము చంద్రపుష్కరమహాత్మ్యం బొందు మున్నచ్యుతుఙ్
మదిలో నుంచి సనత్కుమారుఁ డతిభీమంబౌ తపం బుర్వియుఙ్
జదలుఙ్ యోగదవానలార్చులఁ దపింపం జేసె ఘోరంబుగన్.

క. ఇందుఁ డదియెఱిఁగి యితఁడీ, సాంద్రతపం బెద్దివేడి సల్పెడినో ని
స్తంద్రుండై యని మాన్పఁగ, చంద్రాప్స్యల ననుప వారు సంయమియెదురన్.

సీ. చల్లనై వలపులు జల్లుచు నసియాడు మలయాగశీతలమారుతములు
కలయంగ పండు వెన్నెలనిండ మిన్నంది పొడచూపె పున్నమ కడలిపట్టి
మాయఁ బూయక పూచెఁ గాయక కాచెనా కనిపించె పేరటామని తుపాకి
పెలచాగ విల్లు పువ్వులకోలలుం బూని దండువూనిక మదనుండు నిలిచె
శారికాకీర కేకిమయూర హంస, కోకిలమధువ్రతాదులుకోక్కిలుగలసె
పూని సనత్కుమార తపోవనమున, నెందుఁ జూచిన శతమన్యుఁ డెచ్చరించె.

క. జిలిబిలి పాటలు వాటలు, కులుకులు కిలకిలలు ముద్దుగొనరెడు నలుకల్
కలికమి తారపుఁజూపులు, గలయ న్నర లిందిప్సితముగా వనవీధిన్.

సీ. శ్రుతిగూర్చె వీణతంత్రులు గుమ్మనంగ రంభ బిరుదుపెండేరంబు బెట్టెహరిణి
జడపారిజాతప్రసూనరులు జుట్టె ఘృతాచి కలుకుబంగరుకాసె గట్టె హేమ
తిలకంబు మృగనాభితీర్చె తిలోత్తమ మణిభూషలొనరించె మంజుఘోష
కులుకుచుఁ బసిఁడిగజ్జెలుదాల్చె నూర్వశి చలువకుంకుమపూసె చంద్రరేఖ
యితర సురకామినులు తమయిచ్చవచ్చు, జాడ గైసేసి యమ్మహాశ్రమముఁ జేరి
దేవతానాథు కనుసన్నహావభావ, హారిసరణి సనత్కుమారాగ్రసరణి.

క. మేళమ్ముగూడి దండెలు, తాళములును చంగులును మృదంగములు స
మ్మేళము జేసిన యొసపరి, యాలాపము లెత్తి పాడి యాడిరి వరుసన్.

మ. అది చిత్తంబున జీరికిం గొనక దా నంతర్ముఖాలోకమా
మది నయ్యోగివరుండు మూర్తమగు బ్రహ్మధ్యానపారీణుఁడై
కదలుంజూపు నెఱుంగుటల్ వదలిరా కంబంబు చందంబునన్
బదిలుండై తపమాచరింప దివిషద్భామామణుల్ సిగ్గునన్.

ఉ. ఇమ్మని కిన్కచేత నొకయించుకఁ గన్నులువిచ్చి చూడలే
దమ్మకచెల్ల యింద్రుపలు కాదలనున్నది యాతఁ డల్కచే
హమ్మని శాపమిచ్చిన బయోజభవుండు మరల్పఁజాలునే
యిమ్మెయి మాని రండనుచు నేగిరి వచ్చినత్రోవ నందఱున్.

క. భూగోళమెల్ల నిండెడి, శాగగనము లాక్రమించె సముదగ్రతపో
యోగంబున ననలంబ, య్యోగిశిరోగ్రమున బుట్టి యుత్కలలతోన్.

శా. లోకంబుల్ తపియించి రూపఱఁగ నాలోకించి నానామరు
ల్లోకంబుల్ వికలాత్ములై కొలిచి రాలోకేశుఁ జేరంగ త
న్నాకేశుండు పినాకియుం జని విపన్నస్వాంతులై ధాతతో
లోకాధీశ సనత్కుమారు తప మాలోకింప వింతేనియున్.

శా. నీరంబుల్ తపియించి యింకె జలధుల్ నిర్వారులయ్యెన్ దతా
గారంబుల్ దరికొన్నమాడ్కి భసితాకారంబు లయ్యెన్ బనుల్
తీరెన్ సర్వచరాచరాత్మకధరిత్రీప్రాణిసంఘంబు నీ
వేరూపంబున సృష్టిజేయు దొకటే యీమీఁద పద్మాసనా.

గీ. బీజమాత్రంబు చిక్కక వేలపోవు, నెల్లనరణియు నింతట నెవ్వరిల్లి
కాననిది వేళ తగినమార్గంబుఁ జూడు, మనిన నెంతయు భీతిల్లి యబ్జభవుఁడు.

శా. వారుం దాను మునీంద్రకోటియును గీర్వాణావళింగూడి యా
క్షీరాంభోనిధిఁ జేర నేగి యచటన్ శ్వేతాహ్వయద్వీపమున్

నీరేజాక్షుని వాసముం గని హరిన్ విష్ణున్ దయాసాగరున్
వారల్ భావనజేసి నమ్రిలయి కై వారంబుఁ గావింపుచున్.

సీ. దండంబు మీనావతార విహారున కభివాదనము కచ్ఛపాత్మకునకు
మాయావరాహరమ్యశరీరునకు మ్రొక్కు లంజలి స్వామి హర్యక్షమూర్తి
కారాధనము వామనాంగసంపన్నున కర్చనల్ పరశురామాపరునకు
కర్ఘ్యపాద్యములు రామాభిధానవిలాసి కలరు దోయిళ్ళు నీలాంబరునకుఁ
గృష్ణునకుఁ గేలుమోడ్పు కల్కికి జోహారు, శరణు నారాయణునకు శ్రీహరికి జోత
లిందిరామందిరునకు నానంద మూని, పురుషునకు మంగళంబు లీశ్వర ముకుంద.

మ. అని బ్రహ్మేశసురేంద్రముఖ్యసుర లధ్యాత్మానుసంధానులై
వినతుల్ వారలు సేర్చినట్టికొలఁదిన్ వేత్వంగాఁ గావించి యా
వనజాతేక్షణ భక్తవత్సల జగద్వ్యాప్తస్వ లోకంబు లె
ల్లను మాయించె సనత్కుమారకప మేలా యిట్లుపేక్షింపఁగన్.

క. రక్షింపు జగంబులు మము, వీక్షింపు కృపాకటాక్షవీక్షణములఁ బ్ర
త్యక్షముగా నీమూర్తిన, మక్షముముగఁ జూపు నీరజాక్ష యనంతా.

ఉ. ఇంతకు సర్వలోకములు నేమనునో కొ సనత్కుమారు ని
శ్చింతతపోదవానలవిజృంభితఘోరశిఖాముఖంబులన్
గొంతకుఁ గొంత యైననిలకుం బ్రజ నిల్వఁగఁ జేయు మిందిరా
కాంత! యనంత! తల్పతిజగద్భరణా! మొర యాలకింపవే.

మ. అని జేజేల్గుమిచూడి గూయుడఁగ క్షీరాంభోధిరంగత్తరం
గనికాయంబున నల్లబట్టుతెరలో కాకున్న నీరాస వ
చ్చిన నీలాంబుదమాలికాంగయమొ నా చీకట్లు మిన్నెల్ల నిం
డెను కొప్రింజీఁకటి గట్టియై కరడుగట్టెన్ మూర్తిమంతంబుగన్.

క. ఆదిత్యతేజమనయాని, యై దివ్యాదివ్యమంగళాకారముతో
వేదాంతవేద్య మహిమము, తో దృగ్గోచరవిభూతితోఁ గనిపించెన్.

సీ. శశియొ కాదెది పాంచజన్యంబు రవియేమొ కాదెది పరమచక్రంబు గాని
తమ్ములో కావు నేత్రమ్ములు నీలోత్పలమ్ములో కాదు దేహమ్ము గాని
కస్తూరిపట్టియో కాదు శ్రీవత్సంబు జిలుపట్టో కాదు పసిండి వేల
గ్రహతారకంబులో కావు హారంబులు కనకాచలము గాదు గజవరుండు
మూపు కొనుచు త్రిపుజగ ముంచుకొడుకు, కాదు భోగింపనిశదభోగములు గాని
జననభేదంబు లడఁగించు మనల భాగ్య, రాశి యగు నితండు నారాయణుండు.

క. అనుచుం బ్రణవమొహా, కనిహిత నారాయణాత్మక చతుర్థ్యంతా
భినుతి సమంచిత సాష్టాం, గనమస్కృతిపూర్వకంబుగా సురలెల్లన్.

క. సర్వమయ సర్వభావన, సర్వాత్మక సర్వసాక్షి సర్వశరణ్యా
సర్వేశ సర్వభావన, సర్వప్రద సర్వరూప సర్వారాధ్యా.

క. విశ్వనుత విశ్వనిర్మిత, విశ్వావన విశ్వనిలయ విశ్వాధారా
విశ్వేశ విశ్వరంజన, విశ్వాలయ విశ్వదూర విశ్వాకారా.

క. ఉరగాయుతేశ నతసు, స్థిరమూర్తి వచింత్యభుఁడవు చిరతరవిద్యా
సురమూర్తివి పరమాత్మవు, పరమానందాత్మకుఁడవు బ్రహ్మమవు హరీ.

గీ. అనుచు నజహరముఖ్యులి ట్లభినుతింప, బల్కె సనత్కుమారు తపంబుచేత
కములిపోనున్న వెల్ల లోకములుగాన, దెలియవిదెమాన్చి మముఁ గృపాదృష్టిఁ గనుము.

క. ఈయత్నమైన జాలుఁగ, మాయందఱి పనులెల్ల మన్ననతో మీ
రాయోగివరున కిచ్చిన, యోయచ్యుత మాకు మిగులనుత్తమ మభవా !

ఉ. ఈతఁడు శూలి యీతఁ డజుఁ డీతఁ డితండు సురేశ్వరుండు మా
చేతను గానికార్య మిది చిత్తములోఁ గృపయుంచి వేగ వి
చ్ఛేతురుగాక యన్న నునుజెక్కులపై యెలనవ్వుమీఱ ల
క్ష్మీతరుణీసహాయుఁడును జీవుల కానతియిచ్చెఁ బ్రేముతోన్.

క. ఇప్పుడా సనత్కుమారుని, తప మేనెఱుఁగుదును వాని తలఁపొనగూర్తుం
గృపచే మానుఁడు మీమీ, చపలత్వము లనుచుఁ బనిచె సకలామరులన్.

సీ. అత్యంత ఖేదభయార్తులై వచ్చి శ్రీహరిఁ జూచి యలకొంటిరనుట యెంత
యొదుఁరు నారాయణస్మరణ పర్యవసానపావనంబును బూర్వభాషితంబు
విన్నామె కామె యన్వెచ్చుఁ డిందాద్రిమల ననిచి సనత్కుమారాశ్రమంబు
తాఁజేరునప్పుడు సౌఖ్యాయుఁడై వెంట ననంతాహిరిపులు సేనాని పంచ
సాధనమ్ములు శిష్యులజాడ కృష్ణ, మృగమహితచర్మపరిధానులగుచు దాను
పలుక పాదార్ఘ్యరుక్మామచులను వరుస, నర్చ్యయన మొనరింపుచు ననుసరింప.

గీ. ఆగమాంతపురాణేతిహాసములు తి, రోహితాకారములను జేరున భజింప
నారద సనందనాదులుఁ బార్శ్వములను, భాగవతులును సురలు నప్పగిదిఁ గొలువ.

శా. చేరన్వచ్చి సనత్కుమారు నెమరుక జిత్రింబుగానిల్చి దే
వారాధ్యుం గని లేచి యంజలిపుటీహస్తాబ్జుఁడై ధాత యో
స్వారాజో హరుఁడో మరుండో యితఁ డిచ్ఛారూపసంచారుఁడై
యీరూపంబున నన్నుఁ బ్రోతునని లక్ష్మీశుండో నిక్కంబుగన్.

మ. అన నయ్యోగ్యుఁడు చేరవచ్చి మునినాథా యీతపంబేల నీ
కన నారాయణుఁ జూడ నన్నుమది నే యర్థంబు గామించినా
వన మోక్షార్థిని మీఱలెవ్వరన నేనాచార్యులందెల్ల పె
ద్దను నీసేమముఁ గోరి వచ్చితిఁ జుమీ దైవానుకూలంబుగన్.

గీ. అనినవిని యస్మదభ్యుదయార్థి నగుచు, వచ్చితినటన్న నీమాట పైపుఁ జూడ
మనుజుఁడవుగావు నను బ్రోతువనితలంతు, నాదినారాయణుఁడవు తథ్యంబుసుమ్ము.

క. వీరెవ్వ రాజినాంబర, ధారులు మీయాకృతికెని దగుశిష్యులు ని
న్నేటికిఁ గూర్చితిరి మీ, పేరును దలిదండ్రులెవరొ చెప్పుకొనుఁ డనుడున్,

సీ. ఎట్టిపేరనువాఁడ నెల్లపేరులునావి గురుఁడెవ్వఁడందువు గురుఁడ నేను
యెందునుండుదునందు నెల్లకోటులయందు నెవ్వారు తలిదండ్రు లెఱుఁగ నేను
యిది జాతిపుట్టుక యిదియనఁగా లేదు నాకుఁ బుట్టంబు లేనాఁట లేరు
కాన చెన్నఁడు నార్తిగలయార్తులను బ్రోతు నేను నమ్మినవానిఁగాని చేర
కారణములేని శిష్యులు వీరు నాకు, జూతునని నన్ను నెవ్వరుఁ జూడలేరు
కోరినను వారికిత్తు గోర్కెలెల్ల, వత్తు వలసినయెడ కిందు వచ్చినట్టుల.

క. నానాసుపర్వులందును, మౌనులను సనత్కుమారమౌనియు పరమ
జ్ఞానాధికుఁ డుత్తముఁడన, నేనెప్పుడు వినుచు నునికి నిటురావలసెన్.

గీ. నన్ను మీరెవ్వరనివేడినావు కొన్ని, యభ్యసించి యుపాధ్యాయులైన ద్విజులు
సకలమును నేర్తు గావున జగతిగురుల, కెల్లనుఁ బ్రధానగురుఁడని యెఱుఁగుమనఘ.

క. దీనికి నిదర్శనంబుగ, మానసమున దెలియఁదగిన మర్మంబులు నీ
చే నడిగి తెలుతు ననుచు ర, మానాయకుఁ డా సనత్కుమారున కనియెన్.

సీ. జనులెల్ల జయపెట్టఁజను నర్థమదియెద్ది మనుజుఁ డాడెడియట్టి మాటయెద్ది
యండజకును దృష్టియనియెడు పలుకెద్ది నొక్కఁడై బహుళమై యుండునెద్ది
యాధారరూప మా నదియెద్ది విను పుట్టునెద్ది పుట్టక యుండునెద్ది తలఁప
సత్తునసత్తునా జనియెనెద్ది జలంబు బహుజన్మమెద్ది నాప్రశ్నలెఱిఁగి
వరుసగా నేర్పరుపుమన్న వాక్యములకు, నెరసుగా నను బ్రోవఁగ నెంచి యిటుప
జేరు నారాయణుఁడవీవు వేరుసేయ, నేల మీ రానతిండన నిట్టులనియె.

క. నీతపము చేత నొగిలెఁ, భూతలముని యెల్లవేలుపులు మొరయిడ నే
నీతీరున వచ్చితి విను, నాతలఁచిన ప్రశ్నములకు నాయుత్తరముల్.

సీ. జనులు స్వధర్మానుసారంబు సేయుట యనృతంబు దొరలనియదియె మాట
సూర్యుఁ డండజకుఁ జక్షువునాగ విలసిల్లు ప్రకృతి యొక్కటియేని పలుకఁబడియె

బహుళంబుకార్య ప్రపంచవిధంబులు బ్రహ్మమాధారమై బరఁగుచుండు
క్షరము పుట్టినది యక్షరము పుట్టనిదయ్యె సత్తీశ్వరుండు నసత్తు ప్రకృతి
అజము పరమాత్మ బహుజన్ముఁ డతఁడెసుమ్ము, విష్ణుశక్తినె యంతయు విస్తరిల్లు
నడుగు మిఁకయెద్ది సంశయంబనినఁ జూచి, వారిజాతాక్షునకు మునివర్యుఁడనియె.

క. సందేహము లణఁగఁగ నీ, సందేశముఁ గోరియున్నఁ జాలదె మిగులన్
సందేహంబులె నామది, సందడిఁగొనఁ బలికిలివి పొసంగదటన్నన్.

సీ. అనఘ సనత్కుమార నిజంబపలికితి వనుమానములుఁ దీరు వినుము నీవు
వేదలోకమార్గానువృత్తి ధర్మము హింస పోకకుండెడుమాట సూనృతంబు
జ్ఞానదృష్టియె దృష్టిగానెఱుంగుము కారణంబనియంటి బ్రహ్మంబె యొకటి
కార్యకారణములగానె బహుత్వంబు విమలావతారభేదములచేత
యతఁడెయాధారమును సత్తు నక్షరంబు, క్షరమున నసత్తు ప్రకృతియు జన్మ మతఁడు
తానె బహుజన్ముఁడయ్యె నింతయు నిజంబు, విష్ణుశక్తిని సర్వంబు విస్తరిల్లు.

క. కుణపప్రియము నారా, యణశక్తిం బొరలదేని యఖిల మఖిలమా
గణుతింపఁగఁ బవననభో, మణిహింపప్రముఖు లటుల మనెఁ బరికింపన్.

క. ఆరయ బరమవ్యోమా, కారంబున నిండియుండు కమలాక్షుఁడు శ్రీ
నారాయణు నవ్విభునకు, వేఱెందును లేదుసుమ్ము విశ్వమునందున్.

గీ. ఊర్జితంబును ముఖ్యమై నుండు నెద్ది, యందులను నిండియుండు నారాయణుండు
సకలరూపచరాచర సంజ్ఞవలన, నడుగఁగవలసిన నెద్దియే నడుగవలయు.

క. అడిగితిరి మీరు నన్నవి, యడిగిన యుత్తరములీ సమర్థుం డొకఁడే
నుడివిడిరి మీరె మదిలో, విడువని సందేహలతలు విడివడిపోవన్.

సీ. సంశ్రితాశాపాశ శైవాలజాలంబు కామమోహాది నక్రవ్రజంబు
ప్రతికూలతాపత్రయతరంగజాలంబు నిరత దుర్విషయవాక్నిబిషితంబు
క్రోధలోభాదిసంకులమీనజాలంబు బాంధవబడబాగ్ని బరిచయంబు
రమణీతనూజనిర్వర్త్తనిరంతరమాత్సర్యమదతమోమానితంబు
నైన సంసారవారాశి నలసి మునిఁగి, యీనె దరిఁజేర నేరక యేదులొత్తు
వానిగతియన మెఱుఁగనివాని నన్ను, గాతునని వచ్చినావు నిష్కారణముగ.

గీ. పెక్కుజన్మములను బుట్టిపెరిగియడఁగి, ఖేదమొదవి యోగయోగాదిశయము
లీషణాదికము లపారమెఱుఁగనట్టి, నన్ను నేఁడితేఁబ్రోచెదవన్న నలరి.

క. కమలాక్షుఁ డిట్టులనియెం, దిమిరము కన్నులనుగప్పు తెరఁగున నజ్ఞా
నము మదిఁగప్పిన విజ్ఞా, నము దీపముకీతి వెలిగినన్ దమమడఁగున్.

క. జ్ఞానంబె హృదయసిద్ధియు, జ్ఞానమె శుభకారణమును జ్ఞానమె యానం
దానుభవహితమగుటన్, జ్ఞానంబగు నావగడుపు సంసారాబ్ధిన్.

గీ. ఆత్మయనియెడు బుద్ధిని నాత్మయందు, ననుప సంసారభూరుహంబునకు నదియె
హేతువగుఁగాన విజ్ఞానహేతిచేత, యదిమొదల్గాని తెగఁగోయ నతఁడె యోగి.

క. ఓయాచార్యోత్తమ నిను, డాయుట మదినే వినిష్టుఁడనఁగా వలతున్
మీయడుగులు జేరుటకయి, యే యత్నముఁ జేసినాఁడ హృదయములోనన్.

శా. కారుణ్యామృతసాగరుండవు మనఃకాలుష్యముల్ దీర్చ నీ
వేరూపంబున బల్కనేర్తు వన లక్ష్మీశుండు యోగీంద్ర నీ
ప్రారంభించిన యాత్మయోగ మతిగోప్యం బెరికిం దెల్పరా
దీరూపంబునఁ గూడ దెవ్వరికి నే నీ యొక్కఁడన్ దక్కఁగన్.

సీ. అదియెట్టులన్న యాశా నాశచే బయలుగా నఱకు సంసారకాననము నీవు
శాస్త్రంబులందు నిశ్చయబుద్ధినునిచి యాపరిక్షని విడనాడి పలుకునపుడు
స్వస్తికాదియై యాసనములలో నొక్క యాసనంబందె నభ్యాసింపగ సు
పోనీక యింద్రియంబుల వెంటఁ జిత్తంబు మగుడింపు నీవశంబగుచునుండు
పారయుమహదాదులెల్ల నబ్బురముఁ జేసి, తోఁచినవియెల్ల మిథ్యగాఁ ద్రోచియపుడు
నిలకడైయెద్ది నిలచినీ నెమ్మనంబు, దానదవిలించి పొందుమాత్మానుభవము.

గీ. నిర్వికారంబు నిత్యంబు నిష్కళంక, మఖిలకర్మవిదూరమౌ నాత్మ నెఱిఁగి
నాత్మనానందసౌఖ్యరసానుభవము, నొంది సుఖివై రమింపు మేమున్నయటుల.

క. నీవైదును రెండైతగు, నావరణము లుత్తరింప నది బ్రహ్మంబౌ
కైవల్యము ముక్తియు నది, యావల మఱిలేదు నీకు యన్యము పలుకన్.

గీ. అనుభవైకవేద్యమగునది విశ్వాస, హీనులకును భక్తిలేనివారి
కెందు నాస్తికులకు నిది యుపదేశింప, వలవ దనిన మానినవ్యుఁ డలరి.

ఉ. విచ్చెను సంశయంబులు పవిత్రగుణాకర దాసశక్తి దా
నెచ్చటనుండు పొందనది యెక్కడనున్నది బ్రహ్మమెట్లు నా
యిచ్చఁ దదాత్మతం బొరయనీయక యించుక చిక్కఁదీర్ప నీ
వచ్చినరాక నాసుకృతవాసనయున్ ఫలియింపఁ జేయదే.

గీ. అనిన నిక్రియ శ్రీమంతులైనవారు, నితరవిజ్ఞానపరతత్వ నిష్ఠాత్మ
లింద్రియాతీతు లడుగరే రిట్టిదనుచు, నెవ్వఁ డెఱింగించునని గురుఁ డిట్టులనియె.

క. మానీంద్ర మునుపు వింటివి, వీనుల నిది యనుభవైకవేద్యం బనఁగా
జ్ఞానాధికు లెవరందురు, మానసమున బ్రహ్మమనెడు మహితార్థంబుల్.

క. పరమవ్యోమాకారము, పరిపూర్ణము నిత్యమనుచుఁ బలికినమాటల్
తెరఁగునఁ బోనిచ్చితి మీ, యెఱుఁగమిఁ జాలించి కనుము హృదయములోనన్.
గీ. అనుచు నుపదేశమిచ్చి మాయాగురుండు, శిష్యులను దాను కను మాయ జేసినట్లు
యింద్రజాలకురీతి నదృశ్యుఁడైన, యబ్బురమునొంది ఖేదమోదాత్ముఁడగుచు.
మ. ఇతఁడే నాదుతపఃఫలం బితఁడె నాయిష్టార్థ మీతండె శ్రీ
పతి యేవేలనెఱుంగనైతి యిఁక నాపాలింట రాకుండునే
శ్రితసంరక్షణజాగరూకమతి లక్ష్మీజాని యందాక నే
నతినిష్ఠం దపమాచరింతునని బ్రహ్మధ్యానపారీణుఁడై.
గీ. మోక్షమునకాదు సరణి ముముక్షుఘోర, కలుషజలరాశితరణి సౌఖ్యముల భరణి
పుణ్యములకుసరణి చంద్రపుష్కరిణి స, మాపహరణి వసించె నమ్మృడుని కరణి.
శా. ఏదేవుండు మహాశ్రమంబునకు నేడె మ్మెనితో వచ్చె నో
నేదేవుండు హితోపదేశమున తానీడేర్చె నాచార్యుఁడై
యేదేవుం గనలేక చింతిలిద నేనేప్రొద్దు నివ్వో తపం
బాదేవుం గురుతించి చేతునని యాత్మాలోకుఁడై యున్న చోన్.
మాలిని. కాంచనపక్షయుగంబు విదిర్చిన గందని బంగరుటొల్లె దిశల్
మించి వసంతములాడు తురంగము మీఁద నురల్ ప్రణతాస్మయటం
చంచల రానిగమావళి వందిచయంబయి మ్రోల నుతుల్ సలుపన్
కాంచనగర్భుఁడు సన్నిధిఁ జేసినఁ గాంచి మునీంద్రుఁ డెదుర్కొనియెన్.
క. కొనియర్ఘ్యపాద్యముఖ్యము, లొనరిచి యుచితాసనమున నునిచి విరించిన్
గని యాచార్యునిరాకయుఁ, దనకానతి యిచ్చుతెఱఁగుఁ దగఁదెల్పుటయున్.
చ. వెరగున సంతసంబు నొదవించిన యాపలుకాలకించి యో
పరమమునీంద్ర భక్తి సులభంబగు బ్రహ్మము రంగమందిరాం
తరనిలయంబు నీకుఁ బరతత్త్వముఁ దెల్పఁ ప్రసన్నమూర్తియై
హరి యతఁ డాత్మసాధనము లాశ్రితకోటియు శిష్యవర్గముల్.
ఉ. నీవు కృతార్థచిత్తుఁడవు నీయెడ శౌరి ప్రసన్నమయ్యె నా
శ్రీవరు మాదృశుల్ మునులు సిద్ధులుఁ గానఁగలేరు కొల్వుమ
ద్దేవుని జంద్రపుష్కరిణి తీర్థములాడుము ముఖ్యసంపదల్
కైవసమౌ నటన్న మదిఁ గ్రమ్మఱ ధాతను గాంచి యిట్లనున్.
క. ఈతీర్థమహిమ యెట్టిది, యీతీర్థములాడ ముక్తి కేఁగఁగవచ్చున్
చేతఃకళంక మడఁగఁగ, నాతో వివరింపుమనిన నలినజుఁ డంతన్.

క. మానసతీర్థమె తీర్థము, గాని వృథా నీటమునుఁగఁగల్గునె కైవ
ల్యానందసుఖము గావున, జ్ఞానమె తీర్థంబు నిగమజాలము పలుకన్.

క. జ్ఞానమపు డాత్మయగు న! జ్ఞానము జీవులకుఁ బ్రకృతిసంగతి గలిగెన్
గాన త్రిగుణాత్మకము జడ, మా నది పుట్టుకల బీజ మరయుగ బోల్చన్.

గీ. విత్తుచే చెట్టు చెట్టున విత్తుగలిగె, కడ యెఱుంగనిచందాన గర్మనశ్యె
జీవులకు నాదివాసన జెడదుగాన, వదలి కర్మంబు జ్ఞానిగావలయు నున్నృ.

మ. తపముం దానము ధర్మముల్ వ్రతము తీర్థస్నానముల్ యజ్ఞముల్
జపముల్ సత్యపరోపకారములు పూజల్ సప్తసంతానముల్
నిపుణుల్ జేతురు మాధవార్పణముగా నిర్వాణలోభాత్ములై
విపరీతంబుగ గోరిసేతు రధము ల్వీనిం బడిం గోరుటన్.

గీ. జ్ఞానశక్తికి నిదియెల్ల సాధనములు, జ్ఞాన మీశ్వరరూపము సంశయంబు
జ్ఞానమే తీర్థమగు వెండి చంద్రపుష్క-, రిణియె తీర్థంబు ముక్తికిఁ గారణమ్ము.

క. అయకారణమనుచు జితం, తయతిమనూక్తమగుఁ జేయుస్నానము దానన్
లయమగుచు మహాపాతక చయ మాకల్పంబుగాఁగ సంచితమయ్యెన్.

సీ. పాలసులై శుక్లపక్షపంచమినాఁడు సతిఁగూడి యందున స్నానమాడి
తిలలు దానమొనర్పఁ గలుగు సంతానంబు ఘృతదానమునఁగల్గు సుతసమృద్ధి
హేమప్రతిమ పర్కయెత్తు దానము సేయ మానును రాజయక్ష్మయును ధేను
దానంబు తనజన్మతారలోఁ జేసిన జ్వరకుష్ఠగుల్మరుజలు దొలఁగు [నుచు
పాపియుఁగృతఘ్నుఁడునుమద్యపాయిద్రోహి, యందునునిఁగినయతఁడుకృతార్థుఁడ
పుష్కరాక్షుండుకుముదుండుపుష్కరుండు, గాలుడునుసుపత్రీశుండు గాచువారు.

క. ఈయేవురు హరిదూతలు, పాయక యొకయోజనార్ధపర్యంతము ర
క్షాయుక్తి గాతురచ్చట, నీయయ్యలకెరగి గ్రుంకులిడుదురు నిపుణుల్.

గీ. పర్వములను సితభానుఁ డచ్చటగ్రుంక, పాపిచేసేరు చంద్రపుష్కరిణికి
దానిమునిఁగి రంగధాముని సేవింపు, చుండుమనుచుఁ బద్మజుండు చనియె.

గీ. నాఁడునాటికిపోయి సనత్కుమారుఁ, డిట్లుగావించె నీయితిహాస మెందు
వినిన వ్రాసిన జదివిన మనుజులకును, మొదట ధర్మార్థపురుషార్థములు వసించు.

మ. విను మింకొక్క మహేతిహాసము జగద్విఖ్యాతమౌ దేవతా
మునికంఠీరవ నాగదంత శ్రవణంబు ల్సంతసం బొందఁగా
మును శూద్రుం డొకఁడెందు జీవనవిధంబుం గానఁగాలేక చౌ
ర్యనిరూఢిం దరవాట్లు గొట్టుచు నహోరాత్రంబు లేజాపలన్.

గీ. కట్టి నానాట జీవులఁ గొట్టికొట్టి, గోద్విజస్త్రీవధాదులు కోట్లు గాలఁది
సేయుచును మీఁదెఱుంగక జీవనంబు, నడుపుచుండఁగ నొక పురాణద్విజుండు,

క. తోఁచినను రా నెటుపోయెదు, పోవఁగనిత్తునె తెగించి పొలియింపక నా
చేవాలున ననఁబరుపున, రావెఱచి భయార్తుఁడగుచు బ్రాహ్మణుఁ డనియెన్.

శా. చేతన్ బైకము లేదు వస్త్రము శతచ్ఛిద్రంబు భిక్షాశన
ప్రీతం బాత్మ శరీర మేమిటికి నాప్రాణంబు లాశింప నా
యాతాయాతము లేమి నీ వెఱుఁగవే యశ్రాంతహింసాస్యమ
జ్జాతాశంబె భవత్ప్రచార మతివిశ్వాసంబు మోసంబకో.

క. వలదని గోరుండింతటి, చులకని బాపఁడవు హేతుశూన్యుఁడవయ్యుం
బలుకార్యములున్న గతినె, తలఁపున నెటుఁబోయెదనిన ధాత్రీసురుఁడున్.

ఉ. పోయెదఁ జంద్రపుష్కరిణిపొంతను స్నానమొనర్ప దేవతా
ధ్యేయుని శేషశాయిని రమేశుని రంగనిఁ గొల్చి ఖేదముల్
మాయఁగఁజేయు నన్న నిజమా యిది నమ్మను నీదుమాట వి
చ్చేయుము చంద్రపుష్కరిణి జేరువనున్నది యో ద్విజోత్తమా.

క. రంగమనుమాట వినినఁ, గఱంగు న్నామనసు దగ్గఱనె యున్నది యే
వెంగలినై యిన్నాళ్లును, దొంగిలిసాకితిని పక్షి డొక్కె మహాత్మా.

క. ఈమాట విన్నయప్పుడె, నామదిఁ గడుభీతి పుట్టె నానడకలకై
నే మీవెంటనె వచ్చెద, సామీ కడ తేర్పుమనుచు జాగిలి మ్రొక్కెన్.

ఉ. మ్రొక్కిన భీతియేమిటికి ముందరనున్నది రంగమందిరం
బిక్కడి కామడాసరసు నీపగ లింటికిఁ జేరవచ్చు ర
మ్మక్కడికేల పాపభయమందెదవంచు ద్విజుండు పోయినం
దెక్కలికాఁడు జేరె మహిదేవలలామము రంగధామమున్.

గీ. చంద్రపుష్కరిణీనామ సరసిఁ జేరి, పాపములుపోయి యన్నాఁడె ప్రాణములును
వాసి పంచత్వమొందిన వచ్చిరపుడె, జముని దూతలు కట్టుకొనిరి వాని.

క. యాతనలం బొదలించుచు, చేతులు బిగఁబట్టి కొట్టి సేయని బాధ
ల్పాతాళింపఁగ జేయుచు, దూతలు చనఁజూచి విష్ణుదూతలు కరుణన్.

మ. కరుణాలోకులు విష్ణుసాధనకరుల్ కంజాతపత్రేక్షణుల్
శరణాభ్యాగతరక్షణాక్షములు రాజత్కాంచనచ్ఛాదనుల్
వరకేయూరకిరీటకుండలు లలాటోర్ధ్వపుండ్రాంకు లు
త్కరులై దూతలివేశు యానతిని వక్కాణింపుచున్ వేల్మిడిన్.

ఉ. పోకుడు పోకు డెక్కడికిఁ బోయెదు దోరిదురాత్ముఁడార నీ
రాకడ పోట్లకొవ్వులను రంగము చెంగట సాగనిత్తుమే
యాకడ మిమ్ము నంపిన మదాంధుని కన్నులఁ జిల్లు రావలెన్
మీకును బుద్ధిరావలెను మీఁదటికైనఁ దలంచుకోవలెన్.

మ. అనుచుం గాంచనకింకిణీరవముతో నాబద్ధమాల్యాసితో
మినుకుల్ దట్టపుఁ బట్టెనామములతో మేలుక్కనన్ బోసితె
చ్చిన దుడ్డుల్ గుదికోలలుం దరుసుచున్ జేకోల్దలన్ నొంచె యొ
క్కనిఁ బోనీయక సుంకురాలిచిన రక్తస్రావగాత్రంబులన్.

గీ. తలలుపగిలియు నెమ్ములుఁ దలిగి పండ్లు, డుల్లి మొగములు జెదరి మూర్ఛిల్లి యముని
కింకరులువద్ద చోరునికెలకుఁ జేరి, కట్లువిడిచి హితాలాపకలన దేర్చి.

క. ఉపలాలన మొనరింపఁగ, నపు డయ్యమభటులు మీర లందఱు నెవ్వా
రిపుడును మీ నెల వెక్కడ, నిపుడును దండనముఁ జేయ నేటికి మమ్మున్,

గీ. ధరణిఁ గలజీవులకు నెల్ల దండధరుఁడు, కర్త మా స్వామి యితఁడు లోకమునఁ గలుగు
సుకృతదుష్కృతకర్మవశ్యులు మఱియు, శాసనములకు లోఁగాకఁ జనుట లేదు

గీ. మంచివారికి మేమును మంచివార, మనుచుఁ బుణ్యపు నెలవుల కనుపుదుము
మేము పాపాత్ములకు నతిభీమమైన, తనువులను నుంతు మెల్ల యాతనల వారి.

క. అనయము హింసాకారుని, పెనుబాములగొనుచుఁ బోవ పిడుగులనతెఁ బి
ల్వని పేరంటము మీరిట, లనిమిత్తము వచ్చి మమ్ము నరికట్టుమరే.

క. ఊరక పొమ్మని పోవక, చోరునిఁ బడవైచి మమ్ముఁ జుట్టుసు మోదం
గారణ మెయ్యది, మీకన, పారిషదుల్ యమునిభటులఁ బలికిరి కినుకన్.

సీ. విను దండధరుని శమనుని దూతలమన్న పలుకు విష్వక్సేన భటులమేము
శ్రీమహితాష్టాక్షరీ మహామంత్రంబు సర్వార్థములు మాకు సాధనంబు
మీరన్న కెమ్మది మిగుల కాలుండును కాలావిగతి నొంది కాలవశ్య
లైనవారికిఁ గర్తకాని కాలాత్ముఁడౌ హరికింకరులలోన నతఁడు యుండు
గాని హరియున్నవాఁడు పుష్కరిణిచెంత, రంగధామాఖ్యమగు శరీరంబుదాల్చి
యతని యనుమతిచే సూత్రవతిమగండు, కాపుమని నాఁడు చంద్రపుష్కరిణి మమ్ము.

క. ఎనిమిదిదిక్కుల నుండుదు, మెనిమిది మేల్ సైన్యనాథుఁ డిటు భటులము దు
ర్గను క్షేత్రపాలు గణపతి, ననిచినవాఁ డతనినిపుడు యాలమునందున్.

క. శ్రీరంగరాజు తేజం బేరికిని జూడనిట్లు..............గు తిరుకా
వేరీ లహరీ శీకర, పూరితపవనములు వోలయు భూవలయమునన్.

సీ. కడలు నే పూరికులదరి తేనెలు చిందఁ దనయిచ్ఛఁ బవనకందళచయంబు
మొదలుచుచ్చునె మంచుగదియించి కల్వలు మొగుడింప జక్కవ బగరకైనఁ
కాయునే పేరెండ కామినీవదనముల్ చమరింపవే పవి కుముదవైరి
కురియునే సస్యవిస్ఫురణకై తగినట్టి వానమాత్రమె కాక వారిదములు
మినుకవత్తురె ప్రజలుర్విమీఁద నిచటి, కిమ్మనఁగవచ్చునే యమకింకరులకు
నెప్పుడు మదనుగ్రహము లేక యిహపరైక, మంగళప్రదమైన శ్రీరంగమందు.

క. ఆదేవుని సేవకు బ్రహ్మాదులు మాయాజ్ఞమీఱి యడుగిడగలరే
వేదాంతవేద్యుఁ గని మధు, సూదనుఁ డిలభక్తులకును సులభుం డయ్యెన్.

క. ఆరయ కల్పాంతంబులు, శ్రీరంగము కట్ట కట్టి జీవనములలో
నారూఢి సర్వశక్తుల, తో రంగస్వామికెపుడు తోడైయుండున్.

క. అందున్నవారు కాలుని, సందడికింబోరు వీరు చనియెడిమార్గం
బందమయి వేఱెయున్నది, యందిన ఫలమునుగుచు వైష్ణవావళి కెల్లన్.

మ. ఇతఁడీతీర్థముఁ జూడఁగోరియెకదా యిచ్చోటికిన్ వచ్చి తా
మృతుఁడయ్యెం గడుకల్మషంబులకు నేమీ వీడు పోరామియే
కృతపుణ్యుం డితఁడెత్తనుండియును రంగేశాధివాసంబు మీ
బ్రతుకుల్ వేడిన తేరిచూడకుడు రాఁ బాటిల్ల దిచ్చోటికిన్.

క. అనివారిఁ దరిమి చోరుని, ననురాగము మీఱ మేను హస్తమ్ములచే
తనిమిరి యంతట వృషభము, పెనురొంపిని దేరి లేచు వేగిరవారల్.

క. పరిశుద్ధశరీరుండగు, పురుషుని గొనివచ్చి చంద్రపుష్కరిణీ పు
ష్కరములను ముంచి రంగే, శ్వరులను సేవింపఁజేయ సైన్యాధిపుడున్.

గీ. తనదుచిహ్నంబు లిచ్చి యాతని తదీయ, పార్శ్వచరులందు నొకనిగా పదవి నొసఁగి
యునుపనిత్యుఁడు ముక్తుఁడై యుండెనతఁడు, తిరిగి జూచుచు యమకింకరులుజనిరి,

మ. చని నిట్టూర్పులతోడ నంతకుని నాస్థానంబులోఁ గూయిడన్
వినియే మే మనిదండపాణియును తద్వృత్తాంత మాద్యంతమున్
తనమాటల్ వినుపించి కాయములు గందన్ మోముకోగా యముం
డును నత్యాగ్రహవృత్తి కన్నుగొనలందు న్నీరముల్ గారఁగన్.

మ. భ్రుకుటీపాశమహాభుజంగరమణీపూత్కార మోహామయా
ధిక నిశ్వాససమీరుఁడై భయరసస్ఫీతోగ్రదంష్ట్రావళీ
శకనీభూతనిజోష్ఠశోణితతతస్రావప్రభాపుంజభీ
మకటాక్షుండయి కాలుఁ డాగ్రహము మర్మానం బనూనంబుగన్.

క. నా యాజ్ఞ దాటి యంతలు, సేయఁగ నెవ్వారు గలరు శ్రీసృష్టిని వా
రేనాఁడ దాఁగన్నె రఘు, రీయత్నముఁ జేసి కాచు నెవ్వరు వారిన్.

మ. అని యాలోచనఁ జేసి కాకనుచు మీ రాసహ్యజాతీర భూ
మిని శ్రీపుష్కరతీర్థమున్నదియ యమ్మేరం జుమీ రంగధా
ముని తాఁ దెచ్చి విభీషణుండునిచె నమ్ముద్రాధికారుల్ మిముం
గనుకంగొట్టిరె మోసమయ్యెనని తా కేల్మోడ్చి కన్మూయుచున్.

క. భాసించి పసిఁడి గుదియలతో వనమాలికలతో చతుర్భుజములతో
శ్రీనాథుని ముద్రాధారి, తో వైష్ణవులటనుండ దోఁచె నృదికిన్.

మ. ... జితనూజుఁ డిట్లు హరిదాసుల చందమెఱింగి యక్కటా
నా కిఁకఁ గాక పోతి రచ్చటికి నెన్నటికిం గటికట్టి మీ నలా
తెగఁగున మెల్లఁగా వలను తెల్పితిఁ దెల్పితి రంగధాముఁ డా
సౌమ్యుఁడు నిల్లుఁ గట్టుకొనె పుష్కరతీర్థముఁ జేరవచ్చునే.

క. శ్రీరంగ రాజనాథము, చేరకు డెన్నటికి నచటి జనులుఁ జ్ఞానా
ధారులిఁక బ్రతుకవలసిన, మీ రెఱుఁగకఁ బోయెదరు సుమీ యని పలుకన్.

గీ. వారలును గొల్వులోనున్న వారు వెరచి, అయ్య తలవట్టి చూచుకొన్నట్టు గాదె
వార లెటువోయె రేమి శ్రీవైష్ణవులును, డాయవలసిన మీ రాజ్ఞ సేయుఁ డెపుడు.

క. ఏటికి సహ్యజలోపల, నాటె విభీషణుఁడు రంగధాముని సరసుల్
కోటులు గల్గియు పుష్కర, మేటికి నుతిగాంచె నానతిండని పలుకన్.

క. తెలిపెదను తాఁ బడని కర, ములు కన్నులు మొగిచి రంగమును రంగేశున్
దలఁచి తలంచిన తా సా, గిలి మ్రొక్కి యథావిధి స్వకీయుల కనియెన్.

ఉ. మా కిది సర్వశోభనకరంబు వినుం డుపనీతిఁ బల్కెనా
రీకథ యవ్విభీషణుఁ డనేకులు మానులు వేడునట్లనన్
లోకములన్నియుం దనదులోనిడి యొక్కఁడు నిల్చి దుగ్ధనీ
రాకరలోల వీచికలయందు భుజంగమతల్పశాయియై.

గీ. ఆది నారాయణుఁడు పరమాత్ముఁ డవ్య
యుండు సకలాత్మకుఁడు చిన్మయుండు మొదలు
సృష్టి కవ్యక్తుఁడైన రాజీవ మొకటి
నాభియం దుదయించె సనాతనముగ.

మ. కలిగెం దత్కమలంబులో కనకభృంగప్రాయుఁడై వింతగా
నలు మోముల్ గలవేల్పు పెద్ద యతఁడ న్నాళీకగర్భుండనన్

బొలుపా గర్ణికఁ గూరుచుండి నిఖిలాంభోరాశియుం జూచి యీ
జలజం బెచ్చటనుండి పుట్టెనొకో నాజన్మంబు తీరెట్టిదో,

క. తోడెవ్వరలే రిక్రియ, నేఁడు బొడమి యమితభయము నియతిగనియె నిం
దేవమొదల్గాని మొలచెనో, జూడఁగవలెననుచు శరధిఁ జొచ్చె విశంకన్.

సీ. తామరతూఁడుఁ బట్టుకొని ధాత యధోముఖుఁడై చనంజనన్
సోమరిపాటు భీతియును జూచెనెకాని సరోజమూలమీ
దీమున నున్నదంచు గను తేకువజాలక నాళమూఁతగాఁ
దా మొదలింటియట్ల నిజధామసరోజము చేరెఁ జింతతోన్.

క. దిక్కెవ్వ రేమి సేయుదు
నెక్కడచనునాఁడ ననుచు నిలయు గగనమున్
దిక్కులుఁ జూచుచు భయమున
నొక్కఁడు।దిగులుపడియుండియు నుపాయమునన్.

క. అప్డు దంబరభాగంబున, 'దప' యను వాక్యములు విశ్రుతంబగుడు తనుం
దపమొనరింపగ నెవ్వరో, యిపు డానతియిచ్చిరనుచు ద్రుహిణుం డంతన్.

గీ. తపము బహుదివ్యవర్షశతంబు లతఁడు, సేయ మిన్నునమతియును చిత్రలీల
హంసమొక్కటిపొడచూపి యాద్యమైన, ప్రణవముపదేశమిచ్చి కన్పడక పోయె

క. అదియుచ్చరింపుచును దా, వదలక తపమాచరించె వనజాసనుఁడున్
మొదటిగతి హంసము హితం, బొదవగ వ్యాహృతులు మూడు నుపదేశించెన్.

క. మానివర హంస మంత్ర, జ్ఞానమునొందిన విరించి తప మొనరించెన్
బూనుకొని మఱియు నిగమము, పైనాలుగు వ్యాహృతులు సమంచితమయ్యెన్.

క. నెట్టుకొని యజుఁడు పూనిక, గట్టిగ తపమాచరింపఁగా శ్రీపతి స్వా
రాట్టన ... ... సా, మ్రొట్టన బొడచూపె బహుతరవ్యూహములన్.

గీ. కదలితెరలెల్లఁ దెరలుగా కపటనాట, కముల వివిధరూపముల ... వచ్చి
జాడ సాక్షాత్కరింపుచో జలజగర్భుఁ, డుల్లమున నొల్లములుజేసి యూరకున్నె.

క. ఆవెనుక నవిమానము, నవిషధరరాజతల్ప మీశయ నిధ
శ్రీవాసుదేవవిగ్రహ, మా విమలవిభూతి మెరయ నినకోటిరుచిన్.

క. కడకట్టినట్టి యాకృతి, బొడకట్టిన రంగవిభుని పొలుపు మనమునన్
గడకట్టిన కమలజుడున్, వెడకట్టుతనంబు లేక ప్రియభయములతోన్.

ఉ. సాగిలిమ్రొక్కి దేరికను సాగిలిమ్రొక్కును చిందులాడుచున్
సాగిలిమ్రొక్కి బిట్టగొను సాగిలిమ్రొక్కును నవ్వునూరకే

సాగిలి మ్రొక్కుచు మేన్మరచు సాగిలిమ్రొక్కిన దృశ్యనేత్రుండై
సాగిలిమ్రొక్కుచుఁ బొగడు సాగిలిమ్రొక్కి నెఱుంగఁడేమియున్.

గీ. అలసి రంగేశకరుణాకటాక్షమహిమ, తుందుడుకుమాని యానందమంది యలరి
రంగ రంగనివాస శ్రీరంగశయన, రంగనాయక రంగేశ రంగధామ.

చ. కుదురు సమస్తలోకములకుం జఠరంబని జీర్ణశంకచే
బదిలముగాఁగ నుంచి వలపక్కగ కంటికి నిద్రలేక నీ
వొదికిలి యింతయెచ్చరికనుండగ నోర్తు మె తండ్రి నీలనీ
రదనిభమైన గాత్రమున రంగవిహారభుజంగతల్పకా.

గీ. ఎన్నితల లెన్నివదనంబు లెన్నికన్ను, లెన్నికా ళ్ళెన్నిచేతులు నెన్నివేళ్ళు
నాకుఁ బ్రత్యక్షమైనట్టి మీకు నేను, మొత్తునే జూచి యెటులైన మొత్తుగాక.

గీ. శ్రీమహితమైన శ్రీరంగధామమునకు, ప్రియతమంబైన మీ శేషశయనమునకు
దివ్యమంగళమైన మీ దేహమునకు, మంగళము మంగళము నిత్యమంగళంబు.

క. అందము నానందాదిమ, కందము నర్థితకటాక్షకలితామృతవా
క్స్యందమునగు మీయాకృతి, చందము మీకెతగుగాక సామ్యముగలదే.

ఉ. ఏనెడబాసి మిమ్ము క్షణమేనియుఁ దాళఁగఁజాలనయ్య మీ
ధ్యానమెకాని యేనియుషమైన తదన్యము నొల్లనయ్య మీ
మానితమూర్తిఁ జూచి కడమంబు సహింతునటయ్య జూడభో
గానుశయాన రంగపతి యిట్లనె యుండగదయ్య నాకడన్.

గీ. అనిన రంగావతార నారాయణుండు, భక్తసులభుండు తానొడఁబడి విరించి
రమ్ము నీయింటవసియింతు నమ్ము పూజ, లిమ్ము గావింపు మిది సమ్మతమ్ము మాకు.

క. అని తనునిల్చిన ధాతయు, జని నిజనిర్మాణమైన సత్యాఖ్యంబౌ
తనలోకము నారాధన మును కేయుచు నెమ్మతములు మున్నొలయంగన్.

మ. జగముల్ తా పదునాల్గు వేరుపరుపన్ సృష్టర్వమున్ వైష్ణవం
బగు శ్రీమంత్రమహానుభావమున లోకారాధ్యతం జెందె నా
నగుణబ్రహ్మము రంగధాముఁడె సుమీ సహోన్నద్భవ నిన్నెల్ల నీ
భగవద్భక్తుల దేరఁజూపనగునే బ్రహ్మాదిదేవాళికిన్.

క. అనవారంబులు నోయిన, తనయ యిదేమిటికి రంగధామము కావే
రిని బాయుకొనియె రంగము దనుజుం డేకరణిఁదెచ్చె ననియడుగుట యున్.

క. ఆకథ నేవినుపించెద, మీకు విభీషణుఁడు తన్న మీహితకావే
రీకూలవనీవలయా, నేకములును గంధపుష్పనిచయాపహతిన్.

లయగ్రాహి. చందన స్ఫురంట కుజ చందన కుమార హరి
చందన కుట న్నట ముకుంద కదళీ మా
కంద కరవీర పిచుమంద ఫలపూర ముచు
ళింద ఘనసార కురువింద వట పూగ హరి
కుంద వకుళా మలక బృంద సుకుమార మక
రంద మహనీయరస తుందిల విలాసా
దిందిరని నాదములు మందగతి వీనులకు
విందులుగ నవ్వనములందుఁ జను చోటన్.

క. కడువిరియక నెరవాసన, లుడివోవక పువ్వుతేనె లుఱులక తేటుల్
నుడియక పసిచేరక కను, ముడుపుం బువ్వులు ప్రధానముఖ్యులు దానున్.

గీ. స్నానములొనర్చి శుభ్రవస్త్రములుగట్టి, వలువలిడు నారికేడపుగూడలుపగంగ
సూనములు ముక్కునూర్పులు సోకకుండ, పావగట్టి కోయించుచుఁ బరుసలిడుచు

క. ఆయాశ్రమములు తపములు, సేయుచునున్నట్టి మౌనిశేఖరులకుఁ దా
చేయెత్తి మ్రొక్కి నిలిచిన, నాయోగివరేణ్యులకు నయాలాపములన్.

క. ఎవ్వాఁడవు పేరెయ్యది, పువ్వులతోటలె మునీంద్ర పుణ్యాశ్రమముల్
నవ్వులకునైన నిచ్చటి, క్రొవ్విరులందినను వెనక గొడవలువచ్చున్.

క. పావనమూర్తివి నీవే, రావణతమ్ముఁడవో మున్నె రఘురామునిచే
నీవృత్తాంతము వింటిని, దీవెనలీవలయుఁ బలుకు తెలివిడిగాఁగన్.

ఉ. తప్పదు నీవె రావణునితమ్ముడవైన విభీషణుండ వీ
విప్పనికేల వచ్చితివి నిక్కము పల్కు మటన్న రాముచే
నప్పుడు నాదువృత్తము దశాశనుచైదియు సీతచంద విా
తప్పనకై మదగ్రజువధక్రియయుఁ విని యున్నవారుగన్.

క. ఈతెరఁగు మీరు రఘువరు, చేత న్వినినట్టికతన జెప్పఁగపనిలే
దీతలవృత్తాంతము నా, చేత న్వినుఁడయ్య పూజ నేయఁగవలయున్.

సీ. అనిననమ్మౌనులోయనఘ యేటెల్ల నారాధించి దేవు శ్రీరంగవిభుని
యిపు డయోధ్యకుఁబోయి తేలేదు తెచ్చితి వేకేత రఘురాముఁడిచ్చె నీకు
నేమిటికై నిన్ను నెడబాయువేనన్న నెందుబోయెదు లంక కేగవలయు
నెందునుంచితివి రంగేశ్వరు కావేరినడుచక్కి నిప్పుడున్నాఁడు చూడ
దేటి మాతపములపంటలేటి భక్త, పారిజాతంబు నీవెంత భాగ్యశాలి
వజుని మన్నావములైన రామాన్వయంబు, కడచి నీవారిభాగ్యంబు కైవసంబు.

క. లోకైకకంటకుండు త్రి, లోకభయంకరుఁ డన్యస్త్రీలోలుఁడు బహుశో
కాకలితుఁడు రావణున కీ, వే కరణిం దోడఁబుట్టితివి పుణ్యుఁడవై.

గీ. అకట నాభియు నిర్విషం బొకటఁబుట్టె, నటుల హాలాహలమ్ముతో నబ్ధిఁ బుట్టె
నటుల పౌలస్త్యులైతిరి ట్లున్నదమ్ము, లిట్టివారౌట గాన మేపుట్టు ఫలము,

క. శ్రీరాముఁడు కనికని నీ, కేరీతిని రంగధామము నిచ్చెఁ గలతెరం
గేరుపఱచి మరిపొమ్మని, వారలు కౌఁగిటను గ్రుచ్చి వలగొని భక్తిన్.

గీ. రంగధామంబు దెచ్చి నీయంగ మెట్లు, పావనతఁ గాంచె నేమును పావనులము
నిన్ను నాలింగనముఁ జేసి నీకు నెట్లు, పసపవేదని సరియించుఁ బలుకవచ్చు.

సీ. నావుఁడు నో మానినాయకులార మిమ్మందఱ రామపట్టాభిషేక
వేళ జూచినవాఁడ విన్నారె కాదె తత్పూర్వరామాయణ పుణ్యచరిత
తరువాత కథ నయోధ్యాపట్టణంబులో నడచిన తెరఁగు విన్నపము చేతు
భానుసూనుఁడు వసిష్ఠానుమతంబు పట్టంబు రఘుపతి గట్టబనిచె
ననశనవ్రతసంకల్ప నపగతాత్మ
నిందు నగ్రజా రక్షణోన్మేష జాగ
రూకున సుఖోపతల్ప్యాగ్రతుని సుమిత్ర
తనయు లక్ష్మణుఁ జూచి సీతావరుండు.

క. మము నెల్లఁ జేరికలుగా, సమకట్టి బ్రినౌకస్తాడి సముచితయునరా
జ్యమునకు పట్టముఁ గట్టఁగ, సుమహోప్రార్థనలు సేయ సుస్థిరమతియై.

క. తానొల్లనని సుమిత్రా, సూనునికడ కోరసిల్ల శుభమతి భరతుం
బూనించిరి మౌనులు రా, మానుమతిం దదనుసారి యగు రాజ్యంబున్.

ఉ. వాలితనూజభానుజుల వారిప్రధానుల నున్నవారలన్
మేలగు కట్టువర్గము లమేయవిభూషణగంధసూనతాం
బూలము లిచ్చి పంచినను బూర్ణమయం బగుదృష్టిఁ జూచి మా
ప్రోలున కేగుమన్న నగఁబొంది తనుం బెడబాయజాలమిన్.

ఉ. ఇచ్చితి వాదుసొమ్ము లివి యిందటికిన్ మును బ్రహ్మపాలిటన్
వచ్చిన భాగ్యరాశి పరవస్తువు దెచ్చి మనుప్రభుండు తా
మెచ్చఁగఁ జేసె నిప్పురికి మిత్రకులీనుఁడు మామనేనువీ
లచ్చలలీలఁ గన్మి నగలావల పెన్నిధి దాచిరందఱున్.

క. నాకిదె కులసనమై తగు, నాకిదె ప్రాణానికంబు నాకిదె సకల
శ్రీకారం మేచ్చుతి, సకుం గొనిచను ము పురికి నెయ్యపు నపమున్.

క. తనహస్తసరసిజంబున, పెనుపజ్జఁ దెమల్చి తెచ్చి పెట్టిన నేగ్రి
కుఱ్ఱన మాలిఁ దాల్చి రాముని, యనుమతమున గగనవీధి నరుదేరంగన్,

మ. ఒకచో తుంబురునారదాస్యతరగానోత్తానరావంబు వే
రొకచో దేవవిలాసినీచతురభావోన్మేషలాస్యక్రియం
బొకచో దివ్యమృదంగదుందుభిరవం బొండొక్కచో మారుత
ప్రకరామోదము లొక్కచోట సుమవర్షంబు ల్విరాజిల్లఁగన్.

క. ఈచాయఁ గవేరాత్మజ, నీచలుపలకలికి తోపు లిమ్మానిచయం
బీచంద మేమొకో యని, యీవకని యినుకదీవు లేఁ గనుఁగొంటిన్.

గీ. చూచి పోగాళ్ళురాక యిచ్చోట డిగ్గి
రంగపతి నొక్క యినుకయరంగు మీఁద
నుంచి కావేటమునిఁగి పూజించు కొఱకు
పువ్వులకువచ్చి మిముఁ జూచి పోవఁ దలఁచి.

క. వచ్చితి నవుడు వారలు, మచ్చికతో రంగధాముమాఱుగ నతని
న్ముచ్చటలు జూచి కౌఁగిట, గుచ్చుచు దనుజేంద్రు గుచ్చుకొని భయభక్తిన్.

క. అందఱునుగూడి కన్నుల, విందులుగా రంగధామ విగ్రహ మత్యా
నందముతో సేవింపఁగ, క్రొందలిరుల పూజజేసి కొలిచి యతండున్.

ఉ. లంకకుఁబోవ నెంచి తనలావున దివ్యవిమానశేఖరం
బంకెకు రాక యున్న కడు నార్తి వహించు విభీషణున్ రమా
లంకరణంబుఁ జూచి కడులావున జూచి వరంబులిచ్చి పా
మ్మంకిలిలేక యుండుమని యానతినిచ్చి కృపావిభూతితోన్.

గీ. దానవేంద్రుని నిజరాజధాని కనిచి, యచట వసియించె నాటినారాయణుండు
గాన మనయాజ్ఞ లచటసాగవు తలంప, వలదు శ్రీరంగవాసుల నర్తనములు.

క. అనిరంగాభిముఖంబుగ, తనకరములు మగుడనెత్తి దండంబిడిన
న్వినువారందఱు సల్లన, వినయంబున జాగిమొక్కి విశ్వాసములన్.

క. వెలయుటను జేసి యీకథ, యిలనెవ్వరు వినినవార లినతనయునిచే
నలజడినొందక యిహపర, విలసన శోభనము లొంది వెలయుదు రెందున్.

శా. సాంఖ్యాతీతగుణైకసంశ్రయసమంచద్యోగవేదాంతవా
క్సంఖ్యాదిప్రథమారశాస్త్రవిదితస్వాభావ్యభవ్యాత్మకా
సంఖ్యాత్మ్రతలఖండితాసురచమూస్వాయత్తప్రతాపోదయా
సంఖ్యాతజ్ఞనతావిపద్ఘననిరాసప్రావృషాఖ్యంబుదా.

క. నవనీతచోర పావన, భవనాకరుణాపయోధి భానుగచరణా
దివిజేశవంద్య సత్య, ప్రవణావర యోగివినుత పరమాభరణా.

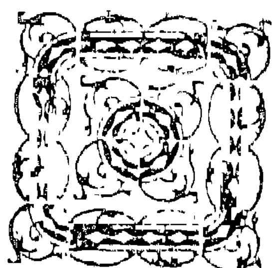
పంచచామరము.

శ్రీకథాత్మ సత్కథాతిహృష్టవరద నారదా
శ్రీకరాత్త లాలితాంఘ్రిసేన నిఖిల శారదా
లోకరక్షణైకచరణ లోకన ప్రచారదా
ద్వికరతాతిరాడహార్య శృంగ సంగ నీరదా.

గద్య

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ

దృతీయాశ్వాసము.

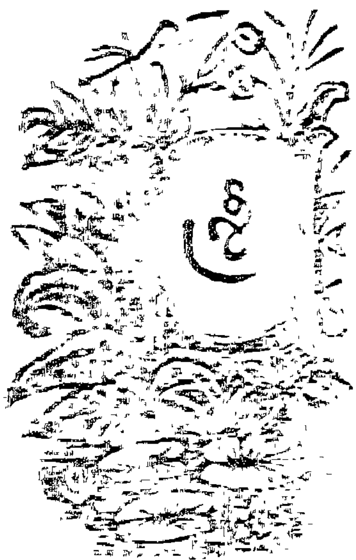

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

చతుర్థాశ్వాసము.

—— :-(o)-: ——

ఘటిత కుండల కిరీ
టాభా ఘగఘగిత మందహాస కపోల
శ్రీభరణ రమాకుచకల
శాభోగవిలాస వేంకటాచలవాసా.

వ. [illegible] ఇట్లు నారదాంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెఱంగు సూతు
డు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

క. [illegible] పరాశర, తనయుని వీక్షించి నారదంతుఁడు శ్రీరం
[illegible] కథలు మఱియును, వినవేడుక బొడమి భక్తి విజ్ఞాపించెన్.

సీ. [illegible] నారాయణాంశజ బాదరాయణ యొక సంశయంబు వినుము
[illegible] పర్వంబుల నలినవిరోధి స్నానంబు సేయు
[illegible] తదర్థంబు వివరించి పలుకుమటన్న ద్వైపాయనుండు
[illegible] నేనన్నమాట యెచ్చరికించి యడిగితి గాన నీకనువచింతు
[illegible] దక్షుని కన్యని మొదలుగాఁగ, తనయు లిరువదియేడ్వురు జనన మొందె
వారి [illegible] మెచ్చి వరుని తగిన, వాని కేనిత్తునని భావమున దలంచి.

ఉ. [illegible] కన్నులకుఁ జల్లనివాని గుణంబునందుఁ బెం
[illegible] నవాని [illegible] మున నెన్నిక గాంచినవాని నాజిలోఁ
[illegible] వాని నొక యుచ్చమెఱింగినవాని ప్రాయపుఁ
[illegible] చెల్వములు జూచి మనంబుల నుల్లసిల్లుచున్.

[illegible] మహాముహూర్తమున నశ్విన్యాదితారావళిన్
[illegible] ప్రజ్ఞకఁ డీశుం డాదిగా నెల్లరున్

గురుమతిఁ బుత్త్రికల తత్పురోహితవిధిఁ గన్యలం దత్తమాగతో
త్సుకతాగాప సమస్యలం జదువ సుశ్లోకంబు లుత్సాహియై.

సీ. తనయాలను భాగనో సెను దక్షుఁ డప్పుడు, బొట్టు గట్టెను చంద్రుఁ డప్పుడె కలపక
పగిసంబుద్ధులు చెప్పి నాడనల కగణా, మిచ్చి తగనాపె నత్తనా రింపి కతఁడు.

ఉ. పర్వినవేషక్ర్రలఁ గనులు పల్లవ లప్పుడు తోడితేగ గం
ధర్వులు జేరి యష్టకవితానము లెచ్చుగఁ బాడ చెంత గం
భోర్వసుంధరా విడమా గమనాల లాశిగముల్ పనరింప ముందటన్
స్వర్వి భుసంగిపై జలధిజాతేన నూతన భాషికంబులన్.

సీ. రాజు రాజసమున సుకపరిభూమి గొలువ, నచ్చె తనమందలంగు దివాణమున నవ
నంచితేను హయాక్కనుమ ప్రవేశించి దొగల, నందమును బనిచి సుఖిన్పత్తినలయ మనుకొ.

క. ఎవ్వరి నొల్లక రోహిణి, జవ్వనమున ముద్దుబలుకు చక్కని మొగముక
నవ్వులు చేసిన దూపులు, జవ్వాదెడునడుముఁ జూచి సోగి తము నిత్వెన్.

మ. దయవాడై మదబాలికిం దగిలి యూతన్వంగి కౌఁగిటిలో
శయనాగారము వాపి నెల్వడక రాష్ట్రిగుబ్బి న్నిశాంగపకే
మయిగో నమ్మినవారలం చనక యేకాంతమందు నర్తిల్లంద
ద్దయు తన్మన్నట నిగ్రహంబున సంతాపించి చూపోసమిన్.

సీ. అందఱును పుట్టినింటికి నరిగి తండ్రి, పాదములమీఁద వార్చి యప్పటివిపాన
మేమనఁగవచ్చు బొగలుచు నేడ్చుచున్న, సుతలకరుణాగసమున దక్షుండు పలికె.

ఉ. ఏమిటికి ఇంతయార్తి కమలేక్షణలార వచింపుడన్న చో
సోముని మేర రోహిణికి సొమ్మయిపోవుట లీయవజ్ఞ చే
తామటనచ్చుటల్ దెలుప దక్షుఁడు దక్షుఁడుగాన నల్లుడే
మామకు మంచివాడైన మానిపె నాపెదు చందమామపన్.

క. పిలుపించి చంద్రుని కిట్లను, కులపతు లందఱును నాకుఁ గూతులతె కదా
వలపేన దొకర్తె యింతుల, నలవనివారిపయిదై పనె మే మోర్వన్.

ఆ. వె. కన్నకడుపుగాన కన్నట్టిమాట ని, న్నాడనలసె వీరి యడలు జూచి
పతియె దైవమనుచు భావించు నబలల, వేరుసేయ దోసకారి గలదె.

క. అందఱి సరిగా నేలుము, కొందఱు కన్నులుగా కొదవయు నచ్చున్.
ముందఱ నరయుము దీవెన! లందుము మా చేతనలుగ దపవాదంబుల్.

క మాయన్న యిట్టు గుడువక, నీయింతుల నీసవతుల నేలుము సరిగా
నేయపసము వనోముదముస, నాయమానసుఁ బాయము తెలంగు నాయమానసుదీగా.

క. [illegible]నుచు తనూజలకుఁ, సమ్మతపడఁ జెప్పిపనుపఁ జంద్రుఁడు నను రో
[illegible] రోహిణిపైఁ దమి, యుమ్మరమున నింటికేఁగి యున్నిటికేతన్.

క. రోహిణిపై ననురాగ, స్నేహంబులు విడిచి మారు చిరురాకులిడన్
వాహాత [illegible] ను, త్సాహంబులునుండఁ దక్కు సవతులు వేళలన్.

గీ. [illegible] తమరు వర్తనముఁ దెలుప, నొప్పచెడినదియ య్యో నయ్యోని[illegible]
[illegible] మాటాడఁబోయిన మతియుఁదగిలె, నేల మిముఁ గూర మాపుణ్య[illegible]

మ. [illegible] త్యాగ్రిహవృత్తి దక్షుఁడు సరోజారాతి రావించి యో
[illegible] బహుప్రకారముల నీవృత్తంబు భావించితిన్
[illegible] వయోమద ప్రికృతిఁ గన్నానంగతే వింత నీ
[illegible] కాలకూటము కళంకాకారితుఁ డౌటఘ్రిమే.

గీ. [illegible] దోషాకరుండవు నిశిచరుండ, వాతతాయివి విరహిణీ ఘాతకుఁడవు
[illegible] కర్మానుభవము చేత, ననుభవింపుము పాండు క్షయంబు నీవు.

క. [illegible] కలువలచెలి, యుమ్మలికన్ మారుపలుక నోడి యపుడు [illegible]
[illegible] క్రిమము నలతయుఁ, గ్రిమ్మకొన నృహికి డిగ్గి కావేరిదరిన్.

క. [illegible] తీర్థములో, పుష్కరములు కంతదన్నముగ [illegible]
[illegible] మతి భావింపుచుఁ, బుష్కరవిద్వేషి చేసె భూరితపంబున్.

శా. [illegible] నిరాశనుండగుచు సర్వేశాంఘ్రిపద్మద్వయీ
[illegible] భావుఁడై జగము లత్యంతంబు భీతిల్లి సం
[illegible] వసియించి యన్వేనక తత్కాసారతీరంబునన్
[illegible] తపంబొనర్చెను శతాబ్దంబుల్ నిరాహారుఁడై.

క. [illegible] చంద్రుని, భీకరతపమునకు మెచ్చి బృందారకులున్
[illegible] నాకేశుఁడు, నాకాశశిరోరుహుండు నండలఁ గొలువన్.

సీ. [illegible] ఫణిరాజభోగంబు నవరత్నసింహాసనంబు గాఁగ
[illegible] నాజానుదీర్ఘంబు లగునేతు [illegible] బాల్ప
[illegible] బైన తొలుమాపు జాయమానదయారసంబుఁ గురియ
[illegible] పెనగొన్న హారము సేనాని [illegible]
[illegible] దివ్యమంగళ పాత్రకోద్వృత్తి మెఱయ
[illegible] భూమి,ఁ జంద్రునకు రంగశాయి సాక్షాత్కరించె.

క. [illegible], ముడిబువ్వ భయంబు [illegible] మదిలో
[illegible], బిడిబిడి మొక్కి లిడి హస్తములు మొగిచి వేసన్.

దండకము. శ్రీరంగరాజ ద్విమానాంతరావాస పద్మాసనా మానసోల్లాస విశ్వంభ
రా భాగ ధారేయ పర్యంక శ్రీకార రేఖాపరాభూత మీనాంక కావేరి కావేరి
తోర్మిస్ఫుటాజాత శీతానిలాలోల నానా సుగంధ స్రగంచన్మహోరస్థలా పాద
పద్మాంచల స్యంది మారంద బిందూప మాకాశ నద్యంబుధారా పవిత్రీకృతత్రి
స్థలా పుష్కరణ్యాగ్రభాగ స్ఫురద్గోపురోద్య ద్ధ్వజస్పర్శనా భీరణో త్కింకిణీ
మంజుశింజానకర్ణే జపాదిత్యపద్మా విమానాగతాయాతవైమాని కాక్షేక్షణా వీర
పుంభావవేగా రణత్కాంచి కాంచత్కలక్వాణ దాయాద గంధర్వ వాగ్గేయకా
రోక్తగీతప్రబంధాంక సూరాది నామావళీస్తూయమానాత్మ చారిత్ర శ్రీ భూమినీ
ళా కళత్రాభవ చ్చిత్రచారిత్రముల్ నేఁ బ్రశంసింపఁగా నెంతవాఁడన్ త్రయీ
వర్గముల్ నాలుగే నారువేల్ మోములయ్యున్ నిను న్మెచ్చఁగా వైవారముల్ సే
యఁగా నేర రన్నట్టిచోఁ జంగమస్థావరాకార మైనట్టి యీసృష్టి యుత్పత్తియున్
వృద్ధి నాశంబు సేయన్ దయన్ డింబగుం జన్మముల్ హోతయున్నాత యూపంబు
స్స్రుక్కులన్ స్రువంబున్ పశువ్రాతశాలాధికంబున్ సమస్తంబును న్నీవె చిన్మూర్తి
వాద్యంతమధ్యాత్మ మీశుండ వాద్యంతశూన్యుండవు న్నీవె యేకం బనేకంబు క
ర్మక్రియాజ్ఞానకాండంబులున్ కాలచక్రస్వరూపంబు నాధారమున్ నిర్గుణంబున్
గుణాకారము న్నీవ సర్వేశ సర్వాత్మవు న్నీవ మీనావతారంబునన్ సోమకు
ష్ట్రించి నానాగమవ్రాతమున్ ధాత కర్పించుటల్ దుగ్ధపాథోధినిర్మంథవేళాను
సంధానభాగ్యోర్విగి భోగావృతామోఘవైశాల్యధాత్రీధరంబబ్బ నెత్తంగ కూర్మంబ
వై నిల్చుటల్ ధారుణింబట్టి తా సందిటం బెట్టి వారాశిలోఁ డాఁగియున్నట్టి బల్
రక్కసున్ ఘోణివై మట్టి మల్లాడి కోరన్ ధరాచక్రముల్ బూనుటల్ కొల్వు
కూటంబుకంభంబునన్ శ్రీనృసింహాకృతిం బుట్టి ప్రహ్లాదుఁ జేపట్టి దైత్యున్ విచి
త్రంబుగా మట్టి మర్దించుటల్ వామనత్వంబున న్మూరి పాదత్రయం బుర్వియా
చించి దానిం బలింగ్రుంగఁగాఁ ద్రొక్కుటల్ గాత్రవీర్యాదులన్ రామనామం
బునం బుట్టి బాహాకుఠారాగ్రధారన్ విదారించుటల్ నీవు రామావతారంబునన్
సీతకై పంక్తికంఠాదులన్ ద్రుంచుటల్ రోహిణేయుండవై ముష్టికున్ వీరచా
ణూరు మర్దించుటల్ రుక్మిణీసత్యభామాదిజాయాసమేతుండవై ద్వారకన్ గృష్ణ
మూర్తిం బ్రకాశించి కౌంతేయులన్ గాచి కౌరవ్యులన్ ద్రుంచుటల్ రాతుపై
కల్కిరూపంబునం గీకటాలిన్ విదారించుటల్ శిష్టసంరక్షయున్ దుష్టనిర్వాప
ణంబున్ బ్రకాశింపఁగాఁ జేయఁ గాదా గదాశంఖచక్రాసిశార్ఙ్గావళిం దాల్చి
యీలీల లీలావిభూతి న్విడంబించుటల్ కుండలానర్ఘ్య కోటీర మంజీర కేయూర

హారాది నానామణివ్రాతరింఛోళి జాజ్వల్యమానాకృతిం గల్పుటల్ మీపభాకా
మీదృగ్విధంబంచు భావించు భక్తవ్రజంబుల్ గృతార్థత్వమొందింపఁగా తారంగ
నాథ ధాత్రీసనాథాయ నా రంగనాథా నమస్తే నమస్తే నమః.

గీ. అనుచు వినుతించు హరిణలాంఛనునిఁ జూచి, చెంగటికిఁ జేరవచ్చి లక్ష్మీసహాయుఁ
డిట్లనియె నీదుశాపమున కిచ్చలోన, మెచ్చితిని నీస్తవము చాల మెచ్చఁజేసె.

క. నీస్తుతిరూపం బగుభువ, నస్తుత్యము దండకము నెవరు జదివిన యా
నిస్తులపుణ్యులకిత్తు న, మస్తశుభంబులును ధరణిమండలియందున్.

క. నీవేమి నన్ను వేడిన, నావరము నొసంగువాఁడ నడుగుమనిన నో
దేవ భవచ్ఛాసనమున, నావశ మగుమండలంబునకు సుఖస్థితిన్.

ఉ. ఉన్నెడ దక్షుశాప మిది యూరక నాకనుభూతమయ్యె నీ
మన్నన గొనోషధీచయము మాయకమైన తుషారశీకరా
భ్యున్నతి బోషితసేయ నిఁకఁబట్టగు తావక కటాక్ష ముంచవే
నన్నుఁ బరిగ్రహించి యనినన్ గరుణావరుణాలయుం డనున్.

క. ఈపుష్కరిణీస్మరణము, పాపంబుల కెదురుముక్కు భవనాశనమై
చూపట్టు నీకు దక్షుని, శాపంబున నీవు నెంత స్నాతవుగానన్.

క. శ్రీగావేరీపరివృత, మీకోవిదలోన నుండి యీయాకృతితో
నీకుఁ బ్రసన్నుఁడనైతిఁ, గైకొను మారోగ్యభాగ్యకామితఫలముల్.

మ. అమలాలాన్యనివాసమండలము నీహారాంశురేఖాన్వితం
బమలాత్మించుకశాకలాపరతిరమ్యాంబోషధీతర్పనం
బమృతపాయియు సర్వజీవనకరం బైనట్టి నెమ్మేనితో
రమణీ రోహిణిఁ గూడియుండుము దివారాత్రంబు లిచ్ఛారతిన్.

మ. కలవే పుష్కరిణీసమాన సరసుల్ గంగాసమానాపగల్
జలజావాసినిఁ బోలినట్టివి వధూజన్మంబులౌ దైవతం
బులకున్ నాదుమహత్త్వముం గలదె నీపుణ్యాతిరేకంబుచే
గలిగె న్నన్ను భజింపఁబొమ్ము సుఖివై కల్యాణశీలంబులున్.

క. ఇలనీరస మిది మొదలుగ, బొలుపుగ నీ పేరఁ జంద్రపుష్కరిణియనన్
జలజారి పర్వముల నీ, సలిలంబులఁ దీర్థమాడి చను మెల్ల ప్రజల్.

గీ. ఇచటఁ బ్రత్యక్షముగఁ జూతు రెవ్వరైన, జనులు రంగస్థలంబు దర్శన మొనర్చి
కడమనెలవుల నే బరోక్షమునఁగాని, కానుపింపను భక్తవర్గంబునకును.

క. పొమ్మని హరి యంతర్ధా, నమ్మున బొందుటయు నట్ల నలినారియు భా
వమ్మున బ్రమోదమంది ప్రి, యమ్మున నీలోకమునకు నరిగె మునీంద్రా.

సీ. వినుము తెల్పెద నొక్క వృత్తాంత మాచంద్రపుష్కరిణీతీర్థ పుణ్యమహిమ
యది దశయోజనాయతమయి కృతవేళఁ బొగడొందు నందునసగము త్రేత
నైయుండు నందర్ధమయ్యె ద్వాపరమున గలివేళ నందులఁగడమ నిల్చె
నపరాహ్ణమున గమలాప్తునికిరణముల్ సమయపోలికవిన సంగతులను
నాడునాటికిఁ గురుచతనంబు గాంచె, నందు నీరంబు నమృతతుల్యంబు లయ్యె
పూర్వమధురంబులై రుచిపుట్టి తేట, లై కలకలై యుగంబుగ నతిశయిల్లు.

క. కావలిగా యుండిన భూ, తావళికలివేళయందు నంతర్ధానం
బై వరలు రాజవిజయము, లావేళ గపాయితంబులై కలగలుగున్.

క. హెచ్చిన ప్రజాక్షయంబుల, పచ్చనివర్ణములవేళ పసరువిధమునన్
గొచ్చుపడి ననావృష్టిస, మున్చరితమహత్త్వమ ద్విమోసుం దెల్లన్.

క. యోజింపఁగ ద్వాత్రింశ, ద్యోజనవిస్తార మగుచునుండున్ గావే
రీజలపరివృతసికతా, రాజద్వీపంబు రంగరాజాకరమై.

చ. ప్రతియుగమున్ దదర్ధపరిపాటిఁ గవేరితమంబులొల్చు జీ
ర్ణతఁ గలివేళ తేరుగడ నాశమునొందును గొల్లహారలీ
క్షితి నది రంగవాసుఁడు నసించినపిమ్మట పర్వమంగళా
యతను సమృద్ధిబొల్పుఁగ నాద్యపరిగ్రహ మట్టిదేకదా.

సీ. ధర్మేతరులు కూరకర్ములు పాషండు లాగమనిష్ఠకు లార్యభయదు
లత్యంతలోభులు కృత్యపరాయణుల్ విష్ణుదూషకులైన వైష్ణవులను
ప్రేతకూష్మాండకభేతాళికాపిశాచాఢాకినీరాక్షసవ్రజంబు
కలియుగాంతమున దుష్కర్ములు పాపాత్ములై విని రుద్రుసేవించు వీరికెల్లఁ
గర్త పశుపతి గజముఖకాళిగొల్చి, యుండుదురు రాజసగుణాలు నుర్విబోధ
మానసులు సాత్వికులు దృఢజ్ఞానవిదులు. వైష్ణవులు తేరు నాటికి వసుధ నెచట.

గీ. రావణు హిరణ్యాక్షు హిరణ్యకశిపు, బాణు నరకాదు లెరిజాభర్తఁ గొలిచి
మెలఁగుకైవడిఁ దా మహాత్ములను నట్టి, సాత్వికవినాశము కలిసంధి వాదము.

గీ. అపరము పరంబనియనినందు నీశ, బుద్ధినిడి సత్తసత్తని బోల్చు జ్ఞాన
మనుచు నజ్ఞానిమెంచి భూజనులు జెడఁగఁ, దాను పేక్షించియుండు పద్మావిభుండు.

గీ. మోహతామసశాస్త్ర సముత్కరంబు, హరుఁడు గీలించి ధరణి జనాళిఁ జెరుప
గడగి లింగప్రియర్తకుల్ గాఁగఁ జేయు, రంగధామంబు ధరణికి రాకమునుపు.

క. ఇందుకు నొక యితిహాసము, సందేహము లెల్లఁ దొలఁగ సంయమిజనతా
బృందారకవర తెల్పెద. డెందమున ముదంబు నివ్వటిల వినుమనుచున్.

చ. కడవన్ దీరని రాజదోషనిరతిం గావేరితీరంబునన్
విడుబట్టయ్యె భయంకరంబగు ననావృష్టిప్రదోషంబు లె
ల్లెడుముంబొంది జనాళి యట్లనుట భోగీశుండు బల్కాకచే
వడిగేల్గాదినకేపి పీచుల సద్పృక్ప్రకీర్ణనేత్రాళికిన్.

సీ. ఒండొంటితో గాలి నొసరి రాజకమండి భూమిరాసులకత్తిఁ బోల్చె వనము
లిట్టెఁకులిఁకి బీరెండచిన్నేటికల్ గాతంబులై తటాకములు బలసె
తాళప్రమాణభేదములైన జోడిజోడి యిసుకదిబ్బల నదులెల్ల నింకె
కాగినయట్టి మంగళములై నడి సహ్య విరహితసరణిగా విరులుగప్పె
విత్తన మొదలుకూరూరు వెదకెనేని, కుత్యములుకానె మనుజసంఘములు మాని
దోషమున రాజనావృష్టిదోష మేమి, సేయ నేరదు తా బ్రవేశించెనేని.

క. భూముల మృత్యువు కేళీ, భూములఁ గతిఁ బొల్చె సహ్యభూవాహినిలో
నేమీ కొంచెపు వెల్లువ, గా మూరెడు మేర నీటికాలువ నిలిచెన్.

క. ఆయాసజార మునివరు, లాయాసంబులకు నోర్చి యచ్చటి తపముల్
సేయుచునుండిరి బలసిన, యేయీతిరిగాక లోకులెల్లను గుమియై.

శా. కావేరీతటముల్ నివాసములుగా కాలంబు వో ద్రోయుచున్
దేవారాధ్యుని రంగనాయకుని భక్తిం గొల్చుచున్ దారుకే
తోత్రం బోయినబోవనిమ్మనుచు నెందున్ ఖేదముల్ మాని యా
పోవన్ దన్మహిగాచు భూతగణముల్ భూరిప్రభావంబుగన్.

గీ. ఏముగల్గ నీయనావృష్టి దోష, మెట్లు గలిగెను కావేరి యెట్టులింకె
సమయ మిదియని మేనుగర్భములు చించి, వానగురియించి రతులప్రవాహములుగ

ఉ. భోరున నక్షమాత్రజలపూరనిరర్గళధార లుర్వికిన్
భారముగాగ ముంచి జడపెట్టిన మున్నొలివెల్లి రీతిగా
వేరి దరుల్ వహించుకొని వెల్లువజాపగ నోడి కుండలన్
నీరెడలించినట్టికరణిన్ జలదంబులుఁ జేసెనో యనన్.

మ. ఒడలభ్రంకషనీలభూధరవరంబో నాగ కెంజాయ బల్
జడ లల్లాడ మెఱుంగుకోరలు తటిత్సంగంబు నిక్కింప క
న్గడలంగారకణంబు లీన వివృతోగ్రవ్యాప్యగంతంబుతో
ముడిగొన్నట్టి బ్రామల్ నటింప నదికై మున్నాడి యాహత్యయున్.

గీ. జెంది పోరఁగఁ గావేరి మిగులఁదలఁచి, మండికాలెడి యున్న దీమధ్యభూమి
కాళరాత్రియనంగ నగ్గలికనున్న, వానిఁగని యేరుగాచు భూతవ్రజంబు.

మ. తనబాహాగ్రపరిఘ్రమాయసగదాదండంబులన్ హుంకృతో
ద్ధతిఁ బోనీకుడు పోకుఁబోకు మని పంతాలాడి వెన్నాడ తా
నతిభీతిన్ ధరణీశు పాపము గతాహంకారమై పార ద
ర్పితులై వా రరికట్టి నిల్చుటయు తా భీతిల్లి యప్పాపముల్.

ఉ. కొట్టక తాళి నాదుపలుకుల్ వినుఁ డొక్కఁడు సోమకుండునా
రట్టడిరా జొకానొక ధరాద్విజుఁ గొంచెపు తప్పు చేయుచో
బట్టి వధించె నే నతనిపాలిఁట నిల్చిన బ్రహ్మహత్య నే
పట్టిన నుర్వియెల్లఁ జెడపట్టుక్రమంబునఁ బాడుచేసితిన్.

ఉ. నేరముఁ జేసియుం దగిననిష్కృతి సేయఁగనేరడయ్యె ధా
త్రీరమణుండు కాదనక తీర్పరులైన సమర్థులయ్యు తా
రూరక యుండి వంచుకొని రుక్కినులై తనునాటఁగోరి యి
మ్మేరఁ జరింతు బల్లిదులు మీర లదెవ్వరు నన్ను నాగఁగన్.

మ. అని నిర్దేశము దివ్యమైనయది యీయబ్జారి తీర్థంబు పా
వనమైనట్టిది యీకవేరియు జగద్వ్యాప్తన్యపాపాపహం
బనిశం బన్నియుగాచు భూతగణ మల్లాడంగ గానిత్తుమే
విను బొ మ్మెచ్చటికైన పాపములపై నీకాస వాటిల్లినన్.

గీ. ఉన్న నీకతాళ మనుమాట విన్నయపుడె, క్షేత్రతీర్థాపగాతి విశేషమహిమ
పాతకము రూపుచెడి మోక్షపదము నొందె, నేమనఁగవచ్చు శ్రీరంగధామ వసతి.

క. ఈయాఖ్యానము సజ్జను, లేయెడలన్ వినినఁ జదివి రేనియు నసుముల్
పాయుం డాయుశుభంబులు, సేయున్ శ్రీరంగశాయి శ్రీమంతులుగన్.

క. ఇంకొకకథ యుల్లములుక, లంకంబులు దీర్పఁగా వలంతియగు నిరా
తంక తపోధన విను మమ్ము, తాంకసగోవరమహాత్మ్య మని యిట్లనియెన్.

మ. కలదావిత్యనివాసినీకుముదరాకాచంద్రుడాకారన
వ్యలతాస్తుండు చిత్రసేనుఁ డన ప్రఖ్యాతుండు గంధర్వుఁడు
న్నలకాపట్టణవాసి కాంచనవిమానారూఢుఁడై ఖేచరుల్
జెలిమి న్వెంబడి పుష్పకాంతరములన్ జేదోడువాదోడుగన్.

ఉ. గీతము తాళతుల్ తివిరి కిన్నెరలం బరికింపుచుం బద
వాద్రము యక్షగానములు రక్తిగఁ బాడుచు గుహ్యకన్యకా

శీతలశీకరానిలముచే సిగజుట్టిన పారిజాతపు
న్నూతనపుష్పమాలికల నున్నని రేకులు సంచరింపఁగన్.

క. గగనపదంబున రాఁగా, ధిగధిగ మను నొక్క దివ్యతేజంబున బో
లగనంబై పొడకట్టెన్, బెగడి దివాకరులు జనిరి భీతిం గడలన్.

గీ. చిత్రసేనుండు మధుపానచేష్టితుండు, గాన భోగీంద్రశయన విమానతేజ
మిది యనియెఱుంగఁజాలక మదము పేర్మి, ఛాయగా దాటఁ జూచియచ్ఛాయగది

శా. ఛాయాలంఘననిర్విశక్తియయి యక్షస్వాంతవృత్తంబున
చ్ఛాయల్ రంగవిమానరక్షకులు వీక్షింజూచి తచ్ఛక్తి యి
చ్ఛాయోగంబున స్వీకరించుటయు మూర్ఛాపన్నుఁడై యుర్విపై
నేయత్నంబులు లేక డ్రిళ్ళి వగతో నెత్తెత్తి యాపన్నుఁడై.

ఉ. ఏటికి నన్ను డించి కడకేగె తదాప్తజనంబులార నేఁ
డేటికి వ్యోమయానము మహిస్థలిఁగూలె మదీయశక్తి బో
నేటికి నట్లవేతనుడ నేనయితిం గరుణించి తోడుగా
రేటికి మీ రనన్ ఖచరు లిట్లని పల్కిరి చిత్రసేనుతోన్.

ఉ. ఏమొక దివ్యతేజ మది నేడ్డైఱచండిమమైనఁ జూచి యా
సీమకు నోసరిల్లి దరిఁజేరితి మీవతి మందబుద్ధివై
యిమ్మెయి చక్కఁజేయఁ జని యిట్టియవస్థలఁ బొందినావు ని
న్నేమనవచ్చు కర్మఫల మెవ్వరికిం దొలఁగింప శక్యమే.

గీ. పంచభూత పయోరాశి భాను చంద్ర, పర్వతాదులు సాక్షిగా నుర్విజనులు
సేయుకర్మంబు లనుభవనీయ మగుట, కీడు మే లందఱను నొనగూడ రాదు.

క. ఈయఘమునకు న్నిష్కృతి, సేయఁగ రారాదు నీకు నేమం బనఁగా
నాయత్నము నెమ్మదిలోఁ, బాయక యొనరింపు మీవు భద్రాపేక్షన్.

గీ. అనుచు ననుచరగంధర్వు లాడుమాట, వినివిషాదంబుతో నిట్టివింత గలదె
యెన్నడు పరాభవం బెందు నెఱుఁగనట్టి, వానికిచ్చోట నీదురవస్థ వచ్చె.

ఉ. ఎవ్వనిచేత నిట్టనియె నెవ్వనిశక్తి గ్రహించునన్న న
న్నెవ్వనిగాఁదలంచెనొకో యిప్పుడు నెయ్యెడ పాతఁడెట్టి న
న్నెవ్వగవిన్న శోణరుచి నిర్భరలోచనవహ్నికీలలన్
క్రొవ్వణగింపడే శలభకోటులుగా నిటు సేయువారలన్.

క. ఈపక్షపాతి యెవ్వఁడొ, కో పల్కరు నొక్కచోటఁ గూడి మెలఁగఁ జూ
పోపగ యిందఱిలో తను, దోపగబడవైచె నిట్టి దోసము గలదే.

మ. అని తా మెల్లన లేచిపోదునని యాయాసంబునం బొంది కే
లును కాలాడక ప్రాణముల్ చెదర నాలోకింపఁగా లేక మె
ల్లన యొక్కింత ముహూర్తమాత్రమున నుల్లం బూటటిల్లంగఁ బా
వము జేసెం బరమేశు శంకరు జగద్వంద్యున్ గృపాంభోనిధిన్.

సీ. వనరాశిఁ బొడమువాఁడని తలపువ్వుతో జడలు గట్టిన గంగమడుపుతోడ
మినుకు లీనెడుకన్ను వినకరి మోముతో పూసిన మదనవిభూతితోడ
చెలఁగి రంకెలువైచు వెలిగిబ్బమావుతో డాకంక నొరషా మితాతతోడ
రెట్టిదాపురుడుగా ముచట్టు దువ్వలువతో చేయూపు పుణెకెల పేరుతోడ
మంటవిడిచిన మిక్కిలి కంటితోడ, సంకువన్నియ నెమ్మేని చాయతోడ
ప్రమథవర్గంబు పాలిఁటి భాగ్యరాశి, యక్షునకు మ్రోల హరుఁడు ప్రత్యక్షమయ్యె.

గీ. భక్తులభుండు సంతతాపన్నరక్షుఁ, డైకకరుణాకటాక్షావలోకుఁ డపుడు
సంస్మరించినమాత్ర సాక్షాత్కరించి, యేల దలఁచితి వేవరంబిత్తు ననిన.

క. ఏవరము నొల్ల దేవా, దేవరకరుణాకటాక్షదృష్టి యునిచి నా
కావరముచేత వచ్చిన, యీవెరపా టుడిపి బ్రోవవే యని పలుకన్.

ఉ. ఏమిటిగొప్ప శక్తియది యీఖచరేంద్రధరిత్రివారె నీ
వ్యోమచరైకయానమున నుండి తలంచెడగాక యంచు నా
రా మధుపానమత్తత నెఱుంగమి రంగము చేరఁబోయి యీ
బాములు నొందఁగావలసె బాపురు వీని మనోవిచారముల్.

క. అనియెంచి వీనిఁ గొనితెం, డని ప్రమథుల కానతిచ్చి యపరిమితంబౌ
తనభూతకోటిఁ బనిచిన, వనములు గ్రోలంగ రంగవాపుముఁ జేరన్.

మ. గుములై పుష్కరిణీకవేరిజలపై కుంభాండకుండోదర
ప్రముఖుల్ సంవిన్నతాశ్యగర్తలగుచున్ బారల్ వెసంజాచి దా
హముదీరన్ జఠరాగ్నియారనివిగా నంభోనిధుల్ జాలునే
తమకంచుం దమకించుచుం గళగళధ్వానం బనూనంబుగన్.

ఉ. గ్రోలఁగఁ జూచి బిట్టులిగి కొట్టుఁడు పట్టుఁడు కట్టుఁడంచు న
వ్వేలము భూతకోటిఁగని వేగమె భీమగదాసిపాణులై
యాలముగాఁగ మోదుటయు నాలము సేయఁగ నీరుగ్రోలకా
కాలుబలంబు వారుటయుఁ గాంచి కుమారుఁడు దర్పమేర్పడన్.

ఉ. శక్తులు భూతవర్గము పిశాచగణంబును బ్రహ్మరాక్షసుల్
భక్తులు భృంగి నంది గణపాలకముఖ్యులు మున్నుమున్నుగా

శక్తులు భిండివాలములు శస్త్రములు న్నిగుడించి భీమదో
శ్శక్తులబారి కొంతవడి శక్తులు మేయని వీఁగి బోయినన్.

క. పోనక కుమారుఁ డప్పుడు, లావును జేవయును నగ్గలంబుగ శ్రీరం
గావరణ రక్షకావళి, యావళికావలయు మాన్తు నని హాళిహాళికన్.

గీ. చేతనైనట్టి తా నని చేసి యలసి, చిత్రసేనుని బడనేసి జెదరి పఱచె
నజ్జవేసుకు తనవారి ననునయించి, పోయెఁ గనుపించుకొనక శంభుఁడును మరలి.

క. ఇంతయును జిత్రసేనుని, చెంతన్ గంధర్వవరులు చెప్పిన నిందుం
డెంతపని వచ్చెనోయని, చింతామణిపరి డిగ్గి చిడిముడితోఁడన్.

సీ. ఐరావతము తెమ్మటని యమరేంద్రుండు నదిని బొట్టేడిపై నవ్యవహుఁడు
లాయంబులోని లులాయంబులే కాలు డెకుఁడు నరునిపై రక్కసుండు
కైజాయమర్చు వక్త్రంబుపై వరుణుండు మృగముల గై చేసి మృగవహుండు
హరినిబల్లించి కిన్నరసార్వభౌముండు మిన్నంది నందినమీఁద హరుఁడు
దివ్యరథములు భాస్కరాదిగ్రహంబు, లమరగంధర్వయక్షవిద్యాధరాదు
లాత్మసద్మములను తూర్యములు మొరయ, సంగరమొనర్పఁ దరిగె శ్రీరంగమునక

శా. బారుల్ దీరఁగ దేవతాగణము పైపై ముప్పదిమ్ముడుగో
ట్లారూఢస్థిరశౌర్యదర్పములు డాయన్ రా విలోకించి తో
నారంభంబున శౌర్యశాలి కుముదాఖ్యున్ మీరు నారక్షుఁ డ
ద్ధీరావాసమహోగ్రభూతములు భక్తిం గొల్వఁ బార్శ్వంబులన్.

గీ. అంకమున కేగు నావిష్ణుకింకరులకు, నమరకోటికి సైనయాహవముఁ జూచి
రామరావణకృతసమరంబు దీని, వంటి దనజాలదని నభోవాణి పలికె.

మ. తెరలెం దేరులు కూలె భద్రగజముల్ దెళ్ళెం దురంగంబు లో
ప్పరియెన్ సైన్యము లట్టె డాడె రణభూతానందనాట్యంబు లం
ర్వరనిండెన్ బ్రవహించె రక్తనదు లభ్రస్యందనాదిత్య భీ
కర శస్త్రాస్త్రపరంపరాహతిని రంగక్షోణి రక్షావళిన్.

ఉ. ఆతరి విష్ణుకింకరసహస్రముతో కుముదుండు దేవతా
వ్రాతము దాఁకి సాయకపరంపరలన్ దిగధీశముఖ్యులన్
చేతులు తీటదీర ననిఁ జేసిన డింభమడంగి పాఱెనన్
భీతిలి లంకకాదివిజబృందముతో తన మానముల్ మొనన్.

క. తమతమ మాయాబలములు, సమకట్టగ కట్టు కుముదసైన్యము మీఁదన్
సమకాలంబులు పోరిరి, యమరులకు ససాధ్యమైన యుద్ధము గలదే.

సీ. కురియించి ఘోరసవరపుష్కలావర్తజలధరంబులు రాలు శతముఖుండు
విసరె సప్తస్కంధ లసమానయుగపట్టి సారితజంఝాసమీరణములు
కాసె గండపుటెండ లీనున ద్వాదశచండమార్తాండుల మండలములు
దహియించె త్రిభువనగ్రాసాయమానపటుతిగ్మహేతిసంతతులు వహ్నిత్రయంబు
మ్రింగె మంచుల నింగుల ముంచువేల్పు, కవిసె వికృతాకృతులను రాక్షసచయంబు
తత్తదధికారదేవతాయత్త మహిమ, సరకుగొనరైరి విష్ణుకింకరులు జూచి.

మ. పటుజిహ్వోగ్రశిఖాగ్ని ఘోరవిషసర్పంబుల్ పయిన్ రాగను
త్కటకాలాబ్దములెల్ల గప్పుకొన గృధ్రశ్యేనఘూకాది సం
కటముల్ పైకొని వృశ్చికాదులొదవన్ గల్పోద్ధతిం జూచుచున్
డు......కలంగడయ్యె నొకరుండున్ విష్ణుభక్తాళిలోన్.

క. కుముదుం డప్పుడు దివిజుల, దమితమశక్తులను బోరఁ దమతో మాయా
సముదయముఁ జూపఁ బ్రీతిగా, సమకట్టెన్ మాయ దివిజశక్తులు మాయన్.

ఉ. ఆతతమైన వైష్ణవమహాంశగఘోషసమీరపాతని
ర్ధూతములై సమీరము ఖదుర్గయమానాయ లడంగి గాత్రమం
బై తగు క్రోధపావకశిఖావళి ఖేచరమాయ లన్నియుం
జాతకళీలయాత్నముల భంగి నడంగె నిమేషమాత్రలోన్.

చ. అదిగని యిందుఁ డాగ్రహసమాకులితాత్మకుఁడై జగత్త్రయం
బదరఁగఁ జేతివజ్రము రయంబున ద్రిప్పి దిశల్ గలంగ బె
ట్టిదముగ వైచినంతనె వడిం గులిశం బరుదేగ శేతన
వ్రేలయి మొగంబునం గుముదు డుద్ధతిఁబట్టె కరాంచలంబునన్.

క. పట్టిన నాహాకారం, బుట్టె దిశావిభులందు నొక్కొక్క త్రుణమై
గట్టులమొరకలు మును తెగ, గొట్టెడు జగజెట్టియొలుఁగు కుంఠితమయ్యెన్.

క. కుముదుని హుంకారంబున, నమరేంద్రుఁడు మున్నుగాగ నాదిత్యులకున్
సమసె నిజశక్తు లప్పుడు, భ్రమసెన్ సురసైన్యమెల్ల బవరము దీరన్.

సీ. ప్రాణభయమున నొక్కఁడు పట్టు ద్రోవ, నొకఁడు వారక దిక్కున కొకఁడు గాక
బరవ నింద్రుఁడు పద్మజుపాలి కరిగి, యతనియడుగుల కప్పు డానతి యొనర్చె.

క. దండమిడి లెమ్ము లెమ్మా, ఖండాల నీవచ్చినట్టి కత మెట్టిదె యే
దుండగము లేక నాకము, ఖండితమహిమానుభూతి కరమొప్పుఁ గదా.

సీ. విన్నవైయున్న దిపుడేల విబుధనాథ, నీదువదనంబు కైదువ లేదు, చేత
కిటుకు లెందైన బుట్టిన ఘటికలు నొచె, కలుగుగా నేమి వివరించి పలుకు మనిన.

శా. అయ్యా నాచెలి చిత్రసేనుఁ డనువాఁ డాకాశమార్గంబునన్
నీయాస్థానికి వచ్చుచో తెరవులో నిష్కారణం బేలకో
చేయుం గాలుఁ గదల్చ లేకిటులు మూర్ఛిల్లం దదీయార్తికే
నెయ్యుండౌట హితార్థినై చనితి వానిం దేవదేవాళితోన్.

ఉ. పోయిన నెవ్వరో ధరణి భూతగణంబులు కయ్యమిచ్చినన్
మా యనురాలి నొక్కఁడును మార్పడఁ జాలక వెన్కఁ దీసిరే
నాయెడఁ గీర్తి నజ్రము రయంబున బంపిన నెవ్వఁడో యొకం
డాయతశక్తిఁ బట్టుకొనినం దటిదీరె మదీయశౌర్యముల్.

గీ. అనిన నమ్మాటలో కుముదానుచరుఁడు, ధాతకును గేలుమొగిచియే ధరణిను
నచ్చినాఁడను నాస్వామి వజ్రహేతి, మీనశంబున నొసఁగి గమ్యమటంచు.

క. కుముదుని నేగులవాఁడని, కమలాసననచ్చె నిందుఁ గైదువ భాండా
గమునం బరిలఘు చేయిం, బుము సెలవా నాకు మరలి పుడమిం బోవన్.

క. అని వారుఁ డేగుట యును నిం, దుని గనుఁగొని పోయ్యు నీశ్వరుని పుణ్యాముదే
సినకతన మగుడవచ్చెం, కననిది సింగంబు వాతికండ తెఱంగై.

శా. శ్రీరంగానోపవనాదిశోభనము లక్ష్మీనిత్యవాసంబు శ్రీ
రంగక్షేత్రము సహ్యజాంతరమహారమ్యప్రదేశంబునన్
రంగద్వైభవమొప్ప నుండునటె యారాజ్యంబుపై నల్గి యా
భంగి న్వచ్చుట క్రిమ్మరం బొడమునో భాగ్యాతిరేకంబునన్.

సీ. వెఱ్ఱివాఁడవుగాక వివేకివైన, రంగధామంబు నీవు చేరంగఁ జనునె
చాలు మనవంటివార మాస్వామియాజ్ఞ, మీరువారల నొకని నిమిత్తముగను.

క. శశ్త్రము నాయస్త్రము, పాశుపతం బపరదివ్యబాణంబులు రం
గేశుని సేవకులందుఁ బ్రవేశించునె నాకమునకు విచ్చేయుఁ డనన్.

మ. కనకప్పన్ సిగ్గున నోసరిల్లి హితులం గంధర్వులం బిల్చి తా
నడిగింపం జెవిచెంతకుం జని త్రిలోకాధీశు రంగస్థలిం
బడియున్నాఁడటె చిత్రసేనుఁ డతనిన్ బాలించి రక్షింపుమీ
యడకుం జేర్పనుపాయ మెట్టిదయొ మీ రీక్షింపుఁ డుల్లంబునన్.

క. రంగవిమానచ్ఛాయా, సంగతినిన్ వారలెల్ల తదనుచర శిక్షితుఁడై
సంగతి నేసుచు నేమ దో, రంగి చనినకతన బ్రాణలాభము కలిగెన్.

క. ఇందునకై గిరికన్యా, మందిరుఁడు వహించుకొని ప్రమాదము నొందెన్
ముందెఱుఁగక తా బోయి పు, రందరుఁడును కత్తియిచ్చి రాఁగా వలసెన్.

క. కలతెఱఁగు సమ్ముఖంబున, తెలిపిరి మును నంతలోన దిక్పురారి యుమ న
జ్జలజాసను సముఖంబున, నిలిచి తదన్యంబు పలుకనేరక యుండెన్.

క. ఆదటి నీక్షించి శతా, నందుఁడు మీకేల యిట్లనఁగఁ గర్మఫలం
బందక యెంతటివారల, కుం దరమే చిత్రసేను గుణదోషంబే.

గీ. అందఱును నీశ్వరాధీను లైనవార, మతని యాజ్ఞ దుగాపదంబగుట తాను
కర్మవశ్యులు యందుండి కర్మఫలము, లనుభవింపఁగఁ జేయు పర్యాత్ముఁ డగుచు.

గీ. ఇలకుఁ బతిలేమి వర్ణసంకులత నొందె, చెడుట నట్టులు నెందు నీశ్వరులు లేని
యెడ సకలలోకములు నశ్వరము లొందు, కర్త శ్రీరంగభర్త యొక్కరుఁడు సుమ్ము.

క. ఆయీశు దివ్యతేజము, ఛాయారూపమున నుండు సత్యంబని యా
మ్నాయంబు లెపుడు మొఱలిడ, నీయర్థ మెఱుంగకున్న నిటుగాఁ గలసెన్.

గీ. నిగమశృంగంబు రంగంబు గగనవీథి, నేగుచో ఛాయ యాదమై యాగి యున్న
నత్తుఁడై దాటఁబోయి యమ్మర్త్య..., పడియె కొల్చిన వాఁడేల చెడక యుండు.

క. దివ్యచ్ఛాయామర్దిత, నవ్యోమచరుఁ బునీతుఁ డగుచందము నా
దివ్యాధ్వ లుడిపి బోవుము, భవ్యాత్మక యనుఁడు కమలభవుఁ డిట్లనియెన్.

గీ. అనఘ శ్రీపతిమూర్తు లయ్యవనిమీఁద, తానె మొలచిన దివ్యావతార మండ్రు
సిద్ధుఁడు ప్రతిష్ఠఁజేసిన సిద్ధమయ్యె, జనులు నిల్పిన యవి పౌరుషంబు లండ్రు.

గీ. సరణి సరిసన్నిధానవై షమ్యములను, ...
... ..., నేయ కైంకర్యము ఖసమారిత ఫలంబు.

క. ఇనాపగములందు నయ్యా, వహిగా నందుంచు జేయుహారల యాసుముల్
విహితగతి ననుభవంబగు, నహిసంచాయ లుభయలుభమైన రిల్లున్.

క. ఛాయా నిజఛాయా యుప, ఛాయయు నన నుభయమై......
ఛాయల నవియె జనావళి, యీయక్షయకాలమునకు నగు విషమంబుల్.

క. తలిదండ్రులు గురువులు నీ, డలు దాటఁగరాదు కలువడంబులు శయనం
బులు నాననంబు లట్లన, తలఁపక కడనుండు టదియె ధర్మం బెందున్.

గీ. అవి యెఱింగియు మొలఁగిన హానిలేదు, వీని నెఱుఁగక నడచినవాని కెందు
నిష్కృతియు లేదు పెద్దలు నీరజాక్షు, వాసములుగాఁగ నివె సాధన ర్తనములు.

గీ. పాదహీనుండు కుంటియు పంగు డెట్రి, యెఱుఁగములుఁ జేసి పట్టిన దురితమతులు
దివ్యభవనంబులను గురుద్విజుల నెదుర, నణకువ బ్రదక్షిణంబుగా నరుగవలయు.

క. అట్టి ప్రదక్షిణములలో, మెట్టిరి నీశంకలెల్ల మెయికొను నేనిన్
జుట్టు తదధీచిఛాయలు, నట్టి చరింపుఁడని శ్రుతులు బలుకుచు నుండన్.

శా. ఛాయాధారుణి మూఁడుభాగములుగాఁ జర్చించి వాఁ డానిమం
దాయాసన్ భజియించువాఁడగుచు సేయంబోలుగా కూరకే
సేయంజెల్లను స్వప్రయోజనములన్ శ్రీవిష్ణుసంకీర్తనల్
సేయన్ గేరడమాడినన్ జెవిటియై జీవించు భూమండలిన్.

సీ. దేవాలయముఁ జూచి తావేగ మ్రొక్కని యట్టినాస్తికుఁడు జాత్యంధుఁ డగును
హరిదివ్యభజనంబునకుఁ బ్రదక్షిణముగా జనకున్న బుణ్యాయుల్ జబ్బువదలు
నాద్వారమున నమరావాసములు జేరువారలు దుర్మార్గవర్తులైరి
హరిని సంస్తుతిలేక యాత్మస్తుతులు సేయు నల్పుఁడు మూఁగవాఁడై జనించు
దివ్యసిద్ధమనుష్య ప్రతిష్ఠలందు, దివ్యమహ్యంబు నిగమకీర్తితచరిత్ర
మవ్యయము సర్వకారణ మచ్యుతంబు, రంగధామంబు లోకైక మంగళంబు.

ఉ. ఘోరతపంబుజేసి గయికొంటిని రంగవిమాన మేను త
ద్ద్వారమునన్ మనుప్రభుఁడు ధాత్రికిఁదెచ్చి నతం డొసంగి తా
కూరిమిపట్టె సల్పెనర గొన్నిదినంబులకున్ విభీషణుం
జేరఁగఁ బిల్చి రాఘవుఁడు చేతికి నిచ్చెను రంగధామమున్.

క. ఆయన పూజార్థంబుగ, శ్రీయుతుఁ డగురంగశాయిఁ జేర్చెను గావే
ర్యాయతపులినంబున త, చ్ఛాయాలసనము వీఁడు జనునే సేయన్.

ఆ. వె. యుక్తమై యనంతశక్తియు క్షయ్యయం, వ్యక్తరంగరాజ వరవిమాన
ధామమైననేడ దాట తత్క్రింకర, భూతకోటి యేల బోవనిచ్చు.

క. వారలతోటి విరోధము, కారడవుల నహ్ని జెఱకుకైవడి గాదే
మీరెఱుఁగక వగవడసితి, రారంగము దేరిచూడ నగునే మునకున్.

క. అనవిని యెటులైనను మీ, మనమున గంధర్వుఁ బ్రోచుమార్గము నాకున్
మనవి యిదిచూడు మనవుఁడు, వనజాజనుఁ డిట్టులనియె వాసవుతోడన్.

ఉ. రంగవిమాన దర్శనము రంగనివాసు సమర్చనంబు శ్రీ
రంగనివాస పావనసరస్సలిలాద్యుతి సహ్యకన్యకా
మంగళతీర్థసేవత సమగ్రితగల్గ దదన్యనిష్కృతిన్
వెంగలులై చరింపుదురె వేఁజను మిట్టు లొనర్పఁ జేయఁగన్.

క. అని కొలువుదీర శంకరుఁ, డును జనియెన్ దివిజనాథుఁడు శ్రీరంగం
బునకు డిగి చిత్రసేనున, కొనరంగా నీహితంబు నుపదేశించెన్.

క. అతఁ డట్లు చేసి రంగా, యతనస్మరణమున లేచి యాపయవముల నూ
ర్జితపూర్వశక్తిఁ గైకొని, శతమఖునిం బిలిచి తాఁ బ్రసన్నాత్ముఁడై.

శా. శ్రీమద్రంగవిమాన దర్శనశుభశ్రీఁ బొంది సారిత్స్థలా
రామంబుం గనుఁగొంచు నమ్మునివరుం డగ్రిక్షోణి కారుణ్యని
స్సీమన్ నిర్జరకాము కాశ్యపమునిన్ సేవించి యేమాని సా
లోనీనాయన పాపతప్తునను నాలోకించి రక్షింపవే.

సీ. మానిందప్రియుజను లేమగ నేమిచేతురు పలుకంగ తగునెద్ది తెలివియెద్ది
జేరఁ జొరెద్ది యేమేరవాఁ డీశ్వరుం డెయ్యది విడుతు రహింవనుతాలు
బ్రహ్మ మెచ్చుటనుండు బగమం బనఁగ నెద్ది యెరికిఁ గనిపించు నెద్ది యొసఁగు
విజ్ఞాన మన నెద్ది యజ్ఞాన మెట్టిది సత్య మేరూపు నసత్య మెద్ది
ఇన్నియును వరుస నానతియిచ్చి నన్ను, బ్రోవు మొక యాత్తఁగాచిన పుణ్యమునకు
యశ్వమేధసహస్రంబు లైన దొరయు, ననిన నంధన్వుఁ జూచి కాశ్యపుఁడు పలికె.

సీ. నేయు నాగగనిశ్చితమైన ధర్మంబు హరిని జేకొనుట సత్యమును బలుకు
హరిచరణాబ్జంబు లందఁజేరుట బోల్చి రక్షించు నాఁడు నారాయణుండు
పరుషవాక్యములు దబ్బరయును విడుచుట యొల్ల కోవిదుండు బ్రాహ్మణుండు
సౌఖ్యంబు పరమంబు జ్ఞానాధికులుగన్ దలంచు మోక్షము దీని నెఱుఁగ నదియు
జ్ఞానమగు తెల్వి లేని యజ్ఞానమయ్యె, నిలుచునయ్యది యసత్తు భావించియుండు
నట్టిది యసత్తు బరికింపుచునినఁ జూచి, ఖచరుఁ డిట్లను మఱియు నకాశ్యపునకు.

ఉ. ఎందుల నందఱందుఁ గలఁడీశ్వరుఁ డంటిరి యట్టివాఁడు దీ
నెందును జూచి కాన మిదియేమియనన్ విని సూక్ష్మదృష్టిచేఁ
గందురుగాక చూపులను గందురె జూచుచునుండి కానరే
మందురు మందుకైవడిగ దాకొను జీఁకటి యెల్లవారికిన్.

గీ. ఎన్నఁడు దురాన్నములమాని యింతులందు, కాముకుఁడుగాక పరిశుద్ధగాత్రుఁడైన
హృదయసిద్ధిని గల్గు నభ్యుదయ మెందు, దాన విజ్ఞానముపుడు శ్రీజాని గాంచు.

క. నాయందు నందఱందును, నీయందును గలడు మనసు నిలుపలేనిచో
నీయర్థమైన నెఱుఁగనె, యీయుక్తులు ముఖవిలాపహితవు లరయఁగన్.

క. అంతఃకరణపమేత, కాంతాలోకనము దృష్టిఁగని తెలియుము ని
శ్చింతుఁడవై పరిశుద్ధ, స్వాంతంబున జూడ విష్ణుసాన్నిధ్యముగన్.

మ. ఇదియే రాజగజాలిమాటలు కృపాహీరాకనీరాకరం
బదుగో రంగము సహ్యకన్యక యిదే యబ్జాక్షతీర్థ మ
ల్లదె సేవింపుము తీర్థమాడుము పిపాసార్తి న్నివారింపు నీ
కొదవున్ సర్వశుభంబులు న్మనము పో మ్మద్వద్వనాంతంబుకున్.

క. అని దీనిం గనుఁగొంటిన్, వినఁగంటిన్ మంచితోవ విజ్ఞానకళా
జనకము లగునీశోక్తము, లని మానికి మ్రొక్కి యతని యనుమతి బడసెన్.

శా. కావేరీనదిఁ గ్రుంకి పుష్కరిణిలో కర్మావళిం దీర్చి రం
గావాసుం బరవాసుదేవుని స్వయంవ్యక్తస్వరూపున్ రమా
దేవీవల్లభు శేషశాయిఁ గని భక్తిన్ మ్రొక్కి కీర్తించి యా
ద్దేవారాధ్యుని సన్నిధిన్ ఖచరు లాపెత్తుల్ తనున్మెచ్చఁగన్.

ఉ. మేళము ఘుమ్మనన్ శ్రుతిసమేతమునన్ జతగూర్చి మద్దెలన్
దాళము లావజంబులును దండెలు చంగులు నొక్కమ్రోఁతగా
నాళతజేసి దృష్టిపరిహారతకై మును తుంబురుండు తా
గౌళవరాళి నాటలను గాయనరూఢికి వాటిచూపినన్.

క. గాంధర్వవేళ సంగతి, గంధర్వవరుండు వీణఁ గైకొని దివిష
ద్గందేభగామినీమణి సంధించిన మసకత్తి జతరాణింపన్.

సీ. ఒకరాగమునకన్న నొకరాగ మందమై లయకారులను సిగ్గుపఱచుచుండ
ఒకస్థానమునకన్న నొకస్థాన మొరపులు నెదవల్లి వీనులవిందు సేయ
నొకగీతమునకన్న నొకగీతి మతిచిత్రరచనల విమతిశల్ రంగుమీఱ
నొకరాయమునకన్న నొకరాయము విశుద్ధభరతవేత్తల కుదాహరణములుగ
నొక్కతాళంబుమీరఁగ నొక్కతాళ, మొకప్రబంధంబునకుమించు నొకప్రబం
మొక్కనామావళికిమీర నొకటిగాఁగ, వీణవాయించు నొకవేల్పు జాణ యపుడు

క. ఆవీణె నొకనిచేతికి, నావల యందిచ్చి దండి యొందుకు పాడెన్
రావణ శంకర నారద, పావనముఖ్యులకు నోజి బంతి యనంగన్.

క. ఘను దేశి శుద్ధవైఖరి, వినుపించిన చిత్రసేను వీణానాదం
బున మూర్ఛనలమునింగిన, జనుల నచేతనులగా నిజంబున బాడెన్.

సీ. ఘనవిధంబునబాడ గారూఢస్తంభంబు తొగరుఁజాయల క్రొత్తజిగురు లొత్త
తంతుమార్గంబున దళుక్కొత్త బాడిన మణిపుత్రికలకు జెమ్మటలు బొడమ
దేశవ్వైఖరిఁ బాడునో శిరోమాలిక లెత్తి జయ్యన భోగి యొత్తిగిలఁగ
తగహిరంగములు వింతగ బాణకాంచనకలశాంబుపూరముల్ కరడుగట్ట
పదము బాడెడుచో రూపవదము వాడు, చోటనాళ్వారులకుచొక్కు జూపఁబడియె
మాపు నెమ్మోము బయకాధు మధురగాన, రీతి రంగేశుఁ బాడ సంగీత సరణి.

క. రంగముఖమంటపంబున, బంగారపు బొమ్మలన సుపర్వవధూటీ
శృంగారరస నిధానము, లంగంబులు తళుక్కుతళుక్కు మని రాణింపన్.

క. నేపథ్యములను నాళ్ళములను, భూషలను నుదంతరుచితపరికర నానా
భూషణములకును దుర్గా, న్వేషణుఁడై కొల్చియుండ విద్యానరుఁడున్.

మ. ఏకతాళంబున వీరమద్దెలరవం బేకంబుగా నట్టు దాల్
ధికతోంతోం త్తకఝుంకుఝుంకుకిణతాంధిత్తాంగి తాంగోధికం
ధికత త్తె య్యదిధిక్కుధిక్కుధికతాధిత్తాంతె తాళంబులన్
కకుబంతంబులు మారుబల్కఁగొన గోల్గకొండము న్మానఁగన్.

ఉ. పేశలినంబురట్టాము దివ్యకళాసియు గోలచారికై
లాపకి పేరిణీవిధము లాగులు జక్కిణిచిందుకోల్వణుల్
బాసలుకోపుఁ జూపులును బాట పదాభినయంబులేకయున్
వాసికమీర నాట్యకలనం బ్రకటించెను హావభావముల్.

క. పాడినకైవడిఁ బాడుచు, నాడిన యటు లాడుచుండు నలగంగములో
క్రీడామృగశాకీపిక, నిడజముఖ తిర్యగాత్మనిచయం బెల్లన్.

మ. కవితాగారణి యక్షగానరచనల్ గంధర్వ గాంధర్వమై
వానలింపన్ గనకప్రసూనముల కుత్సాహోదసంపర్కమై
మిపుల న్మెచ్చఁగఁ జేసె ఖేచరుల భూమిన్ సత్కళావంతులన్
భువనంబెల్లను ముంచె నద్భుతరసాంభోరాశి నుల్లాసియై.

మ. ఘటబాణాస్త్రులనానుచిత్రమధుకస్త్రోత్రంబు కాపద్యముల్
నటనప్రాయజటాటవీగ్రహిళవల్గద్వ్యోమకల్లోలినీ
పటువీచీరభసార్భటిం బాగడ నాపన్నప్రపన్నుండనై
కటికానంతళయానుఁడై యలరి రంగస్వామి గంధర్వతోన్.

గీ. మెచ్చితిని జితప్రసేన నీయిచ్చగోరు, వరము లివియెంత నాదువితరణమునకు
నీదు విద్యలకును వేడనేర వీవు, కొమ్ము సాహాస్యపదవి నాసామ్యు నీవు.

క. ఎచ్చటికి వలయుచోటికి, నచ్చుచుఁ బోవుచు విమానవర్యంబులపై
నచ్చరులఁగూడి మెలఁగుచు, విచ్చలవిడి భోగభాగ్యవిభవోన్నతులన్.

క. పొమ్మని పనిచిన శిరం, గమ్మనకుఁ బ్రదక్షిణంబుగావచ్చి ప్రణా
మమ్మొనరిచి యిందిరనివము, ఖమ్మునకుం జనియె దివిజకాంతలు గొలువన్.

క. ప్రఖ్యాతము గంధర్వో, పాఖ్యానము విన్నవార లట్లనె మహిపై
సౌఖ్యములఁ బొదలి యిందిరని, సఖ్యము వాటింతు రెల్లజాతుల వారున్.

శా. కంఠేకాలజటావిటంకవిలుఠద్గంగాజనుఃకారణో
త్కంఠాణాత్మకపాదపద్మనఖరుక్పూర్ణేందుసాంద్రప్రభా

కుంభీభూతనతౌఘశార్వరమరుత్కోటీరహీంద్రాననో
త్కంఠాబిందురసింధురాడ్దుహితృముగ్ధస్నిగ్ధచింతామణీ.

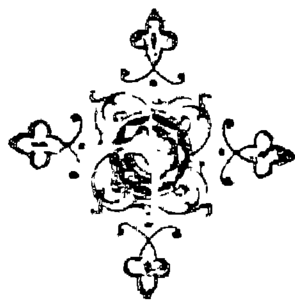
క. కోమల సజలపయోధర
శ్యామలవక్షాంతరాళ శంపాలతికా
శ్రీమహిత వినూతన కమ
లామహిళవిలాస నాతి లాలిత హృదయా.

మాలిని. జగదవన విహారీ సర్వలోకోపకారీ
నిగమభువనచారీ నిర్మలాకార ధారీ
సగుణమయవిదారీ సర్వధర్మానువాదీ
ఖగవరహయసాదీ కంధికన్యా వినోదీ.

గద్య

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందు

చతుర్థాశ్వాసము.

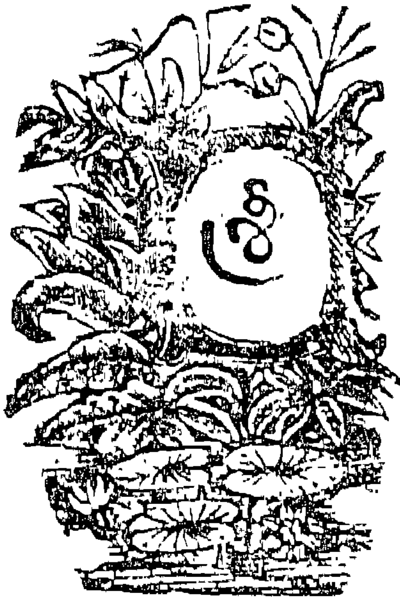

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

పంచమాశ్వాసము.

—:-(0)-:—

రమణీ ధరణీ నీ
ళారమణీయాంగరాగ లలితాలేపా
చారునితాంతలసత్కర
హారి విభాతరణి వేంకటాహార్యమణీ.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసులానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

సీ. అనఘ ద్వైపాయన వినవేడినవియెల్ల వింటిని నీచే సవిస్తరముగ
నిగమంబులుఁ బురాణనికరంబు లధ్యాత్మసారంబులు విశేషశాస్త్రములును
నీచేత నైనవి నిగమశాస్త్రార్థముల్ వేరు నీమాటలు వేరు గావు
రంగధామమున తీర్థము లెన్ని యందుల మహిమ యెట్టిదని విన మనసు వొడమె
నానతిండన నాగదంతాదులకును, బాదరాయణుఁ డెఱిఁగించుభంగి మీకు
దెలిపెదనటంచు శౌనకుఁ దేరి చూచి, యాదరంబున సూతుఁ డిట్లనుచుఁ బలికె.

క. తీర్థంబు లెందుఁగల వవి, సార్థఫలప్రదము లనఘ లనువారలకీ
యర్థము ధర్మాదిమ బుధ, సార్థము లొనగూర్చు నెట్టులన వివరింతున్.

శా. భారద్వాజమహామునీంద్రుఁడు తపఃప్రారంభియై శిష్యులా
త్మారాముల్ తనవెంట రా నతులపుణ్యాంబైన కావేరికా
తీరారామరసాలపూగపనసాదిక్ష్మారుహవ్రాతముల్
పారం గన్గొలవిందు సేయఁగ యదృచ్ఛామార్గసంచారుఁడై.

సీ. కల్లోలలహరికాలోద్ధూతనిర్భిన్న శాతవిషాణాగ్రసామజాళి
[illegible] శ్రీవనజనూపుర రణాధ్రమదవిభ్రమ రణద్భ్రమరకులము
[illegible] ధ్వాంత సంతతాధ్వరహవ్యవహవధూవర్ధితవార్ధరంబు
[illegible] నిగమపరాయణ జపనూను సచ్ఛాత్రికరహరి శ్చందనంబు
హరిణాకలక్షవిలంఘ్యమా నాగ్రభాగ, సరణి విస్తారితార్ద్రి కాషాయవసన
[illegible] వాసలము సహ్యకన్యకాత, టంబు పుణ్యాశ్రమములఁ జిత్రంబు బొదలు.
ఉ. మాముచుఁ జంద్రపుష్కరిణిఁ జూచి తదీయవిటంకసీమలన్
[illegible] చరిష్ణు కపోత శుకీ కల స్వన
శ్రీనాళికలన్ బలుగుచిక్కములై యలరింప మెచ్చుచున్
[illegible] నమేయుని రంగనివాసుఁ గొల్వఁగన్.
గీ. చేరి సకలసిద్ధిదాయి లక్ష్మీవిధాయి, నజహరధ్యేయి జలధికన్యాసహాయి
[illegible] శ్రీనివాసావిధేయి, శేషశాయిని గాంచి పూజించి పొగడెం.
క. కోవిల వెలవడి తనదుర, పావన కరుణాసముద్రుఁ బరతత్వనిధిన్
శ్రీజ్ఞానవిజ్ఞానుని, ధీవరు వాల్మీకిముని నదీతీరమునన్.
శా. [illegible] చేసి తదాశ్రమాంతరమునిస్తోమంబు నీక్షించి యే
బాలున్ జూచితిఁగాన మద్గురువరున్ సత్యాత్మ ప్రాచేతసున్
శ్రీ[illegible] జితాంతరంగరిపుఁ గూర్మిం జూపుఁడన్నంబరి
వ్రాజాదిత్యులు వామలూరుతనయా వాసంబు సూచించిరే.
క. [illegible] కావేరీతీర మాని కాంతారంబున్
శ్రీ[illegible] భావుక పావన కిశోర పరివారంబున్.
సీ. [illegible] పటికింట జేటి బాలింతవుఁ బురుడోయు సోకోర్చి పులిమిటూరి
[illegible] లెంకల చిలువబాలకు లాడ బర్హ మొండకు బూటుబట్ట తేకి
[illegible] నొప్పులబిట్టకుట్ల కేమరకాచు చూపిల్లి మంత్రసాని
[illegible] వారింప గోరు సింగము వాడిగోరుకొనల
[illegible] తేనె ముగ్గు, బోసె పోషించుఁ జీఁకటి పులుఁగు లేమి
[illegible] మహిమనయ్యాశ్రమము చూడఁజొచ్చెమానివరుఁడు
క. [illegible] చరి, తామృతసంభూతి వార్ధి యగువాల్మీకిన్
[illegible] లాముఁ సాక్షా పరావతారుం గని మొకె.
చ. [illegible] ముని సమపాత్ర మతని, పాదపద్మంబున కొనర్ప నాదరించి
[illegible] యెచ్చు మెచ్చటి కేఁగితి విన్న నాతో.

గీ. పలుకఁ మన పుట్టఁబుట్టు తాపసినిఁ జూచి, తీర్థములు జూవశేషి ధాత్రిని జరించి
మీరలున్నారు కావేరి తీరములను, ననుచుఁ గొందఱు మునులు తెల్పిన కతమున.
క. వచ్చితిమి వేఁగ మునివరు, లిచ్చటలేఁడనెడువారు సెచ్చటనుండో
వచ్చునను వారుఁ జూచితి, మిచ్చట ననువారు ననుచు నందఱుఁ బలుకన్.
క. వినివచ్చి మిమ్ముఁ గంటిన్, జననంబుఁ గృతార్థమయ్యె సఫలంబయ్యెన్
దినతతి నాచార్యోత్తమ, మనమున నానందవార్ధి మున్నుఁగ నైతిన్.
క. ఇచ్చటి శశిపుష్కరిణియు, యిచ్చటి రంగేశుసేవ నిచ్చటి నదియున్
వచ్చి కనుంగొను సుకృతము, వచ్చి మిముం జూపె భాగ్యవశమున నాకున్.
గీ. ఎన్ని తీర్థంబు లిచ్చోట నున్నవందు, నాశ్రయించి కృతార్థులైనట్టివార
లెవ్వ రానతినిండన్న నిట్లనియె, నాభరద్వాజమౌనికి నాదిమునవి.
క. ఏనాఁడు విభీషణుండను, దానవపతి నిలిపె రంగధాముని నిచటన్
యే నాఁటనుండి నాయక, యీ నెలవున నున్నవాఁడ నిచ్ఛాగతినిన్.
క. కలవారి పుణ్యతీర్థం, బులు రంగక్షేత్రనికట భూములు దాన
దులలేని మహామహిమము, లలవడ నశ్వత్థ తీర్థ మాద్యం బయ్యెన్.
మ. కన దశ్వత్థము చెంత మాధవియనంగా నొక్క కన్యామణీ
తిలకం బాపగసిన్ మునింగి శుచియై తీరంబునన్ తాలి పు
వ్వులు శృంగారవనంబులన్ వెదకి తావుల్ గట్టి రంగేశు కో
వెలకర్పించుచు నుండెఁ దీర్ఘనికటోర్వీబిల్వహృద్యంబునన్.
మ. ఘటజావాసమునం దపోనిరతమై నుత్తుంగనక్షోజలం
పట మీక్షింపకయున్నవే తనదు మీపానీయకుంభంబుచే
నెటు కానో యను కాసరోవరజలం బేపార్చిదు నశ్వత్థనై
కటికావాలమునందు నింపుచును రంగస్వామి భావింపుమన్.
క. ఉండు నెడఁ గానరావే, దండింపకుగయ్య తాళజాల ననాథన్
గండెవ్వరైన నష్టము, గండను నార్తప్రవనం బొకటి చెవిసోకెన్.
క. ఆకాశవీధి నేడ్చుచు, నీకరణిం బలుకనాఁగ యింతిగనముగా
నాకర్ణింపుచు నెరనపు, మోకముతేక్షణ భయంబునొందకు మనుచున్.
క. ఆ కన్య యన్యాయంబును, నీ కన్య గ్రగనంబుదాన నెవ్వతెవే నీ
కు మ్యాలించియు బోరెద, నెయ్యది నీజాడ యహితులెవ్వ గటంచున్.
క. గగనమున జూడ దానిం, బిగగట్టుకొ కొట్టి తిట్టి బెదరింపుచు నో
సి గయాళి నీకు నోరా, వగలించిన విడిచిపుచ్చువార మె నిన్నున్.

[illegible] లేల పోయెదరు మీ రావే మహాపూరుషుల్
[illegible] పౌరుషమె యార్వంబట్టి పీడించుటల్
[illegible] కృత్యాకృత్యము దలఁప కీచందాన బాధింప నే
[illegible] మేమికేసె నకటా మేకే వహ్నార్గ్రహుల్.

[illegible] నిలిపింపనేల నీకు, బాల శ్రీరంగశాయిని పాలగూడు
[illegible] లైన రన్నలార, వలదె కనికరమింత యీ నార్తికైన.

[illegible] యొచిన పుణ్యమూర్తు లిదె యేమీ కూరిరకృత్యాంబు లె
[illegible] కేసెదరు నావాక్యంబు వో ద్రోయక
[illegible] డించి మీరు చనుఁడన్న న్మామవీసూక్తముల్
[illegible] నాలకించి చన నవ్వామాక్షి వీక్షింపుమన్.

[illegible] తపస్విని జనులకుఁ గర్మానుసార మగుచుఁ
[illegible] సుఖములు కర్మమది కాలవశమగుఁ గాలపరిన ర్తకుండు
[illegible] యాజ్ఞాచక్రిమరయ దుర్లంఘ్యనియంబు గాన
[illegible] యిలకర్మవశ్యుల దండించు మాస్వామి దండధరుఁడు
[illegible] ఘోరపాతకుల నెల్లఁ, బట్టితెంచన శమనునిపుఁ జేసి
[illegible] పాత్మకులను వెదకి, పాలియఁ గొనిపోవుచుట్టి మాతలము నేము.

[illegible] కేమూరకఁ గొంచుఁబోవ మిల పాతకులఁ
[illegible] యూడ్చుచు, బాములువెట్టుచును బాధపరుచుఁగఁ దరుణీ.

[illegible] ముగ్ధ గోల యని మనిమ్మక్షించి వాకొంటి వీ
[illegible] జూడంగలేవైతివె
[illegible] యుక్తిమీఁదఁ గలదో యీరాగ యిప్పాపముల్
[illegible] మీకుం దెల్పరా దేమియున్.

[illegible] దుశ్చారిణి పావివర్తనతేని వాడవదినె
[illegible] పాతకురాలు బలిభిక్షమిడని నిర్భాగ్యురాలు
[illegible] జగజంత పసిబిడ్డలను పెట్టు పాపజాతి
[illegible] కృత్యములదెచ్చ ముళ్ళమారి
[illegible] కష్టురాలు, బరవకూడలుకూడు దుబ్బరలు దాని
[illegible] నీవు కనికరమూనఁ దగునె.
[illegible] జూచితి వింతే కాని
[illegible] నేము నీమాటకడ్డము విడుము నీవు.

పంచమాశ్వాసము.

క. నీకేమి నోరు నొచ్చునొ, యీపలుకుల నిపుడు నమనఁగ జేసిరా మాటల్
గైకొన ధర్మవిరుద్ధము, మాకు స్వైరంబు నమ్మ మా చేసిరి నేన్.
క. అజ్ఞానిలంపునను మే, మజ్ఞులమే నీవు నిట్టు లాడితి నీకున్
పరిజ్ఞానహీనత వాటిలు, విజ్ఞానాత్మక గుణుంగనే కాదనఁగన్.
శా. దీనిం జుట్టలుజేరి యింగిలమునన్ దిర్గించి పొర్లింపుమన్
నానాఘోరవఘోరరూపములగోన స్త్రంచి మర్దింపుమన్
శ్యేనోలూకబకాహికాకముఖపక్షివ్రాతకాలాయసా
నానతోత్రిటుల గ్రిచ్చజేయునపు డెన్నిం దాంటి దుష్కర్మముల్.
క. ఆపర్యంతము మాకున్, గోపము దీరదు సునుమ్మ గోపింపకుమీ.
నీపలుకు మీరినామని, మాపైఁ గరుణింపు పోము మాయని యనినన్.
గీ. అన్నలార యిదేలసత్యంబు మీరు, పలుకు లెల్లను వినరాని పాతకములు
జేసినట్టిరె యీ నిది జెప్పనలసి, యుండె నొకమాటఁ దెలియవినుండు మీరు.
గీ. దీనినమ్మించి నెరవకు మేనుగలుగ, బోత్రిపునని యంటి నాకను మోలఁ బడిమె
మటియు దీనికి నొకభేదమా నిమేష, మాత్రిలో దీని గడతేర్చుమతము నాది.
క. ఇది తిరుకాపేరినది, యిదె శశిపుష్కరిణితీర్థ మిదె యశ్వత్థం
బిదె తత్తీర్థము గంగఁ, బిదె గంగబ్రహ్మనపతు లీవను తెల్లన్.
గీ. దీనియఘములు తీగనిదైన నేమి, నేనిపటఁ జేయుతపమున నందేకవాగ
ఫలమొసంగితి దీనికిఁ దొలఁగిపోండు, విడువఁ దయ్యింతినని తపస్విని నచింప.
సీ. ఎన్నైతెనచ్చె మల్లిడుముతో త్రిసల నట్టియలివేణికా యడుగడుగు మడుగు
తీచెలియఘముల కాచెలి బాధించుఁ బగవార లెల్లను బంగు లైరి
రమేతలోదరి మేను ఘూతలా యప్పుడే మణిమయదివ్యభూషణము లసుట
దమోరామ చనుమెట్లపై గక్తధార లాకుంకుమ మృగనాభిపంక మయ్యె
పెపనిగదలించి పామ్మ్రన్న పెద్దలాది, మానికిని నీడకొత్తమసాని దాని
మహిమ నప్పుడె దివ్యవిమాన మెక్కె, యరిగి సుగభామినులు గొల్వ నన్నెలంది.
గీ. పుణ్యపాపక్రియలు బొందఁబోవు వారు, జముని యనుమతి లేక పోఁజనదు గాన
సంయమిని లోకశమనుని సన్నిధాన, మునకుఁ జేరి నతిఁ జెడుగొన్ని జెలంగె.
క. జనకుని పదమున వ్రాగిన, యను వున మొక్కట్టముఁ దాఁడి యత్మలినయన్
గనుఁగొన్నయట్లు గాఁగిటఁ, జెనిచి నిజాంకముల నునిచి ప్రియవచనములన్.
గీ. అన్నసేమమె కల్యాణి యాత్మకింక, రాక నెఱుఁగని నిన్ను దురాగతములు
చేసి యాలకించి తనివిదుం చిత్తమునను, మరుత్రమీ నాదుపైఁ జేరిన మరువవలదు.

క. నీ కీర్తి పరమలాభము, చేకూరిన కారణంబుఁ జెప్పెద నేలా
వాకొను నన్యాశంకయు, పాకం బగుపుణ్యఫలవిభాగం బొసఁగన్.

క. నీపదిరెండవ పుట్టువు, పాపంబులఁబుట్టి యెట్టి భాగ్యంబుననో
ప్రాపించి యొక్కపుణ్యము, శ్రీపతికృప నీవు వలసి సేయక యున్నన్.

క. ఒక వైష్ణవుఁ డర్ధనిశా, ధికవర్షముచేత నొదలి తీరని చలిచే
నొకచోటఁ జేరఁగాఁ గా, నక వాకిటఁ బంచనీరునన్ వణఁకు తరిన్.

ఉ. వాకిటఁ దొంగిచూచియును వైష్ణవుఁ గన్గొని యెవ్వరయ్య పైఁ
గోకయు లేక యీనిసిఁ దగుల్పడి ఘోరను వర్షధారలన్
మూకొనలేక వణంకుచును ముచ్చముడింగినవారు లేచి రం
డీకడ యింటిలోనికని యించుకపో టొకయోర పాకలోన్.

క. ఇచ్చితి వానుకృతంబున, వచ్చితి విచ్చటికి ధాతవసతికిఁ జన నీ
వచ్చటఁ దత్సన్నిధి నతఁ, డిచ్చిన సిరు లనుభవింపు మేయే వేళన్.

క. అనిపల్కి వీడుకొల్పిన, వనితామణి చనియె నజునివాసంబునకున్
పెనుబాపకర్మురాలికి, మనిచిన వైష్ణవునియుఁ దీర్థమహిమము చేతన్.

గీ. అపునరావృత్తి విష్ణులోకాధివాస, సౌఖ్యముల నొందెఁగాన యశ్వత్థతీర్థ
మహిమ యిట్టిదె వివిన్న యమ్మానవులకుఁ, గలుగు నిస్తారములు రంగనిలయుఁ గరుణ

క. ఇంకొకటిగలదు, రావికొ, లంకు చరిత్రంబు వీనులకు నంగంబై
యంకించి పలుకనగు ముని, శంకర వినుమనుచు నాకసంభవుఁ డనియెన్.

ఉ. కండు మహామునీశ్వరుఁ డొకండు గలం డతఁ డొక్కనాఁడు మా
ర్తాండుఁడు పూర్వశైల మెగఁబ్రాకుతఱిన్ జని సహ్యకన్యలో
నిండిన వారిపూరములు నీరము లాడి భుజంగశాయికిన్
దండము లాచరించి ప్రమదంబునఁ గోవెల నిర్గమించుచున్.

క. చెంగటననఁ గాశ్వత్థ, ప్రాంగణతీర్థములు దరసి పావనపరసిన్
జెంగటి తోవల కేచుల, భృంగీనాదములు వినుచు నేతేరంగన్.

సీ. మరకతశ్యామాయమాన కోమలగాత్రు సంఫుల్లపద్మ విశాలనేత్రు
చందనపంకలిప్తారవక్షస్థలు మందస్మితముఖారవిందుఁ గలితు
నవరత్నభాసమానకిరీటకుండలు శింజానకమలమంజీరచరణు
నంచితమాల్యదివ్యభూషణోల్లాసు శ్రీకరస్వర్ణకౌశేయవాసు
నొకమహాపుణ్యపురుషు నేత్రోత్సవముగఁ, జూచినప్పుడు యొకచల్లఁ జూపులాడి
కిలుకుటందెలు గాజులు ననుకరింప, నగుమొగముతోడ కైదండ యొసఁగుచు నిలచె.

క. శ్రీజనరాలారమణుఁడు, రాజసమునఁ దరులనీడ రా వెనక యథా
రాజాతథాప్రజా యను, నోజఁ దదాకారపురుషుఁ డొక్కఁడు దక్కన్.

క. ఒకయేపురార్ద్ర రచటికి, మకరాంకునిఁ గన్నతండ్రి మారటమూర్తుల్
సకలాలంకారమణీ, చకచకలాకాసముగ దిశల్ గప్పింపన్.

ఉ. ఉన్నెడ నిమ్మహాపురుషుఁ డొక్కఁడు నచ్చెను వెంట జంటఁగా
నన్నులమిన్న యొక్కఁకమలాసన వచ్చెను నీరకొండటా
వన్నియ రాజు లొక్కొకరె వచ్చిరి చేరఁగ వీర లెవ్వరో
యెన్నఁడు గాన మీచెలువ మిట్టివిలాసము లిన్ని యందముల్.

క. ఒకకొమ్మను దీరిన శ్రీయు, నొకరూపున వీరలెల్ల నున్నా రొకఁడే
యొకకొమ్మఁ గూడియున్నాఁ, డొకఁ డని వేరనియుఁ దెలియకున్నది నాకున్.

చ. చూచితి వీరచందములు శోభనమూర్తిఁ దలంచుకొంటి వే
నీచెలువంబు వేరొకరి కెక్కఁడనున్నది రంగవాసుఁ డీ
లేచి చరించెఁగావలయు లే యిది యేటికిఁ జూతునంచుఁ దా
మైచెమరింప గ్రక్కునెడ మై బరునెత్తి విమానభూమికిన్.

గీ. పోయి యటఁ జూచునెడ శేషశాయి యగుచు, ముందువలె నోచి శ్రీరంగమందిరుండు
వెనుక పరువున వచ్చి చూచిన తడియు, వేషముల వీసమునిచి భావించె నతఁడు.

క. అటుఁ జూచి చూచి క్రమ్మర, యిటుఁ జూచుం జూచి భ్రమసి యిటునటుఁ జూచున్
దిటచెడి యిటునటుఁ దిరుగుచు, జటివరుఁ డెఱుఁగక భ్రమించు సమ్మోదమునన్.

గీ. తప్ప దేలవిచారమతండె యితఁడు, విడువ కేవేళ బవళించి వేసరిల్లి
నునుసుపోఁకల వనవీధి నబలఁ గూడి, మెలఁగుచున్నాఁడు శ్రీరంగనిలయవాసి.

గీ. అనుచుఁ దా నిశ్చయించి నెమ్మనములోన, పట్టఁజాలని యానందపరత చేత
తను నెఱుంగక యాదొర ల్వినెడిపాటి, పెద్దనవ్వఁగ నిల్చిన పెంపుఁ జూచి.

క. అప్పు డాప్రధానపురుషుం, డిపుడేటికి మమ్ముఁ జూచి యిటు నవ్వితివే
మపహాసీయులమే నీ, కపవాదము వచ్చు తెలియనగుఁగక యున్నన్.

క. ఏల నకారణహాస్యం, బీలీలం జేయ నీకు నెఱిఁగింపుమనన్
జాలభయంబున నిలపై, వ్రాలి నమస్కృతి యొనర్చి వరమతి యనియెన్.

క. స్వామీ కోనెలలో మిము, నేమును బొడగంటి వెంటనే వెలనమువో
నీ మేర నిన్ను నియ్యా, రామంబున జూడఁగంటి రంగశయానున్.

గీ. ఇట్టి లీలావిభూతుల పుట్టునెన, నిన్ను సేవించు సంతోషనియతి గాని
యేలనవ్వుదు నోతండ్రి యితరమెఱుఁగ, నీదుచిత్తంబె యెఱుఁగు నానెమ్మనంబు

క. [illegible]జని, నోయీశ్వర జేరి స్నానమొనరుచు కరినన్
[illegible]మ్మలును గను, శ్రీరంగాభంబు లిపుడు చేరుగఁ గంటిన్.
క. [illegible] రందియంబు లేదు, నను విభీషణుఁ డిచట నేనాఁడు నిలిపె
[illegible] యిన్నోటిపై మరినాటియునికి, నతని వేడుక మనవిగా నడుగుకొంటి.
క. [illegible] నిరుపమ, నలసిన యెడ మెలఁగుచుండు వరకావేరీ
[illegible] వనాంతరముల కి, వలనఁ బ్రిపన్నుండవ నగుట నలసెన్ దెలుపన్.
ఉ. [illegible] నాక రమ్మనుచుఁ జూత లవంగ మధూక మాధవీ
[illegible] మీలు సంయముతోఁ దనవారితోడ న
[illegible]క్షుఁ డైన సనపాయునిఁ గూడి వసించి యొక్కచో
[illegible]మనోనిచయానచయ పరిచారుఁ డై.
క. [illegible] నల్పుడు, దరకీర్ణసుగంధకమలదళమిళనవల
[illegible] శీతల, తరుచ్ఛేమ నెసంగ సరసతరుని జేసెన్.
ఉ. [illegible] నరుగ్రహము మైత్రి మనోరథుఁ డై రమాయుతం
[illegible] పయాటల నాటల పాటలం దయా
[illegible]కల్ప నొక దివ్యచరిత్రుఁడు వచ్చె నెవ్వరో
[illegible] మాత్రమని మచ్చిక ముచ్చట లాడుచుండఁగన్.
[illegible] యాచెంతనున్న, వారు నందంద నెదురై నవారు వెంట
[illegible] క్షేత్రంబుఁ జేరి, యమ్మహాభూరుహంబు డాయంగ నరిగె.
[illegible] వేశించెన్, మానినియును దనదురూపు మానసులంత
[illegible] కండుత, పోనిధి యబ్బురము భయము బొందుచు మదిలోన్.
[illegible] నన్ను కరుణాదృష్టిన్ విలోకింపవే
[illegible] నిన్నుఁ గని కొల్చిం బాసి యెట్లోర్తు నే
[illegible] నీక పై నేజాడ వర్తింపుదున్
[illegible] సుజనసంరక్షా కటాక్షేక్షణా.
[illegible] ప్రాణికమగుచు దొరయగ, ధూళిధూసరితాంగుఁ డై నేలఁ బొరలి
[illegible] నేనఁ కననుచుఁ, జూడ కెట్లుండు నాజాడఁ జూచు గాక.
[illegible] డై, వెనురావిం దలఁపునిలిపి ప్రీతిఁ దగులఁగా
[illegible], వినవచ్చె న్మింట మధురవిరళోక్తంబుల్.
[illegible] తావసేంద్ర, నీవు నన్నెఱుంగుటకు నేను నీకు నన్ను
[illegible] కేక, తపము సేయుదు నను మేచి తగవు నీకు.

క. నిమఁ బోరిచి విలాసముగాఁ, గనుపించినలీల నిజముగా నిల్చెనె నీ
వనజాకరతీర్థము నా, యనికికి నిజపుట్టి యిట్టి మోజం గంటిన్.

క. సామాన్యమె యీ తీర్థము, భూమిజనం బిటఁ జేయు పుణ్యవ్రతములున్
నోములు పితృకర్మంబులు, కామితదానంబు కోటిగా ఫల మందున్.

క. కావున నీ తీర్థము దటి, రావిఁ బ్రిశేషించి నాఁడె గమ్మని దేలో
కోనలఁ గోఁ బనరించి జ, నావళి రక్షింప బ్రాటునై యున్నాఁడన్.

వ. అని యమునకు సన్న గంగ యమునా మహిమయు నెఱుఁగ తప్పు చేసెటి-
మనమున నింతే హొన్నరిక మానిన మత్తుఁ దనంచుఁ జేతులున్
దనదు కపోలభాగములు తానె మొయిఁ బ్రచు తేఁటి గంగధా
మునిఁ గని మ్రొక్కి యిట్లు వినముల్ క్రమియించు మనుండె గా వ్రనన్.

క. ఈ కథ విని యొడివారికి, నేకాగ్రము లాల్మదలఁప నీ డేక యత్త
శ్రీకరులై శాత్రవకుల, భీకరులై యుందు రెప్పుడు పృథివిస్థలిపై.

గీ. మఱి యొక తీర్థరాజంబు మహిమ వినుము, ధన్యమై యొప్పు కేసరితీర్థ మహిమ
నచట కాశ్యపమునిశిష్యవరతనుఁ, డుత్తమోనిష్ఠ నెసియించి యున్న యతఁడు.

సీ. శ్రీకరం బైనకాశీపట్టణంబు వేలు జనపాలకుండు సుకీర్తి యనెడు రాజు
ధార్మికుండై సర్వధారుణీచక్రంబు పాలించు కర్మానుభవము చేత
తనయను పరివారగణముల సామజతురగములను యజ్ఞములు యగ్గలము గాఁగ
పీడింప నొగిలి యీ వెడద వినోదంబు తీర్థసేవలఁ గాక తీరదనుచు
దలఁచి హరికీర్తినాను మేధానిధాను, కాశ్యపమునఁ గాంచి ప్రణమిల్లి కరయుగంబు
మోడ్చి నిలిచినఁ గనుఁగొని మోదిలనున్న, రాజు నీక్షించి యమ్మౌనిరాజు పలికె.

ఉ. ఎచ్చటనుండి వచ్చితివి యెయ్యది నీ దిశ దేమిగోరి నా
చెచ్చెర కేఁగఁగావలయు నేర్పడఁబల్కుము నిన్నుఁ జూచి నే
మెచ్చితి నామదిం గరుణ మిక్కుటమయ్యె నభీష్ట మొద్ది యే
నిచ్చెద నిందునందుఁగల దేటికి నీకు మనోవికారముల్.

సీ. అనినఁ గృతార్థుఁడనై నో మునినాథ యేను కాశీపురం బేలువాఁడ
లోకానుఁడను సుబలుండు మజ్జనకుండు కృతపుణ్యనమ్ము సుకీర్తి యను పరి
బలవంతర వ్యాధిబాధల చేతనే సహరిసాగంబుగా జాల నొగిలి
యాధమ్యమైనట్టి మా వైద్యులు తమచేత దీరనిపని యని దిగులుపడిన [యము
మానములు నుశాంతి విఘ్నహోమములు సకల, దానములును జపంబులు దేవతా
ప్రార్థనము మంత్రరక్షానిబంధనములు, చేసనైనట్టుఁ గేవల ఖ్యాతిగాను.

క. కొందఱు పెద్దలు ధారుణి, యందుల తీర్థములు దిరుగ నసువులు వొరుగన్
బొందవు శరీరరోగము, లందఱు సుఖమందు రనిన నగుఁగా కనుమన్.

ఉ. ఎయ్యవి పుణ్యభూములని యెయ్యవి తీర్థములంచుఁ బల్కెనా
రెయ్యవి దేవతాస్థలము లెయ్యవి ముఖ్యనదీనదంబు లే
నయ్యెడలందుఁ జేరి చతురంగబలంబులతోడఁ జేయఁగా
నెయ్యది కృత్య మత్తెఱఁగు లెల్ల నొనర్పుచు వచ్చి యిచ్చటన్.

క. తీరని కర్మంబులు మది, చేరఁగడకు నీదుమఱుఁగుఁ జేరితిననుమా
వారిని గడతేర్పుమనన్. యేరీ మీవార లొకఁడ వచ్చితి వనినన్.

గీ. అయ్య నీవువసించు పుణ్యాశ్రమంబు, సేనతోఁ గూడి రారాదు గాన వెఱచి
వారి నొకకడనుంచి నే వచ్చినాఁడ, నన్ను రక్షించు మార్గ మెన్నంగవలయు.

సీ. అనవిని సుబలుని తనయుఁడవా మాకుఁ బరమాప్తుఁ డతఁ డెట్టి పలుకు లేల
రాజేంద్ర యీశ్వరారాధనం బొనరింపఁ దాపత్రయంబులు దగలుదనియె
యెట్టివాఁ డీశ్వరుం డెట్టు లారాధింతు నెందుండు బ్రహ్మాదు లెఱుఁగరంత్రి
గోచరించునె నాకు చూచెద నన్ను మీకరుణపెంపెట్టిదో కాక యనిన
నవనినాథ యనంతకల్యాణమూర్తి, పూర్ణుఁ డతఁడిచ్చనుండు ప్రభుండు నిత్యుఁ
డతఁడు లోకోపకారార్థ మవతరించు, దేవతిర్యఙ్మనుష్యాది దేహములను.

క. ఆదేవుఁడు దివ్యాధిక, భేదముతోఁ బ్రతిష్ఠఁబొంది పృథివీస్థలిపై
బాదుకొను నెల్లెడలఁ గన, కాదిమధాతువుల సేవ్యుఁడై యెల్లనరేన్. [టనుమెట్ట

గీ. నిర్గుణుఁడు దోషరహితుండు నిష్ప్రమాణుఁ, డతఁడు సగుణుండు మితగాత్రుఁ డగు
లన నతఁడు సర్వశక్తిమయస్వరూపుఁ, డును స్వతంత్రుఁడు పూర్ణుఁడై యునికిఁ జేసి

క. భక్తాధీనుఁడు గావున, సక్తధ్యానులకు తనదు సరణాకృతి సం
యుక్తుఁడయి వారు దలఁచిన, వ్యక్తాకృతి దోఁచుకొఱకు వరములు నిచ్చున్.

గీ. స్తంభదారుశిలాలోహకుంభములును, దివ్యమైనవదావి ప్రతిష్ఠ లొంది
జనులరక్షింప నుర్విపై దనరియుండు, రూపనామాదిభేద ప్రదీప్తుఁ డగుచు.

క. అందులలో నాద్యంబౌ, నందము దివ్యమును శుభ మనంతము సేవ్యం
బందమును స్వయంవ్యక్తం, బిందున శ్రీరంగ మితర మేలా పలుకన్.

క. భావింపుము సేవింపుము, కావింపుము పూజ లొదవుఁగా మిత మనుమన్
దీవింపఁ గాశ్యపునిఁగని, యావిభుఁ డిట్లనియె విరచితాంజలికరుఁడై.

శా. ఆవిర్భావము నొంది భీతిగల సైన్యంబెల్ల రోడ్డాఁగించు నే
నీవెట్టిన్ ధవదంఘ్రిసేవకుఁడనై నీ రేజపత్రేక్షణా

సేవింతున్ గరుణింపుమన్న నతఁడున్ శిష్యాళితో ముందఱన్
బోవన్ భూపతి వెంబడింజనియె నాప్రుక్ సేనకుల్ గొల్వఁగన్.

శా. నింబాలోకమధూకపూగవకులాసీకామ్రనిరంధ్రిహా
జంబూతీర్థము మోర్లఁగాంచి మునిభూజాని న్విలోకించి ది
వ్యంబైనట్టిది యీపరోవరము జంభారాతి తా బ్రహ్మహ
త్యం బాసె న్మను వృత్రుఁజంపి యది యాద్యంతంబు సూచించెదన్.

గీ. పెద్దపాపంబుచే వేల్పుపెద్ద కడకుఁ, బోయి మొరవెట్టు నెడ నాత్మభూతి వగచి
కటకటా యింతవారికిఁ గాలకర్మ, మనుభవింపంగ వలసెఁగా యనుచుఁ బలికె.

క. ఓ పాకవైరి నీకీ, పాపము భూమండలమున బాయును లీలా
రూప హరిసన్నిధాన, మ, హాపుణ్యమువలన వేగ మరుగు మటన్నన్.

ఉ. వారినిఁ జంపఁ జుట్టుకొని పాపము వెంటనె తోడునీడయై
దారము నూనెతోఁ జనుచిన్నంబున రాగ బృహస్పతిన్ సునా
సీరుఁడు దేశికుండగుట చెంగట రమ్మని యప్పు డంబుద
ద్వారము డిగ్గి ధారుణికి వచ్చె వియచ్చరు లిచ్చఁ గుందఁగన్.

గీ. ఇంద్రపాపంబు వారింప యిం...న, నూహగని రాజపాపంబు శోధింతో య
నంగ వినలేదె గావున నాంగిరసుని, పట్టి ముచు హత్యయు నరాగ సాక్ష్యములను

సీ. అఘపంకపరిహార మైన గంగాద్వార మాది పుష్కరిణీథవాబ్ధికరణి
కమలజవిహిత యావిమల సన్మునిబృందవాస రణావాసి వారణాశి
శ్రీరామకృత కర్మసిద్ధి భాగయ గయ అమితదోషాటవీ దహన యమున
వలమాన బహుసరస్వతి యా సరస్వతి విశ్రుతపుణ్య యా కృష్ణవేణి
ప్రతిదినస్నాత సకల ప్రపన్న పెన్న, వీతభవరోగ గతియైన వేగవతియు
కమలనిధి కాంచి కాదివ్యకలితకాంచి. జలధి దేవేరి కావేరి యలయఁ జూచి.

ఉ. ఎందున నేక్రియన్ మనుజులెల్ల నొనర్పుదు రందు నందు సం
క్రందనుఁ బట్టి కర్మనికరంబులుఁ దీర్పలు వచ్చి వచ్చి తన్
జెందినపాతకంబు కరజిమ్ముఁగ నేరక రంగమందిరా
ళిందముఁ జేరవచ్చి తరళీకృతపావనుఁడై మనోవ్యథన్.

గీ. ముంచుకొను నాదనీరుల మునిఁగి మునిఁగి, గుళ్లగుళ్లను వేల్పులఁ గొలిచి కొలిచి
ధాతమాటలుఁబట్టి ఛందసముఁ బట్టి, యలయుచే కాని పాపంబు వదలదయ్యె.

క. పదియేడు లిరువదేండ్లున్, బదియేడులు ఘోరమగు తపం బొక్కొకపో
వదలకఁ జేసిన పాపము, వదలక వెంటాడ నెట్లు వారింపుదునో.

క. ఈజంబూతీర్థము తటి, నీజలధిశయానుఁ గూర్చి యేఁ జేయుదు ని
ర్వ్యాజతపం బని యుండు ద్విజుఁడు, నోరాజించి తదగ్రసరణి నున్నట్టి యెడన్.

సీ. ఇల్లు కేలనుదాల్చి యింతికి నీలంపుఁబిలిమియై యురముడాపలఁ జెలంగ
కరతమ్మిహంసంబు గ్రహరాజు దాల్చ సాకరముల శంఖచక్రములు మెరయ
సాత్త్వికజ్ఞాన మచ్చుట దోఁచెనన వార్ధిఁబుట్టు హనికె మెసఁ బోలుపుఁ దెలుప
నీలాచలము మీఁద వ్రాలు గోహితరేఖ కరణిఁ గాంచనకోటి కటిఁ దనర్ప
తనకు వర్ణించు మునుల చిత్తముల రీతి, మేన ముత్యాలసరములు మెరయుచుండఁ
గుండలకిరీటరుచుల నాఖండలుండు, స్వామి శ్రీరంగశాయి సాక్షాత్కరించె.

గీ. తపము చేసెద ననిమదిఁ దలఁచినప్పుడె, చెంగటను వచ్చి నిలిచె శ్రీరంగధాము
డట్టి నేరేడు కోనేటి పట్టుబడికి, విందు సంతోష మేమని యెంచవచ్చు.

మత్తకోకిల. పాపమా యట తెల్లవారఁగఁ బాయ నంతకమున్నె గాఁ
దాపమంతయుఁ దీర నోజ్జఁ దాను సాగిలి మ్రొక్కి యా
శ్రీపతిం గరుణాపయోనిధిఁ జేరి చేతులు మోడ్చి తా
నా పులోమసుతామనోహరుఁ డాచరించె బహుస్తుతుల్.

సీ. శ్రీరంగధామ లక్ష్మీనికేతనధామ రక్షోవిరామ శ్రీరంగధామ
శీతలానిల కోమలాశ్రితయారామ రవికోటిధామ శ్రీరంగధామ
నవరత్నహేమదివ్యవిభూషణోద్ధామ మాంగళ్యసీమ శ్రీరంగధామ
సేవకరఘురామ పాపనాన్వయభీమ రాజలలామ శ్రీరంగధామ
పాలితవిరించిసీమ శ్రీరంగధామ, రక్షణగుణాభిరామ శ్రీరంగధామ
సంగతమునిప్రణామ శ్రీరంగధామ. ... ...

క. అని వినుతించిన నిందుని, గని రంగస్వామి వలయు కామితఫలముల్
గొనఁగూర్తు వేఁడు మనవుఁడు, మనమున భయభక్తు లొదవ మనువుం డనియెన్.

మ. హత్యాదోషము మాన్చి బ్రోచితివి నీవాధార వస్త్రత్తనూ
భృత్యామాత్య వధూసుతాశ్వ సురనారీముఖ్యసంపత్తికి
ట్టత్యాపన్నుని నన్నుఁ బ్రోచి తిఁక నేలా కోరికల్ చాలదే
సత్యాధీశ సమర్చితాంఘ్రియుగళా సర్వేశ రంగాధిపా.

క. నీవానిఁగాఁగ నన్నిఁక, భావంబున ననిచిననియె పాలించు వరం
బేవరము నొల్ల ననవిని, శ్రీవరుఁడును రంగధామునీమునుఁ జనియెన్.

మ. గరుఁడుండు దాను మహీధరాదిదివిషత్కుంభీంద్రసంయానుఁడై
సురలోకంబునకేఁగి నచ్చరల వీచోప్పల్ విచారింపఁగా

పుడమిం దేనియుఁ దీర్థముల్ గలవె జంబూద్వీపరాజంబుతో
నరపాలోత్తమ దీనిఁ గ్రుంకిడుచు దానన్ జాల మేలయ్యెడున్.

క. ఈయింద్రోపాఖ్యానం, బేయనఘులు వినినవార లెల్ల దురితముల్
మాయించి సకలసౌఖ్య, శ్రీయంబులు నొందు నది ప్రసిద్ధం బెందున్.

శా. ప్రాగ్గీరంత పరిష్క్రియాకలన కృత్ప్రౌఢాబ్జలక్ష్మీమ్మృగీ
దృగ్గాఢశ్రితబాహుమధ్య కరుణాప్రేంఖన్మనోంభోరుహా
వాగ్గౌరీవర వాసవప్రముఖ దేవస్తుత్య నిత్యశ్రీదా
యద్గాథాశ్రవణావధూతజనతాత్యుగ్రాఘసద్భావనా.

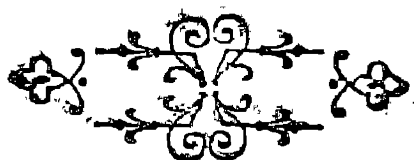
క. యమనియమాధీనమయా, క్రమ విమలాకార మానికంఠీరవ హృ
త్కమలసరోరుహ విశద, భ్రమరాయతవేష శేషపర్వతగేహా.

మనోజ్ఞవృత్తము. ప్రసాద గుణభాసురా ప్రణమదేవతా భాసురా
రసాతిభర వారణా ప్రశమితాత్వరుగ్వారణా
లసత్పృథులకంధరా లలితగాత్రభాకంధరా
యశుక్తృవిభవాసనా యజహరేకభిద్వాసనా.

గద్య

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్టహరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణకథాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ

పంచమాశ్వాసము.

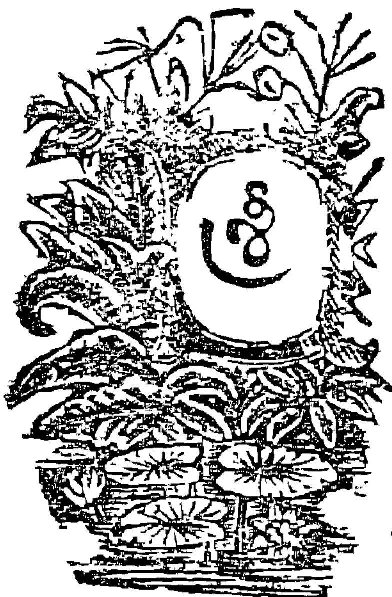

శ్రీ రస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

షష్ఠాశ్వాసము.

—— :-(0)-: ——

శ్రీహారణ శాబనయనా
మోహన కుచకలశఘుసృణముద్రా విలస
ద్వాహాంతర మునిహృత్కమ
లా హితచంక్రమణ వేంకటాచలరమణా.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసుం డానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

క. ఈజంబూతీర్థమున, భూజనులు నీవెఱుఁగుము భూవర యనఘా
రాజట్లన యొనరించిన, తేజము బలపుష్టి కలిగి దేహంబులకున్.

క. నీరోగగాత్రులమగా, కారులునై రాజు ప్రజలు కాశ్యపువెనుకన్
శ్రీరంగమార్గమున జను, వారలు గని రామతీర్థవర్యము నెదురన్.

గీ. ఆమతీర్థంబు డాయంగ నరిగి పనస, నారికేళ రసాల ఖర్జూర వకుళ
నింబ జంబీర జంబూ కదంబ పూగ, పాటలీ కదళికా తరుప్రకరములను.

క. మీరిన యామ్రసంపత్తి, రారామములందు నున్న యనఘులతో నీ
సారసని మహిమమును మా, కేరుపడఁ బలుకు మనిన నిందఱు వినఁగన్.

మ. అపు డాసంయములందు భార్గవసమాఖ్యుండు మీరు మానీంద్రుఁడో
నృప శ్రీరంగముచూడ భూమినుతుఁ డర్థిం బుష్కరాఖ్యుండు రా
కపక్షోర్వి న్నెసరించి బెబ్బులివలెన్ గన్పట్టి పట్టంగ నో
ర్కఁ పిశాచంబు పయింబడన్ గినిసి హుంకారంబుతో విప్రుఁడున్.

క. అదలించి నిలువుమనుటయొ, నదిరా కడువింత బాపనయ్య బిగువు నే
నిది చూతుఁగాక యనినను, గదిమిన యటుఁ బోవనిత్తుఁ గనకని నిన్నున్.
గీ. పట్టి మ్రింగకపోనన్నుఁ బట్టఁదరమె, యేద్విజుండఁ దపోనిధి నిట్టి దుష్ట
జంతువులు జేరనే యన్న నింతయేల, నేను భూతంబ పోనిత్తునేని యన్న.
గీ. భూత మెటుఁజేరు నాపంచభూతములును, సాక్షిగా భూతములకెల్ల స్వామియైన
యీశ్వరధ్యానరతు నన్ను నీశ్వరుండె, పట్టుమని పంచెనని విప్రుఁ డిట్టులనియె.
సీ. ఏమీపిశాచంబ యీశ్వరుండే నిన్ను భేదబుద్ధిని బంచ పేరకుండు
కాక భూసుర యేను గర్తనే యయ్యీశు యనుమతి మ్రింగెదనంటి నిన్ను
నవివేకభూతంబ యాబుద్ధి నీకెట్లు గలుగఁగఁజేసినది మత్కర్మ మింతె
వెఱ్ఱిబాపడ యెల్లవృత్తులు నీశ్వరునాజ్ఞ లేకఁ దృణంబు నాడరాదు
గాలిద్రిమ్మరి యీశుండకల్మషుండు, హింసఁజేయించునే కాల మింతెగాక
యోరి విసరోరి జాతిమాత్రోప జీవి, కాలమని యీశుఁడని వేరుగాదు వినుము.
క. కర్మఫల మనుభవించెద, కర్మము ఫలమిచ్చు నింతెకా కీశ్వరుఁ డీ
కర్మము సేయించుననన్, గర్మం బీశ్వరుని నంటుఁగదవె పిశాచీ.
మ. అనినన్ గర్తయు భోక్త కారణము కార్యంబెల్ల నీశుండె తా
వెనుగుం బాపడ నోరిసేయను సుఖాభివ్యక్తకర్మంబు లెం
దును గన్పట్టుడు నెన్నఁగాఁ బ్రకృతియందుం జూవె తద్రూపమై
చను నెందున్ గుణజాత మీశుఁ డమరున్ సాక్షిత్వ మాత్రంబునన్.
గీ. అనిన బ్రాహ్మణుఁడవుగావు మును పెనీకు, వేదమునురాదు శిక్షయులేదు శంత
సత్యమంతర్బహిశ్చతత్సర్వమనియు, వ్యాప్తనారాయణస్థిత యనెడు చదువు.
గీ. ఉండు నిండి యథస్తిర్యగూర్ధ్వములను, స్వామి నారాయణుండను జదువు వినవె.
వేదశిరము లవేమన్న విశ్వమెంత, నంద నొక్కొకయెడల వినంగ లేదె.
క. జందెముఁ జూచియు భ్రమసితి, నెందు కులాలుండువాదు వేమోయన భూ
బృందారకుఁ డోరసి యల, మందరకే పుట్టినావో మహి వక్త్రోక్తిన్.
గీ. సేయఁబడనవి సేయుట సేయువాఁడ, నొక్కఁడంటివి వచనంబు లొక్కకొన్ని
చెప్పితివి మేలు మారటచెప్ప నాతి, యీశ్వరుఁడు వేరుగా మది నెన్నికొనుము,
క. యుక్తమగు కార్యసాధన, శక్తిన్ సకలంబు నతఁడు సాధించు క్రియా
శక్తిని శుభాశుభంబులు, సక్తములుగ ననుభవింప జనులకు వలసెన్.
క. ఈశుఁడు నిలక్షణుండో, దాసీకన్యాకరమయ దబ్బర వినరా
యాశాపాశ కులాగను, లేశంబును విని యు నెఱుఁగలే వేమందున్.

క. శ్రీమానుశ్రీక్షేత్రమునకుఁ, బోయి మహామునులతోడఁ బుట్టిన వాదం
బీమెంత వినుపింతుము వా, రేయర్థము సత్యమనిన నెపఁగున్ జయమై.
క. ఇందున కోడిన వారలు, బొందిం బెడఁబాయు నాజ్ఞ బొందిదువారి
పందెమునకు నిలుతే యనఁ, బొందుగఁ జెయిఁ జేతఁజఱచి పుష్కరుఁ డలుకన్
క. సమ్మని యిరువురు చూతస, రమ్మనకున్ జేరి మానిరాజుల కచటన్
సమ్మతిని గేలుమొగిచి, తమ్మిద్దఱు వచ్చినట్టి తలఁ పడుగుటయున్.
శా. శ్రీవిప్రుండు వచించు నీశ్వర వివాదాలాపముల్ వ్యాఘ్రమా
యావాదక్రమ మానుపూర్విగఁ దదీయారామమానవ్రజం
బావేళన్ విని రెండుపక్షములు తా నౌగాకనన్ లేక వా
రేవాక్యంబు నెఱుంగలేక రొదగా నిట్టట్టు తర్కింపఁగన్.
మ. కురియన్ ద్రిచ్చలు కన్బొమల్ ముడివడం గోలాహలం బొప్పఁగా
నిరువాగై స్వమతప్రతిష్ఠకులుగా నిట్టట్టు గట్టై వినన్
సరిగా వారిబలంబునన్ నిగమశాస్త్రగ్రంథరాద్ధాంతవా
గురుశక్తిన్ దనువుల్ చెమర్పఁ దమగెల్పొట్లొప్పంగఁ బోరాడఁగన్.
క. పోరఁగఁ దమతగవిచ్చుటఁ, దీరదు వీరంటివారె తీర్చకయున్నన్
దీర దిఁక నెందు దైవం, బేరీతిఁ దలంచెనదియు యెఱుఁగ మనంగన్.
సీ. ఒసపరి సికజుట్టు ప్రసవమాలికలకు నంగంబు తేటుల నామతింప
యొలనవ్వు టూరుచెక్కులకు మాణిక్యమండలములు నీరాజనంబు లెత్త
దయలీను తెలిగన్నుదామరలకు ముఖలావణ్యా మొరసి యుల్లాస మెసఁగ
వలివాటువైచు దువ్వలువ బంగరువ్రాళ్ల తరుపితానము కొత్త తలిరులెత్త
జకచకల్ చల్లు కట్టాణిసరుల వలన, నొకట వననిధి రంగవల్లికలు దాల్పఁ
జాల నమ్మినవారల మేలుదలఁచి, యేలుకొను రాజు మానుల మ్రోల నిలిచె.
క. నిలిచిన మానులుఁ దమలోఁ, గలిబిలి చాలించి కన్నుఁగరువులు దీరన్
గొలవను మ్రొక్కను బోగడన్, దలఁపులు పురిగొలుపఁ జూమశతి నవ్వేనుకన్.
సీ. శీకైన జనమట్టు పారిజాతప్రసరుల్ తావి పువ్వుల కొక్కతావిఁ గట్ట
నువపమోహనములు నురుపార రవికెలోఁ గాంచనాచలశృంగగరిమఁ దెలుప
ముఖచంద్రికెమ్మోవి ముద్దాడు రోహిణి నాసాగ్రమున మౌక్తికంబు మెరయ
[illegible] చిదగ్రింబు చిలికినారనిపించు కడవన్నియ కదానికమ్మ లమరఁ
[illegible]ల్లిపూవులు వలన వసంతమాడ, సన్నదువ్వలువ పైఁట మైచాయఁ దెలుప
[illegible] నాకపురాణి, వచ్చె నొక్కతె హరిరాణివాస మునఁగ.

క. సడిసన్నం జేరి యొసపరి, నడవుల నందియలు మొరయ నడు మసియాడన్
జెడ వారలుగని యబ్బుర, పడ నా రాజమణి వామభాగముఁ జేరెన్.

ఉ. ఎక్కడనుండి వచ్చిరొకొ యిర్వురు ముర్వురుఁ జూడ నన్నిటన్
జక్కనివార లవ్విభుని చాయన చామనచాయ మేనివా
రక్కడఁ జేరి కేల్మొగిచి యంతట నింతట నిల్వ రిట్టివా
రెక్కడనుండి వచ్చిరని యెవ్వరుఁ జూచి యెఱుంగ రేమియున్.

సీ. ఆదిగర్భేశ్వరుండగు పట్టభద్రుఁ డీరాజన్యుఁ డెక్కడిరాజొ యనుచు
రాజుగా డాదినారాయణుఁ డీలీల నేతెంచె లక్ష్మీసమేతుఁ డగుచు
నారాయణుఁడుగాడు శ్రీరామచంద్రుఁడో వైదేహితోఁ గూడివచ్చె ననుచు
రామచంద్రుఁడుగాడు రాధాసమేతుఁడై వనవీథిఁ గృష్ణుఁడు వచ్చెననుచు
నగుదు మీరుదలంచిన నట్టివాఁడు, యేల కలహింప మీకిఁకఁ డెవ్వఁ డెట్టి
వ్యాఘ్రి యెవ్వతె వివరింపవలయు ననిన. ... ...

క. వారందఱు నోపుణ్యాత్మ, రీర యితం డొక్కద్విజవరేణ్యుఁడు వ్యాఘ్రా
కార పిశాచం బిది వా, రారంభం బిట్టులనుచు నామూలముగన్.

గీ. తెలిపి మీరెవ్వరయ్య కన్నులకుఁ జూడఁ, జల్లనైనారు మీకటాక్షములు మిగుల
జల్లనైనవి మీసుభాషణములట్లఁ జల్లనైయున్న వని తపశ్రాంతి యణఁచి.

మ. అని నీచెంత నెయ్యుండు మెల్లపుడు నీయారామసీమంబులన్
వనితారత్నముఁ గూడి యేము మృగయావ్యాపారపారీణు వ
ర్తనచే వచ్చితి మిచ్చటన్ బహుజనారావంబు లేలేర నే
మినిమిత్తం బని చూచి పోదలఁచి సుమ్మీ వచ్చినా మియ్యెడన్.

శా. ఇవ్వేళ్చె మిమ్ములఁ జూచి ముచ్చటలు మా కీడేర సంతోషముల్
హెచ్చెన్ జిత్రము లందు వీరికలహం బీడేర్చు టట్లుండఁగా
నెచ్చెయ్యం బనిలేనిపాటలకుఁ దోఁచీనంత కొట్లాటకై
రచ్చన్ గూడుకు నింతపెద్దలకు మేరా యిట్లు పోరాడఁగన్.

గీ. వాకుఁ దోఁచినయర్థంబు వాకొనంగ, మీకు సరిపోయియుండిన మెయిగొనుండు
కాకయుండిన ఖండించి కత్యుయిడుతు, యిత్తు నిందుకు నుత్తరం బిట్టులనియె.

సీ. సకలచరాచరాత్మకుఁ డీశ్వరుఁడు హేయమైన విశ్వమునకు నన్యుఁ డతఁడు
హేయరాహిత్యుఁడు నేకదోషాత్మక ప్రకృతి శరీరసంప్రాప్తి చేత
బరగి శుభాశుభఫలముల నందుచో సాక్షియై పరమాత్మ జలమునందు
నబ్జమైయుండియు నంటకయుండిన యీశ్వరాజ్ఞయె శాస్త్ర మిట్టి శాస్త్ర

మార్గసంచారి జీవుండు మతముచేత, నొక్కటొక్కటి జంట యైయుండు గాన
గాదు వీరల నొక్కరిఁ గాదనంగ, నిద్దరును సరిగెలు పోట మిందు లేదు.

క. ఇందుకు నిదర్శనంబుగ, నిందుల నిర్వురను గూయ నీయామ్రిరసం
బొందించు ముక్తినన విని, యందులఁ బుష్కరుఁడు వ్యాఘ్రి యవగాహింపన్.

క. దానన్ మణిమయదివ్యవి, మానంబులు వారలెక్కి మానులఁ జూడన్
శ్రీనాకపథముఁ బొందిరి, నానందరసాబ్ధిమగ్నులై వారెల్లన్.

శా. ధీరంబుల్ మధురాక్షరంబులు నసందిగ్ధంబులున్ వేటలున్
సారస్యంబులు నర్థగర్భితములున్ స్వల్పంబులున్ శైత్యగం
భీరంబుల్ లఘువుల్ శ్రివోహితములై పెంపొందు దత్సూక్తముల్
వారల్ మెచ్చుచు నాలకించి యచటన్ వశ్యాత్ములై యున్నచోన్.

క. అంత న్వారలుఁ జూడఁగ, నంతర్ధానంబుఁ జెందె నానుచరుండే
యంతట మానులు లక్ష్మ్రి, కాంతుం డితఁ డేమరితిమి కనలే కనుచున్.

క. విలపింపుచుఁ గైవారం, బులు సేయుచుఁ జెట్టుఁజెట్టుఁ బొదపొద జాటుల్
కలయంగఁ జూచి కలయో, తెలివిడియో యనుచు నలసి ద్రిమ్మరి నగలన్.

క. ఆయామ్రితీర్థనికటమ, హాయతనముఁ జేరి తపము లవ్విభుఁ జూడన్
జేయఁదలంచిన యపుడవి, హాయనము మొలచెనను నయాలాపంబుల్.

క. చేరువగా నే నిదిగో, శ్రీరంగములోన సుజనసేవధినై ర
క్షారూఢి నున్నవాఁడన్, గోరిక లీడేర్తుఁ జేరికొలువుఁ డటన్నన్.

ఉ. అందఱు నట్లు కేరి వసుధామరభూజము రంగమందిరా
లిందనివాసుఁ గొల్చి యవలీల నభీష్టసమస్త సౌఖ్యముల్
జెందిరి గాని మానవు లశేషము నీకథ విన్నఁ గామినీ
నందన వస్తువాహన ధనంబులుఁ గాంతు రసంశయంబుగన్.

సీ. అపుడు సుకీర్తి మహారాజు సేనతో నామ్రితీర్థస్నాన మాచరించి
తనపురోహితుఁడు చెప్పినరీతి నచ్చట బ్రహ్మాండఘటతిలపర్వతేభ
సాలంకరణ గోసహస్ర హేమాచలహీరాది మణితులాపూరుషాశ్వ
కన్యకా కామినీగణ పాంచలాంగలోభతో ముఖిచ్ఛాగపంచకాగ్రి
హారముఖదానములు పెక్కు నాచరించి, దేవతాలయనిర్ఘుకాధికము లైన
సప్తసంతానముల నొంది యాప్రజనస, మన్వితంబుగ రంగధామంబుఁ జేరె.

సీ. ఏవీధిఁ జూచిన శ్రీవైష్ణవ ప్రబంధానుసంధానమహానినాద
మేచాయఁ జూచిన వాచంయమాక్రికు ప్రాహుష్టచేతస్కాహంబు

లేనేఁ జూచిన సామాదివేదవేదాంగపారంగతాధ్యయననినద
మేజాడఁ జూచిన నిష్టమృష్టాన్నదానావాపఘోషశాంత్యాదిరావ
మెచటఁ జూచిన సుపవనపరిచయరుచిర, వికచవిచికలముఖకుసుమపరికరమధుర
మధురసవివృద్ధపహృకుమారికామ, హోపరివాహాయ తామరసాల్యాచయంబు.

గీ. చూచి యందందఁ గన్నులఁ జొక్కుచుండ, వినెడు నోటను వీనులవిందు గాఁగ
నాడు నెడఁ జిత్తమవ్వల దాటకుండ, నబ్బురము నొంది చనుచోఁ దదగ్రమునకు.

సీ. శుంభద్ధ్వజాగ్రకౌశుంభాంశుకాంశుకసంధ్యాయమాన నక్షత్రవీధి
రమణీయరత్నతోరణరశ్మిరించోళి పింజరీకృతహరిత్కుంజరంబు
కరిదంతవిదళిత కావేరికాతీర ధూళిధూసరితరోధోదిశంబు
సీమంతినీశిర స్సిందూరపరిభూత బాలార్క బింబప్రభామయంబు
నిరత వారవిలాసినీ చరణకమల, మంజుశింజానమంజీరమధురనినద
పూరముఖరిత కనకగోపుర సువర్ణ, పట్టకుట్టిమ మొప్పు నప్పట్టణంబు.

గీ. దరివిడవారాంగనాపాంగ ధాళధళ్య, సరణి యతనుండు మోహనాస్త్రములుఁజేసి
వెలయ శ్రీరంగవీధుల విరహి హృదయ, గోళములు లక్ష్యములు కేసి లీలనేయు.

గీ. కలితకలకంఠకాకలకలరవంబు, మదనశాస్త్రోపనిషదర్థమంత్రి మగుచు
వికచకుంజకటీగర్భ విరహమాణ, వీట విటపాళిఁ బ్రోదిగావించు వీట.

ఉ. శ్రీకరలీల నందులఁ బసిండిగృహంబులలోన సంగలీ
లాకలహోత్సవంబున విలాసవతీ జఘనాంశుకంబు లు
త్సేకమునన్ బిరియుల్ దిగువ సిగ్గుల మున్నఁగఁ దన్నితంబముల్
పైకొని చీరపైఁ బొదవు భాసుర గుగ్గులధూప ధూమముల్.

చ. కుసుమసుగంధు లచ్ఛమణికుట్టిమహర్మ్యము లెక్కి నిక్కి ధీ
మసమున నాసికాభరణ మౌక్తికమౌ ననిపట్టిఁ జూచి రా
కుసగురుఁ దిప్పితిప్పి యళికంబగు బెజ్జము లేనిచేటికిం
బొసఁగదు గుడ్డపోచయని పోవఁగ మీటుదు రప్పురంబునన్.

ఉ. చండమయూఖు మీరు పురిసాల వినిర్మిత నాటశిల్పికా
ఖండలు లగ్రటంకకళికాశిపురంబులఁ బుండరీకగ
ర్భాండకరండకర్పరపు టాంచలముల్ పగులించి తద్బహి
ర్మండల నిర్మలోదకముఁ ద్రావుదు రూర్ధ్వవిధానవేళలన్.

క. భూపాలనందన శ్మ్ర, శ్రీపరికరములకొకింత యూరటగలదే
యాపురి పుణ్యవధూటుల, చూపులు తమఁజేరి నెనరు చూచుట దక్కన్.

సీ. వినుత సపక్షమేరునగాయమాన కేతనసమాకలిత రథవ్రజంబు
ప్రబలనిర్ఝరసానుభాగశైలోపమ ధారాళదానవేదండకులము
పవమానమానస జవజిగీషు నిరర్గళోన్నత తురగసముత్కరంబు
పరవాహినీశనిర్భరనీ సారణ్యా విలయాగ్నిసంకాశ బలచయంబు
మహితగంభీరపరిమాయ సహ్య..., కన్యకాభయవాహినీ ధన్యతరము
కేళికాదీర్ఘికాయి తావేల పుణ్య. పుష్కరిణి రంగధామంబుఁ బొగడఁదరమె.

మ. నృపకంఠీరవుఁ డప్పురీవిభవముల్ నేత్రోత్సవం బొప్పఁగా
నపుడీక్షింపుచుఁ దన్మహామహిమచే నానందముం బొందిలో
చపలత్వంబులుఁ దీరి కాంచనసహస్రస్తంభమాణిక్యమం
టపముం జేరి ప్రధానులం బిలిచి బండారంబు సర్వస్వమున్.

క. తిరువీథుల యిళ్ళిళ్ళకుఁ, దిరుమాలికలకును ధరణి దివిజాలకును జే
ర్వ్యయపల నాచార్యులకున్, వరవైష్ణవతతికి భూరివహిగా నొసఁగెన్.

క. ప్రాకారంబుల నొక్కొక, వాకిలిచోటు నెడదిరిగి వలగాజనుచున్
శ్రీకర రంగవిమానం, బాకేలనగాంచి నమ్రుఁడై చేరంగన్.

సీ. రత్నకురంగమరాళపారావతక్రేంకారకలరావసంకులంబు
నానామణీహిరణ్మయదర్పణప్రభారారజ్జమావతోరణగణంబు
గంగాసువర్ణసైకతకవీచంకమశాతకుంభద్వయ సంభృతంబు
కనకపంజరగర్భగతకీరశారికాసంస్తూయమాన రంగస్తవంబు
భూరి పరమాన్నశర్కరాపూపవనూప, గంధబంధుర దశదిశాంగణము నైన
గరుడమంటప మీక్షించి కదిసి దివ్య, ధామమైనట్టి శ్రీరంగధామమునకు.

క. ఎదురైన వైష్ణవావళి, పదములకున్ మ్రొక్కి ద్వారపాలకులకు న
భ్యుదయాపేక్షం జాగిలి, మది దలఁగఁగఁ జేరి శ్రీవిమానము లోనన్.

చ. పడగలు వేయుంగల్గు నునుపానుపుపైఁ బవళించి పద్మపై
నడుగులు నిల్పి యొక్కకర మల్లన సాచి కరంబొకంచు పెం
పడరఁ దలాడగా నునిచి యబ్జవిలాసవిలోకనంబులన్,
బొడము దయారసస్ఫురణఁ బోల్చిన రంగనివాసు నీశ్వరున్.

క. సేవించి ప్రణామంబులుఁ, గావించి తదీయమైన కల్యాణగుణ
శ్రీవిభవంబులు మదిలో, భావించి నుకీర్తి విభుఁడు ప్రణతు లొనర్చెన్.

సీ. శ్రీమదాదిమభోగశేఖరశయనాయ లోకలోచన శశిలోచనాయ
మహనీయ రంగనామవిమానవాసాయ సహ్యకన్యా......లగ్నహాయ

చంద్రపుష్కరిణీప్రశస్తభూరిఫలాయ శోభనారామసంశోభితాయ
ప్రతిదినోత్సవ శుభప్రదదర్శనాంగాయ హరముఖాద్యమరసమర్చితాయ
భక్తసులభాయ లోకైకపావనాయ, మంత్రరూపాయ సింధుజామందిరాయ
రంగనాయక సజ్జనరక్షకాయ, దేవరాజాయ తే నమస్తే నమోస్తు.

గీ. రంగనాయక కావేరిరంగ చెలువ, రంగ కస్తూరిరంగ భుజంగశయన
రంగ వైభోగ రంగ శ్రీరంగయనుచుఁ, జూచి మెచ్చులమునిఁగి యారాచమేటి.

సీ. ఓంకరంబును బ్రణవాకార మైనట్టి రంగధామునకు శ్రీమంగళంబు
మహియెల్ల నొకఫణామణి దాల్చు శయ్యాభుజంగమస్వామికి మంగళంబు
తమ్మితేలని మీపదమ్ములు చేఁదాల్చు మంగళాకారుకు మంగళంబు
భుజమధ్యమున మీమ్ముఁబూని చరించు విహంగవల్లభునకు మంగళంబు
సజలజలధర కోమల శ్యామలాంగ, రంగదాకారునకు మీకు మంగళంబు
హరిభవదీయ కరుణాకటాక్షములకు, మంగళము మంగళము నిత్యమంగళంబు.

గీ. అనుచు వినుతించు రాజుపైఁ గనికరంబు, చాలఁ గనిపింప శ్రీరంగశాయి యపుడ
ధాతమొదలు విభీషణాంతంబుఁ గాఁగఁ, గలుగు తనరాక తెలివిడిగాఁగఁ బలికె.

క. వింటివి మత్కథఁ గన్నులఁ, గంటివి నామూర్తి దీనిఁ గడచిన భాగ్యం
బొంటి మరిగలదె ధన్యత, మంటివి సుఖముండు మనుచు మరి యురకున్నన్.

క. ఆధాత్రీపతి రంగా, రాధాబహుమానవిధుల రంజిలి వెడలెన్
శ్రీధామ మతనితో సం, బోధించెఁ బురోహితుం డపు డమితస్ఫూర్తిన్

ఉ. చూచితివే నృపాలక విశుద్ధము సత్త్వ మనంతశక్తి యు
ష్మాచరితంబు రంగమహిమాహ్వయ దివ్యవిమాన మిందుపై
గోచరమైన శృంగము లగున్ నిగమావళియే తదాకృతిన్
లోచనపద్మమూర్తి బొదలుం బ్రణవం బజహార్చిభూతితోన్.

సీ. శయనాసనాంశుక ఛత్త్రపథానపాదుకల యుద్భవమని తోయజాక్షు
సేవించుకతమున శేషి శేషత్వసమ్మద మీశ్వరునకును ఫణిపతికిని
కలుగుట శేషాఖ్యఁ గాంచనియనఘుండు వీర్యతేజోబలైశ్వర్యశక్తి
విజ్ఞానములపేర విలసిల్లు షడ్గుణైశ్వర్యంబులని నివి చాల యునికి
నయ్యెభగవంతుఁడని నీదృశాత్మగుణము, లందుఁ బరిపూర్ణుఁడగుట ననంతుఁడయ్యె
గాన హరి కార్యభారమొకరుఁడె పూని, తలకు నెత్తుకయున్నాఁడు తలకులేక.

గీ. అట్టివిశ్వంభరుని శేషు నాత్మలోన, దలఁచి తాదృశగుణధ్యానపరత నున్న
వారలకు నెల్ల నిహపరనాసనుఖము, లాత్మవలదన్న బోవక యనుసరించు.

క. ఈయూహ నీవిమానము, నీయహివరు నెవ్వరైన నెఱుఁగ కితర దే
వాయతనసామ్యబుద్ధిం బాయరు వారలకుఁ బోలుపడు నిరయంబుల్.

క. అనుఁడు పురోహితువచనము, విని యలరుచు రంగధామ విభవంబులకున్
మనమున వెరగందుచు గ్రి, క్కున నావెలవెడలె సైన్యకోటులతోడన్.

మ. కనియెన్ రాజు తదీయదక్షిణదిశన్ గావేరితీరంబునన్
ఘనమార్గోపనిరోధకంబగు మహాగ్రావంబుఁ దా నందుపైఁ
దనయాప్తావళిఁ గూడి యెక్కి యతులోత్సాహంబుతో సహ్యానం
దన సౌభాగ్యము రంగధామమును గాంతారాశ్రమవాశ్రితమున్.

క. కనుఁగొని మెచ్చుచు గిరిపైఁ, దనకన్నులనెదుర నంతధారుణిఁ గనియెన్.
గనినంతయు నర్పించెన్, జనపతి శ్రీరంగధామ సదనంబునకున్.

చ. పాడగనవచ్చు వారికిని భోగముహారికి నాటవారికిన్
దడిగెలు మోచువారికిని దండలుగట్టెడువారికిం బ్రియా
వడపుతలంపువారికిని వంబులవారికి సాచినట్టి యు
బ్బడుగుల బోయివారికి ధనాంబరభూష లొసంగెఁ బొంగుచున్.

చ. అది గిరిదుర్గమై దనరు నంతకుఁ జుట్టును గోలలట్టెడల్
సదనములున్నగళ్ళ వనజాత లగట్టలుఁ గొత్తడంబులున్
బదిలములై యెసంగ యొకపట్టణ మందముగా నొనర్చి తా
మదగజ ఘోట వీరభట మంత్రి వధూటులతో వసింపుచున్.

క. దినమున్ శ్రీరంగమునకుఁ, జనుచున్ రంగేశు దివ్యచరణాంబుజముల్
గనుచుం గ్రమ్మరుచున్ బహు, దినములు వర్తించె నపరదివిజేంద్రుఁ డనన్.

శా. ఆరాజోత్తముఁ డిట్లు వర్తిలి తలంపంతర్ముఖంబైనచో
శ్రీరంగేశు నిజాంశసంభవుని సుశ్రీలున్ సునామున్ సుతుం
గారామొప్పఁగ రాజ్యలక్ష్మి కభిషేకం బింపుమైఁ జేసి తా
నారమ్యాశ్రమవాసమందు మునిచర్యన్ రంగరాట్సన్నిధిన్.

క. కొన్నాళ్ళు నిలిచి శ్రీపతి, సన్నిధికిం జనయెఁగాన జను నీకథ చే
కొన్నను విన్నను జదివిన, సన్నుతసౌభాగ్యముల నొసంగుదు రెందున్.

క. అనిన భరద్వాజుండి, ట్లను నావాల్మీకితోడ యల్లది కంటే
విను మోయి నల్లనై యొక, పెనుమ్రాను మహానగంబు పెంపునహించున్.

సీ. మఱియుఁ జూచితిరె క్రమ్మరుచున్నవార లాక్రింద నానామానిబృంద మెపుడు
శ్రీఖండతామ్రపర్ణీపరిమళ శీతమలయానిలంబులు మలసె నిపుడు

సామాదినిగమఘోషంబులు వీనులపర్వమై యాచాయఁ బర్వె నిపుడు
సంతతాహవనీయసమిధ న్నుఖోద్ఘాంతధూమ మాలికలు పైఁదోఁచె నిపుడు
నగము మాత్రంబు గాదిది నాకుఁ జూడ, పద్మలోచన విశ్వరూపంబు గాని
యచట వింతలుగలవని యాత్మఁదోఁచెఁ, జేరి చూతమె యనినఁ బ్రాచేతసుతుఁడు.

మ. అతఁడే కాదె కదంబతీర్థము సమస్తారాధనీయంబు నీ
విది వీక్షింతువుగాక రమ్మనుచు మౌనీంద్రుండు వాల్మీకి యా
హా ప్రియమున్ డాయఁగ నేగ నచ్చట మునీంద్రవ్రాత మర్ఘ్యాదిక
ప్రియులైన న్నదిమెచ్చి వారలను సంభావించుచు న్మెచ్చుచున్.

ఉ. కొందఱకున్ బ్రణామ మిడి కొందఱు మ్రొక్కిన నాదరించి తాఁ
గొందఱఁ గౌఁగిలించి మఱికొందఱ హస్తవిలోచనాదులన్
విందొనరించి వారిడ పవిత్రపవిస్తరణంబుపై ననుల్
శ్రీందుగనుండ నుండి ఘను గౌతము సంయమి జూచి యిట్లనున్.

ఉ. యూపము లగ్నికుండములు హోమపదార్థములున్ సమిత్తులున్
దాపసకోటి పాత్రిలు సుదర్భలు స్రుక్స్రువముల్ సమస్తమై
చూపులకి మ్మనంబుఁ గడుఁజోద్యముఁ బుట్ట సమాప్తిగాని యో
ప్లై పోలు పేదనున్నయది యత్తెఱఁ గానతియిమ్ము నాన్పుఁడున్.

సీ. అడిగిన దిందు లేమనువాఁడె మీమాటఁ గాదని జనదాట రాదు గాన
బలికాద నిధినాధిపతి యిందు జన్నంబుఁ గావింపుచును ఋత్విగావళికిని
బహుపదార్థము లిచ్చి భక్ష్యభోజ్యాదులఁ దృప్తికొంచింప ఋత్విగ్గణంబు
బలుసెంపిదేఁ జాలబిబ్బారి సోమరీతనములఁ బలికరద్రవ్య మెల్ల
మరిచి పనెలంబు సేయ నేమరి తనియ, శాల నిద్రింప శునకమచ్చాయ నొకటి
యిచ్చటఁజొచ్చి పురోడాశ మెల్ల మెసవి, యాజ్యపాత్రిలు దొలిపి తినంత జనియె.

క. అది యింతయు నెఱుఁగక నె, మ్మది యాగముఁ దీర్పఁబూని మంత్రము తంత్రిం
బది యిది యనిదోఁచక దిగు, లొదవఁగఁ గాశ్యపునిఁ జూచి యుల్లము గలుఁగన్.

గీ. మంత్రములు రాక యవి నడమంత్రమయ్యె, జన్న మేరీతిఁ దీర్పు రాజెన్న నతఁడు
నన్ను గొను సెమ్మనంబున నన్ను నడిగి. ... ...

క. పావన కర్మంబులచే, గావింపఁగ నర్హమైన క్రతు విట్లశుచిం
గావింప నెందుఁ దీరదు, కావున నజ్ఞాన మపుడు గప్పెను నన్నున్.

క. ఎంతటివారికిఁ దెలియని, యంతటిపని యేనుఁ దెలియ కాకశ్యపుతో
నింత మహోత్రియమునను, నెంతయు విఘ్నములుగాక యేలా మానున్.

శా. చేయ న్వేడినయట్టి యర్థము మదిం జింతించి కానంగ లే
మీ యజ్ఞానము పద్మపత్రనయనుం డేలాగు వారించునో
ఛాయాధీశుఁడుఁ జీకటుల్ గనుపు నోజన్ గాన మన్యంబు నే
ఛాయం జర్చ యొనర్చుచున్న విని యాసర్వంసహాదేవతుల్.

క. మిథిలాధినాథు మునుఁగొని, యధిక తపోధ్యాననిష్ఠులై చిత్తములన్
విధియు నిషేధముఁ దెలియక, మధుసూదను చరణకమల మందాత్మకులై.

క. ఉన్నారన వాల్మీకియు, జన్మము గడతేరునొకొ సంయమివరుఁ డే
యెన్నిక గడతేరుదురో, యన్నియుఁ గంద మనియున్న నాసమయమునన్.

సీ. ఏలీలఁ జేసెనో యీయహీనశయాన మచ్చుగా పులితోలు పచ్చడముగ
నెటులయ్యెనో జటామకుటరత్న సుమమాల్యహారాదిరత్నకోటీరరాజి
మేగతిఁ బన్నెనో యక్షేశు మాలికాఫలయుగంబు గాఁగఁ జుట్టలుగు వాలుఁ
గావించె నెట్లకో కమ్మగందపుఁబూత లేతగా భసితవిలేపనంబు
యోగిమానసములయందు నుండు శ్రీప, యోగి గా నేరఁడే రంగయోగి యనుచు
ఖచరులు నుతింప సిద్ధసంకల్పుఁ డైన, మూలవేలుపు మానుల మోఁకల నిలిచె

క. మఱికొందఱు శిష్యులుఁ దమ, యరుసున వేదాన్యయనపరాయణులై రా
పరమారాధ్యుం డాయెడ, నరుదేరఁ బ్రీణాయుతులై మహామునులల్లన్.

గీ. కరములు మొగిడ్చినిలిచిన బరమమునులఁ, గాంచి మీరేల యసమాప్తకర్ములగుచు
నున్నవారలు గావింపుజన్న మేల, మానితిరి సేయుఁడన్న నమ్మానిగణము,

శా. దేవా! తోఁచవు మంత్రతంత్రములు సంధిల్లన్ మహాజ్ఞానమే
తోఁపం జన్నముఁ దీర్పఁగాన మిది యందున్ జెల్లె మీచేతఁగా
కీవృత్తాంతముఁ జిక్కువాప నొకఁ డేడీ నీవె సాక్షాద్ధ్రిమా
దేవీవల్లభమూర్తి వౌట కొక సందేహంబు లే దాకృతిన్.

గీ. అనిన నయ్యోగివరుఁ గనినట్లు వారు, పలుకఁగా విని కొన్ని మాయలు నటించి
కన్నుఁగవమూసి భావించుకరణి నుండుఁ, దెలియువాఁడౌచు లేనవ్వు చిలుకఁ బలికె.

క. మీ రెఱుఁగరు గా కెఱుఁగని, వారెవ్వరు మనుజులెఱుఁగ వార్త లటుం డెన్
భూరుహములైన నెఱుఁగున్, శౌరి సమస్తమునను౦డు సాక్షిత్వముగన్.

మ. విదితాత్మీయమహామహీరుహసమావిర్భావఘాటంబుచే
విదిగో చెంత కదంబభూరుహముచే నీవేళఁ బల్కించెదన్
యదియే మున్నటి తెఱంగె పల్కఁ గరియై యేతేరఁ దా సాక్షి యౌ
నది యేశాస్త్రము మర్త్యులే పలుక మీ కేతెంచు నావెంబడిన్.

గీ. అప్పుడా భూమిరుహమున కర్ఘ్యపాద్య, ధూప దీప నైవేద్య నాదులు సమగ్ర
ములుగఁ గావింపుఁడనిన మానులుఁ దెలంగి, రాజునకుఁ దెల్పకతఁ డపారంబుగాఁగ.

క. ఆకులుఁ బోకలుఁ జీరలుఁ, గోకలు నైవేద్యములును గుజ్జులు వన్యా
నేక ఫల భక్ష్య శర్కర, శాకాదులుఁ గడిమి మ్రాని జాతరఁ జేసెన్.

క. శ్రీరంగరాజయోగి మ, హారాజుం గాంచి చాలఁ దనియఁగఁ బూజల్
పేరాకట నీభూజము, నేరదు పలుకంగ సాక్షి నిక్కం బనుచున్.

క. అందఱుఁ జూడఁగ సజ్జన, మందారం బపుడు కడిమిమ్రానుగ విశితా
నందు సుఖాసీనుండై, యందుకొనియె వార లిచ్చు నర్ఘ్యాదికముల్.

గీ. పూజలు సుభోజనంబు నీభూజమునకుఁ, జాల వనుమాట విని రాజసచివకోటిఁ
బంచి నైవేద్యమునకుఁ దెప్పించె నేమి, కోరినను గావె కావేరి తీరమునను.

సీ. పనసరసాలాది పరిపక్వఫలరసం బమృతపరీవాహినులై గమింప
మృదుకోమల సుగంధ కదళికా ఖర్జూర ఫలరాసు లంద కర్పూరము నోరయ
నారికేళామ్ల జంబీర పుణ్యఫలంబు లజహాసబోసి సహాసన మొనర్ప
లికుచ చేక్షు జంబూ క్రముక దాడిమీ ఫలపరికర మావరణైశ్వవముఁ జూడ
చంపకోత్పలకుందవాసంతికాది, నవ్యసుమధామకామయూనములు మెరయ
కాళికాగరు కర్పూర ఘనకరండ, ధూపధూమంబు నెరయ వీచోపు లమర.

శా. కేలన్ బంగరుఁ గచ్చుఁగోల లురియన్ గేలీపతిం బన్నికాం
తాలోకం బసమాస్త్రిఁగట్టికలనందన్ గైశ్రీగాథావళుల్
లీలం బాడెడుగీతి సయ్యోదురఁ గోలే కోలు కోలన్న కో
లాలాపంబుల దండ లాస్యముల నాట్యంబుల్ మిటారింపఁగన్.

శా. వీణావేణుమృదంగకాహళరవావిర్భావముల్ తూర్యని
స్స్వానాభంగురశంఖదుందుభిరవ స్స్వానంబు దిగ్వీథులన్
రాణింపం జతురంగసైన్య వివిధారావంబు ఘంఘంఘణ
ధ్వాన ధ్వానధమామికాస్ఫుటి నృపాంతక్షోణి ఘోషింపఁగన్.

సీ. అతిరసంబులు కొండ లప్పాలు తిప్పలు బూరెలరాసులు గారెగుట్టు
లిడ్డెనలస్సాలు లడ్డువాల్ గుట్టలు గరిశనపోసలు నరిశ మెట్టు
లప్పడాలకొండలు లమృతఫలాదులు వడకుప్పలు దూపిముసుగుగిరులు
మణ్యంగికణజముల్ మనుశోగాణంబు బొబ్బట్లు శైలంబు లుబ్బుగుడుము
సారువులు నుప్పటుండలు మేరువులును, షారలసేవలు సేతులశరధు లమర
భేరిమ నైవేద్యములు సమర్పించఁ జెట్టు, మీఁదఁ గూర్చుండి యయ్యోగి మెసవుచుండె

శ్రీ[illegible]గ మాహాత్మ్యము

[illegible] కులును. జెట్టుచేతనిపించె సిద్ధయోగి
[illegible] ప్రాంజలి, నంది గొనిపోవ భక్ష్యభోజ్యంబు లెల్ల.
[illegible] ముకుళించుచుఁ జూచునెడఁ బరియా నాకృతులై
[illegible], గని యిచ్చెచె మృదుపరికరములు దొరయఁగన్.
[illegible] ప్రముఖక్షేత్రమున కాహ్వానము కుటజాగ్రిమునికి
[illegible] కర్తవ్యంబు సాలవంశాధిపునకు
[illegible] సుహృద్య నగశేఖరునకు భూపార్చనంబు
[illegible] కలుసుకోయిర్చు నగాధిపతికి
[illegible] క్షితంబు, పరుస నైవేద్యములు లతానల్లభునకు
[illegible] రాఖ్యమూర్తి, కథీనుతులు మీఁదనున్న మహోత్తునకును
[illegible] నర్పితంపఁ, నెట్టుకోఁగూడి నమోర్యాగిశేఖరుండు
[illegible] మనుమనుపఁ, బ్రదికొకమాట యమ్మహాభూవరహాముస
[illegible] చిక్క చివ్వ డిచ్చిన ప్రాజల్
[illegible] సనితెల్ప నత్తెఁగల్లన్.
[illegible] బు, ఊరె పాపిర్భాగములకు దివిజాల మింటఁజ
[illegible], లాహూకములయ్యె మీహృదాబ్జంబులతోన్.
[illegible], రాగమునొందించి నిజపురముఁ జేర్పుదువే
[illegible], [illegible]ములతోటి కలకదేరిన బుద్ధిన్.
[illegible] నొసరిచ్చి కృతార్థచిత్తులై
[illegible] లైకొని హేమరత్న భూ
[illegible] ఁ జేసిన నంది యమ్మహా
[illegible] లుచ్చెడ నద్భుతంబుగన్.
[illegible], కొమ్మ గుప్పెనవెలువడి గోచరించి
[illegible], శిష్యులను దాను యావ్యాకిచెంతఁ జనక.
[illegible] యొకరి మాటికి మానిమొరపుఁ దాల్చి
[illegible] యొకరి చెంగమున దేశికతఁ బోఁచి
[illegible] యొకరికి రంగనాయకతఁ జూపి
[illegible] యొకరికీశ్వరుఁడను యూహనోసఁగి
[illegible], కన్యారత్నంగకాశ్యపగోత్రమాతె
[illegible] సేసెపి పొందుండిరాక మొదట

క. ఇందఱు నీచేఁ బ్రాపించుఁ, బొందికగల బొందిరట్టు పొందిరి నీకా
నందమ్మగునట్టి నీకృప, నొందెను మాహరిస్వరూప మొల్లముగను.

మ. అని నానావిధబహుడంబరముగా నీకఁ దేలా మీకు మారన్నరసా
బనితో విచ్చట గంగమందిరమె నాయాయావాస మే గంగాధ్యా
ముని సంజ్ఞాంజనువాఁడ రాజు సనకాదులు గాంచుమాన్నద్రి స్మృతా
మునులకు నిమ్ముగ నుండొనకఁ దలఁచి యుమ్మార్తి వి నివసించితిని.

గీ. నాకు నిపుడీ స్థలాభిమానంబు చేసె, యోగమున కెంతు గొందంతో దానానీ దయను
రానలని మీకు నిమ్మహారాజానదను, జేరునటిన్ని శ్రీగంగాధాము పురము.

చ. కొలిచి కృతార్థులై మనుడు గోరిక నిచ్చిన నందుఁ బోవుచు
పాలసమిశాంకుశాంబుజ మహోత్తర లక్ష్మలలక్ష్మితాంబులౌ
జలధిశయాను పాదజలజాతశుభాంకము లున్న సైకతా
చలములు జూచి మొక్కుచుఁ బరిస్ఫుర మనోగతులై మునీంద్రులున్.

మహాస్రగ్ధర.

వసునీశుం గూడి పార్శ్వం బెలమిఁ గొలిచి రా నందిబృందాబు పొంపున్
అసమానామ్నాయముల్ నల్దెస ఘటులలీలన్ బరిఘోషింప దివ్యుల్
పరివంబుల్ ముందరం గాథగణము పుష్ప వృష్టి సన్నానంబు లొసంగన్
శ్వసనాశనాంగాత్మకుల్ మేల్ సమధికఫణిరాట్సయ్యపై బవ్వళించెన్.

గీ. అప్పుడారాత్రి కావంగ నాయకు రత్న, రాజినరాజనోపహారముల నిడుచు
నతివిభూతిఁ బరికించు నాదిదేవు, గంగనాయకుఁ జూచి సాష్టాంగ మొరఁగి.

లయవిభాతి.

గంగశయనాయితభుజంగకరుణాంగసతగంగ విహగోత్తమతురంగ వినుతాస్వా
గంగకర దాసజన మంగళకరస్ఫురదపాంగ ధృతవారిజరథాంగ గిరికన్యా
భంగురతపఃఫలసుభాంగ శశిపుష్కరపదాంగణవిహార మునిపుంగవమనస్సా
రంగ జలనోపరిపతంగ శశిలోచన తరంగితనివాస జయము గొల్త నిరాసా.

గీ. అనుచు సన్నుతులొనరించి యమ్మివమాన, దక్షుణమహాత్మ్యమున కృతార్థత వహించి
వెలయు భాగ్యంబుఁ దమలోనఁ దలఁచి పొగడి, మనమునఁ గరంబు సూరిజాంబు సహిమ మెచ్చి.

క. లోకస్తవనీయుఁడు హా, ల్కకి భరద్వాజుఁ గూడి మెలఁగెనుడు సు
శ్లోకుఁడు దుసరాసనుఁడయుమి, నాకపరినయుఁడు మునిగణములకని చెప్పెన్.

గీ. ధరణిజను లెవ్వరైన గదంబతీర్థ, రాజమహిమంబు వినవారు గలుగఁ గల్లు
నాయురారోగ్యపుత్రపౌత్రాభివృద్ధు, లకలుష శ్రీగంగా దాసరిగలం.

క. హేమకరంగ ధరాజచ్ఛాయల విహరించువారు సారమహీజ
చ్ఛాయల నెలకొందు రవలఁ, బ్వ్యాయామమొనర్తు మస్మదాదుల మరినన్.

మ. అనఘాస్మృత్తమ యోగిమానస సరోజవ్రాతసద్భావ స
క్తానందైక్యయధాబదాహనశిఖాజ్వాలావళీవారిదా
ఘనకాంక్షా నుదర్శ్వభూమిధరశేఖరావ్రాతరాజన్య భూ
జనకాక్షా కరపద్మకర్కశసమర్చ్యాయుక్త్య హాస్తాంబుజా.

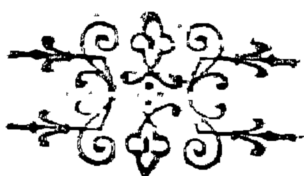
క. వైకుంఠిక పరిప్రస్ఫూర్తి, లోకమలవృష త్ప్రక్షితనిపదమానా
వ్యాకీర్యమాన సుమమా, ల్యాకల్పితహృదయ సజ్జనావన సదయా.

మాలిని. ఉపనిషన్మునిజనాంతః పరిస్ఫుట బ్రహ్మవిద్యా
నిహితచరణయుగ్మ స్నేహ సత్యప్రభావా
విహితబహిరవస్థా హేప్రిథృలోకాంతరస్థా
ఇహపరజనకామోఘేచ్ఛా నిసర్గప్రధానా.

గద్యము.

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణాంతర్గతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునందు

షష్ఠాశ్వాసము.

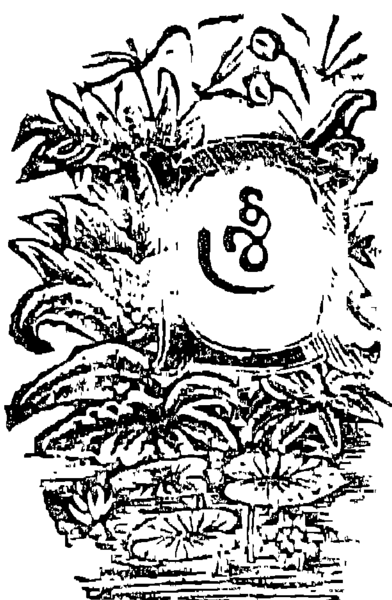

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

సప్తమాశ్వాసము.

—:-(o)-:—

శ్రీ రమణీయ ని... ...
హారోచితవికచకుసుమసూరిమకరందా
సారోరుపటీర తరూ
భాగవతనీవలయ వేంకటాచలనిలయా.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

సీ. అనఘ వాల్మీకిమహామునిచంద్రుఁ డచ్చోటి కరిగె... ...
వాకొనఁడన సత్యవతిపట్టి హైహయాగశాలావాసు లైన మౌని
రాజికిట్లను భరద్వాజులతోఁ గూడి తీర్థరాజము బిల్వతీర్థమునకుఁ
జనియె మైత్రేయ గార్గ్యనియెడి భూసురశ్రీలందు ముక్తికిఁ జేరిరనియు
కణ్వమునివాలఖిల్య వైఖానసులును, గామితము లొందిరనియును గమ్మలభవుఁడు
సవన మొనరించు యూపసంచయములున్న, వనియుఁ బౌరాణికులు దెల్ప విన్నకతన

ఉ. చింతియకాదగస్త్యముని యాది బులోమసుతావరుండు చా
దంతిపయిన్ సురాలయపదంబున రాఁ గయికొన్న గాఁగ చా
మంతిసరం బొసంగుటయు వజ్రి యొఱుంగక వ్యోమకుంభికుం
భాంతరసీమ నిల్ప నది హస్తగృహీతలతాంతదామ మై.

గీ. తీసి పదముల నిలమీఁద వేసి స్త్రాస్త్రి, మట్టిమల్లాడఁగాఁ గని యుట్టిపడఁగ
విట్టిపడిదంచవన యోరి మిగులఁ గ్రొవ్వి, నను దృణీకారముగ నెంచినావు నీవు.

క. ఒసఁగిన సుమమాలిక, యేనుఁగచేతికి నొసఁగ నింతటి గర్వం
బేనుఁ దగఁ జూచి తాళిన, మానుల కిఁక నేటిబ్రదుకు మత్తులచేతన్.

సీ. ఇల్వలవాతాపు లేమైరి నాచేత చండించి యొక నిముషంబులోన
మేరువుతోఁ బోరి మిన్నెల్ల నిండిన వింధ్యాద్రి యెటఁబోయె యెఱుఁగరాదె
యాహోశనహోత్రియమైన వార్ధులన్నియు నరచేతనుంచుట మరచినావె
నీము చట్టంబున నిలిచిన నహుషుండు గర్వించి యేమయ్యెఁ గానవైతి
యొక్కొకల బ్రహ్మరుద్రదివ్యులు నరితి్రి, కొక్కటల యేమనైయున్న యనికివినవె
యట్టికంధజాఁ డిచ్చిన యలరుదండ, నేలపైచిన సిరు లింక నేల నిలుచు.

క. ఈ సికలుములు వారధి, లోనఁ బడఁగాక ననుచు లోపాముద్రా
జూచి కపించిన నింద్రుఁడు, మానసమున గలఁగి గురుని మంత్రముచేతన్.

క. జాబిల్లికొలని చెంగటి, యాబిల్వాపరోవరము మహాత్మ్యమున నిజ
శ్రీపాలహల్యనైకొని, యాబర్హిర్ముఖవిభుండు యరుగుట వినికిన్.

క. అచ్చటికిఁ వచ్చి యమ్మునిఁ, వచ్చిన ప్రియశిష్యుఁ జూచి నాకొకకథ ము
న్నిప్పటి మహిమముగా నా, కుచ్చెన్ నారదుఁడు మదికి గోచరమయ్యెన్.

మ. వినుపింతున్ మునుమున్న హేమకుఁ డనన్ విశ్వంభరాభారభా
జనబాహాపిమభోగి శాంతికమవిజ్ఞానాత్మ మోగాద్యవ
ర్తనుఁ డాచక్రిమహీధరాకలిత సప్తద్వీపనానాజయా
జ్ఞానాసా పరిణాహ సర్వజనరక్షాదక్షుఁడై పెంపునన్.

సీ. కరియించు నొకవేళ శరదమేయాతివృష్టి ధరణికన్యావృష్టి బరిహరింపఁ
గా దము చెంపలు భామకరణి విల్విరివేళ నీదుచేఁ బ్రజ నొప్పి నెనయునీక
ఉపరి నల్లనిగాడ్పు లపమాన పవమాన శాబమై మందుర్వేపలుల యందు
పోషించు సస్యసంపద లోషధీశుఁడై తృణలతాద్యాత్యంతమృతము నించి
చేకొనియేఁడు ప్రజాలెందుఁ జనక నీదు, మృత్యువును భూమిజనుల ధార్మికుఁడతండు
రోగబలములదివిజులు యాగడములు, సాగనీయఁడు మొక్కొక్క సమయములను

గీ. ఇచ్చినదియెల్లఁ బాత్రంబు లేమిచేసె, నేని నుక్వతంబులాడిననెల్ల సత్య
మెచ్చినదియెల్ల ధర్మంబు లెందునున్న, నిధులుగా ధాత్రియేలె నానృపతిమౌళి.

క. ఇన్నిమహిమలు చెప్పఁ లొనరించి, యెన్నఁడు పగయనెడి మాట యెఱుఁగక దీనా
సన్నుల పాలిట నిల్చిన, పెన్నిధియై యుండెఁ జింత పెంచెన్ మదిలోన్.

ఉ. ఆతఁడు యాగముల్ మహియశేషము నేలితి దానవైఖరిన్
భూసురకోటి కెల్లను ప్రభుత్వ మొసంగితి సర్వదిగ్జయో

ల్లాపనముఖ్యుఁ గాంచి యుపలాలనఁ జేసితి నెల్లనిత్యముల్
మోసము లేని మేలునకు ముచ్చట దీరదు నెమ్మనంబునన్.

గీ. ధాత్రి శాస్త్రంబులెల్ల నపుత్రకునకు, గతులు లేవని వివరించుకతన నెన్ని
గతులు దలఁచినఁ బరలోకగతులు లేవు, గతి తదన్యంబుగలదె యేగతిఁ దలంతు.

క. భోగములు రోగములు నను, త్యాగము లుద్యోగములును సత్కర్మముగా
యాగములు శుభాగములు, బాగులు గాలేవు పరవిభాగంబుకున్.

చ. తనబనతొక్కఁ బల్కు లమృతంబులు చిందగఁ దప్పుతప్పు చి
ట్టడుగులు నందియల్ మ్రోయ నాడల నిద్దపు రావిరేక ము
ట్టిడుకొన నాడుబాలకుల నెత్తు కృతార్థుల పుణ్యమెట్టిదో
కొడుకులు లేని వానిబ్రదుకుల్ బ్రదుకే పరికించి చూచినన్.

చ. జననిమృదూరుపీఠి దిగజారి తనుంగని పారచాపుచున్
దనయుఁడు రాఁగ గ్రక్కున నిధానము వచ్చెను దండ్రివచ్చె జ
క్కని యపరంజి వచ్చె నను గాచిన యయ్యలు వచ్చినారు మో
హనపుమురారి వచ్చెనని యక్కునఁ జేర్పని జన్మ మేటికిన్.

సీ. తరియింపనేర్చునే నిరయకూపానలావరణ వృథాతాపభర పయోధి
కడతేరనేర్చునె నడలిపోనిపితౄణగాథాయసోమశృంఖలచయంబు
త్రోయఁజాలునె నిరపాయ జన్మావధి క్రమసమార్జిత ఘోరకలుషరాశి
యనుభవించునె విలోకన తపఃఫల మానంద సౌఖ్యరసానుభవము
కటకటా పుత్రహీనుఁ డేకరణిఁ గాంచు; నుభయలోకసుఖంబు లొందున్న నేమి
వ్యర్థజీవనుఁ డేలెక్కవాఁడుఁ గాడు, తగునె యనపత్యవదన సందర్శనంబు.

శా. కేలుం దమ్ములు జాలువాసరిపిణిల్ గీలించి బాలామణుల్
డోలాశయ్యఁ గుమారకున్నిలిపి లాలో లాలి లాలమ్మ లా
లీ లాలీ యని జోలపాడఁ జెవు లాలింపంగ నే పుణ్యముల్
చాలాఁ జేసిరొకో నృపాలకులు సత్సంతాన లాభార్థులై.

సీ. ముద్దులతనయుండు ముందట నాడంగ వలనదే గృహములుగల ఫలంబుఁ
జెవులలో జోలలు జిలుకుసుమారుని గనుటెగా కన్నులుగల ఫలంబు
పట్టి నాగారాపుపట్టీ యనుచు నెత్తఁ గాంచునె నెమ్మనుగల ఫలంబు
మాటికి నవ్యక్తమధురోక్తముల సుతుల్ పలుకుట వీనులుగల ఫలంబు
సుతవిహీనుని సామ్రాజ్యసుఖము లేల, కామినీమణు లేల భోగంబు లేల
చింతసేయుట గతజలసేతుబంధ, నంబు చందంబు చరమకాలంబు నందు.

క. నా కిన్నాళ్ళు నయ పరి, పాకంబున డెబ్బదేండ్లపైఁ బడి నడువన్
వైకాల్యం జేసితి విష, యాకులమతి సతులమీఁద యాసల నుంటిన్.

సీ. అనుచుఁ జింతాపయోనిధి మునిఁగి రాజు, హితుల నాప్తుల బుధపురోహితులఁ జూచి
కొలువులోపల పరిమితగోష్ఠి వలన, నొకప్రసంగంబుఁ దెచ్చి యందుకొని పలికె.

ఉ. మీరలు ధర్మశాస్త్రము సమాహితమానసు లెచ్చరిల్లఁగా
నేరక యున్నవారలు కనింగని లౌకిక వైదిక క్రియా
చారము లప్పుడన్వయము చాలునఁ బోవక యంతరింపఁగా
నూరక యిట్లు వేచుఁ గనుచుండఁగ ధర్మమె యాప్తకర్మమే.

క. మనువారికి జనువారికి, జనియించినవారిఁ గని విచారము గలదే
[illegible] కూర్ధ్వలోకసౌఖ్యం, బును మీ కిహలోకసౌఖ్యమును గనవలదే.

ఉ. [illegible] మెచ్చఁగా ధరణి నేలితి నుర్విజనాళి యెప్పుడున్
[illegible]నట్లు ప్రోచి సవనంబులుఁ జేసి ధరాసుపర్వుల
[illegible] దానసైఖరి మనంబున తృప్తిపరిచి నించి పెం
[illegible] [illegible] చందములఁ బొందఁగ నేర పిత్ర్యాణమోక్షముల్.

క. సంతాన మెట్టివారికి, సంతానం బగువితత్ప్రసంగతిచే నా
[illegible] కొరఁగింపుఁ డన సా, మంత పురోహిత హితాప్తమండలి బలికెన్.

సీ. అధిప పశుపక్షిమృగతిర్యగాత్మ లెల్ల, సంతతియె కోరి వ్యవసమాత్రసంగమంబు
[illegible]ప్రమ నియమంబు లెచ్చరింపఁ, జేయుఁ గర్తవ్య విజ్ఞానసిద్ధి కతన.

ఉ. [illegible] కాని కార్యములు సేయుదు రాత్మజు వేడి దేవర
[illegible] కొండ జేయఘుము లైన శ్రుతిస్మృతిమార్గనిష్కృతుల్
[illegible] మతుఁ జెందనివానికి లేవు సద్గతుల్
[illegible] నితలఁపుమాటయు నొక్కటియయ్యె నియ్యెడన్.

క. [illegible] ప్రకృతి, పాలక యేనింతవాఁడ బరలోకమునన్
[illegible] యున్నదేయము, బాలిశ నాస్తికత లేక పలుకుట లొప్పెన్.

సీ. [illegible] విముల్లో, ద్యోగుఁడ విట తలఁపు నీకు నొదవుట కర్త
[illegible], మార్గమున జూనె యీశ్వరాధీనమునన్.
[illegible] జనుర్గతుల నట్లు, ప్రకృతిసంబంధదేహ కర్మముల నొంది
[illegible] దక్షిణావృ, వృత్తి మరపున నెఱుఁగడు వెనకజనిన.

క. [illegible] కార్యము, నేరదు కలుగంగ దహానునికి గార్యంబుల్
[illegible], మేర [illegible] కలుపములు చేరు మితపుణ్యములన్.

క. కాన సఖులారయ నేరికిఁ, గానేరదు గాన గానికర్మము లెఱుఁగన్
శ్రీనాథుఁ గూర్చి యిష్టవి, తానముఁ గావింపఁ గామితము లొనఁగూడున్.

సీ. కొడుకుల యూరడిఁ గుంది మాంధాత యనశనవ్రతముచే ననఘుఁ డయ్యె
దుందుమారుఁడును బుత్త్రులకై తపముచే నకలుషవృత్తి గృతార్థుఁ డయ్యె
నృపుఁడనూనత మనోవ్యథనొందె దేవతారాధనంబున బుణ్యరాశి యయ్యె
ననపత్యుఁడై దిలీపాఖ్యుఁ డేనముల్ మాన్పి యాగములచే మాన్యుఁ డయ్యె
పుత్త్రికామేష్ఠి దశరథభూవరుండు, చేసి శ్రీరాముఁ గనియె నూర్జితుఁడు జనకుఁ
డిట్లు తనయులఁ గాంచె భాగ్యమున సగరుఁ, డందె నమ్మేర నేవురు నందనులను.

గీ. మానవశ్రీ భద్రకర్మము లొనర్చి, యంతరాయంబులకుఁ బాయుమనిన యతఁడు
సవనము లొనర్చి దక్షిణాచాల మొసఁగి, యుండుచందంబు వినిమె మృకండుసుతుఁడు

మ. బహుశిష్యావళితోడ హేమకమహీపాలు న్విలోకింప రా
సహమీశప్రతిమానుఁ డవ్విభుఁడు డాయంబోయి పూర్వోదులన్
బహుమానింప సుఖోపవిష్టుఁడయి సంప్రశ్నంబులం దేర్చి యా
గహవిఘ్నంబు లాసు యజ్ఞపురుషాకారంబుతో నిట్లనున్.

గీ. నేమమే నీకు భద్రమే సేవకులకు, కుశలమే నీదుబహుసార్థకోశమునకు
నంగములయట్లు యంగంబులన ప్రబోతె, సుఖమె రాష్ట్రము మనకెల్ల సుఖములందు

గీ. బలుసుకూరను ముళ్లరుపగిది నీవు, రాష్ట్రకంటకశోధన క్రమమువలన
నెచ్చరిక మానకున్నారె హితులు నహితు, లిట్టివారని క్రియలందు నెఱిఁగినావె.

క. ప్రజ నీమనిభాండారము, ప్రజభాండారంబుగాఁగ బాధింప మనో
రుజ చేసినంచు గావున, ప్రజయుం భాండారమునను బరిపోషింపన్.

క. సేవల మర్థాతురుఁడై, భూవరుఁ డుచితవ్రియంబు పొత్తెఱుఁగనిచో
నావిత్తమె మృత్యువగున్, గావున నుచితగతి యందు గైకొనవలయున్.

క. పాపములు పొత్తుగలియక, యేపట్టున నిలువ నోదనిడ నోవక ప
క్షాపక్షము తెలుఁగకయును, నాపురుషుల కొసఁగినావె యధికారంబుల్.

క. ప్రభుమంత్రోత్సాహములను, నభిమతశక్తిత్రయంబునందుల పతికిన్
బ్రభుశక్తిప్రధానంబుగ, విభుమతమన్వాదులందు విరచిత మయ్యెన్.

క. ఇతరాలోచనయును విను, మతమును సరిజూచి యేది మదికిఁ గింపన్
హితమగునది యపుడే య, ప్రతికూలము లపుడు కార్యభాగము లెల్లన్.

క. తానేశవిభుఁడు మొకఁడని, పాలన్ దెగవిడువ నృపతిపదవి నభూపం
డాలింగనవిధమై తన, వేళకుఁ జేకూడి రాక వికలత నొందున్.

క. ఒకరిని నమ్ముట తమకై, యొకనికినై వశముచేసి యురకుండుటగా
నొకనికి మఱియొక్కఁడు శా, సకుఁడను నడపింప విబుధసమ్మతము పతికిన్.

క. సహలక స్వకార్యపరుఁడై, చెడుబుద్ధులుగగపి యినుపకీలకు మిద్దెల్
పహసిద్ధ్వానని నమ్మిన, వెడమతి పతియనుచు జీరు వీరడిగలడే.

క. పెద్దల దీరుపని దన, తోయపువారలనె యుంచి దొరతనవారిన్
దోఁప్రియకయుండుట తెప్పగు, న్యాయము దొరబ్రతుకుఁ జూచి నడతురె వారిన్.

క. నమ్మినవారల పూర్వజ, నమ్మల నొగలంగనీక నడపుదె విశ్వా
సమ్మున విశ్వాసమ్మను, నెమ్మది భావింతు పరుల నిలిచిన యెడలన్.

క. కరణంబులు నధికారులు, పరిజను లానగరితీరుపరి యొకఁడైనన్
దొరతనమే పది యిహమో, పరమో రాజత్వమణఁచి పనిగొనవలయున్.

క. పరిరాజునందు సామము, పెరగూటువమూఁగ దొరల భేదము బలవ
ద్వైరసముల దాన నల్పులఁ, బోరిగొన దండంబునడప భూవర వలయున్.

గీ. సంధివిగ్రహముఖతంత్రసాధనములు, శత్రుఁడగు గడిరాజు సమితుఁడైన
యన్యులి నృపాలులోఁగొన నగునువీరి, గడచిన క్రియుదాసీనుఁ దడవ నేల.

చ. కొలువు పురాణచర్చ హితగోష్ఠి రహస్యవిచార మాస్థపుం
జలకము నామతీర్థవిధి చందనదానవిభూషణాంబరా
వలి గయిపేత భోజనము వారిజగంధులపొత్తు నిద్రయున్
దలఁపులు వేళ తెల్పి యుచితంబులుగా నడపింతు నిచ్చలున్.

క. కాయక మానసికములన, బాయని రుజ లౌషధమున బరమాచార్యో
క్తాయతనియమను కలిమిన్, మాయింపదె సమతచేత మనుపదె ప్రజలన్.

క. క్రతుస్థల నానావాస, స్థితుల మహీసురులనెల్లఁ జిత్తములలరన్
బ్రతిపాలింపుదె సేవలు, కతిశయమని జనులునమ్మ నలరుదువె నృపా.

క. నేరములు జూచి తాల్మియు, నేరము లేకలుగునదియె నేరము పతికిన్
దారా జందజకును దన, కారయగా రాజనీతి యని నెరవ నగున్.

గీ. ఆత్మబుద్ధిస్సుఖంచైవ యనుట నిజము, గాని పరబుద్ధి నెంతయు హానిఁ జెందు
కాదు తరుణాలబుద్ధి యీక్రమమెఱింగి, నడచునృపతికి గొఱంత యొన్నఁడును లేదు.

క. పసుబుద్ధి రాష్ట్రమునకుం, బనిగొనదే నందునిందు బాత్రత్త్వములగుచున్
జనువారి పిక్షాలుగని, పనిగొనఁగావలయుఁ గార్యపద్ధతు లందున్.

క. ఒరుడల నొరుకార్యంబు బొరుఁ, డెఱిఁగించిన నది యొనర్పఁ డెల్లిదమగుదా
నరసేయఁ బడియెడినా మతి, యురగడఁ దగినట్లు చేత నృపయుక్తమగున్.

క. జీవితమియ్యక నేరము, లే వెదకుచుఁ దగినపనులు లెక్కింపని భా
తీర్పినరు విరక్తి దొలుఁగన్, సేవకులకుఁ బట్టపగలుఁ జీఁకటిగాదే.
క. వనమణి వసుమతిగాని, యసమానాధ్వరములందు సవనిసుగకున్
బసఘనము లిచ్చినను నీ, యశమే వినికాడ వచ్చునది నీయెడకున్.
క. అడుగంగవలసి నేమం, బడిగితిగా కిందు సకులు సధికులు నీకున్
బుడమి న్నృపాలురకొక వేరి, ల్మడచి వచింపుటకుఁ గలదె మునువిను మనఘా.
మాలిని. సంతతపాదపకుంజసమేతము సంతము శ్యాంగనగోపిత భా
స్వంతము పుష్పగుళుచ్ఛకసౌరభవాసిత బిల్లిపఘూజన సీ
మంతము దంతిమదోదక ప్రాగసమాగమ చంద్రికకోపసనే
శంతము నా హిమవంతము చెంత రసాదరనుప్పా మధాశ్రిమముల్.
మ. కనుఁగొంటి న్నినున నిష్ఠ పొద్దియన మార్కండేయు నీక్షించి యి
ట్లనుదిన్ హేమకచక్రినత్రి భవదీయం బౌ కటాక్షంబుచే
నెననొక్కింత గొఱంతలేక ప్రజలున్ విశ్వంభరాచక్రి మే
నును సౌఖ్యోన్నతి నున్నవార మొకయందున్ లే వసాధ్యాంశముల్.
క. మీ కుశలంబులు మీరలు, వాకొనఁగా వింటి మీదు వాత్సల్యమునం
జేకూడెను బనులన్నియు, లోకోత్తమ యున్న వెలుతులున్ సమకూరన్,
గీ. వెలితి నెటిఁగింతుఁ బరలోకవిభవ మెల్లఁ, బుత్రిలయాధీనమగుఁగాన పుత్రహీనుఁ
డెట్టిపరిఁ జేరఁ నని యెంచి యేను మిమ్ము, శరణాజొచ్చితి పాలింపు కరుణ ననిన.
క. బలభేదనతో బృహస్పతి, పలికినచందమున రాజపరమేశ్వరితో
బలికె మృకండుతనూజుఁడు, జలధరగంభీరనినద సంరంభమునన్.
గీ. ఎంతపనియిది భూపాల యేలనింత, చింతిలఁగ రంగశాయి రక్షింపఁగలఁడు
వెన్నగలుగంగ నెయ్యేలవేడ నొకని, రమ్ము పోదము నేఁడు శ్రీరంగమునకు.
ఉ. పాయము నపూంబులన్నియును భద్రము లొక్కట సంభవించు ర
మ్మా యనసీశ యంచుఁ దన దోర్బలమునన్ హితమంత్రియుక్తుఁడై
యాయనసీశ్వరుండు వినయప్రియసూక్తుల వెంటరాఁగ రం
గాయతనంబుఁ జేరి శిఖరావళి దగ్గన మాచరింపుచున్.
సీ. అనఘా యీ శ్రీరంగ మగుపనోజికి దాన యష్టదళపద్మ మగుచుఁ జంద్ర
పుష్కరిణిమొసంగుఁ బోలుచు రేకులకొరఁ దీర్థముల్ కేసరితీర్థ మొప్పు
పావనదిశ నుత్తరావని నమరు కదంబతీర్థము మూలఁ దనరు నామ్ర
మనెడితీర్థంబు తూర్పున బిల్వతీర్థ మింపలర జంబూతీర్థ మనలదెశను

[illegible] దక్షిణమున, దెలియ మవనీసురాశనతీర్థ మొప్పు
[illegible] పశ్చిమదిశను పున్నాగతీర్థ, మవియె నవతీర్థములు రంగభవనమునకు.

క. [illegible] తీర్థములలో, శ్రీమత్పుష్కరిణి సర్వశేఖరమగుచున్
[illegible] మనుజుల తాపత్రయ, నామాదివ్యాధు లణఁచు నగవరతిలకా.

క. [illegible]కలు భాగవతులు నిజ, యోగానలదగ్ధకర్ము లుందు రిచటఁ బు
[illegible] జమతీర్థము పు, న్నాగరజచ్ఛాయఁ గాంచనప్రభ లీలన్.

సీ. [illegible]హాని శపంబుచే నుతికెక్కెఁ గీర్తిఁ గైకొనియె సుకీర్తివిభుఁడు
[illegible] నివారకుండై పొల్చి మిథిలాధిపతి మనోవ్యథ లడంచె
[illegible]గముల్ దొలఁగించె కాశ్యపమౌని విఖ్యాతిఁ గాంచె
[illegible] బ్రహ్మహత్యబో కడబెట్టె పూని షణ్ముఖుఁడు సేనానియయ్యె
[illegible] దక్కెన బ్రహ్మతీర్థ, రాజములయందు మొదటిపర్యాయములను
[illegible]తో మునివాశ్రిత మెల్లఁ, దీర్థములు తొమ్మిదనుచుఁ గీర్తింపుచుండె.

ఆ. [illegible]ముగఁ గీర్తింపనగునె, చంద్రపుష్కరిణి మహాసరసిఁ గాన
[illegible] నవతీర్థముల్ వదుల్ వెండిసేయు, నేకవారాప్లవనమయ హేతుకంబు.

క. [illegible] బిల్వతీర్థ మ, మందమహామహిమములును మహనీయం బై
[illegible] కోరిక, బొందించు నృపాల దీని, నొకకథ వినుమా.

సీ. [illegible]ండేయుఁ డనియె తొల్లి యవంతిజనపతి జనరథుం డనెడు రాజు
[illegible]పురము పాలింపుచు నతని పురోధాములు పాషండు లైవకతన
[illegible] మూగడంబులుచేసి యన్యదారాదుల నపహరించి
[illegible] మహీశుఁడు వారు జెప్పినట్టులు సేయు తప్పుకతన
[illegible] భువిని, హెచ్చె చోరాదిబాధలు విచ్చెపుణ్య
[illegible] వ్యాధులు ముదిరె ప్రజకు, నుడిగెపాడియు శుభక్రియలడఁగెనపుడు

క. [illegible]లు న, వాయిరులై పచ్చి దోర్బలశ్యబలారా
[illegible] నేమి తమక, న్యాయమనుచు ధరణీసురలు నరచుచుఁ బోవన్.

తే. [illegible] రాజ్యము వనశ్రయనంబులు లేక యాగసం
[illegible]మయి నాకనుపించక ముఖ్యధర్మముల్
[illegible] నిర్వచనీయమై జనుల్
[illegible] పశుపక్షులై చరింపఁగన్.

ఆ. [illegible] ప్రాకృతకర్మ, ములను వర్ణాశ్రమంబులు గలిసి వావి
[illegible], నట్టిపాపంబు భూపాలుఁ జుట్టుకొనియె.

క. ధరణీజన దురితంబుల, ధరణీశుఁడు మునుఁగ నతని తనయులు దినముల్
వరుస నొకఁడొకఁడుగా యమ. పురికిన్ సకుటుంబముగను బోయిరి వరుసన్.

మ. కచబంధంబులువీడ గుబ్బలుపయిన్ గన్నీరు రాలంగ హా
రచయంబుల్ చెదరన్ గలస్వనగతుల్ రాయంగ నెమ్మేను లెం
తె చెమర్పన్ వదనంబు లెండ తనయార్తిం బ్రుంగి హాహారవ
ప్రచురాలాపములం మహిం బొరలి రార్తుల్ విష్ణుకాంతామణుల్.

చ. కొడుకులు బోవ వెంబడినె కోడలుగొమ్మలు గూలి రందుకై
పడతులు గేహళీభవనపంక్తుల రోదన మాచరింపఁగా
యడలుచు భీతినొంది తనయాపద కడ్డమువచ్చువారి నే
యెడఁ గనలేక తా ధరణియేలిన మార్గము బుద్ధి నెన్నుచున్.

క. తనయట్టివాని కెకరుఁడి, తనయవార్తంబు జనులు తెల్లపఁగుడునన్
బెనుపాపంబున ధారుణిఁ, బెనుపంగా లేక యార్తిఁ బెనచితి నకటా.

క. అనుచుఁ దరిలేని చింతా, వననిధిలో మునిఁగి మిగుల వందురుచుండన్
జననాథు సుకృతవాసన, యనుఘనమున కెదురు కారుణాతిశయమునన్.

గీ. మును భరద్వాజమౌని భూములుజరించి, వచ్చె వాల్మీకియెడకును వాకొనంగ
విన్నవారికఁ దా యెట్టివేళ నతఁడు, జయరఘుని పట్టణోపాంతసరణిఁ జనఁగ.

క. ఆతఁడె శిష్యుఁడు తారకుఁ, డీతనికిఁ బులోమహితుఁడు సహిష్ణుకరేణ్యుం
డాపరి తనగురుచరణా, బ్జాతంబుల వారిరి పూజసలిపెన్ భక్తిన్.

క. పూజించి యొయ్యన భర, ద్వాజులతో తమన్నపాలు వర్తనము నతం
డీజాడ నున్న తెరఁగున్, వ్యాజము గల్పించి మనుపవలయుట దెలిపెన్.

శా. తా నౌఁ గాకని యమ్మహీశ్వరుఁడు చెంతన్ శిష్యుఁడున్ రాగ ను
ద్యానశ్రేణులు జూచుచున్ జని భరద్వాజుండు వాల్మీకికిన్
మౌనిశ్రేష్ఠునకున్ జగద్గురునకున్ సాగిల్లి యీభూవరున్
దీనుం బ్రోవ కృపాసముద్ర యని యెంతేఁ బ్రార్థనల్ చేసినన్.

క. కరుణించి యతఁడు మును భూ, వరుపురమున నుండి వెడలి వచ్చినవారిన్
ధరణీశుఁ జెలగ రంపని, వరునడి సభఁగూర్చి వినయభాషణుఁ డగుచున్.

గీ. రాజునకు నెందు నేరంబు రాదు గాని, కెలని వారలగుణదోషములను జేసి
పుణ్యపాపంబు లూరక పోవువేసు, వందు రింతియకా కాత్మనందు లగుచు.

గీ. భూమి వర్ధంబు ధర్మంబు గామ మోక్ష, ములును రాజులచేఁ గాదె గలుగు నెల్ల
వానిపై వీరలలుగ నెవ్వారు దిక్కు, నేడు మాకొఱకు నితని మన్నింపవలయు.

క. మీకోపానల మితని పు, ణ్యాకృతసుకృతములు కాష్ఠరాశిగ నెంచెన్
లేకునికి మీరు తత్పురి, యాకసము నిరస్తతాగ మగుగతి దోఁచెన్.

క. కోపంబు తడవు నిల్పిన, పాపం బది ధారుణీసుపర్వుల కెల్లన్
భూపాలుని దీవింపుడు, చేపట్టి యితని ననిన శేషద్విజులన్.

గీ. మీయనుగ్రహంబె మైకొనునఁట యీతఁ, డెంతపుణ్యుఁ డసువు లెందు నుండు
మాకు ప్రమద మెచ్చు మనుగాక సుఖియౌను, మీసుభాషితములు మేరగలవె.

మ. అనుచు న్వారలు వెంటరా నృపతితో నవ్వేళ వాల్మీకి వ
చ్చి నమోఘంబగు బిల్వతీర్థమున కా శ్రీమన్మహాభూరుహం
బునకున్ మ్రొక్కి మునీంద్రులెల్ల నలగా పుండ్రేక్షు కోదండ శిం
జీంకారఝంకరణంబు వీనుల బ్రఘోషింపన్ బ్రసన్నాత్ముఁడై.

క. వచ్చి యొకచాయ నెలకొన, నచ్చట నొకవింత బుట్టె నను మార్కండే
యోచ్చరితము విని జయరథుఁ, డచ్చెరువున నెద్ది తెలుపుఁడన యడుగుటయున్,

సీ. వినవచ్చె నాకాశవీథి నేధిత సారవారాంగనా మురజారవములు
జడిబట్టికురిసె నప్పుడు పారిజాతమహామహీజాతలతాంతవృష్టి
తలఁజూపె సురభికోమలచారుశీతలచందనామలమరుత్కందరములు
మెచ్చొనరించె నాయచ్చరగాయనవల్లకీఘుమఘుమధ్వానసమితి
యంటివో యిట్టివనియని యట్టిజాడ, గ్రక్కున సనత్కుమారుఁ డాకస్మికముగ
వచ్చె నచ్చటనుండి యావామలూరి, తనయుఁ డమ్మౌనిగాంచి సంతసము నొందె.

క. తాను నతండును సమవి, జ్ఞానతపోయోగమతివిశారదు లగుటన్
మానీశ్వరు లిరువురు ప్రమ, దానూనాలింగనముల గ్రమమునఁ బ్రీతిన్.

గీ. సమత బ్రసియనుఋష్యాశ్రమమునుండి, కుశలములడేరి యోగి జేర్చి నమస్క
రించి యపుడు భరద్వాజుఁ డంచితోప, చారవినయోక్తు లమర బ్రశ్నంబు చేసె.

శా. పూర్వం బట్టఁపునాన లేల గురిసెన్ బుష్పంబు మా కేని పైఁ
దాఖల్లైదు లేత తెమ్మెరలు శీతాళించ నేలయ్య పై
తోఁచెన్ స్మేళముతాటపాటలవి యేతోయంబునం గల్గె నీ
రీవృత్తాంత మెఱుంగఁ బల్కుఁడన మౌనీంద్రుండు తా నిట్లనున్.

మ. ఒక గంధర్వుఁడు చిత్రకేతుఁ డనువాఁ డుర్వీస్థలిన్ బిల్వనా
మక తీర్థంబిది చూడఁగోర యరుదే మార్గంబునన్ దేవతా
శుకవేణీ సుమవర్ష గీత పవనస్తోమానకధ్వానముల్
ప్రకటం బయ్యెననంగ యోగివరుతో బల్కెన్ భరద్వాజుఁడున్.

గీ. అయ్యా యేమిటి కీరాకయనిన నతఁడు, పంచమీవ్రత మీబిల్వ పత్రగీత
టంబునకఁ జేయుననిన నేమం బదెట్లు, పంచమీవ్రత మెయ్యది బల్కుఁడనిన.

సీ. ఆదిపాడ్యమి విదియ తదియ చవితి పంచమి షష్ఠి సప్తమి యష్టమి నవమియు
దశమి యేకాశి ద్వాదశి త్రయోదశి చతుర్దశి యమావాస్య పౌర్ణము లనంగ
తిథులన్నిఁటిని వ్రతతిథు లెల్లసిలు నేడు పంచమిగావున ప్రకృతమనుట
గంధర్వకథ దెల్పఁగానయ్యె శుక్లపక్షశ్రావణంబు పంచమినిగాను
మార్గశీర్షంబు నోమంగవలయు బంచ, మీతిథి నుత్తరాభాద్రయందు
సోమవారంబునందైన శుక్లపక్ష, మొనరునప్పుడైన నోముందు రుపవసించి.

క. ఈరెండుచతుర్థుల నొక, వారము భుజియించి మరునెపంమున నిరా
హారులయి యాలుమగఁడుఁ, శ్రీరంజిల బిల్వపూజ సేయఁగవలయున్.

క. మొదట నొకవేదియిడి యెని, మిదిదిక్కుల కలశము లెనిమిదియు నునిచి శుభ్
ప్రదకాంచనాదికంబుల, నొదవినకలశంబు నడుమ నునుపఁగవలయున్.

గీ. వస్త్రములుగట్టి జలములునట్టి యందుఁ, దూర్వము ల్పద్మకేతకుల్ తులసిదళము
లగరుసుమకుందకుసుమకల్హారములును, వరుస నునుపంగవలయు నుత్తరములందు.

క. ఫలములు ప్రత్యేకంబులు, కలశంబులు నిడి లవంగకర్షతైలా
వళిసర్షపగోధూమం, బులు ముద్గయవాదులునిచి మొదలింటిగతిన్,

గీ. బుద్ధి శక్తి సరస్వతి శ్రీద్ధలక్ష్మి, తుష్టి ధృతి పుష్టి యనెడు శక్తులు శదీయ
నామము ఖవర్ణములకు సన్నలువోసంగి, బలికి యావాహనము సేయవలయు వరుస.

గీ. అన్నికుసుమము ల్ఫలావళియును, భాగ్యగాధాన్యమధ్యకుంభమున నుంచి
యష్టశక్తిసమన్విత యైనయట్టి, పెంపు భావనచేసి శ్రీ బిలువవలయు,

క. శ్రీవనితఁ శ్రీబీజము, హోవరమంత్రమున నావహ మొనరిచి యా
యావరణకలశశక్తులు, నావహ మొనరింపఁదగు మహాకుంభమునన్.

క. ప్రత్యగ్రకలశములు తా, ప్రత్యేకము పూజఁజేసి ప్రాక్సుమములచే
ప్రత్యయమున శ్రీసూక్త, స్థిత్యారాధనము లక్ష్మి కేయఁగవలయున్.

క. కలవంటకములు దేరగ, కలశములకు నడిమి పూర్ణకలశంబునకుఁ
గలవంటలెల్ల నిడఁగా, వలయుఁ నైవేద్యములు ధృవప్రార్థనలన్.

గీ. అన్నిమూర్తుల వెలయుమాయమ్మ లక్ష్మి, వ్రతము నువ్రత మొనరించివచ్చి మాకు
వరములిమ్మని కోరిక ల్వరుసఁబలికి, యనవలయు విష్ణుమావాహయామి యనుచు.

క. హరితోడఁ గూడి మమ్ముం, గరుణింపుమటంచు నుతులుగావించి యలం
కరణములు చేసి ధగణీ, సురదంపతులకును దృప్తి సొంపువహింపన్.

గీ. భోజనములిడి నిర్జలంబుగ స్వభార్య, తోడ నుపవాస మొనరించి నాఁడు రేయి
జాగరము చేసి యితరభాషణము లలక, మాని నాఁడెల్ల నోము నోమంగవలయు.

క. శ్రీరామ కృష్ణ లక్ష్మీశ, నారాయణ యనెడునుతు లొనర్చుచు తనదే
వేరియుఁ దానును గురువి, ప్రారాధన మాచరింప నమరుఁ బ్రష్ఠిన్.

క. మేధః విప్రులకు సమా, రాధన మొనరించి పిదప బ్రాహ్మణతతిచే
సాధుక్రియ కలశాంబుల, చే ధరణీవిభుని స్నాతజేయఁగ వలయున్.

క. సేవించి తమరు పెద్దల, దీవెన లపుడంది యొసఁగు దీపనివాళుల్
భావించి వేదసాధుల, కీవలయు నభీష్టవస్తు వెసగిన కొలఁదిన్.

గీ. దంపతులు బిల్వవృక్షంబుదరిని నీడ, త్రొక్కక ప్రదక్షిణముగ మాలూరపండు
కాయ పిందెలుఁ గోయక క్రిములపత్రి, రింతగై కొని శిరసావహింపవలయు.

క. కలశంబులు నర్పించిన, ఫలములును ప్రసాదములును పత్రిరి బూజః
కలయఁగ గైకొని దానం, బులు చేసినవెనుక తమరు భుజియింపఁదగున్.

గీ. వసుధ నీబిల్వపంచమీవ్రతము తమరు, సేయఁగల్గోప్తకములు లక్ష్మి బాయవుండు
కొడనగాఁ జేయ రౌరవకూపములను, నేగుదురు దీన సందేహ మింత వలదు.

క. ఆయురారోగ్యయుఁ దేజము, శ్రీయు మహైశ్వర్యభాగ్యచిరకల్యాణ
శ్రీయోమహిమంబులుగల, యీయాఖ్యానంబు వినిన నెవ్వరికైనన్.

ఉ. రావణ పాదకాంబుద హిరణ్యనిశాట లతాలవిత్ర సా
ల్వావనిపాల శైలకులిశాయుధ శూరతదూలగర్వవి
ద్రావణ చైద్యభూవరదరప్రద బాణభుజాపహార తా
రావర దర్పభంజన ఖరత్రిశిరః పటుశౌర్యవారణా.

క. కారణశరీర నుతముని, చారణ గంధర్వమానససరోవర సం
చారి మదహంసకంసవి, దారణ సంసారదూర తాపసలోలా.

స్రగ్విణీ. బాహులేయార్జనీప్రాంతనానావనీ, వ్యూహ కేళీపులిందోత్తమగ్రామణీ
రాహుమస్తిచ్ఛిదారంభకారాగ్నిస, న్నాహదివ్యాస్త్రసన్నద్ధబాహాంచలా.

గద్య

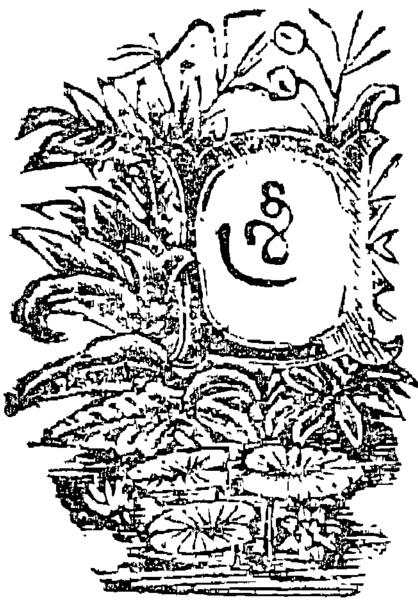
ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్టు హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందు
సప్తమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

అష్టమాశ్వాసము.

—— :-(o)-: ——

మదలమేలుమంగా
హేమశలాకోపమాంగ హరినీకాశ
శ్రీమహనీయ మహాబా
హామధ్యవిలాస వేంకటాచలవాసా.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు డానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

గీ. ఆత్మజులవేడి రేని పాయసము చేసి, బిల్వమునకు నైవేద్య మిప్పించి యింతి
కిడిన వెన్నునిబోలిన కొడుకుఁ గాంచు, నిటులుఁ జేసిన మరి వంధ్య లెవరు గలరు.

క. షష్ఠినవ్రతంబు నట్లన, నిష్ఠాపరులగుచు నాత్మ నియమముతోడన్
సౌష్ఠవమతులై స్నానా, నుష్ఠానము లాచరించి నోమఁగవలయున్.

గీ. పూని యరగంట మారేడుమ్రాని మొదట, బిల్వపాటూర నరుగు గల్పించి శ్రీవ
దర్శనము నావహించి యంతయుఁ బ్రదక్షి, ణముగ దిక్పాలకాయుధోత్తముల కెల్ల.

క. నారల వారలదిక్కుల, వారలతోఁ గూడియుండ వచియించి నితాం
తారక్తగంధసుమన, స్స్త్రారాధన వస్తువుల క్రియాచతురుండై.

శా. జ్వాలానాస్తిసికంత రాలుఁ డగు శ్రీచక్రాత్మకస్వామికై
చాలన్ భక్ష్యఫలోపహారములు పూజల్ చేసి వేఱొక్కటన్
మోరిలన్ మర్త్యులవేడి మ్రగ్గులిడి తూముల్ రెంటిబియ్యంపుపుం
జాలంబుట్టి యమర్చి యాపయిదిలన్ సంపూర్ణభావంబునన్.

గీ. నించి నాలుగుకలశంబులుంచి నడుమ, చక్రికలశంబు లుంచిన ఛాయ నున్న
కలశముల శంఖశార్ఙ్గాసిగదల బూన్చి, పాయసగుడాజ్యదధ్యన్నభాగ మిచ్చి.

క. పంచాయుధముల నెల్లను, పంచవిధప్రసవములు విభాగించి సమ
ర్పించి సుదర్శనవిభు పూ, జించఁగవలయున్ సుమాద్యశేషము చేతన్.

మ. తలుకుల్ జిల్లెడునెల్ల బట్టుసిడ ముద్యత్స్వర్ణదండంబుతో
కెలన న్నాదిగరుత్మదాకృతిగతత్కేతుస్థలిన్ హేమరే
ఖలనిర్మించి తదీయచిత్రపటిపై కద్రూసుతద్వేషి ని
మ్ముల నావాహనజేసి భక్తిపరుఁడై పూజావిధానంబులన్.

క. అనిపలికి జలదమాలిక, ననిలుఁడు పోవిచునటుల నస్మదఘములన్
పెనుఱెక్కగాడ్పుపోలుపఁ, బున దూలికెల్లటు పరపు భుజగారాతీ.

గీ. అనుచు వినుతించి యజమాను నవనిసురలు, ధగధగాయతగారుడధ్వజనిబద్ధ
కాంచనోత్తాలమాలవికస్వరంబు, చిఱుత గద్దియపైని యాసీనుఁ జేసి.

క. మునుమున్యుకలశజలములు, వెనుకన్ దిక్కలశతీర్థవితతి స్నానం
బొనరించి కనకపాత్రిక, కనగనుమను పరమపాత్రికంబగు నత్తిన్.

గీ. సేసజాతి ప్రదక్షిణహేతువమర, పొసగ నైవద్య లారతి మొసఁగి జోతి
పరిహరింపఁగ తాసేచి కరము మొగిచి, సదనమున కేగి యారేయి నిదురమాని.

క. మఱునాఁడు కలశపూజలు, కరమర్థిఁ జేసి విప్రగణ భోజనముల్
జరగించి భూరిదానా, భరణాంబరవస్తు లిచ్చి పనిచిన వెనుకన్.

క. తామారగించి యీక్రియ, నోమినవారలకు నందనులు రణజయమున్
భామామణు లైశ్వర్యము, సామగ్రిం గలుగు నదియ సందియ మొందున్.

గీ. జన్మనక్షత్రముల శుక్లషష్ఠియందు, దాసి మారేడుకడ గరుడధ్వజంబు
నిలిపి యుపచారము లొనర్చి యేడునాళ్లు, బ్రహ్మములు వేడఁదగుఫలప్రాప్తిగాంతు

గీ. నిలుపునది యాగ్రికలశ మేవలనునొరఁగి, కదలుదానను మేల్గిడుఁ గనఁగవలయు
యుష్టిసుఖముల శత్రుజయోత్సవముల, తూర్పుగదలిన గెలుచుట ధ్రువము సుమ్ము.

సీ. పెకల్ఁగొను దక్షిణదిక్కునఁ గదలిన నపజయంబగు పశ్చిమాశ గదల
పరసైన్యములు విరిపించు నుత్తరమున తనమూకవిరుగు నయ్యనలుఛాయ
దొరకొను కొరగామి నిరుతియందు బలంబుపాలియు వాయువ్యదేశ బోవఁగలుగు
నీశాన్యమున మ్రగ్గు నేనుగుల్ ధ్వజకాటి చినిగినగాయముల్ తనకు గల్గు
కలుషమున్నను శాకినీ గౌముకరేణు, విరిగిపడిరేని పరరాజు ధరణిద్రిప్పు
యుద్ధరంగంబునకుఁ జెల్లదెప్పుడును, పాకె ముకు గారుడధ్వజప్రశ్న మనఁగ.

క. అది నోమిన సకలప్రద, మిది తమచేగాని వారలీకథ విన్నన్
కదనజయంబును సఫలం, బొదవు నిజంబనుచుఁ బరమయోగి వచించెన్.

ఆ. వె. షష్ఠినుపవసించి సప్తమీతిథినోము, తెఱఁగు వినుము బిల్వశోభ మొదట
చౌకమైనయరుగు సవరించి లక్ష్మీస, మేతు శౌరి నందుమీఁద నునిచి.

క. తామ్రమెదుజలములు నించిన, హైమంబగు పాత్రయందు నలరునుంచి ది
గ్భాగములు నాలుగు కలశము, లామేర యమర్చి యంబులమరించి తగన్.

క. బడినువ్వుతిలలు బసవుం, బొడి ధాన్యమునించి నుట్టి మాకుడులందున్
గుడమును దేనియ పాలున్, బొడిశర్కర యునిచి విప్రపూర్ణాంగనలన్.

క. ఎనిమిది వాయనముల కొక, యొనమండ్రి నమర్చి పూజలిచ్చి యొసఁగి భో
జనమిడి కలశప్రతిమల, నెనయ రమన్ శౌరి నావహింపఁగవలయున్.

క. పూజించి పెక్కులగు నీ, రాజనములు నారతులును రమణులు పాటల్
శ్రీజాని దదాష్టాక్షర, పూజారాధనలఁ బ్రీతిఁ బొదలింపనగున్.

గీ. యువిగతో నాఁటిచెన మెల్ల నుపవసించి, దక్షిణాగోసంగి మంగళాదాయకంబు
సప్తమీవ్రత మీరీతి జరుపవలయు, దేశి మఱునాఁడు పారణ సేయవలయు.

గీ. అష్టమీవ్రత మెట్లన్న నష్టదళము, లలర పద్మంబు తండులంబుల నమర్చి
పూజలొనరించి మెట్టులబొడవుసాంపు, దనర నొకహోమకుండ మత్తరి నమర్చి.

క. దుత్తూరుప్రసవముగతి, నత్తుకడన్ హేమనాళమలరించి కడున్
జిత్తులు దర్భలు నమిరిచి, యత్తతి బెడిదముగ జ్వాలలల్లామతతిన్.

క. జ్వాలామధ్యంబున ల, క్ష్మీలోలుని యుగ్రనారసింహుని గలుగన్
మేలెంచి తలఁపునిలిపి ద, యాళుని ప్రణవోక్తి వహ్ని నట నిల్పనగున్.

గీ. అగ్నిప్రతిష్ఠఁ జేసి పూర్వాగ్రములుగ, దర్భలమరించి తత్క్రియాద్రవ్య మెల్ల
యొడమకడనుంచి వేలిచి యిన్నమూజ్య, మున హవిస్సున హోమంబు దనర జేసి.

గీ. ఆయువర్ధించి గలికి తొయ్యలులు వేడి, బిల్వదళముల రజలు వోబెట్టు నుత్త
రేని ఘృతమున తిలలును బూని తిప్పు, తీగె నపమృత్యువునకు నర్తిల్ల వెల్వ.

క. సంపదలు వేడువారును, సంపెఁగపువ్వులును వేల్వ జను నైనుల ని
ర్జించుటకు నెఱ్ఱగన్నెరు, లింపున హోమంబుసేయ నెసఁగు మునీంద్రా.

క. మారణహోమంబునకున్, గారణ మావాలు వేపకాయలజిల్లురున్
మారీచ ముష్పనెముకయు, గారంబులు తవుడు మొదలుగా వేల్వనగున్.

క. చిత్తభ్రమ నొందఁగ ను, మ్మెత్తలు తామరలచాత మొలతలవలపున్
బత్తియు స్తంభన మోహన, వృత్తాములకొఱకు నిట్టుల వేలునగవగున్.

క. కదళీఫలములు వేల్పిన, యది నృపవశ్యముగు నేత్రయూహలు తలిరువేల్
పదివేలు నైనువేలుఁ, గుదురుగఁ జేయవలెఁ గోరుకోరిక కొలఁదిన్.

క. అఖిలశోధకములనే, శ్రీకరముగ స్నానమపుడు చేసి నివాళుల్
నైకొని వ్రతము సమాప్తిగ, నేకడ సంకల్పసిద్ధి నొందుచు నుండున్.

క. నవరాత్రిత మొనరించెద, నవధాన్యముతోడ వినుము నా కావేరీ
పవిత్రపరివేశ మైనన్, మిన్నల ఫలంబిచ్చు లేక మేదినియందున్.

ఉ. పాదిసైన గుర్తింక సకలేశ్వరుఁ గృష్ణుని రుక్మిణీవిభున్
ధ్యానము నొనర్చి యందు సికతాస్థలి నుండఁదలంచి నర్ఘ్యముల్
మానములన్ ఫలాదులును శోభనవస్తుల పూజసేయుచు
న్నాగివమాదులన్ తగినయట్టి వరుండొనఁగూడు గోరికన్.

ఉ. నేయును పాలును పెరుగు నించినపాత్రలు నాయనంబుగాఁ
జేయుచు బావనీవలయుఁ జేకొని యేవుర పేరఁటాండ్రకున్
హాయిగ వారి వల్లభుల పంక్తిని భోజనమాచరింపఁగాఁ
జేయుట యొప్పు నవమిసిద్ధము లిట్టి వ్రతప్రచారముల్.

చ. సకలపురంధ్రి సోదరియు తల్లియు మున్నగువారిలోపలన్
గలముఁగోరి కన్యకలకున్ వ్రతముల్ నడిపింపనొప్పు దా
గొనవలె మానవమియందువర్షము జేసి యింటెరా
నలుపులంచి కుంభము నవారిగ నుంచఁదగున్ యథాస్థలిన్.

సీ. స్వాస్థ్యమైన గుడాన్న నైవేద్య మిచ్చి, తిలలు మండలముగ నుంచి తిలశితాక్ష
లకసరోజంబు వ్రాసి యంతకుని గమల, భద్రకర్ణిక నావహింపంగవలయు.

క. తొలుదలన్ గలశము పై శ్రీ. సదవుని బంచాయుధము లెసంగించి ముదం
బొదవ నిరుగడలఁ బూజలు, సదమలమతిఁ జేయవలయుఁ జక్రాని విరులన్.

సీ. సకలశోభిత హంకారతతులఁ గూర్చి, కాలమూర్తిని లక్ష్మీశుగాఁ దలంచి
కలశోదకాంతము ధ్యానించితగాఁగ నాత్మ, భావనము చేసి కాంచనప్రతిమ నునిచి.

క. వేదవిప్రులటంచు, మాదరమున బిల్చి యధికమగు దక్షిణతో
శ్రీనిచ్చుక కాలప్రతి, మాదాన మొనర్చి విప్రమండలి కెల్లన్.

సీ. కామితార్థంబు లిడి యందు కలశవారి. చేత నభిషిక్తుఁడై యున్న శేషము ప్రవ
రాంగవలయుకాకి భుజియింపఁబాయునసును, నాయువభివృద్ధియగు పిరులతిశయిల్లు

క. శ్రీకాంతునికిఁ బ్రీతి, లోకస్తవనీయ మెల్లలోకంబులలో
శ్రీకరమిది సాధ్వీమణి, మాకాదర నిత్య మంగళప్రద మెందున్.

గీ. పక్షపక్షాగముల కధిపాత్రించితంబు, వైష్ణవవ్రత మట్టి ద్వాదశియును
దశమి నుపవాస మొనరించి యశనిగాక, స్నానజలమాత్రక ద్రవ్య మైనవిధిని.
శ్లో. ఏకాదశ్యమహం కించి । తద్దర్శ్య పురుషోత్తమం
భోజ్యేపరేహని శ్రీయాన్ । మహిమాం పురుషోత్తమ.
క. అనుమంత్రము సంకల్పం, బొనరిచి త్రికరణముగాఁగ నుల్లములోనన్
వనమాలి నునిచి వనితా, జనితాసంసర్గమున కొసంగక విరతిన్.
క. ఆలోచనములు నిద్రయు, నాలస్యము శయనమంత్రపూర్తియు ఘూ
ద్రాలోకము బహిరింద్రియ, లోలతయు వ్యసనవిధులు లోనుగ వెలిగాన్.
క. ఏకాంతులు భగవద్ధ్యా, నాకలితాంతఃకరణ నియామకు లతిను
శ్లోకపురాణపరాయణు, లై కడపుట నాఁటిదిన మహర్నిశ లందున్.
గీ. ద్వాదశిస్నాన మొనరించి తర్పణములు, చేసి హరిఁగూర్చి మామకజీవనంబు
తావకాధీనమని పరతంత్రుఁ డగుచు, మనసువచ్చిన పరిశుద్ధి గనఁగవలయు.
గీ. భాగవతసంగమునకు నపారమైన, వత్సరంబున గంధమాల్యోపచార
విధుల భుజియింపఁజేసి యవ్వెనుకనున్న, శేష మిల్లాలు దాను భుజింపవలయు.
గీ. ద్వాదశీవ్రతనియమంబు వదలకెపుడు, నాడు హరివాసరము నట్లనడచి తాను
ధారుణీదేవతాసంయుతము త్రయోద, శీదినంబున పారణ సేయవలయు.
క. ఏకాదశిలో దశమి క, ళాష్టాంశము తా గలసె మనునసుధా
శ్రీకలశము మఘుబిందు న, మాకలితం బైనగతి ననర్థముఁ చేయున్.
గీ. కారడవి యేర్చు పావకకరణియట్ల, సేయుపుణ్యంబు లూరక చెరిచి పోవు
కణిది పాపంబు దశమి యేకాశి గూడి, నేల రాకాసె వేరె మహీజనులకు.
క. శ్రీ యేకాదశి శ్రీహరి, సాయుజ్యం బొసఁగు నితర సౌభాగ్యంబుల్
చేయునను టెంత మరికల, దే యెంచిన వ్రతములనఁగ నిహపరములకున్.
గీ. బ్రహ్మహత్యాదిదుస్తరపాతకంబు, లాతపముచేత చీఁకటియట్లు తొలఁగు
నన్నృత మో వ్రత మో కాక హరిదినంబు, మానవులకిచ్చు నమృత సౌఖ్యానుభవము.
గీ. రాట్నపుంగోటియట్ల పారంబుగాఁగ, తీర నేరని విషమసంసారమునకు
కటకటా హరిదివస మొక్కటియు లేక, యున్న నేశతి దరిఁజేరునొక్కొ నరుడు
గీ. యోగసిద్ధులు నతిపుణ్యయాగ ఫలము, లిష్టకామితములు తపోభీష్టపదవు
లఖిలతీర్థాచరణ లాత్మసుఖము, నట్టి యేకాదశిఁ దలంచు నాక్షణమున.
మ. అతిపాపాత్ములు విష్ణుదూషకులు వేదాచారదూరుల్ మధు
వ్రతపాషండులు మిత్రవంచకులు సర్వద్రోహు లాజన్మదూ

[illegible] వడి గట్టువేగఁగలనో శ్రీవైష్ణవద్వాదశీ
[illegible] మాహాత్మ్యము పాలుమానిన మునీంద్రా పల్కవే వన్యముల్.

[illegible] మానంతకల్యాణ మోక్షసౌఖ్య, ఫలద మేకాదశీస్వరూపంబు కరత్ర
[illegible]రూపంబు ద్వాదశీక్రియను సకల, కామితార్థప్రదంబు నకారణంబు.

సీ. [illegible] యొక్కవిప్రుఁడలరుఁ వేదవ్రతాఖ్యుండు ప్ర
[illegible] మోత్తర పశ్చిమతటమహిఁ గన్నలి యవ్వాఁ బరా
[illegible] మతపోధనాఢ్యు ననఘుఁ సత్కాని మైత్రేయుఁ దా
[illegible] నమస్కరించి పరభిక్షాండదేహావారంబునన్.

[illegible]ల నెవ్వఁడు, విట్టి విచారము దైన్యమేలా కలిగెఁ
[illegible] నమఁగని, యిట్లాడగనేల యనిన యిట్లని పలికెన్.

[illegible] మూడవిద్యార్త్రయాత్ర మాంసవృత్తి, జంతుజా...నగోళసంపర్గములను
[illegible] నెలఁగక దుర్యాత్రిఁబడి తపించు, వారిఁగనియును నేనట్టివాఁడననియు

[illegible] లివి యాలు వ్యాధు లనెడు ముళ్ళు, గల యహంకృతి నిబిడాంధకారకర్మ
[illegible] జయకశాఖాకపుష్ప, మానసాశ్వంబు దాటింపఁ గానలేక.

[illegible]పడితినాఁడ నీవే, దిక్కు ని శరణంబు వేడ తిలకించి కృపా
[illegible] గనుఁగొని, యొక్కతెఱం గునికిరెల్ల యుచితోక్తులనున్.

[illegible] సాక్షి యనఁగనిత్యుఁ, డనపరంజ్యోతియనవాచ్యుఁడగు పరిధాను
[illegible] స్వరూపినా నమలకేవు, డతఁడు కారణమతఁడు కార్యాత్మకుండు.

[illegible] యివి, యొండొంటికిఁ గూడి రాశయుండియు నొక్కటై
[illegible] వేరైనె, యుండి జడంబైన ప్రకృతి నొనరిన వేళన్.

[illegible] తాను బహుశరీర, నాటకంబులు నటియించు గోటి జీవ
[illegible] నట్టిమమత, బుట్టుగాని పిశితకాయ ప్రవృత్తు లణఁగు.

[illegible] జంతువులయొక్కఁ, డైనసమస్తాకృతులఁబొందియలరుమ్ముత్యూ
[illegible] విజ్ఞానమార్గవేద, కలన నమనోరథుండు గావలయు జనుఁడు.

[illegible] మనుజా, కారము శౌచంబు శాంతి గతి మానము శా
[illegible], పాకిమాతలనఁగ జ్ఞానబహుసాధనముల్.

[illegible] యొకటి జాడము, మలభోపాయముగ ననిన జూచితి దేవా.
[illegible] కొక్కటి, తెలుపుము నిర్వాణదానధీకంబనఁగన్.

[illegible] నేనొక పూవున, నించి మనువాడు నీ రాపి శ్రీనివాస
[illegible] మను స్మరించి, ద్వాదశిని పారణమొనర్పవలయు గాన.

క. కలదే యేకాదశి కో, యిలగా నతిశమనిన ముదముతో మైత్రేయుఁ
వలనచ్చి మెత్రిక్కి యిట్లు, సలిపెఁ దద్వ్రతము మోక్షసంగతి నొందెన్.

క. ఏకాదశ్యాంగంబై, వైకుంఠప్రాప్తి సేయు ద్వాదశి వినుమీ
నీకథయని తా వెండియు, వాకొనియెఁ యోగివలన వాల్మీకి వినెన్.

చ. కుశలుఁ డనంగ రాజొకఁడు కుంభినిపై స్వశరీరముక్తుఁడై
దశదిశలుఁ మణిద్యుతివితానము నిండు విమానమెక్కి తా
ను శమనురాజధానికి జనుండు తదర్చలోసంగి కొల్వులో
విశద సువర్ణపీఠమున వేడుక నుంచె సమాదరంబునన్.

క. తనదు పురి నైపనమునం, గనుపింపఁగఁ దగిన మహిగాండ్లను గూర్పఁ
జనపతి వారలవెంబడి, జని సంయమనీపురపరిమగను తెల్లన్.

ఉ. దక్కసి శూలముంగొని పరామరిశింపుచు రాఁగ నొక్కచోఁ
జక్కని దేవకామినుల సందడిఁ జేర్చి సుఖించువారి నొం
డొక్కట రత్నభూషణసముజ్వలులై వెలుగొందువారి వే
రొక్కట దివ్యభోగముల నుండెడివారిఁ గ్రమక్రమంబునన్.

గీ. చూచుచునవచ్చి దక్షిణక్షోణియందు, భయదహాహారవనరకప్రపంచఘోష
మాలకించి యదెట్టిదోయనుచు వారి, నడిగె వివరంబుగావిని యంచటఁ జేరి.

సీ. రౌరవంబును మహారౌరవంబును నశిపత్రవనము కాలసూత్రి కూప
మంధతామిస్రాలంబు సేవనములు కంటకంబు నధోముఖంబు కూట
శాల్మలియును విశసనమయఃపాత్రిభంజనము తప్తోర్మి సేచనము తైల
భాండ మజ్జన మగ్నికుండ గోపనశిలాభక్షణంబులు క్రిమిభక్షణంబు
దాక్షసకరాళమును వికరాళమును వి, నుంతుదము కుంభిపాకంబు ధూమగర్త
మనఁగ నిరువదియొక్కటి నైనయట్టి, ఘోరనారకభీభత్స కూపములను.

క. పడువారిఁ బొరలువారిఁ, బొడవెట్టెడువారి ముఁగిపోయెడువారిఁ
బడఁబడువారిఁ భయమున, నుడిగొనువారలను జేరి చూచి భయమునన్.

క. గడగడ వణఁకుచుఁ గన్నులఁ, గడువడి మూసుకొని చెవులఁ గరములమిమి యు
క్కడనిలువక వైవస్వతు, కడకుం జని కేలు మొగిచి కరుణాపరుఁడై.

క. ధార్మికుఁడ వీవు నీకుఁ, ధర్మాఖ్య జెలంగ నిట్లు దండింపఁగ నే
కర్మములు చేసి రేలా, శర్మేతరులైరియనిన శమనుం డనియెన్.

గీ. ఈశ్వరాధీనమిది పనియేమి తనకు, బ్రహ్మవ్రాసిన కట్టడ పాపపుణ్య
ఫలము లనుభవమొందు నీప్రాణికోటి, కర్మవశులకుఁ గాదనఁగాఁ దరంబె.

క. [illegible] పేరే కీర్తి, వినిన నిష్కృతియటన్న ధరణీశ్వరుతో
[illegible] శ్రీకాంతునైన, నిన తెలిసినదైన వినుము [illegible]భక్తిన్.

సీ. [illegible] శ్రీవైష్ణవత్రితిపి చేతోనిష్ఠమై ద్వాదశి
[illegible] మహావ్రతంబు త్రిజగద్విఖ్యాతమై నొక్కయే
[illegible] నొక్కనాటి ఫల మియ్యంజాలు దే నందఱున్
[illegible] జాలుదు రిమ్మహానిరయ పంక్తుల్ మాట మాత్రంబునన్.

గీ. [illegible] వీరల కల్మషంబు, బ్రహ్మకల్పంబునందు దీరదు నృపాల
[illegible] కృపాకుండై యతఁ డట్టులైన, దొలుత నిచ్చితినన ప్రాణజాలమెల్ల.

మ. [illegible] నమ్మహానరకతానుల్ మీఱి యాక్రోశలుగా
[illegible] చీమపరివీకం ద్రోపుత్రో పాడుమన్
[illegible] పుష్పకములందున్ జెంతలన్ దేవతా
[illegible] వారింపఁగన్.

క. [illegible] పము, కుశలంబులు పలికి యింద్రుకొలువున కరిగెన్
[illegible] తస్తులు, వరమున శమనుండు బచుప వసునకు శిగిరెన్.

గీ. [illegible] జనులెల్లను ద్వాదశప్రశస్త్రవ్రత వ
[illegible] గని మన నిలచేరె నతఁ డకల్మషమహిమన్.

క. [illegible] విరిచెన్, శ్రీకరులై కోర్కులెల్లఁ జేకొని పిదపన్
[illegible] నాకులమతి నెపుడు రంగనాయకు కరుణన్.

గీ. [illegible] సద్వాజుతో స, నత్కుమారుఁడు వ్యాసులు నాగదంత
[illegible] శౌవకాది, మునులతోఁ దెల్పెనును మృకండుసుతుఁడు

క. [illegible] తో న, వ్వలివృత్తాంతంబు యోగివరుఁడు భరద్వా
[illegible] మోద, శ్యతియువ్రత మాచరింతు నత్తెఱఁ గెల్లన్.

సీ. [illegible] పావనవారిని దీర్థమాడి తా
[illegible] శక్తుఁడు స్వామికి న్యాన్యయంబుగా
[illegible] చప్పటి వెన్నముద్ద మం
[illegible] బరిపూర్ణ కుంభమున్.

గీ. [illegible] నావహించి, వెన్నపై నష్టదళపద్మ మున్న కలన
[illegible] బూజసేయంగఁదగు విష్ణుపూజ చేసి.

క. [illegible] నుంపఁ జొప్పమునను శ
[illegible] నగుసంఘోత్తముఁగనున్.

గీ. కట్టి నవనీతకబళంబు వెట్టి రెండు, పాళ్ళుగా వారి కొక్కటి పద్మవాస
కొక్కటియు వేఱ నైవేద్యమొసఁగి నిష్ఠ, నంబయన ముగ్ధభార్యకీవలయు మొదట

క. శ్రీభాగ మైనకబళము, తా భామినికొసఁగ రెండు ధరణి భుజింపన్
శోభనకరుఁడగు పుత్రుని, సౌభాగ్యము గాంచు సుతయు జనియించు నొగిన్.

మంత్రం. పురుషః పూర్ణకామస్య హరిశ్చంద్ర తనోతినః
యోషిద్వరాసతీ లక్ష్మీర్మంగళం విశతు స్వయం.

గీ. అనుచు నవనీతమును తనయాతిన కొసఁగు, నపుడు మంత్రించి సేవింపు మనఁగవలయు
తరుణియురమున కేలుంచి నరుఁడు వెనుక, మంత్రమొక్కటివలయు నీమమున బలుక

గర్భాధానమంత్రం. యస్యాంతరాత్మభూతానా, మనాదినిధనోచ్యుతః
సపరః పరయా భక్త్యా కుక్షిం రక్షతు తే సదా.

క. అని నాఁటికి నాచార్యా, దినిజాశ్రితతతికిఁ బెక్కు దీనారంబుల్
తనశక్తి కొలఁది దానము, లొనరఁగఁ గావించి నాఁటి కుపవాసముగన్.

క. జాగరమొనర్చి రాతిరి, వేగిర మఱునాఁడు మున్న విప్రావళికిన్
బాగుగ నన్నంబిడి కల, శాగతు లక్ష్మీశుఁ గొలిచి యాతరువాతన్.

గీ. పారణమొనర్పఁ జండాంశుభార్గవభూతి, నాటి విధినోపమాను లైనట్టి సుతుల
నెత్తుదురు కోరియీకథయంత వినిన, వంధ్యయైనను సత్పుత్రవతి నిజంబు.

క. కలదె చతుర్దశభువనం, బులలోఁ జతుర్దశి ప్రభువ్రతమునకున్
దులగా సద్వ్రతమని వైద్యులకున్ గలుగుండు గలదె యూహింపంగన్.

గీ. మూఁడులేటికి వెదకంగ మందులగుచు, నష్టవిధకుష్ఠగుల్మజ్వరాతిసార
శూలశోషజ్వరాదులు సోకనీదు, తనచరిత్రంబు చెవిసోక వినినఁ జాలు.

గీ. సర్వరోగాదిశాంత్యర్థపూర్వకముగ, మొదట సంకల్పమొనరించి మునుఁగలేక
యున్న శుచియైన నుపవాసముండి సూర్య, జపతపంబులు నాఁడెల్ల జలుపవలయు.

ఉ. భానుఁడు గ్రుంకునట్టి తఱి భానములో రవినుంచి యింద్రియా
ధీనుఁడు గాక సర్వమయు దేవశిఖామణి విష్ణుఁ గొల్చుచున్
మానుట మొప్ప నిద్ర రవిమండల మమ్మరునాఁటి పూర్ణిమన్
దా నతిభక్తిఁ జూచి సుకరంబుగ నిత్యజపంబు సేయుచున్.

క. సేవించి యాత్మ తనుగ, తావరమతి నైమపల్ల సత్యోన్నత మిం
పానహూకలత మునం గొని, పూనలు బంగరపురత్నములు నిడవలయున్.

గీ. వస్త్రములు నిడ్చి సూర్యమావాహయామి, యనుచు కలశంబు ధూపగంధాక్షతోప
చారముల గొల్చి కట్టినచీర విడచి, నీడఁ జూచుట మొప్పున స్నేతిలోన.

గీ. ధరణిసురవేదఁదెచ్చి సదక్షిణాంక, ముగను నుత్తము తెరకు లోనుగ నొనర్చి
మరల వెలువడి మార్తాండమండలంబుఁ, జూచి కరములు మొగిచి యస్తోకభక్తి.

లయగ్రాహి. తామరసమిత్ర విను తామరవరేణ్యజన
తామరవిదూరశిత తామరసనేత్రా
రామ నిరతాచితధరామర నిశాచరవి
రామనిగమస్తుత నిరామయసుఖశ్రీ
కామితనిధాన సనకాదినుతిప్రియ యా
కామన తపఃఫలదకామరిపుమూర్తీ
నీమరుఁగుఁ జొచ్చితిని నేమమున నన్మనుప
వేమరమరల్దొరుగ వేమెరుగు తండ్రీ.

ఉ. నిన్ను నుతింపనట్టి శ్రుతి నీమహిమంబులు గాని శాస్త్రముల్
నిన్ను భజింపకున్న యతి నీస్తుతులంటని సత్పురాణముల్
నిన్ను బ్రధానుఁగా దలఁపనేరని ముక్తులు లేరు దేవ యా
పన్నశరణ్య భాస్కర యపారయశస్కర శ్రీపురస్కరా.

గీ. అనుచు వినుతించి విప్రభోజన మొనర్చి, తాను పారణఁజేయు నుత్తముఁడు పొందు
నాయురారోగ్యభాగ్యవంశాభివృద్ధు, లనఘ యిఁక పౌర్ణమీవ్రతం బవధరింపు.

గీ. పౌర్ణముల నాచరించిన పాపపుణ్య, కర్మఫలములు తేను జేరుకాలమునకు
మనుజుఁ డరునదివేలేఁడు లనుభవించు, గాన పర్వంబునం దధికంబు ఫలము.

క. ఎఱిఁగియు నెఱుఁగకఁ జేసిన, పరిహార మద్దినమునందు పాటిలు స్నానాం
తరమున జితేంద్రియుండై, నరుఁ డష్టదళమండలములు నలుమూలలుగాన్.

గీ. ఉంచి లక్ష్మీ హరిని నావహించి క్షీర, కలశ మాపయి నుంచి యక్కలశములకు
నావహింపఁగవలయు పంచాయుధములు, నలుగడల నాల్గు కలశము న్నిలుపవలయు

గీ. ప్రాణబుద్ధీంద్రియమనఃప్రపంచ మట్టి, కలశమున నిల్పునది సుమంబులను బూజ
చేసి యందావహించు నశేషదైవ, తముల వేర్వేరఁ బొగడి ప్రార్థన లొనర్చి.

క. తా నాప్రాగ్దిశ ననలుని, బూని ప్రతిష్ఠించి త్రిమధుపూర్తిని హోమం
బై నడలెంతన్మంత్రి, స్నాన మొనర్చునది కలశపరణాల చేతన్.

గీ. తిలలు నన్నంబు నుప్పు విత్తులును బసపు, దాన మొనరించి యాచార్యదక్షిణలను
సిరికొలఁది దానములు చేసి మరుపెనమున, బ్రాహ్మణారాధన మొనర్పంగవలయు.

క. ఈమును పారణసేయుట, నోము తెఱఁగిందులను మనోరుజ లడఁగున్
నేమములు గలుగు పౌర్ణమి, నీమము లనుస్నానదాననియమము లెల్లన్.

క. ప్రతిపద్వ్రతంబు మిక్కిలి, నతిశయమున నలికి ముగ్గులమరించి క్రమా
చతురులయి తండులంబులఁ, జతురశ్రముమండలంబు పలుపుట యొప్పన్.

గీ. నళినలోచను నావాహనం బొనర్చి, రేకు రాల్పని నవపుండరీకములను
పేర్మిమెఁబూజించి పాలుఁబంచామృతంబు, నారగింపఁగఁ జేసిన నెమ్మరలందు.

క. సరసిజసంభవు వాణిం, గురు నిందుర్ని నావహించి కోర్కెలతో నె
ల్లరఁ బొగడి పూజఁజేసిన, తరువాతను వాయసప్రతానను నలయున్.

క. మఱునాఁడు విజయతిథి స, ద్గురు నారాధించి విద్యను సుసక్రమమా
చరియించి చదువదొరకొని, ధరణీసుర భోజనంబు తాఁ జేయవలెన్.

క. తా వెనుక నారగించుట, యీవిధమున నోచి యపుడు యిటులాడె గురుం
డావాక్యము జవదాటక, కేవల గురుశిష్యనియతి క్షితిఁగొనవలయున్.

సీ. కను మోహిల శయనింపఁగా దెట్టివేళల గురుసరాధీనాత్మనిరతి మేలు
తద్వధూమణిఁ గన్నతల్లిగా భావించి సోదరబుద్ధి తత్సుతులఁ జూచి
యతనితనూజుల నతఁడే కా భావించి యాచార్యుఁ దండ్రిగా నాత్మ నునిచి
గురుఁ డపుత్రకుఁడైన పుత్రత్వవహించి ధనరూక ద్రవ్యమున జెలంగి
మెలఁగునది శిష్యధర్మ మీ మేరననుచు, వానిఁ దమ దానె శారద వచ్చిపొందు
తథ్యమైనద్వితీయ తావ్రతంబు, సిద్ధసారస్వతజ్ఞానసిద్ధి కొఱకు.

ఉ. స్నాన మొనర్చి శుభ్రనవతండుల మండలమాచరించి యా
పైని నిశాతపుష్పదళపద్మము వ్రాసి సరోజవాసిని
దాన సమావహించి కరతామరసంబులు పద్మనేత్రముల్
దాని మృణాళబాహులను దక్షదృశాసన మట్టెపాదముల్.

గీ. తన్మరందవశాలికుంతలవిలాస, ఫాలను తదీయకింజల్కభావిభాసి
కోమలాకారమూర్తిని గామతించి, కోరు టొప్పగు నవ్వేళ కోర్కెలెల్ల.

గీ. దళములందు సరస్వతి దాంతి భూతి, రతియు కాంతియు విద్య సన్మతియు మైత్రి
యనవెలయు దివ్యశక్తుల నావహించి, తేవలయు వారికడ దిశాదేవతలను.

గీ. ప్రజ్ఞయును మేధయును సత్యప్రభయు ఛాయ
క్షమయుఁ గీర్తియు దయయు నా జనిన పేళ్ల
దేవతల నావహించి ప్రాగ్దిశను శ్వేత
రక్త పీతాశితాంగవర్ణ క్రమమున.

క. ఆవరణమునకు వీరల, కావలిగా నుంచి యునుపఁగావలయు నదీ
దేవీదక్షారుణసి, ద్ధానిశిఖావిశ్వ చండతర నామ కలన్.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము

[illegible] నొల్ల వర్తితుండ, కాలగోపేక్షణారవిందలకొరకు
[illegible] స్తోత్ర, లనగ నడుమను జుట్టులఁ దనరు నిధులు.
[illegible] శ్రీమునుచు లక్ష్మికాండ, ధామకవులును వాసిష్ఠ వామదేవ
[illegible] కాండిల్యముకేన కణ్వ, మాని మైత్రేయులును చుట్టు నానవలయు.
[illegible] ప్రక్రమమున, ముం దట్టపు భాగకపిరును గుండనుముల
[illegible] పుష్పలు, పొందమ్ములు నందములుగఁ బూజను నలయున్.
[illegible] పక్వఫలము, లమరఁ జెరుకులు నెలవిళ్ళు నాకుఁ బోక
[illegible] నైవేద్యంబు సమర్పించి, యాచరింపంగవలయుఁ బూజావిధులు.
[illegible] మునఁ, శ్రీనవబీజమును యుక్తి శ్రీదేవిని ది
[illegible] మానవహానామాదిమాక్షరాళి నిడఁ దగున్.
[illegible] విష్ణుమాక్తమునను, తత్తదుచితంబుగా దిశాదైవతములు
[illegible] విశుద్ధభక్తి, తోన గావింపవలయు గోదాన మపుడు.
[illegible] బహుపుష్ప యామతించినకలశం
[illegible] మైవస్త్రలక్ష్మీ, వలయుఁ గురుపూజసేయవలయుం బిదపన్.
[illegible] కోరి యిట్లు, నోచి మఱునాఁడు పారణ యాచరింప
[illegible] చేసిన్నయోకక్కైన, కోరి కోరికలెల్ల చేకూరునపుడు.
[illegible] బిది నోమిన వారి కిందు నిష్టము లొనఁగుఁ
[illegible] బిది నీ కేర్పఱతుఁ దెలియుమని యిట్లనియెన్.
[illegible] బమరించి పుండరీకమునట్ల నిండ నునిచి
[illegible] వాహన మొనర్చి హారకేయూరమంజీరకటక
[illegible] చక్రవిసాధన సౌవర్ణశాటికాభి
[illegible] నానవముఖపుష్పరాజిచే నెంతయుఁ బూజచేసి
[illegible] కైవేద్యమిడి కదియు, సన్నిధిని గీతవాద్యప్రసంగ వినుచు
[illegible] మొకటి, యుంచి చక్రింబుపై నావహించవలయు.
[illegible] నాడుగఁ గలశంబు లనుపఁ బడునందులఁ జ
[illegible] భోగ్యకర శక్తిఁ బద్మములు నిడవలయున్.
[illegible] ముఖ పరిధానమహాకుంభమునకుఁ బోల
[illegible] బెల్ల, నావహింపంగవలయు నదంతరమున.
[illegible] దుది దిక్పాలకులజపము దొరకొని యాదిం
[illegible] వలకఁ గావించుమనది ధృవశ్రీ లాదవున్.

గీ. అనలనగ్ని బ్రతిష్ఠించి యాజ్యపాయ, సేత హోమంబు జేసిచి సేతఁజాల
సంస్కరించుటఁ దగు ద్రవ్యసంచయంబు, దానహోమంబు సేయుచుండంగ వినుము
సీ. ఒనరంగ దేవ నాయుఃకాముఁడై వేల్చు శ్రీకాముఁడై బిల్వచిరదళముల
నారోగ్యకాముఁ డర్క శ్రీలతలను హుత్తి సంతానార్థి యుత్తరేణి
నపమృత్యు పరిహారనిపుణాత్ముఁడుగఁ జూచి తుష్టిగోరిన వాఁడు తోఁగలదేత
నర్థంబుఁ గోరయువాఁ డలజాజికొమ్మల నరిజయంబొందువాఁ డంబుజముల
వేల్వనగు నెన్నియాహుతు ల్వేల్చివాని, ద్విగుణముగ తర్పణములు తద్విగుణములుగ
జపము గావించి తాఁ సుదర్శనముఁ గూర్చి, యతసిమము ప్రోచు నీ జ్వాలయాసఁగవలయు
క. భుజియించి యుచితవి..., ద్విజు లభిషేకం బొనర్ప దిక్పాలకులన్
భుజియించి సాధనమ్ముల, నిజమహిమము లాత్మనుంచి నిపుణత మెఱయన్.
సీ. ధర్మవిరోధి యాధశిరోధిదళన చక్రాయుధం బెపుడు నాయంగరక్ష
గర్వితాసురవధూగర్భనిర్భేదనా పాంచజన్యము ప్రాణబలము నాకు
పౌండ్రకసాళ్వవధ్వంసనంబైన గద మాకు సర్వమంగళవిధాయి
శేషకాంతార్వలతోచ్ఛేదకంబైన నందకము నా కిహపరానందకరము
దివ్యశరములునర్షించు దివిజరిపుల, నెంచు శార్ఙ్గంబు ఖేదము దీర్చు మాకు
నజ్ఞలోచను శక్తి కుంతాగ్రచయము, నేడు మొదలెల్లపనులఁ జేదోడు మాకు.
గీ. అనుచు భావించి సకలకల్యాణకార, ణంబయిన బుద్ధి నీరాజనంబు లొంది
దానములొసంగి విప్రసంతానమంత్రి, తాక్షతలు మౌళిఁదాల్చుట యది వ్రతంబు.
క. ఏమఱియుండక నాదిమ, యామంబున దీర్పనగు మహావ్రత మిది పై
జాప్యమైన నిష్ఫలంబగు, నీమత మాబ్రహ్మచేత నిర్మిత మయ్యెన్.
క. చవితిం బారణ భూసుర, నివహము భుజియింప వెనుక నియమిత మయ్యెన్
భువి నిది నోమినవారికి, నవిరళముగఁ బొందరాని యర్థము గలదే.
క. నువ్రతమనఁ జెల్లు చతు, ర్దీవ్రత మీవ్రతములను నధికమై జయరా
జవ్రతునకు వతెనిది, యవ్రత మేమఱక వినఁగనగు నెట్లన్నన్.
సీ. దంతుల రుజకు భౌమాంతరిక్షోత్పాతములకు గుజ్జుమలవ్యాధులకు రాష్ట్ర
రోగంబులకు శాంతి యొనరించు బిది ద్వాదశారత్న మార్గము గనుక
మూఁడు పాదమున నేరుపాటుగనైచి మెట్టు లేర్పఱచి నమ్మేరలందు
ను మూర్ముల హోమకుండమ్ములు దర్శించి ఖాదిరోదుంబరాదళము బిల్వ
చలదళగసాలసాలాశ్వములు రుదిలలు, మాషతండుల గోధూమములు స్నృతములు
పాలును హవిస్సు నాల్గుదిగ్భాగములను, వేల్చియున్నను నడుచక్కి వేల్వవలయు.

[illegible] యందుమీఁద, నారకూపముల బియ్యంపుటరుగు వైచి
[illegible] నడుమ, నునిచి దిక్కులకలశంబు లునిచియటుల.
[illegible], నయుక్ శ్రీనారసింహు నావాహింపక్
[illegible] టందంబుగఁ దీర్చి నిల్పనగున్.
[illegible] మగ్నిశుద్ధి, కొలకు సుప్తు ప్రుచే నరహరిసమాఖ్య
[illegible] పిదప తామ, స్విష్టకృత్తమహోమంబు సేయవలయు.
[illegible] మొదటి, కుంభముఖమున గేలుంచికొని నృసింహు
[illegible] కడమ, కలశములుపట్టి గావింపవలయు ద్విజులు.
[illegible] నాచరింప, వెనుకయజమానుఁ డింద్రాదివిను తి సేయు
[illegible] కరిచి, యగ్రకుంభోదకముల నీరార్పవలయు.
[illegible] నభిషేకింపక
[illegible], మతి కాకతు లెత్తవలయు భద్రాపేక్షన్.
[illegible] బునికాయము పలుకుక్
[illegible] జనాభ్యుదయవాంఛ బాటింపఁగన్.
[illegible] భూరియిడి వస్తువాహన భూహిరణ్య
[illegible] ముులను, ధరణిసురవర్గమును చాలఁ దనుపవలయు.
[illegible] లక్ష్మీవంతుఁడై పిమ్మటక్
[illegible] జయనిస్సాణాదివాద్యస్వనుల్
[illegible] మోదంబుతోఁ గొల్వ భూ
[illegible] బంధుల్ హితుల్ దోడుగన్.
[illegible], పురోహితులు వాహనపుశాలల నే
[illegible], మిగిలిన కలశోదకములు మిఱి జల్లఁ దగున్.
[illegible] పూజఁగావించి తక్కువేల్పులను గొలిచి
[illegible] తృప్తియొనరించి శాలలందెల్ల వరుస.
[illegible] వార లాశీర్వాద
[illegible] నవివాహములన్.
[illegible] జన్మలనికి బల మగ్రజన్మలకును
[illegible] ములకు నటుగాన రంగేశు గొలుచుటయు వృ
[illegible] సేయు పాపసంచయము లెల్ల
[illegible] ప్రీతిఁ బ్రాచేతసాఖ్యుఁ బ్రీతుఁడగుచు

క. గారుడసంహితలోపల, సారాంశం బగువ్రతప్రచారము తెల్లన్
భారద్వాజులు తద్గురుఁ, డారసి విను ముదమునొందె నవనీనాథా.

క. అనవుఁడు మార్కండేయుని, గని హేమకన్యపతి బలికె కథ సాంగముగా
వినవలతు వ్రతములను సా, టున బల్కిన నాకు నేర్పడునె యొకమాటన్.

క. జయరఘుఁడు పురికిఁజని యే, క్రియ మెలఁగెం బ్రోచె నీధరిత్రి నెట్టుల దు
ర్ణయవృత్తి యేమి యొనరిచి, నయినట్టి తెఱంగు దెలుపుమన యిట్లనియెన్.

శా. వేదోద్ధారణమందరోద్ధరణభూవిన్యస్తదంష్ట్రాగ్ర ప్ర
హ్లాదాంహోఘబలీంద్రశిక్షకర సాధ్యక్ష్మాత్రవర్గోత్సన్నవి
చ్ఛేదిప్రాభవ రావణాహిత యదుశ్రేష్ఠాత్మ కౌంతేయర
క్షాదారాదికలోకరత్న రజిఘాసాయత్నలీలారతా.

క. శరణాగతభరణాహిత, కరుణాపరిపూర్ణనయన కాసారమునీ
శ్వరనుప్రసన్న లక్ష్మీ, తరుణీనాథాయమాన తతభుజమధ్యా.

వనమయూరం. చండతరకోటి రుచిజాల నమదీశా
ఖండల విరించిముఖ కంధితనయా హృ
త్కాండజ మధువ్రత విఖండిత నిశాటా
పాండవసహాయ నిరపాయ మునిగేయా.

గద్య

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందు

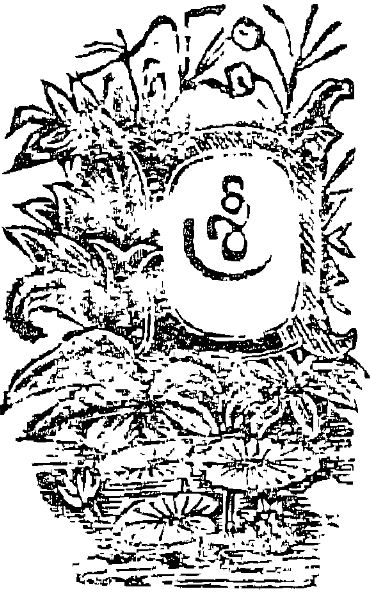
అష్టమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము

నవమాశ్వాసము

—— :-(0)-: ——

సదనాయతనయన సు
ధాసాగరమధ్య భోగితల్పశయన దే
వాసుర చారణ సిద్ధ మ
హాసంయమిగేయ వేంకటాచలరాయా.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు డానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

సీ. పురికేఁగి జయరథభూపాలకుఁడు మున్ను తనవర్తనముఁ జూచి కినిసి రోసి
విడిచిపోయిన మహీవిబుధులఁ బ్రార్థించి శ్రీకరలీల బహూకరించి
యగ్రహారము లిచ్చి యాశ్రితకోటిగా మనుపుచు ధర్మవర్తనుచేత
దనపురోహితుఁడు బల్కినజాడ మెలఁగుచు దొలుకటిలెక్క పుత్రికులఁ గాంచి
పౌత్రులను జెంది పాడియుఁ బంటకలిగి, జనులు సుఖమున రామరాజ్యముననంగ
పుణ్యములప్రోకయై తలంపున దలంచి, రంగపతిఁ గొల్వవచ్చె శ్రీరంగమునకు,

గీ. వచ్చి తాఁ జూచి యటుల బిల్వంబుచేత, రంగనాయకపూజాపరాయణులను
మానసధ్యాననిరతులు నైన యతుల, లోన విలసిల్లు వాల్మీకిమౌనిఁ గాంచి.

క. అతనికి సాష్టాంగముగా, నతియొనరిచి తన్నుఁ బ్రోచిన భరద్వాజున్
మతిఁ బూజించి పురోహితు, ననుమతి నను పెభూపతెపగంబేసఁగన్.

ఉ. ఉంగరముల్ దుకూలములు నొల్లెలుఁ జీరలు మాళ్లు జాళువా
పొంగళు లెచ్చు చౌకటులపోగులు కుండలముల్ మురుంగులున్

బంగరుసాగరకట్టికలసాటిలరాష్ట్రులకట్టు దాయుచుఁబో
సంగడివిప్రకోటులకు సమ్మనివాటుల కిచ్చె నచ్చటన్.

గీ. ఇచ్చఁ దనుఁ బ్రీతుగాఁ జేయు నృపునిఁ గాంచి, సేమమే రాజ మరలి వచ్చితి వదేమి
యనిన నీకృపనో స్వామి యందజముచు, వసుధఁ బరికించు మునిననువారమిపుడు.

క. నినుఁ బూజచేసె రంగము, గనుఁగొని శ్రీరంగనాయకస్వామిని నే
మనసార గొలిచి రావలె, నని వచ్చితి ననిన మునియు నౌ గాక నుచున్.

గీ. చంద్రపుష్కరిణీసర స్స్నాతుఁ డైన, రాజు వెంబడి వచ్చి శ్రీరంగధామ
మందిరముఁ జొచ్చి గరుడునిమంటపంబు, మీరి యొయ్య విమానంబుఁ జేరె నపుడు.

క. భూమీశుఁ డపుడు కణ్వమ, హామునిఁ గనుఁగొనుచు వినతుఁడై మ్రొక్కిన యా
భూమీపతి కాశీర్వా, దామల మంత్రాక్షతంబు లతఁ డొసఁగుటయున్.

సీ. ఆ రాజు మదిముదం బలరంగ నలరంగ మందిరమణిమయాళింద కనక
పంజర శారికా పారావత మరాళ కేకినీ శుక ముఖోద్గీయమాన
రంగరంగాభిసంరావ కేళీతాండవములు జూచుచు ననపరముకుట
సేవింప దరిగాక శ్రీవిమానద్వారపాలకోపాంతభూభాగమునను
రత్నకుట్టిమముల మాని రాజు లెల్ల, కేలనవసియింప దానొక్కవలన నుండి
కణ్వముని జూచి యిటను పోకలను రాజు, పలికె వాల్మీకిమౌని చెంతల వినంగ.

క. ఈ లోకు లెల్ల వారక, గాలమునకు వశ్యు లట్టి కాలము దానిన్
గాలవశంబున బొందెను, నే గా నీ మర్మ మానతిమ్మని పలుకన్.

మ. గరిమన్ గణ్వమునీంద్రుఁ డిట్లను కళాకాష్ఠాముహూర్తంబులన్
దిరుగన్ గాలము స్థావరంబుల నురల్ తిర్యఙ్మనుష్యావళుల్
గెడమో కాలమ్ములోనివారలె త్రిలోకీభర్త శ్రీరంగభా
గ్వరశయ్యాశయుఁ డీతఁ డొక్కఁడు సుమీ కాలాతిగుం డెన్నఁగన్.

క. ఈలీలన్ రంగేశుఁడు, కాలమునను గడచినతఁడు కాలాత్ముఁడు నా
నాలింపు మనుఁడు నాలో, వేగ మొగిన్ సేవ కనుచు వెస నేకాంగుల్.

శా. తోమాలెల్ గొని రాఁగ వెంబడి మునిస్తోమంబు రా రంగమా
భూమీశోత్తముఁ డొయ్యఁ జేరి యెదుటన్ భోగీంద్రతల్పున్ హరి
శ్యామాంభోధరదేహు రంగవిభు శ్రీజానిన్ విలోకించి ధా
త్రీమందార యనాథరక్షక జితంతే పుండరీకేక్షణా.

చ. తొణుకుకరళ్లలో జలధి దోడ్తొక రేనియు లేవనీ నకా
రణము గ ముద్దుపాదము కరంబున గూర్చి ముఖంబు జేర్చి యా

ఘనశేషుడి యల్లనాటి వటపత్రముగా శయనించు బాలకా
గ్రీణివిగదయ్య రంగ ఖగరాజతురంగ భుజంగతల్పకా.

ఉ. తీర కవేరకన్నియ కదే విరజానది వాసుదేవుఁడుఁ
వారలు మీరికా పరమవాసము శ్రీతిరురంగమందిరం
దారి మిముం గనంగలిగె నంతియచాలదె నేకృతార్థుఁడఁ
సారసనేత్ర రంగ యని సన్నుతుఁజేసి భజించె సన్నిధిన్.

క. ఆనందాశ్రులు కన్నుల, సోనలుగా నిండఁ బరవశుండై పులకల్
మేనిఁ జెద మోడ్పుగరముల, తో నుండి బ్రపత్తిఁబూని నొలఁగని భక్తిన్.

క. తీర్థప్రసాదములు పుర, పార్థము లానఁగూడ నంది యాశాస్యంబుల్
ప్రార్థించి వెడలెఁ గోవెలఁ, బ్రార్థితమశేషనము లాపఁగి భాగవతులకున్.

గీ. కణ్వవాల్మీకిముఖ్యులఁ గ్రమముతోడ, నాశ్రమంబుల కనిచి వా రనుమతింప
తనపురముఁ జేరవాఁడయి చనుచుఁగాంచె, సహ్యకాసైకతాంతర స్థలమునందు.

సీ. పగడంపుఛాయ నొప్పగు దీర్ఘతుండంబు శింశుపాంకురరేఖ జెలఁగుగోళ్ళు
తళతళల్ దులకించు తెలిమించు ఱెక్కలు కాంచనప్రభ లీనుకంధరయును
[illegible]క్కి నజర్ష సంపద లీనుసొగలు నరుణారుణాంశుచూడాంచలంబు
వైడూర్యసంకాశవర్తుల నేత్రంబు లున్నతహాటకవర్ణోదరంబు
గలిగియును రూపవరవిహంగములగములు, గొలువ లేతకరళ్ళపైఁ గలసినమ్ము
కొడమతెమ్మెరబాడి ఱెక్కఁగుంపుగదల, మలయుచున్నట్టి యొకపెద్దపులుఁగుగనియె

శ్లో. అనంతానంతశయన పురాణ పురుషోత్తమ
రంగనాథ జగన్నాథ నాథ తుభ్యం నమో నమః.

గీ. అనుచు జలధరగంభీరమైనరావ, ... మారుఘూర్ణిల్లఁజేయు
బలుకరుండజకులసార్వభౌముగాంచి, హితుఁడు నాప్తుఁడు నగుపురోహితునకనియె

శా. కంటే యొక్క మహావిహంగ మిదిగో కావేరితీరంబునఁ
ఘంటారావమహావిరావమున రంగబ్రహ్మ సంకీర్తనల్
వింటే పీనులుచల్లగాఁగ బలినోర్వెఁ లోకపాలావళీ
లుంటాకత్వ మొనర్చుచున్నయది సుశ్లోకప్రసంగంబునన్.

ఆ. వె. శాంతివిగ్రహంబు చక్రదనంబుఁ బ్రి, సన్నభావమును సమున్నతముగ
నున్న దీనిచెలువు కన్నులకును విందు, చేసె మఱియు నొకవిశేష మిపుడు.

క. ప్రతిపదరంగస్మరణం, బ్రతిపాద్యము లగుచుఁ బ్రమదబాష్పంబులు ను
ద్గతమగుచున్నది రమ్మని, క్షితిపతి మంత్రియును దాను చెంగటి కరిగెన్.

శా. చేరంగాఁజని తేరిచూచి విహగశ్రేష్ఠుండ వెవ్వాఁడ వా
కారం బిట్టిదిగాని నీమధురవాక్యంబుల్ శ్రివోలంకృతుల్
వీ రెవ్వారలు నిన్నుఁ జేరియును జీవశ్రేణిచందాన ను
న్నారన్నన్ విని మందహాసమున భూనాథు న్విలోకింపుచున్.

క. ఎవ్వఁడనో యేను వీరలు, యెవ్వారలొ కొందఱేను నెఱుఁగననిన యే
నెవ్వఁడనో వీరలందఱు, యెవ్వరో యనఁజెల్లునయ్య యెఱుఁగక యడగన్.

సీ. అనిన నిక్కంబేని నవనిమాట నృపాల యేను నెఱుంగక యిట్టులంటి
యేనెవ్వఁడనో వీర లెవ్వరో యన నేల వ్యర్థోక్తు లాడంగ ననిన రాజు
వ్యర్థోక్తులన నెట్లు వచ్చు విశేషార్థ మరయవేసియకాదె యంటి ననిన
పక్షి యిట్లను మంచిపలుకులే పలికితి పలుకు నర్థము నాకుఁ దెలియదనిన
నామజాతులువేరయ్యు నాకు నొండు, తెలియదనవచ్చునే యను తెలివి డైన
బలుక నేననితలఁపు నాతలఁపు వేఱు, గాన నిట్లంటి ననిన భూకాంతుఁ డనియె.

గీ. అండజాధీశ నీమాట సైన నాదు, జాతిభేదంబు లరయు నిశ్చయ మెఱింగి
యెఱుఁగననఁజెల్లదన నిట్టి తెరఁగు లోక, సర్వసాధారణము నాకు సమ్మతంబు.

క. పరమార్థంబే పల్కితి, ధరణీశ్వరయనిన నీదు తలఁపెట్టిది నా
తెరఁగెట్టిదియో గాదను, నెఱవకు మెవ్వారు మనల విధ మేర్పరుపన్.

సీ. అనిన నీబుద్ధి మే లనను వివేకివి యాత్మస్వరూపంబె యడిగె దనిన
యెందు నేని విశేష మెఱుఁగ వేడినవార లడుగంగఁ దగుచోట నడుగవలయు
యన దేహధారుల మగుట నహంకృతి నిట్లంటి ననిన ధాత్రీశ్వరుండు
దేవ యాచార్యుండవీవు నీదుస్వరూప మానతిండని మ్రొక్కినంత నలరి
పక్షి యిట్లను నీస్వరూపంబుఁ దెలుపు, మెవ్వఁడవనంగఁ గేల్మోడ్చి యిందువంశ
జాతుఁడ సుకీర్తి రఘుఁడుమజ్జనకుఁ డేను, జయరథుండను నితఁడాత్మసచివవరుఁడు

ఉ. రంగముఁ జూడవచ్చు సుకరంబగు పుష్కరిణిన్ మునిఁగి శ్రీ
రంగనివాసుఁ జిత్తమలరంగ భజించి పురంబుఁ జేరుచో
ముంగిట పెన్నిధానమయి మోహిలసించు నినుం బతంగరా
ట్పుంగవుఁ జూడఁగల్గె నిటుఁ బొందిన మామకపుణ్యవాసనన్.

క. పేరెండకాకఁ బడు నరు, చేరువ నమృతంబుచెలమ చేకుఱుభంగిన్
గారుణ్యాంబుధి నిను నీ, మేరం గనుఁగొంటి నెంత మేలొనఁగూరెన్.

మ. అన నోభూవర నీకు నొక్కటి రహస్యం బొప్పు రావృత్త మే
వినుపింతున్ జలమెందు రాజులకు నేవెంటం బ్రశస్తంబుగా

వన నీ మాట యలంఘ్యనీయ మని దేవుఁడా రంగధాముఁడా మనం
బున భావించి నమస్కరించి విహగంబుఁ జేరి వాగ్వైఖరిన్.

సీ. జ్ఞానానంద మవ్యయ మకళంక మవ్యక్తంబు సత్య మనంత మాద్య
మాప్రకృతియ సత్తు హేయమనీమ మనిత్యమపారిప్యంబు నిందెకంబు
జీవుండు బద్ధుఁ డస్థిరుఁ డాత్మ సుఖదుఃఖహేతుకర్మాదిస మేతుఁ డజ్ఞుఁ
డౌపలనిత్యముసద్విజనమ స్త్రీ గోమరకత్త్వాగాత్మకము వ్యక్తస్వరూప
మయ్యు నీ మేనితో నాత్మప్రకృతి ..., ప్రకృతి యీశ్వరునంటి యేర్పరుపరాక
కాలు నీపను గలిసినపగిది నుండు, గావున నసత్తు సత్తని గానిపించు.

గీ. రూపు చెడక శుభాశుభరూప మైన, కర్మబీజంబు విశ్వాభాంగలము నందు
మొలచు సంసారవృక్షముగల శరీరి, నాటుబడి లేగ యై కర్మమనుసరించు.

ఉ. ఎప్పుటి నేమి హేతువుల నేక్రియ నెవ్వరిచేత నెప్పుడో
నప్పుటి నట్టిహేతువుల నాక్రియ లందఱిచేత నప్పుడో
నొప్పము లేదు కర్మఫల మొందక తొలఁగరాదు ధాతకున్
చప్పని చేలవాల్ప్ర నిరపాయుఁడు రంగవినోది దక్కఁగన్.

గీ. ఇట్టి లీలావిభూతినే నెఱుఁగుచున్న : శేషశాయికి విశ్వసృష్టిప్రణాశ
నముల సంకల్పరూపమబ్జను జలంబు, నంటియును నంటనట్టు లుండునను చుఁ బలికె

క. త్రిదివద్విజేశ మహా, ద్ధాముఁడ శ్రీరంగశబ్దగవిసీలతనో
స్వామిన్ మాం పాహి యనన్, తా నుతియుం గన్నువిచ్చి తత్కథ పలుకున్.

సీ. ఎన్ని దుఃఖంబు లెన్నిపేళ్ళన్నితనువు, లెన్ని పాపులు భోగంబు లెన్ని యంద
జీకిని జా తండ్రి కొడుకు కిందఱికిని దొరయు, బంట నగు టెన్ని మారు లీబంధుతతికి.

క. శ్రీరంగాత్మతరంగము, తేవగ భవవార్ధి దాటి తెఱఁగెఱుఁగని చో
భూపాల పాపకాంతర, మేపట్టున గలదె బోధ్య నిశరుఁడు గలఁడే.

సీ. అజ్ఞానతిమిరాంధకారనాశనంబు రమాబంధుఁడపరిమ్యుతుండు కల్యాణశీల
వసుఁడు సర్వాధారమును సనాతనుఁడు పూర్ణుండును నానావ్యాపృతుండు గంగ
మానెకస్థాయి పేమమునొసంగు నొక్కట కలుషంబులణంచుఁ బుష్కరిణి యొకటి
స్థానము రంగక్షేత్రమిల నొక్కటిచెరి తిరుకావేరియే నటుగాక కలదె
కాన నిర్ముక్తబలిరాపొఁ గాల్పరాక, యున్నవాఁడను నివేశుటొకటి యుస్మ
మద్గ్రంథ మొక్కటియునని దత్తెరిలక, వినుము తెల్పెద నొకకళ జనవరేణ్య.

సీ. స్తవీకోన్నతుఁడు ప్రభాకరుఁడనంగ, యోగవిజ్ఞానసంపన్నుఁ డూర్ధ్వతేజుఁ
డస్థి నెమ్మి నెఱింగి బహువిద్య లభ్యసించి, యాగములు పెల్లఁ గావలెనని తలంచె.

క. ఈమెన్నిక లధ్యాపకు, లే యే నెలవుల వసింతు రచ్చటికై నన్
బోయి చదువుమను ధార్మికుఁ, డాయన యిల యెల్లఁ దిరిగి యలయనిమనె సోఁకెన్.

క. నియమవ్రతుఁ డభ్యస్తా, ధ్యయనుఁడునై మెలఁగుకతన నాయుష్య పెరిగెన్
లయమందక యతఁ డాగమ, చయలాభము నొందలేక నలయున నొకచోన్.

సీ. అవనిఁ గల యతండు విద్యాతురుం డన్నసుఖమున్న నిద్రయని కలదుగాన
యోగమార్గము వార్థి యవగాహన మొనర్చు బాలిశుఁ డను దలంచులీల జపము
దశవర్షములు మఱి దశముఁడై యైకేడు తాని రాహారుఁడై ప్రాణి యెన్ని
సంవత్సరము లూర్ధ్వపదులక యంగుష్ఠ మిలమోపి రెండు బాహులను జాచి
అమరవిభు చేత విఘ్నంబు లపనయించి, తపము గావింప బ్రహ్మరంధ్రంబునందు
పొగలువెడలెను పొగలపై సెగసె మంట, లఖిలయానంబులో గుడాకట్లు చెదర.

క. యోగీశ్వర తేజం బగు, యోగానల మల్లుకొని మహోద్ధతి నభముల్
భూగోళము దిశలస్థలి, భాగములై తల్లడిల్లె పరితాపమునన్.

మ. అది యింద్రుం డెఱింగింప ధాత విని బ్రహ్మర్షాకృతిన్ నిల్చి బ
ల్లిదమైనట్టి తపస్సొగ్నిఁ బడి మాడెన్ విశ్వమే మెచ్చితిన్
మది నీకోరికలిత్తు వేడుమన నమ్మౌనీంద్రుఁ డబ్జాసనున్
సదయాలోకునిఁ గాంచి కేల్మోడ్చి యోసర్వేశ వాగ్వల్లభా.

క. ఆగమములెల్ల నావని, లోఁగొనెదమనుచు నిలువ లోకేశ దయా
సాగర కట్టడ సేయుము, నాగేశ్వరుఁ డనియె వేగ నలుమొగములతోన్.

క. వెఱ్ఱివాఁడు తపంబును వేడబంబు, గట్టుకొని జీవరాశికి కడలువెట్టి
నాదుసృష్టియు దెరచి తనంతమైన, యాగమంబులు సాధింతు ననితలంచి.

క. వేదములు వేదమయుఁ డగు, శ్రీదయితుని మహిమ యొకటి చేఁజిక్కనని
ర్వేదమున నంగలార్చుట, మీఁదటి మిక్కిలి తపింప మేలే నీకున్.

గీ. వరము లేదనని చ్చెర వలదు తపము, తనదు మేలున కుర్వి బాధల బొదల్చు
వానిదియు నొక్క బ్రతుకె నా వనజభవుని, గాంచి భయభక్తితో బ్రభాకరుఁడు బలికె

క. రావని యంటివి నిగమము, లేవెరవున దపముఁ జేసి యైనఁ గొందున్
గావలయు విద్య లనవిని, యావనజోద్భవుఁ డదృశ్యుఁడై తొలఁగుటయున్.

శా. సప్తాశ్వప్రతిమాన తేజుఁ డతిభాస్వంతాంతరంగుండు సం
తప్తాంగారక సన్నిభుండునయి చిత్తం బాత్మచిత్తంబుగా
సప్తార్చుల్ తనచుట్టు సూక్ష్మభయదజ్వాలావళిం గప్పను
త్తప్తుండై తప మాచరించె భువనత్రాసంబుగా నెండియున్.

ఉ. క్రమ్మర వచ్చి ధాత ముని కట్టెదుటన్ వసియించి యక్కటా
యెమ్మెల కాచరించెదవె యీతప మూర్వికి నెల్ల దాయవై
సమ్మతమౌను మాకు నిది జాలును వేదములెల్ల రావనున్
నమ్మకు నాదుమాట వినినన్ విన వెన్నడు దెల్పఁగాఁ దగున్.

గీ. ఆయువల్పులు మానవు లందుమీఁద, బుద్ధియును గొంచె మనుజులు బుట్టినిల్లు
కర్మవశ్యులు మీకు నాగమములకును, దలఁప నీ వూర కీర్తి దపము వలదు.

క. లోకంబులెల్ల గెలిచితి, వేకోరిక నైననిత్తు నేనని పలుకన్
నాకేల కోర్కెలేటికి, లోకంబులు నిగమలాభలోపము లైనన్.

గీ. తపము సేయుటయు నసాధ్యంబుగలదె, తపముచే ముక్తి మొదలుదు స్తరము లెవ్వి
కోరి నర్థంబు చేకొననేరకున్న, వాని తపమేల వ్యర్థజీవన మతండు.

క. నాతపముల నాతపముల, శీతలముసు వాతములకుఁ జెదరక నిగమ
వ్రాతము నేరుతు ననవిని, ధాతయు మునువచ్చు త్రోవఁ దప్పక జనియెన్.

చ. మరల తపం బొనర్చె రవిమండలచండతపానలప్రభా
పరిధి నిరర్గళగ్రహితపద్మభవాండకరండజంబుగా
సరసిజగర్భుఁ డాకసము చాడ్పున నిల్చి వచించె వచ్చినన్
శరదముచాటున న్నిలిచి శత్రుము లేచిన నింద్రజిత్తనన్.

శా. ఓరీ విప్రకులైకపాంసన కిరాతోద్యోగివై సృష్టి యి
ట్లౌరా చీఁకటిగ్రమ్మఁజేసెదు తపం బీపాప మెందారు నీ
కౌరా మానిసిదిండిహింసలకు లోనైనావు దుర్మార్గ నీ
ప్రారంభం బొనఁగూడనేర దిది నిర్భాగ్యప్రయాసంబునన్.

గీ. అనిన నాకాశమటు చూచి యమ్మునీంద్రుఁ, డిట్లనియె నీదుచేవర నీయగాకొ
దూషణములకుఁ జొచ్చిన దోషమేమి, నీదు లోనొచ్చె మాఱాడగాదు తనకు.

గీ. తపముచే మోక్షమందంగ తపముచేత, పాపములు నాయుఁ దపముచే శ్రీపురాణ
పురుషుఁడగు శౌరి బొడచూపబోరయుఁ గెంత, వేదముల బొమ్మ ఏమాట గాదు వినుము.

క. ఏనె సదాచారాత్ముఁడ, నేని శ్రుతుల్ నిజములయ్యె నేని యసత్యం
బేనాడ నేని తపమున, బూనిక నెరవేర్చువాఁడ బొమ్మని పలుకన్.

క. నలుమొగముల నమ్మాటకు, వెలవెలబారంగ ధాత వినువున జనియెన్
గలకల నగుమొగమున ముని, తిలకము తపమాచరించె దినకరుఁ డలరన్.

శా. సూర్యోపాస్తి యొనర్చి కుండలధరున్ జ్యోతిర్మయున్ భాస్కరున్
దిర్యగ్ స్థావర మాన వామర సముద్దీప్తున్ గిరీటాభు నం

తర్యామిన్ నిగమాత్మకావయవుఁ బద్మప్రాణబంధున్ గ్రీష్మా
పర్యాయంబున జిత్తవీధి నిడి యుష్ణారుండు ఘోరంబుగన్.

క. తపమాచరించి పద్మిని, కపటపునిద్దురను కన్నుఁగవ మూయ దమిన్
నిపుణుండై కలజనకిన, యపు డలరఁగఁజేయు దొర రయంబున వచ్చెన్.

గీ. తటదుద్వృక్షజనంబులు పెటిలిపడఁగ, చిటిలి పడగాయు కట్టెంపశిఖల కతన
శరనిఘలువేడియనలంట శొరలిపొరల, నిలకుడిగి సౌమ్యమూర్తియై నిలుచునంత.

క. భానునకు భక్తిని బ్రహ్మ, ధ్యానం డెదిరికొనునట్లు ప్రణమిల్లి మహా
మానీంద్రుఁ డుత్తమతపో, జ్ఞానాధికుఁ డెదురు నిల్చి సన్నుతిఁ జేసెన్.

సీ. సాష్టాంగములు విబుధారాధ్యునకు నీకు సప్తాశ్వునకు నమస్కారశతము
లలఘుకుండలకిరీటాధారికి బ్రణామార్పణల్ సకలాగమాత్మకునకు
శరణంబు ధృతశంఖచక్రసాధనునకు నంజలిబంధ మబ్జాప్తునకును
నభివాదనము జగదవనవిహారికి మందేహవైరికి మంగళంబు
కర్మసాక్షికినతుల భాస్కరునకర్ఘ్య, పాద్యములు సన్నుతులు లోకబాంధవునకు
తిమిరహంతకు దండమార్యమున కలరు, దోయిలులు దాసుఁడను నీకుఁ దోయజాప్త

గీ. వనజబాంధవ నీ పేరువాఁడ నే ప్రభాకరుండను నీవు ప్రభాకరుఁడవు
తగదుపేక్షింప నాగమజ్ఞానమునఁ గృ, తార్థుఁ జేయుమటన్న నయ్యర్కుఁ డనియె.

క. ఓపరమతపోధన కృత, పాపంబులు దీర రంగపతి గరుణించున్
శ్రీపతికృప నాగమములు. నీపాలవసించు నన మునివరుం డనియెన్.

గీ. అయ్య పాపంబు లెందుల నణఁగుననిన, యజ్ఞదానతపంబుల నణఁగుననియె.
యజ్ఞదానతపంబు లెట్లుంటివేని, మానసము వాక్కు కాయ కర్మంబు లనియె.

క. భూతద్రోహవివర్జిత, మై తనరున్ ద్రికరణంబు లనఘాత్మక రం
డై తోఁచుఁ జరాచరమై, భూతలమున దీర్థములు విభూతి దలిర్పన్.

గీ. జంగమము లైనతీర్థముల్ సత్పురుషులు, స్థావరము లైనతీర్థముల్ జగతినుండు
తలఁపు నిరువాగు లైనతీర్థములు గలవు, మంగళప్రద మైన శ్రీరంగమునకు.

గీ. మఱిఁ దపస్సిద్ధివలతేని మానినాథ, యొక్కచోట సునేత్రుఁడను పక్షి యున్నదచట
దానిచే విద్యలొనఁగూడుఁ గాని నీకు, నెందు నట్లున్న లేదది యెట్టులనిన.

సీ. అమ్మహాండజము విద్యార్థియై రంగేశుఁ గొలిచి కైకొనియె నత్యల్పమతిని
బహుదినంబులనుండి పాయఁ డాతిరుపతి యనిన నేకేతిఁ బ్రత్యక్షమయ్యె
రంగనాయకుఁ డేతెఱంగున పక్షికి నాగమంబు లొసంగె నానతిమ్ము
నావిని యెంగుసైన మహాత్ములకునాకి శమవృతె చూచి యిట్లనఁగరాదు

యోగు నేమేరనుండిన నుండఁగలదు, వలయు నేమములు దాల్చి యెవ్వరితెరంబు
కాదనఁగ నవ్విహంగంబు కనవచింతు, వినుఁడనుచు భానుఁడని యొనమ్ముని గురించి

మ. క్షితిపాఖ్యుండగు మౌనిరా జెపుడు నక్లిష్టప్రభావుండు శ్రీ
క్షితుఁడయ్యెన్ దన కూరికే నిగమముల్ చేకూరఁగాఁగోరి శా
శ్వతు రంగప్రభు నాత్మలోఁ దలఁచి ప్రాంచత్పుష్కరిణ్యాగ్ర మా
నితపుణ్యాశ్రమభూమిఁ జేసె తప మెన్నేవర్షముల్ సుస్థితిన్.

గీ. తలకు తే కొకకొన్ని వత్సరములంబు, పర్ణపవనాశనతమూర్ధ్వబాహుఁ డగుచు
నటనిరాహారుఁడై కొన్నిహాయనంబు, లున్న క్షితపునిపైఁ గృపాయుక్తుఁ డగుచు.

సీ. జలధరశ్యామకోమలగాత్రి, మిందిరా తరళకటాక్షవైఖరుల బోలిన
దరహాసవదనచంద్రికశోకలాపంబు పాంచజన్యప్రభాపటలి బోలిన
హారమాణిక్యకోటీరకుండలరుచుల్ తనకరాంచలసుదర్శనము బోలిన
కాంచనశాటికాచంచత్ప్రకాశంబు మేననున్న లతాంగి మిసిమి బోలిన
మృగమదమృగనాభి శ్రీవత్సగరిమ బోలిన, చరణములు వైనతేయుహస్తములఁ బోలిన
నధరము దయారసాలాపసుధను బోలిన, తాను మునిఁబోలిన శాంతి పవిత్ర్యాశ్రమమ్యో

గీ. కాంచి యమ్యోగి రంగేశుమించి భక్తి, నెంచి పులకలు మేనవర్షించె నశ్రు
లుంచి తత్పదములుమాడ్కి పెంచె పేరిమద, మెంచెసద్ధన్యత ద్వణీకరించె భవము.

క. దాసోహమనుచు నంగ, న్యాసనమస్కరణుఁడై కృతాంజలికరుఁడై
యాసంయమి శ్రీరంగని, వాసుని నుతియించె సజలవారిదధ్వని తోన్.

స్రగ్ధర. కనుఁగొంటిన్ రంగధామున్ గలశజలధిరాట్కన్యకాపూర్ణకామున్
వనదశ్యామాభిరామున్ వనజహితసతావార్యకళ్యాణధామున్
బ్రణుతబ్రహ్మాదిధామున్ బహువిధమరితాపాదరక్షోవిరామున్
దినమాసద్యుత్సహస్రేధితభువనమహాదేవతాసార్వభౌమున్.

సీ. శ్రీరంగధామ మీ శ్రీమదాకారంబు వలయుఁ జూడఁగఁ జూట్కిగల ఫలంబు
దీనమందార మీదివ్యాంఘ్రియుగ్మంబు పూజింపవలె గరాంభోజ ఫలము
కావేరికానాథ నీవిమానమహాత్మ్యములు వినవలయు వీనుల ఫలంబు
కమలానివాస మీకళ్యాణగుణములు ప్రకటింపవలయు నాలుక ఫలంబు
కమలజారాధ్య మీదుకైంకర్యములను, బూనిమెలఁగంగవలయు నెమ్మేనిఫలము
గాక యితరఫలాపేక్ష నాగదంత, వాదములు సాక్షి నేనవివాద మేల.

గీ. కెలననిక్షేపరాశి తంగేటిజున్ను, మంగిట మకరుద్రమంబు ముంగొంగు పసిండి
యింటిలోకామగవిఁగనుఁగొంటినవక, మనక నిమఁగొల్వఁజనునాఁడు మనుజపశువు

క. వేదా నిగమంబులు నా, భావంబున గోచరింపఁ బ్రార్థించెద నా
కీవే ధ్యానతి ననవుఁడు, కావేరీవరదుఁ డనియెఁ గరుణాపరుఁడై.

క. ఆగమములు వేమాడెడ, నాగతి వివరింతు నీకుఁ బ్రార్థింపు మదెన్
వాగంగన వేగం గొన, సాగున్ గనవలయు నర్థజాలం బెల్లన్.

క. ఆవిద్యాశక్తియె వా, గ్దేవత భజియింపుమని యదృశ్యత నొందెన్
దేవీధ్యాన మొనర్చి మ, హావైష్ణవుఁ డాతఁ డీశ్వరాజ్ఞాపరుఁడై.

శా. దేవీధ్యానపరాయణుం డగుచు ధాత్రీదేవతామాళి భ
క్త్యావేశంబున గన్ను మోడ్చి నిముషం బంతర్ముఖాలోలుఁడై
భావింపన్ జగదేకమాత కరుణాపాంగీణ వాగ్దేవి తా
నావిర్భావముఁ బొందె బుష్పమయ దివ్యద్విన్యయానంబునన్.

సీ. తళుకుతళ్కుకుఁగాన సన్నచలువదువ్వలువతో దులకించు పట్టుకంచులికతోడ
జారుకొప్పున పారిజాతమాలికలతో కమ్రనాసామౌక్తికంబుతోడ
కర్పూరగంధనాగవిలేపనంబుతో మగరాలతాటంకయుగముతోడ
అంచమావులుదువాళించు పూదెరవుతో చలువముత్యపుగుబ్బసరులతోడ
రంగధామాంకగీతానురాగభసిత, వల్లకీయుతకరపల్లవములతోడ
కెలన గనికొల్పు తెరగంటి కలువకంటి, చాలుతో హరి యెదుట సాక్షాత్కరించె.

క. వీణాసరోజ పుస్తక, పాణీ కమలభవురాణి బంధురవేణిన్
పాణీరితశుకవాణిన్, వాణిన్ గనుఁగొనుచు మౌనివరుఁ డిట్లనియెన్.

గీ. అమ్మ మహాదేవి పరమకల్యాణి యెల్ల, దానములయందు విద్యాప్రధాన మధిక
మంది లోభించె నీనాథుఁ డతనిదోష, మోసరింపుము నిగమంబులొసఁగి నీవు.

క. రమణీమణి భార్యామా, లమిదం పుణ్యా మనువచనలక్షితవై యా
గమదాన మొనర్పుము నీ, కొమరుఁడ కరుణింపుమనుచు కోరె వరంబున్.

మ. అనవాగ్దేవి మునీంద్ర పక్షులిగ నాల్గామ్నాయముల్ గంటివే
చని సేవింపుము వెళ్లగాయునవి మాంసంబుల్ వడిన్ గ్రోలు మీ
వనఘుం డైన విహంగరూపమున విప్రాకార మందంబుగా
దెనయన్ వేదములెల్ల నిన్నునని పోయెన్ శారదాదేవియున్.

గీ. శారదాంబాప్రసాదానుసారమైన, పక్షిరూపంబుతో క్లిశపవ్వెజొందు
చేరి నాలుగుపక్షుల శ్వేతనీల, లోహితశ్యామములను సుశ్లోకుఁ డతఁడు.

క. చేరినయంతనవినియు, ద్గారించెన్ వివిధమాంసఖండము లవి యా
హారించె విప్రపక్షియు, చేరెన్ సకలాగమములు చింతానుకృతిన్.

గీ. ఆ ప్రభాకరుఁ డోతిమిరాపహారి, యెవ్వరాపత్తు లమ్మాంస మెద్ది రొట్లు
వేదములువచ్చె నితనికి నాదరమున, బలుకుమనుటయు గమలజబంధుఁ డనియె.

క. [illegible]ములు నాలుగు నా, ఖగములు వేదస్వరూపకము మాంసము నీ
కగు నధికసిద్ధి యప్పలు, గగణితవేదములు నీకు నావేసించున్.

గీ. ఆశ్రితలోకహితుఁ డైన యయ్యవనిసురుఁడు, చంద్రపుష్కరిణీపరస్సవిసభూమి
క్షేత్రవుచెంతకునరిగె పంకేజహితుఁడు, తనకు నానతియిమ్మన్నచందంబు దెల్పె.

క. క్షేత్రపుని ను నేతుర్లిందను. పతగంబై యున్నకతన బిలికె నతనితో
కృతపుణ్య ప్రభాకర వి, శ్రుతమై నీతలఁపు మదికి చోద్యం బరయన్.

గీ. ఆగడంబును నారంభ మననిజనుఁడు, సేయఁబూనిన విరివిగాఁ జేయనలయు
దొడ్డయత్నంబుపూనితి వడ్డు లేక, స్వామి నారాధనము సేయవలయు నీవు.

క. పాపంబులెల్లఁ దొలఁగి మ, హాపుణ్యము లెల్లఁ జేరు నవసర మయ్యెన్
శ్రీపాలకలఁడు రంగమ, హాపేటికభూషణంబు హరి యని పలుకన్.

క. పుష్కరిణి పరసిభావన, పుష్కరముల నీగి హృదయము వికాసముగా
పుష్కరనిభగాత్రునినిన్, బుష్కరలోచనుని గూర్చి భానుఁడు డనియెన్.

ఉ. పండినయట్టి డెందమున భక్తి విధేయుని రంగనాయకున్
పాండురకాంతుభాభరణుఁ బాయక నిల్పి తపం బొనర్ప నా
ఖండలముఖ్యులౌ సురనికాయము మిన్నెడుమీఁదు క్రొల్చి రా
వెండి వియచ్చరీపణవవేణుమృదంగవిరావ మొప్పఁగన్.

సీ. ఒకకన్ను రవిపుట్టువుగ బాల్పడఁగ నొక్కకర శస్త్రమాతపస్ఫురణనింప
నొకచూపు చందమామకుతల్లిగా నొక కేళిచందము చంద్రికాళి బెనుప
నొకపాదము వియన్నదికి బుట్టిల్లుగా నొకదయ జలరాసి నొకటి బెనుప
నొకయంఘ్రి నిగమశీర్ష కలాపమై మించు నొకకృప క్షమజల నూరడింప
బుష్కరిణిమీఁద ఛాయన భూతపర్వ, విగ్రహుండైన దైతేయనిగ్రహుండు
పంగపతి పక్షిరాజతురంగుఁడగుచు, నలప్రభాకరు నెదుటఁ బ్రత్యక్షమయ్యె.

లయగ్రాహి. దండము సమస్తజగదండభరణాధిక పి
చండిలశరీరునకు దండము నిశాటో
ద్దండభుజశౌర్యవనమండలికృశానునకు
దండము జగత్పతికి దండము సకృన్నా
ఖండలరమణీయతరమండల నివాసునకు
దండము దయానిధికి దండము భుజంగా

ఖండితశరయానుసరు దండము వినూనవర
మండనునకుఁ హరికి దండ మిదె నీకున్.

క. సేవింపక నిను మదిలో, భావింపక నీదు పాదపద్మము లెదుఁ
పేనింతుమనుచు నెంచక, యేవగ నెవ్వాఁడు ముక్తి కేగు ననంతా.

క. నీవే నిగమము లన్నియు, నా వేదము లెల్ల నెన్ని యభినుతి సేయున్
దేవా శ్రీవల్లభ దయ, నీవే నీ వేదములు నిజేకాంతనిధీ.

గీ. అనిన చిఱునవ్వునవ్వి శేషాంగశాయి, అటుల నీకొసఁగూడునా నాగమములు
శక్తి యాయువు బుద్ధి కొంచెంబు నరుల, కఘములణఁగక రావు నీ కాగమములు.

గీ. నీకు నఘములువాయ ను నేతృచేతఁ, గలుగు నిగమంబు లెల్ల నాభగవతంసుఁ
జేరి నామాట లీవునచించు మచటి, కేగుమని రంగశాయి యదృశ్యుఁ డయ్యె.

క. పోయె పరిభాకరుఁ డచటికి, నాయండజయోగి యపుడు నమ్మునివరుచే
నాయర్థ మెల్ల విని రఁ, గాయతనము నెదలి పుష్కరావళిఁ జేరెన్.

గీ. మొదట సంకల్పములు జెప్పి మునిబాతు, బాలునయ్యమునింగి చే పాప మెల్ల
బాసి తానుపదేశించె పావనాత్ముఁ, జేసెను పరిభాకరుని రంగవాను కరుణ.

క. వేదములన్నియు మదిలో, బాదుకొనఁ దాఁ గృతార్థభావనుఁ డయ్యెన్
వేదార్థ యనుచు సజ్జను, లాదిం బలుకంగవింటి నవనీనాథా.

సీ. ఆపరిభాకరుఁడును నాతశేషకల్మషుఁడై పుష్కరిణీతీర్థ మాడు కతన
యోగమంబులు నేర్చి హరియందు సాయుజ్యపదవినొందె ను నేతృపక్షి యటుల
కైనల్యమునకేగె నావిహగోత్తమునుత నిర్విశేషశిష్యులమునన ను
వర్ణబిందుండను వరతామ్రచూడుఁడు ఘనబృహన్మతులునా గడఁగువారు
ననఘు నా పేరు నుదర్శనుఁడటండురు, నలుగురికి నేర్పె నిగమముల్ వార్లు నతఁడు
వెలసె శాఖలు మన్నాముల నెడినార్లు, దాచ నిఁకనేల యేశదర్థంబు వినుము.

క. ఆచార్యుఁ డున్నయటుల నె, వాచంయమి నుతులమయ్యె వరవిహగాకా
రాచారరతుల మైతిమి, మాచే నన్యయనవాంఛ మానికుమారుల్.

శా. నానారూపవిహంగమాకృతుల నున్నా రిద్దఱం జూచితే
భూనాథోత్తమ యోగనిద్రను జగంబుల్ బ్రోచు రంగేశ్వరున్
ధ్యానారూఢి భజింపుచున్ నిరతముఁ దత్పుణ్యతీర్థస్థలం
బానందంబున బాయలేక పరలోకాపేక్ష స్వేచ్ఛారతిన్.

క. మతికలదే యెందే నిహ, పరసౌఖ్యము లాత్మఁగోరు భాగవతుల కా
పదఘువెందు రంగనాయక, చరణమె శరణంబుగాక జగతీనాథా.

క. ఈయసుగుల్మలతాదులు, నీతీర వనాంతరాళ మృగ కీట ఖగ
వ్రాతములై సురచారణ, జాతము మోక్షార్థులగుచుఁ జనియింతు రిలన్.

క. నినుఁబోలు పరమధార్మిక, మనుజేంద్రులు ధరణియేల మాన్యులకు నె
ల్లను యోగతపోనిష్ఠులు, కొనసాగుచు నున్నయని యనురాగశీలన్.

క. ఓ గుణసాగర భగవ, ద్భాగవతాచార్య కృప నపారధరిత్రీ
భాగము పాలింపుము పు, రాగమను ద్యోడమటంచు నని విని యంతన్.

క. విహగోత్తమునకు జాగిలి, మహిపతి నిజపురికి నరిగె మంత్రియు దానున్
మహనీయరథముపై తను, బహుసైన్యము గొలువ నవనిఁ బాలించె ననన్.

క. యాగములుచేసి సముచిత, భోగంబులు నంధవలయు పుత్రులఁగని భూ
భాగంబు లొసఁగి వారికి, యోగంబున విష్ణులోక యోగము గాంచెన్,

గీ. కానఁ బుష్కరిణీనదీ స్నానవిధులు, మోక్షలక్ష్మీసమాశ్రయ మూలకార
ణములు తీర్థములకు శ్రీకి కమల నేత్రి, రంగపతిఁ గొల్చి కామితార్థములు గనుము.

క. అని పుత్రికాముకుండగు, మనుజేంద్రున కానతిచ్చి మార్కండేయుం
డును జనియె నపుడు హేమక, జనపతి శ్రీరంగవిభుని సన్నిధి కరిగెన్.

సీ. అమృతాంశుమూర్తిపై నంకంబు పొంకంబు బేరగు పన్నగశయ్య నొరగువాని
చాచియుఁ జాపని చరణపద్మంబులు కమలలే దొడలపై నమరువాని
ముఖచంద్రమండలసఖి చంద్రికయనంగ నెలవులచిరునవ్వు చిలుకువాని
తలగడచాచిన దక్షిణహస్తమా నభయదానాభినయంబువాని
వలుదమణులయనర్ఘ్యకుండలకిరీట, తారహారాంగదప్రభాతతులువాని
దివ్యమంగళవిగ్రహు భవ్యతేజు, రంగనాయకుఁ గోర్కెలూరంగఁ గనియె.

క. పొడగని తనపై మిగిలిన, తొడవులు దోపాపఁగి మ్రొక్కు తోయములగు బ
ల్మడుపులపరాధకానిక, లెడపక యర్పించిపొగడె హేమకుఁ డంతన్.

ఉ. రావణసోదరాసురకరప్రతిపాదిత మైన దుర్గమై
యావరణాంతరప్రణవహ్వయకయ్యడని గుప్తమైశ్రితా
శీవిషమా నిధానమిది చేకొనఁగంటిమి మంటిమంచు వే
రావలె నిన్నుఁ గొల్వఁగ ధరాజనులందఱు రంగమందిరా.

ఉ. ఆపదనొందునో జ్వరభరామయపీడలు జేరనేర్చునో
పాపములంటునో గతశుభక్రియ లామటనిల్చునో మన
పాపముగల్గునో పరమధార్మికులై భవదంఘ్రియుగ్మముల్
చూపులనానువారలకు శోభనదాయక రంగనాయకా.

గీ. దేవ పుత్రార్థినై నీదు తిరువడీఘలు, శరణుఁజొచ్చితి జన్మంబు సఫలమయ్యె
కోర్కె లీడేర్పుమన నెంత కొంగుముడిగ, గల్గునన్నట్లు దక్షిణగా బలికె.

క. విని సన్నిధివారలు న, ర్జనపతియును నలరి తత్ప్రసాదము గొని చే
నలు దాను పురికి నరిగెఁ, గలిగిరి తనయులు నృపాలకశ్రేష్ఠునకున్.

గీ. జ్యేష్ఠతనయుని రాజ్యాభిషిక్తుఁ జేసి, పెక్కుబుద్ధులు బల్కి తా నొక్కరుండు.
బంధములు వాసి రంగేశు పట్టణంబుఁ, జేరి కొన్నాళ్ళు మోక్షలక్ష్మిని వరించె.

సీ. వినునాగదంత పావనమైనయట్టి యీ యితిహాస మేనరుఁ జేని వినిన
జదివిన వ్రాసిన సకలభోగంబులు గూని మోదనము కారణము సుకృత
తరుణీసుతావాసధనధాన్యపశువస్తువాహనలబ్ధియు నైరిజయము
దుస్స్వప్నశాంతి బంధుసమాగమము నాయురారోగ్యభాగ్యంబు లచలలక్ష్మి
నిత్యమంగళములు రామణీయవిభవ, మఖిలసంతోషములు కామితార్థఫలము
లంది పిమ్మట శ్రీరంగమందిరాంఘ్రి, సారసరసప్రభావులై మీరగలరు.

క. అని వ్యాసు లానతిచ్చిన, యనువున సూతుండు శౌనకాదిమునులతో
వినుపించిన నవ్వలికథ, వినవేడుకయయ్యె ననిన వినుఁడని పలికెన్.

శా. కల్యాణార్థివినోదిఖండితమహాకాలాగ్రికోదండ కౌ
సల్యాజాతరమాకీర్తికామరమునీశశ్రేణికాజన్మసా
ఫల్యాకారధురీణ మానివర శాపప్రస్తపాషాణతా
హల్యానూత్నపునర్నవీకరణ పాదాంభోజ రేణుప్రజా.

క. శేషాచలనాయక ప్ర, తీక్షణదానీపకనకరేఖణమారా
న్వేషితపదాబ్జ త్రిభువన, పోషణతత్పర వినమ్రపుణ్యాప్రసరా.

సుగంధివృత్తము. ఆదితేయ పాకశాసనాబ్జభూతి వామదే
వాది మౌళిరత్నభాసురాంఘ్రివారిజద్వయీ
నాద బిందుసత్కళాసనాథ యోగయోగిహృ
త్పాదదుర్లభప్రకర్షవర్ణితాత్మవిగ్రహా.

గద్య

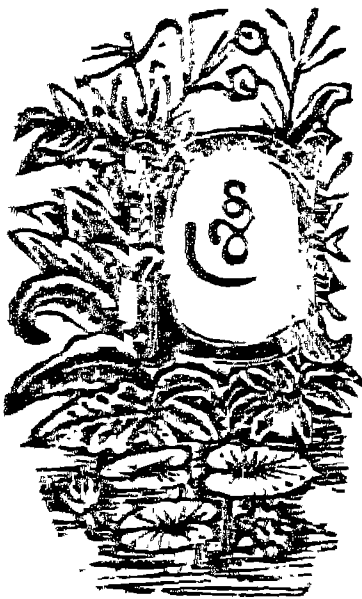
ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్టమూరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణకథావ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునందు
నవమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

దశమాశ్వాసము.

—:-(0)-:—

శ్రీమానితాంబరీష ధ
రామండల రమణ నిజపురాతన పుణ్యా
శ్రీమంగళవిగ్రహ తను
తామరస మునియూధ వేంకటాచలరమణా.

వ. అవధరింపు మిట్లు నారదుండు తమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

శా. విన్నా సర్వశుభావహంబగు సుఖావిర్భావమౌ చూచినన్
పున్నాగంబను తీర్థరాజ మది యొప్పన్ చంద్రికో నేరు చెం
తన్నిర్వాణకతన్ సువర్చనుఁ డనన్ ధాత్రీశ్వరుం డొక్కఁ డ
చ్చో స్నానం బేయుచు ముక్తుఁడై యనిన తద్వృత్తాంత మాద్యంతమున్.

క. తెలుపుమని నారదుండు, పలికిన నియ్యకొని వ్యాసభట్టారకుఁ డ
వ్వలికథ వేడ్కఁ గావున, కలుషవిముక్తుఁడవు మానిగణముల యందున్

సీ. జననములొంది యేకవింశతిశరీర, దుఃఖములు కర్మసంగతి దొడరుచుండ
దాని నత్యంతము లయంబుగా నొనర్చు, జాడయిది దాపుయిది ముక్తి సాధమునకు.

క. హర్మైకాంతులు ధర్మా, చరణులు సత్యవ్రతులు ప్రశాంతులు ఋషులన్
నిరతము నీకథ వినుచున్, జరుపుదురు దినంబు లిది ప్రశస్తము వినుమా.

సీ. అనఘ గౌతమమహామునిశిష్యులు సుమంతుఁడును నందుఁడు సమాఖ్య లనెడియిద్ద
ఱిమ్మునిపాలకు లాశాస్త్రసన్నిధి నధ్యయనము చేసి యతనివలన

వేదములే మొద లెల్లవిద్యలు నేరిచి తజ్జన్యమైన మేధానిరూఢి
నలరి వసిష్ఠమహాముని యాశ్రమం బనతిదూరము గాన నచటి కరిగి
యమ్మునీంద్రున కభివందన మ్మొనర్చి, నిలుచుటయు వారి యాకారవిలసనములు
గాంచి మీ రెవ్వ రన వారు గౌతమునకు, శిష్యులమనంగ మెచ్చి వసిష్ఠుఁ డనియె.

క. ఎయ్యది చదివితి రనవిని, యయ్యా నిగమములు నాల్గు యనవిని మే ల్మే
లియ్యాకారము లరసిన, నయ్యర్థం బడుగ నేల యడిగితి దానన్.

శా. ఏదీ మీకు గురూపదిష్టమగు మీ యిచ్ఛానురూపంబులో
వేదం బొక్కటి యుచ్చరింపుఁ డనన వ్విప్రార్భకుల్ వీనుల
హ్లాదం బొందఁగ జోడుగా శ్రుతిహితంబై మీరు విన్పింప వి
ద్యాదీక్షాగురు నమ్మహాముని మనం బానందముం బొందఁగన్.

గీ. చాలు నుచ్చారణాభ్యాసశక్తు లందు, బాలుపడినారు గౌతముపాటి గురుని
శిక్ష యిదియేల యొచ్చము ల్జెందుఁగాన, మంచివారౌట మీ రభ్యసించవలయు.

క. ఆవెలితిఁ దీర్చుకొనుచో, నీవేదము లెల్ల మీకు హృద్గతమని యా
పావనముని యావటువుల, కీవి నమని మర్మసరళు లేర్పడఁ బలికెన్.

క. వేదార్థరహస్యము లీశాదులకును దుర్లభంబు లివి మరుగిడ కే
దా దేశించితి జనుఁ డన, మోదంబున మరలివచ్చి మునిబాలకులున్.

ఉ. ఆదర మొప్ప గౌతముని యంఘ్రులకుం బ్రణమిల్లి పూని యా
గాదివిశిష్యులం జులకఁగాఁ గని యోరిదురాత్ములార మీ
రే దెస కేగినార లిపు డెక్కడనుండి తలంచి క్రమ్మఱం
నా మసమక్షమంబునకు వచ్చినవారయి వచ్చినా రనన్.

సీ. ఆదరంబున విను మోదేశికోత్తమ యలవసిష్ఠమునీంద్రు నాశ్రమంబు
చేరి మీ రానతిచ్చిన యాగమము లెల్ల వినుపింప నలరి యా వేదవేత్త
మఱియుఁ దా నాగమమర్మంబు లగుకొన్ని యుపదేశ మొసఁగి మీ యొద్ద కనిచె
నను మాట వీనుల నాలించి భగ్గున నెయ్యంటు నాహవనీయు నటుల
మండిపడి నిండచమటలు మఱియుగ్రమ్మ, కన్నుగోరుల నంగారకణములురుల
బొమలముడిగొన నాగ్రహంబున మునీంద్రు, బాలకులఁ జూచి యొకవేడిపలుకుపలికె

క. నాకును బ్రియశిష్యులరై, మీ కవ్వల నొక్కగురుఁడు మిత్రములనుచుం
జేకొని యిటకును నెంతయు, రాకనికిని దెల్పవత్తురా మీ రిటకున్.

గీ. మీరు నాకును శిష్యులు గారు నేను, మీకు గురుఁడను గాను పొండ్డా వటులార
మీకుఁ బడినట్టి పాటెల్ల మిథ్యయయ్యె, నలవసిష్ఠుండు నాకెక్కడా యటంచుఁ

క. కోపించి పిశాచులరై, పోపొందని వారిఁ దిట్టి పొసఁగఁడనక తా
శాపం బొసఁగినవార, త్యాపన్నత వేడి వెండి యశ్రులు రాలన్.

క. వగచుచుఁ బదములపైఁబడి, తగునే యోతండ్రి యేమితప్పితి మేమీ
వగ లదరి జేరుదుమని కడు, దిగులున వినుపింపఁ గరుణ తేకువనతఁడున్.

ఉ. ఏల విలాపముల్ కినుక యించుక తాళక మించ బల్కితిం
బాలకులార మి మ్మతికృపానిధి రంగనివాసుఁ డిందిరా
లోలుఁడు గట్టుఁజేర్చు నతిలోకుఁ బరాశరుఁ జూచునంత మీ
జాలివొలంగుఁ బొందనిన శాపము తమ్ముఁ బరిగ్రహించినన్.

సీ. అతిభయంకర శుష్కతాంగయష్టులతోడ పుడమిఁజేరెడు పల్లజడలతోడ
వర్తులారుణభయావహలోచనములతో తెమలరాని మహోదరములతోడ
ననశనామయవివృతాస్యగర్తములతో దారుణక్రూరదంతములతోడ
నిరసనకాష్టసన్నిభకరంబులతోడ కడుఁబొడవౌ కుత్తుకములతోడ
కడవమసిరాసియిడు పెండెకట్లతోడ, చిట్టి కమరెత్తు జేవురబొట్లతోడ
పేర్పుజన్నిదములతోడ నావులింత, లిడి పిశాచంబులైరి వారిరువు రపుడు.

క. ఒదుగుచు నెప్పటిమేనులు, వెదకుచు నెవ్వారు లేని విజనస్థలముల్
కదియుచు నిజధర్మంబులు, వదలక హింసాచరణనివర్తకమతులై.

క. రంగద్వారముఁ జేరిని, జాంగశ్రమ మపనయించి యచ్చటి మానుల్
గంగాధరచరణాంబుజ, భృంగాయత హృదయులగుచు పేర్చినముదితోన్.

గీ. సకలపుణ్యపురాణప్రసంగములను, వెడయువారలఁ గని చింతనిలిచి తారు
గోచరింపక వారాడుకొను సుభాషి, తముల నిలయెల్లఁ గుర్మ్రరు తలఁపువోడమి.

వ. అప్పటినుండి నిగూఢసంచారంబున సుమంతసునందనుల తమకలుషంబులు దొలఁగించు సనాతనుండైన బరాశరబ్రహ్మ సాక్షాత్కారం బెచ్చట సిద్ధించునో యని యమనియమాసనప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యానధారణాసమాధ్యష్టాంగయోగ నిరంతరాభ్యాసనపరాయణ నానాయోగిజన శరణ్యం బైన నైమిశారణ్యంబును, నిజసందర్శనమాత్రభూస్వర్గాపవర్గవైభవోదారం బైన కేదారంబును, దేవానాంపూ [illegible]ధ్యాయను శ్రుతివచననిదర్శనం బై నిర్వాణలాభతత్పరపరమభాగవతారాధ్య [illegible]యును, రుక్మిణీసత్యభామాప్రముఖాష్టమహిషీసహచర శ్రీకృష్ణ [illegible] సహస్యాసమాన మణిసౌధద్వారక యైన ద్వారకయును, జననావసర [illegible]మానపరిభూయమానజననీజాఠరగోళపరిపీడ్యమాన విణ్మూత్రప్రాయాశ్వత్యశ్లేషసంతప్యమాన జంతుర్వ్యథావిషవల్లివిచ్ఛేదనకారణాసియైన వారణాసి

యము, శంబరారాతిశాంబరవిడంబన మోహినివ్యూహాయమాన జగన్మోహనవిలాస రుదగ్రికన్యాసహాసప్రశింజానచరణమంజీర ఝుణఝుణత్కార శకలితధైర్యకంచుక కుమారచంగమాత్రాలంబైన శ్రీశైలంబును, నికటకూటదరీఝరీలహరీముహుర్ముహు రుత్ప్లవితజలశీకరసమాకలితమరుత్కిశోరదంభోళిధారావిదారిత ప్రపన్నజనజనాం తరార్జితమహామోఘకుతిలీలంబైన వేంకటాచలంబును, నిజాచరితజపతపస్స్వాధ్యా యాదిసుకృతపరిపాలాయమానాశ్రాంతశ్రవణఘన్యతావలయం బమ్మహాయోగిజన సంస్తూయమాన వీరపుంభావవేగారణద్గుణికాకాంచలకాంచియైన కాంచియును, ఆదివరాహమాహాత్మ్యసుధావృష్టిపరిశమితభవాతపోష్టంబైన శ్రీముష్ణంబును, మోక్షలక్ష్మీసౌధనిశ్రేణికాశ్రేణికాయమాన సుధాసౌధనిర్మాణంబైన కుంభకోణంబును, జహ్నుకన్యాసాపత్న్య మత్సరసమాచరితతపోబలపరిలబ్ధనిజాతిశయహేతు శ్రీమదంగవిమానపరివృతప్రవాహఘన్యయైన కవేరకన్యయును, స్వశ్రేయససం ధాయకసార్థంబైన జంబూతీర్థంబును, సాత్త్వజనవ్రాతసందర్శనమాత్రనూరతాపాస్తవైతరణియైన చంద్రపుష్కరిణియును, మున్నగుగల తీర్థక్షేత్రదైవతంబుల నాలోకింపుచు నెచ్చట మనోరథంబు సఫలంబుగానక నప్పిశాచద్వయంబు తదగ్రభాగంబున.

మ. కని రాతీరవనీ రసాల కదళీ ఖర్జూర బిల్వాగముఁ
వనితాత్మీయమహాత్త్వవారితమహాపాపవ్యథావేగముఁ
జను రాదిత్రిదశప్రచారభవకాసారోగ్రపున్నాగముఁ
వనజారాతిస్వర్గోగ్రభాగమున సేవ్యంబైన పున్నాగమున్.

సీ. రంగేశపూజాపరాయణ మునిరాజమశ్రాంతయోగిసంయమి సమాజ
మాహావనీయాగ్నిహవనముద్ధితధూమమన్య యనాధ్యాపకాగ్రజన్మ
మతిథిసంతతసపర్యాసక్తమానసందరిమనితరేతరవైరవనమృగౌఘ
మంబు భక్షణభజనాస్తజటాలోక మహారహస్మరణప్రసన్నాహ ముజన
మాస్తిమితవిషయాసంగమార్యసేవ్య, మాప్లవనకూరకర్మవిఘాతకరణ
మాకలితరంగమాహాత్మ్య మతిపవిత్ర, మాచరితయోగమైన యయ్యాశ్రమమున.

మ. ప్రసవంబుల్ గొనివచ్చి సన్మునుల పైపైఁ జాల వర్షింపుచుఁ
బ్రసరేణుల్ మునిపాదపద్మములఁ బర్వన్ మేను లానింపుచుఁ
రసభావంబులు గానలేనితెరి నర్థంబొక్కెడం బల్కుచుఁ
సమానంబగు భక్తివారఁగఁ గరాబ్జంబుల్ మొగిడ్చెన్ దగన్.

క. ఆచుట్టుఁ జుట్టుఁ జుట్టుఁ బి, శాచంబులు విజనమైన జక్కటిలను దృ
గ్గోచరములుగాక నందఱేఁ, జూచుచు వైష్ణవుల కొదుకుచును నికటములన్.

గీ. చాదప్రపుష్కరిణీస్నాతజనులదరిని, శయపుటంబుల నార్ద్రవస్త్రములు పిడుచ
తజ్జలంబులు దొరుగ గౌదలలు సాచి, పావనులమైతి మనుకొందురు భావములను.

ఉ. గాడొకొ శ్రీపరాశరుఁడు రంగమహాత్మ్యముఁ జూడ నిచ్చటన్
లేడొకొ యేల యేమరెనొ లెంకల మమ్ముఁ దలంప కెందును
నాండొకొ బ్రోచుఁ బొమ్మనుచు నమ్మకఁ బల్కిన గౌతమర్షియున్
గాడొకొ సత్యవాది మునుగాథ లసత్యములయ్యెనో కదే.

క. అనుచుం బున్నాగసరో, జని చుట్టునసించు మానిసింహుల లోనన్
జనకుని వెదకుచునుండఁగ, ముని లచటివిశేషములకు ముదితాత్మకులై.

సీ. అలికి ముగ్గులువెట్టి నరుగులు నేలకో కుప్పగా కురిసె నీకుసుమరాజి
మధురస్వరముల సమ్మతి వీనులలరఁగ వినఁనియవేలకో వేదచయము
విలసితసైకతస్థలముల నేలకో వంకరయడుగులు పొంకమయ్యె
చీరలు మురళింప నీరంబులేలకో యిలరాల నటునిట్టు తొలకబార
వీరలెవ్వరో మాయావు లౌర రంగ, మందిరమునకు వచ్చి రేమందమనుచు
గుములగొని యబ్బురమునొంది తెమలబార, ధారుగొని నవ్వుకొనుచు చెంతల మెలంగ

ఉ. వచ్చె సనాతనుండు మునివర్యులు గొల్వ పరాశరుండు వా
రిచ్చదలంచినట్లు మును లీతఁడె బ్రహ్మమనంగ వచ్చినాఁ
డిచ్చటి కచ్యుతుండనఁగ నేమిటిమాట హుతాశనుండు తా
వచ్చెననంగ భాస్కరుఁడు వచ్చెననన్ మహనీయమూర్తితోన్.

శా. [illegible] మును లర్ఘ్యపాద్యములు నర్పింపంగ భూలోకమం
దారుఁ డమ్మునిచక్రవర్తి తనచెంతన్ దద్వితర్ద్దిష్ఠపీ
ఠారూఢుండయి పొన్నమ్రానులను ఛాయంబుట్టి వృత్తాంతముల్
పాయక్ దెల్పఁగ సర్వముం దెలిసి యాపద్బాంధవుం డయ్యెడన్.

క. ఆహాశిందుప్రలు మొగ, క్షేమము లారసి పిశాచచేష్టితములుగా
నా మొదట నడుమకార్యము, లామూలముగాఁ దలంచు నాసమయమునన్.

సీ. అఖిలప్రపంచమహాభూత మోహినీమునిజనానుష్ఠాన ముఖ్యవేళ
స్వైరిణీపుణ్యసాక్షాత్కారదైవంబు చోరావళీభావిశోభనంబు
కవికనిధిగ్రకాళికాజనయిత్రి కమలామయావహాకుతజమూర్తి
[illegible] నానారుహాకుంకుమస్థానకసమృద్ధి యస్థాగదావానలాభివృద్ధి

పరగపడమటి నెరసంజబంధుకీవ, ఘుసృణకంకేళి దాడిమీప్రసవకింశు
కప్రవాళజపారాగగైరికాగ్రి, కిసలకిలయితరప్రభాగ్రసన మగుచు.

మ. అప్పుడా మౌనిగణంబు కాల్యకరణీయంబుల్ చనన్ దీర్చి రం
గపురాణశ్రవణప్రసంగతతి రంగధ్యాననిష్ఠామహో
జపతాతత్త్వనిగూఢి రంగరమణాంచత్పూజనాసక్తి రం
గపురీతీర్థమహత్త్వకీర్తనల శ్లోకంబుల్ ప్రసంగింపుచున్.

ఉ. వేకువ వేడి కాకఁబడు విశ్వము శాంతివహించునట్లుగా
చీకటి పేర నొక్క జపసిద్ధుఁడు గొంగడి గప్పి నచ్చి యొ
క్కూర్కున మంత్రవిభూతి పయినూదిన కైవడి తావి పూఁబొదల్
సోకిన రాగపూరములఁ జొక్కిలి తీర్చె సమీరవారమున్.

క. పుష్పాడి వెంబడి పూవుల్, కుప్పలుగాఁ గురిసె మౌనికుంజరులపైఁ దా
నప్పూజ లంది తలఁచిన, యప్పుడ కను మోడ్చిల గర్వితాకారములన్.

సీ. నిల్చి తత్పదపద్మముల కింతయెడగల్గి సాగిలి మ్రొక్కి యంజలు లమర్చి
వేదోక్తముగ పెక్కువినుతులు గావించి తమ తెఱఁగెల్ల మూతండ్రితోడ
విన్నపం బొనరింప విని యేల చింతిల గౌతముండు శపించుఁగాక యేమి
యఖిలలోకారాధ్యుఁ డైనట్టి మాతాత యాచార్యుఁడటె మీకు నతని గరుణ
నొక్క యక్షర ముపదేశ మొందువారు, జగతిభేదంబులొంద ప్రసక్తి గలదె
మ్మిమ్ముఁ గడతేర్తు నింతకు మిగిలినట్టి, తలఁపు లేదెందు నాకుఁ గర్తవ్య మొకటి.

క. కావలయునర్థ మెయ్యది, యేవరము లొసంగవలయు నిదె యది యనిమీ
భావములఁ గొంకనేటికి, యీవేళ వచింపుఁడన బ్రహ్మప్రహృష్టాత్మకుఁడై.

గీ. వరము లేటికి మీపాదవనరుహములు, వరము లితరంబులైన దైవతులఁ గడవ
పొడగనితిమన్న యామాట నుడువ దడవ, విడిచె వారిపిశాచత్వవిభ్రమములు.

ఉ. చక్కఁదనంబు నంగములు చాయలు బ్రహ్మవిశుద్ధతేజముల్
నిక్కముగాఁగఁ దొంటికరణిన్ దెరమాటుననుండి వచ్చిన
ట్లుక్కజమై యొసంగుటయు నందఱు విస్మయమంది వారలన్
బెక్కుతెఱంగులం బొగడి పేర్చె సుమంత్రసునందు లేపునన్.

క. తనసన్నిధి నిలిచినచోఁ, గని యాసక్తిఁ బ్రసూతి కరుణాపరుఁడై
మునిబాలకులం గని యి, ట్లనియెన్ భావ్యర్థనిశ్చితాత్మకుఁ డగుచున్.

గీ. ఈశ్వరుఁడు మేనులని యెడి యిళ్ళలోన, బూనుకొని యుండు గుణరూపియైన మాంద
వనుసరించుఁ జరించు దేవాదితనువు, లెత్తి యిందుకుఁ దగినభోగేచ్ఛ మెలఁగు.

క. ఏ మేనులెత్తు యార్వురు, తా మేనులనొడ మనుశ్వమంది స్వరూపం
బేమరి కులాలచక్రము, నేమం బగుసంసృతికిని నెలవై మెలఁగున్.

క. ప్రాజ్ఞులరై సాలంబున, విజ్ఞానము లేమఁగక వివేకము బలిమిన్
జిజ్ఞాసాపరులగుట న, భిజ్ఞులు పొగడంగ నిట్లు పెంపును గలిగెన్.

క. ఇనవిధానం బాత్మ, యతనమునం జేయుడీ భవానలతాప
చ్యుతి మొనరింపుఁడు యోగ, ప్రతిభామృతసేచనమున బాయుఁ దనుములన్.

క. శ్రీరంగబ్రహ్మము మీ, కోరిక లీడేర్పఁగాత గురుసన్నిధికిన్
మీ రరుగుఁ డనినమాటకు, వారలు నిర్వేదపారవశ్యాతురులై.

మ. గురు లెవ్వారలు పోవు టెచ్చటికి మాకున్ దల్లియుం దండ్రియున్
గురువున్ దైవము ప్రాపు దాపు భవదంఘ్రుల్ గాక వే ఉన్నదే
కరుణాసాగర చాలుఁజాలు భవదుఃఖంబుల్ సహింపంగలే
మరనేయం దగదిమ్ము ముక్తి కరుణాయత్తైకచిత్తంబునన్.

సీ. నిను నమ్మి శరణుజొచ్చినవారి నీలీల పొమ్మని విడనాడ పొసగునయ్యా
అనిన మీహృదయశోధనతకై యిట్లంటి నటులగావించెద నన్నలార
తాతశిష్యులరునై తనరిరిగావున మేలొనర్పఁగఁ బూని జాలినాడ
మన్నాడు దీనులపెన్నిధి శ్రీరంగనిలయుండు నాదుప్రాణికై వహించు
గట్టుఁజేర్పుటకై యటుగాన నిపుడ, ముక్తికనుపుదు మీచేఁ బ్రసక్తమైన
కార్యమొకటియపునది గాదనకను, పూనుడది మన్నిమిత్తంబు పూర్ణకరుణ.

మ. ఇదె యాచేత సువర్చులుండనఁగ మాసిందుద్రింపు మోక్షార్థియై
మదిలో నన్ను గురుంచి యోగనిరతిన్ మాటాడకున్నాఁడు పూ
ర్ణదయన్ మీ రతనిం గటాక్షమిడి నిర్వాణంబు నొందించి నా
మదికై కొం డనునంతలో నతఁడు ధన్యత్వంబునుం బొందెడున్.

క. మీరు పిశాచాకృతులన, చేరుం డచ్చటికి ముక్తిఁ జెందుడటుల శా
పారంభము క్తముక్తియు, నారయ నొకటైనగాని యందఱు రెంటన్.

క. నాకిది యుపకారంబని, వాకొన శిరసావహించి వారలు పుణ్య
శ్లోకు పరాశరు వీడ్కొని, లోకస్తుతుఁ డగు సువర్చులుం జేరి రనన్.

క. నన్నే సువర్చులుఁ డనువాఁ, డెవ్వం డతఁ డెట్లు చేరె నీపున్నాగం
బాన్యత్రాంతం బానతి, యీవేళ నొసంగుఁడనిన యిట్లు పలికెన్.

గీ. నాగదంత యనంతపుణ్యంబు వినిన, నాసువర్చలుచరిత మాద్యంత మేను
తేటగావివరింతు నెంతేని భక్తి, నామహాత్మ్యగ వినుఁడని యానతిచ్చె.

క. వరుణాతరంగిణీపరి, సర మార్యావర్తభూమి సకలనగరీశ్రీ
తరుణీసీమంతముగతి, పుర మమరు విశాల యనవిభూతి దలిర్పన్.

సీ. వెడమువెట్టక రాని ప్రియుఁగూర్పు మనిరంభ కిచ్చుకమ్మలుపల్కు తెమ్ము విటుల
పారిజాతపుపువ్వు పరిమళంబులుగట్టి గంధంబుపొడిపిల్చు గంధకారు
యినుమంత గాలిలేవిటలెంత పనిచేసితని యగస్త్యునిపల్కు నవనిసురలు
వలయుకార్యములు మాకెలనికొక్కరిఁ బంపుమని యిందుఁడేచు రాజావళియును
కలశములు దివ్యవాహినీకమలకోర, కముల బెనఁగొను వరదంబు లమరి యమర
పురము నప్పురమున సౌధవరము లొప్ప, కతన నేకీభవించె నూర్జితవిభూతి.

గీ. అష్టమదముల ఝరపూరితాద్రులనఁగ, మీరు దంతుల తనదుసజ్జారమునకు
రావుగాయనుభీతి నైరావతంబు, వెలుకనైయుండె నప్పురి దరమె పొగడ.

క. ఆవీట నిండ్రపొంగా, మావులు దిగుకతనగాదె మావులనంగా
భూవి గతమరుజ్జయనిజ, ధావనముల మీరె నున్నతతురంగముల్.

క. అగణితకరణిన్ వెలువడి, నగరికవీనులను జూచి నానాఁటికి ప
న్నగపల్లవులార్పఁగ బెట్టుగఁ దత్సంతతికి నలవడును నిట్టూర్పుల్.

వ. మఱియు నప్పురంబు సుందరీమణిగణనికరమణిభూషణమాణవప్రభాకలితమందార
మంజీరచంపకోత్పలమాలికాసుగంధబంధురంబై రుచిరప్రభాతభాస్కరవిలసితమ
ణిమాలికాసుందరంబై వసంతతిలకాకుసుమితలతావల్లిత వనమయూరమత్తకోకిలా
క్రౌంచపదాదిఖచరప్లుతమనోజ్ఞంబై స్రగ్ధరాశ్వలలితభద్రికమత్తేభవిక్రీడితంబై
భూనుతభూతిలకానందంబై మేఘవిస్ఫూర్జితవిద్యున్మాలికాతరళ మానినీరతిప్రియ
భుజంగవిజృంభితప్రహర్షణమంజుభాషంబై సర్వతోముఖమంగళమహాశ్రీకరంబై
వృత్తరత్నాకరమధ్యంబున వృత్తారంబునం బలె నలరుచుండె. వెండియు.

ఉ. ఆపురి కాశ్యపాహ్వయమహాద్విజముఖ్యుఁడు మాధవీవధూ
టీపతియై పదార్థము గడించి క్రతువ్రజముల్ సమస్తమున్
మాపతిఁగూర్చి చేసె సుకుమారు సువర్చలునాముఁ బుత్రిగా
నాపరమేశులబ్ధవరుఁడై కనియెన్ గృతపుణ్యవాసనన్.

క. పాడియు పంటయు తోడవులు, పోడిమియున్ గలిగి కాశ్యపుఁడు మహి నెనఁగా
నేడు గృహమేధియని యే, నాడున్ దనమాట వాసిన మెలంగుకతిన్.

మ. సుతుఁడైనట్టి సువర్చలుండు నిగమస్తోమంబులున్ శాస్త్రసం
తతులున్ నేరిచి తండ్రియాజ్ఞ నొకకాంతారత్నమున్ బెండ్లియై

శతవర్షంబులు నిండ మన్నగరులన్ సంతాపవారాశిలోఁ
నతఁ డన్యాయతముంచి తా విరతిచే ధన్యాత్మబోధంబునన్.

ఉ. చెక్కిట చేయిఁజేర్చి తనచిత్తములో వగపుంచి యాలిపై
యక్కఱలేక సౌఖ్యములని యందక ద్రవ్యమునందు డెందముఁ
జిక్కఁగనీక యెవ్వరిని జీరక పిల్చిన పల్క కూరకే
యొక్కఁడనో విచారమయి యింటికి రాకొకపంచ నుండఁగన్.

క. ఉన్నాడను దల్లితండ్రులు, గన్నట్టి జనంబుచేత గల చుట్టములున్
విన్న ప్రజలెల్ల మూఁగుకు, యెన్నఁడు నీచింత యెఱుఁగ మెఱుఁగ మనంగన్.

గీ. కాశ్యపుఁడు నంతఁ గనకపాంగళ్లు గదల, తలవణఁకగ తనసౌమిదమ్మ్రగారి
నూతఁగొని యొందుకరమున నూతకోల, దాల్చి మెల్లనవచ్చి నందనునిగాంచి.

క. లేవడు జనకుఁడు వచ్చిన, నావలనం దొలఁగ డున్నయరుగునఁ జోటీ
డేవచనము నాడడు కను, గావడు తలయెత్తిచూడఁ గానడు విరతిన్.

క. ఇటులున్న కుమారుని చెం, గటికిఁ దాఁజేరి వెడదకన్నుల నశ్రుల్
జొటజొటఁ గురియఁగ నెమ్మది, దిటఁదప్పి యెలుంగురాల దీనుండగుచున్.

క. ఆస్తీనుఁడై విశిష్టా, గ్రేసర ధర్మంబు లీవెఱింగియు మహా
దాసీన్యంబునఁ జూచిన, నీసభ్యత కెంతవెలితి నేడు ఘటిల్లెన్.

ఉ. నేర్పిత్తి నాగమంబు లిఁక నేరని శాస్త్రము లెల్లఁ దెల్పితిన్
దీర్పరివైతి వీవు జగతీవరసన్నిధులందు నన్నిటిన్
నేర్పరి విట్టులుండఁదగునే యిది యేటివిచారమన్న మా
నేర్పులు నేరముల్ మదిగణించితొ నీకొరు లెగ్గుఁ జేసిరో.

ఉ. కానకకన్నబిడ్డవు గావున నీవిటు చింతనొందఁగాఁ
దానిదెవచ్చి నీజనని దైన్యముతోఁ గనుగంటనీరు వె
ళ్లానుచు మాట వెల్వడక యుండనపుంగుడువుంగుఁడై విచా
రానుభవంబుతో నడల నక్కటికింప విదేమి పుత్రకా.

సీ. అడుగువెట్టిన గందు నరికాళ్లు ముఱిపెంపుకొరమాటగండచక్కెరలు రాలు
గేలుగదల్చిన కిసలయంబు లిసుర్చు పొలయునో నెల్లమించులు ఘటించు
మొగమెత్తునపుడెల్ల మొలపించు హరికాంకు నిలిచిన జాళువానిగ్గు కులుకు
నిం ద్రజాలంబువహించు పెన్నెరులార్చి కలవరేకులుచల్లకలయు జూచి
శీలములకెల్ల నెలవు లక్ష్మీవిలాస, మందిరము పుణ్యసాధ్వి నీమందిరమున
నమన మోహపముల గౌరవముల మఱచి, యుండియుండంగ నేర కిట్లుండ నేల.

క. తన కప్రియం బొనర్చిన, వనితన్ బతివ్రతయైన వదలుట ధర్మం
బనిమిత్తము కులకాంతా, జనము న్విడనాడు దుష్టజన్ములు గలరే.

సీ. ఏమన్న మాతోడ నెదురాడ దెన్నఁడు నెందు వంచినతల యెత్త దీవు
తనపాలి దైవంబ వనినిన్ను భావించు మాకు శుశ్రూష లేమరక సేయు
నతిథిసపర్యల నలయిక ల్చూపదు గడపదు ముష్టి భిక్షుకులవారి
ననదలఁ దనదునందనులట్ల బోషించు నయ్యలఁ జూచి మాటాడఁబోదు
కోపమెఱుఁగదు తనుఁదిట్టుకొనదు పెద్ద, మాటఁబల్కదు నిద్దురమగగియుండ
పరవదాపను మర్మంబు లనలనుపువ, దట్టి యిల్లాలిఁ బాయ నేలయ్య నీకు.

గీ. పుణ్యచారిత్రి మాకేకపుత్రివిషయ, మన్వయము పుత్రులను గాంచి యలరఁజేయు
విత్తుమొదలయినవాఁడవు వెనుకముంద, ఱెవ్వరును లేరు మాకుఁ బ్రాపెవ్వ రింక.

క. నీవు విరక్తుఁడవగుచుఁ ద, పోవనవృత్తి మెలఁగు దీన పుణ్యము గలదే
యీవల మేమును యిల్లా, లావలఁ బలవింప దురితమంట కుమారా.

గీ. పుత్రహీనుండు సద్గతిఁ బొందఁడనుచు, నీవు చదువులఁ జదువుట లేదె యుర్వి
నాశ్రమంబులలో గృహస్థాశ్రమంబు, సాధుజనులకు నిహపరసాధనంబు.

శా. నామాటల్ విననేరకే నియతినున్నన్ భస్మహవ్యంబుగా
కేమీ దానఁ బ్రయోజనంబు గలదే యేలన్న బూర్వంబునన్
రామాదుల్ పితృవాక్యపాలకులుగారా వారు నీసాటి రా
రా మెందుండఁగ నేలరా తనయ రారా లేచి నావెంబడిన్.

శా. ఈశా నిర్మ్మధన మీదుకూలములు నీయిళ్ళన్ బశువ్రాత మీ
దాసీదాసజనంబు లీసకలసంతానంబు లీయైశ్వర్య ము
న్నా సంసారసుఖంబు మాని జెడనేలా వృద్ధుఁడే గాక స
న్న్యాసం బింతయలంతియే నడప భోగాయత్తకాలంబునన్.

గీ. నేఁడు మముబోఁటులకు నెల్ల నిన్నుఁ జూచి, చలువయింతయె గాక యేవలను గలుగు
పలుకవనియేమి యేమింత పలువరింప, రా కటా డెందమూఁదకురా కుమారా.

గీ. ఆదరింపుము నను దల్లియడలు మాన్పు, మారడిలఁజేసి యిల్లాలు గాసింపు
నలువ దిటులుండ లౌకికవైదికముల, నీవెఱుంగవె నియతమా నే తనూజ.

క. పితరుల బుణంబుఁ దీర్పుము, సుతలాభముఁ బొంది మమ్ముఁ జూడుము నీవే
గతియనెడు వారమింకే, గతినోర్తుము నిన్ను బాయఁగలమె కుమారా.

మ. వినరావో చెవు లేమి విస్మృతియొ యావేశాంతరంబో మనం
బున నజ్ఞానము గప్పెనో యనుచుఁ దాఁ బుత్రుచేఁ బట్టుచా

కొన నాలించి సువర్చలుండుఁ బితృభక్తుం డిట్లనున్ దండ్రితోఁ
ఘనవిజ్ఞానవిరక్తిభావము యథార్థత్వంబు సంధిల్లఁగన్.

సీ. అయ్యా యీక్రియ మీర లానతిచ్చినదెల్ల సత్యంబె యేనసంసారి నగుట
వార్జవం జవ మనిత్యం బనికాంచితి కర్మపాశంబులు గట్టువడియు
తాపత్రయముల సంతప్తుఁడయ్యును నదృష్టాకశాహతుల క్లేశములఁ బడియు
నజ్ఞానతిమిరకారావాసమునఁ జిక్కి వాంఛాగ్రహగ్రస్తవర్తనుఁడను
నయ్యు మేమత్వమును నుడియందు మునిఁగి, గర్భవాసానలజ్వాలఁ గ్రాఁగి ఘోర
పంజరాంతరవర్తినై బరగునట్టి, యేనుమరచుట చింతిల్లు టేమియరుదు.

క. అకటా యనవై యామ్య, క్రకచచ్ఛేదనవిభిన్నగాత్రుఁడనై పో
నొక దిక్కులేని తనుగని, నికటాహితములు వచింప నితరమె తండ్రీ.

గీ. పుట్టుమొదలును మృతికి సంపూర్ణభీతి, పెనచి రోగజ్వరంబుల పీడ నొంది
కర్మవాసన జెడక యొక్కడ నసత్తుఁ, జూచి సత్తను దానికి సుఖము గలదె.

క. తీరమునునుండి యెయ్యది, భారంబని యెఱుఁగలేని భ్రాంతిమతికి నా
త్మారామానందసుఖ, శ్రీరంజిలునయ్య యేను జింతిలు టరుదే.

గీ. వలదు చింతిల్లననుచు మీవచనసరణి, దాటరా దటుగాన జింతలు వొలంగి
యున్నవాఁడ నెఱుంగక యున్నవాఁడ, నాదువర్తన మిదికాదనంగఁ బనునె.

క. తమతమ భోగవ్యవహా, రములకు దుర్విషయతత్పరత శ్రీపురుషుల్
తమిఁగూడి బంధరూపాం, గముల సృజింపుదురు వారె కారే యహితుల్.

గీ. మాతృపితృశుక్లశోణితాత్మకశరీర, ధారులకు వైష్ణవంబౌపదంబె గాక
కలుగునే యొండుగతి యపార కార్యపునకుఁ, బుట్టువానికి నసువులు బొందవనగునె.

క. కరుణింపుఁడు నను నేనీ, దురితములకు వెరతు జట్టి దొంతర లంతన్
వెరతునని దల్లిదండ్రుల, చరణంబుల వ్రాలుటయుఁ బ్రసన్నాత్మకులై.

క. సేవించి నీదు కతమున, పావనులము నీవు వంశపావనుఁడవు రం
గావాసము జేరుము మా, దీవన నిష్ఠారసిద్ధి తిరమగు నీకున్.

క. ఆరాధింపు పిశాచా, కారంబుల నున్నవారి ఘనుల నిరువురన్
శ్రీరంగపుష్కరిణీదరి, వారలచే ముక్తి నీ కవశ్యముఁ గలుగున్.

క. ఆశక్తితనయుఁడైన ప, రాశరునకు శిష్యు లాకరణినున్నా రా
వేశాకారంబులతోఁ, బైశాచికరూపవేషభాషణు లగుచున్.

సీ. తనతల్లిదండ్రుల యనుమతిచేతను శ్రీరంగధామంబుఁ జేరి యచట
విజనస్థలంబులు వెదకుచు చంద్రపుష్కరిణీపరితీర కదళికా ర

సాల పున్నాగ వాసంతికా చంపక మాధవీ రమ్యాశ్రమంబు లరసి
కానక పితృపరాధీనుఁ డగు నేని యామ్నాయములు సత్యమయ్యె నేని
గురుల దైవంబుగా నెంచి కొలుతు నేని, యెప్పుడును సూనృతం బేను దప్ప నేని
యేను గనుఁగొన నధికారి నేని నాదు, మ్రోల నిలుతురుగాక యమ్మునియుగంబు.

క. అనుచుఁ బిశాచాకారులఁ, దనమది దేవతలుగాఁగఁ దలఁచి తలఁచినన్
గని మ్రోల వారు నిల్చినఁ, గని సాష్టాంగప్రణామకము గావింపన్.

క. ఎటు లెఱిఁగితివో మమ్మున్, జటివర నీవనిన సూర్యచంద్రులు నరులె
చ్చటనున్నఁ దెలియఁజాలరె, స్ఫుటమై యున్నయది మీయపూర్వఖ్యాతుల్.

క. సర్వేశుకరణి మీరలు, సర్వాంతర్యాము లెందు సామాన్యులరే
సర్వాంధుఁడ మిముఁగొల్చుట, సర్వశుభాచరణహేతు సాధన మయ్యెన్.

గీ. అనిన వారు సువర్చలుఁగని మునీంద్ర, మమ్ముఁ జూచినకతన నీ నెమ్మనమున
గోరునర్థంబులెల్లఁ జేకూడె ననుచుఁ, జాల నమ్రము మదిలో నసంశయముగ.

క. కోరుము వరమున వారా, త్మారాముఁ బరాశరమహాత్ము గురున్
శ్రీరంగవిభునిఁగా మది, నారసి తద్వచనసరణి నని రాతనితోన్.

మ. భవరోగాపహ మాత్మసౌఖ్యకర మాపన్నార్తివిచ్ఛేదకం
బవలంబం బగుణం బమేయ మనఘం బాద్యం బనంతం బనన్
వివిధాభిఖ్యల నొప్పు బ్రహ్మమతఁ డుర్విన్ రంగధామాఖ్యమై
యవతారించెఁ దదంఘ్రిమూలములు నీ కౌఁగాక యాధారముల్

గీ. అని సుమంతుండు వెండియు ననియె వాను, దేవుఁడు పరాశరుండు రమావినోది
రంగపతియిచ్చు ముక్తిసామ్రాజ్యసౌఖ్య, మరుగుమని వారు చెయిచూపినంతదడవ

గీ. ముక్తుఁడయ్యె సువర్చలముని ముకుందు, చరణసరసీరుహధ్యాన నిరుపమాన
పావనామృత శమితపాపజ్వాలంబు, లన వటుజ్వాలులై వారు జనిరి యటుల.

క. కావున పున్నాగంబను, పావనతీర్థంబు శీతభానుసరంబున్
సేవించువారు ముక్తి, శ్రీవరదులు రెండు నధికసిద్ధం బనఘా.

క. ఈతొమ్మిదియును బుష్కరి, ణీతీర్థము లందు నెపుడు నెలకొను కావే
రీతోయ మునీతోయము, శీతలపవమానవశతఁ జేయు నె చలవుల్.

క. కావున నీకథ విన్నఁ జ, నావళికిన్ వలయు కామితార్థము లెల్లన్
దేవాదిదేవుఁడగు రం, గావాసుం డొసఁగు శోభనావహ లీలన్.

శా. ఆతీర్థంబులు నట్టిపుష్కరిణి యయ్యారామపుణ్యాశ్రమ
వ్రాతం బిచ్చటి సహ్యజాతటిని యారంగంబు నప్పట్టణం

చాతీరోత్సవమంటపంబులను నాహా రంగరా జాత్మకం
జాతం బెంతయొనర్చు నందుఁగల సౌభాగ్యైకసంయోగముల్.

సీ. విహరించు నొకవేళ బహుళకావేరికాలహరిప్లవారోహవిహరణములు
జరియించు నొకవేళ సరసవిద్యాధరుల్ గొలువ సైకతశుభస్థలములందు
మెలఁగు నొక్కొకవేళ నలఘుపుణ్యాశ్రమాంచలమహాభూరుహచ్ఛాయలందు
గ్రీడించు నొకవేళ కేళీసరోవరకమఠాంత రాళావగాహనములు
రంగనాయకితోడ శ్రీరంగవిభుఁడు, రంగమీఁ దంగ నెనలేని రాజసమున
ప్రతిదినము నిట్లు మెలఁగుచు భావవీథిఁ, దలఁచి యొకనాఁడు తీరకాంతారములను

సీ. ఒకపరి సికమీఁద నొరపుగాఁగట్టిన బురుసారుమాలు బిత్తరము మీఱఁ
దళుకులీను సుతారతపుముత్తెముల పెద్దచౌకళుల్ చెక్కులఁ జౌకళింపఁ
దగుజిల్లుతాపుతాదట్టిపైఁ బసిఁడిదువ్వలువచెరంగులు దుర్రఁగలింపఁ
గస్తూరి సాంబ్రాలుగలుగు కుంకుమపూత మెయిఛాయతోడ సమ్మేళనముగ
నొక్క సామ్రాణి నెక్కిన హొయలుంచు, వందిజనములు సన్నిధి గ్రందుకొనఁగ
నాప్తసైన్యంబుతో మృగయావినోద, కేళి రంగేశ్వరుండు వాహ్యాళి వెడలె.

క. ప్రమదోత్సాహముతోఁ దా, నుచితక్రియ వచ్చునప్పు డొరయూరపురిన్
నిచుళాధినాథకన్యక, విచలితధమ్మిల్ల రంగవిభునిన్ జూచెన్.

ఉ. చూచి విరాళి జాలిపడుచున్ వగజాపఁగఁజేయు ప్రాయపున్
రాచమిటారి తాల్మి వలరాచకటారికి నగ్గమైనచో
లోచెలి జొక్కి సారసవిలోచనముల్ ముకుళించి పాన్పుపై
లేచుఁ బడున్ గలంగుఁ దరళీకృతబాష్పముఖారవిందయై,

సీ. అదివిని పద్మినీ హృదయాంబుజాత మారంగేశునందుఁ గరంగు టెఱిఁగి
మతనూరడించి భూసురవరేణ్యులచేత శుభలేఖఁ బనిచిన జూచి యప్పుడ
కైచేసి తనతిరుకళ్యాణమునకు మహర్షులే తేర ప్రహర్షమెసఁగ
రాజులుగొల్వ భద్రగజాధిరూఢుఁడై భేరీమృదంగముల్ మూరటిల్ల
చోళరాజన్యనగరియస్తోకమహిమ, సుందరంబైన మాణిక్యమందిరమున
సామజంబునుదిగి పెండ్లిచవికెకరిగి, రంగవిభుఁ డొక్క శుభముహూర్తంబునందు

మ. చోళక్ష్మాపతి పుత్రికన్ గనకవాసోమాల్యభూషాదినా
నాలంకార విభూషితాంగిని మనోజ్ఞాకారకల్యాణయై
యాలీలావతిఁ బల్లకీ నునిచి రంగావాసముం జేరి తా
నేలెన్ బద్మిని నిచ్చలున్ రతముఖాభీష్టప్రధానంబులన్.

గీ. తోడు శ్రీరంగనాంచారుతోడఁ గూర్చి, లీలనోరయూరునాంచారునేలె సరణి
సమయకారతముఖ్యవాంఛలును దేల్చె, వింతయొకటున్నయది నాగదంత వినుము

సీ. శ్రీమహనీయమౌ శ్రీవిల్లిపుత్తూర విష్ణుచిత్తుం డను వేదవేత్త
కలఁ డొక్క వైష్ణవాగ్రణి యమ్మహాతిరుపతిసున్న శ్రీవటపత్రశయనుఁ
గని కొల్చి మాలికాకైంకర్య మొనరించి మత్స్యధ్వజునిఁ జేరి మధురలోన
విద్వజ్జనము విశిష్టాద్వైతసుప్రతిష్ఠయు నొంది శౌరి సాక్షాత్కరింప
నలరి తనవిభుఁడుజేరి కృతార్థుఁడగుచు, దినములుగ్రమింప నొకనాఁడు వనములోన
దులసికాననసీమ కన్నులు జెలంగ, నెట్టిదో పుణ్య మొకముద్దుపట్టిఁ గనియె.

ఉ. చామనచాయ మేనుగల చక్కని యన్నన నట్టిచూచి చే
యామరకెత్తు నేర్పన సమంచితలీలల హస్తపద్మముల్
ప్రేమ గ్రహించి సంతతము ప్రీతి జెలంగగ రంగధాముఁడు
ద్ధామగతిన్ సమస్తజగదావనదీక్షితుఁ డత్తఱిన్ గృపన్.

ఉ. అందఱు రాణివాసముల యక్కఱ లిక్కువముల్ స్వభావముల్
కందువ లిచ్చలుం దెలిసి కామితవస్తులొసంగి బ్రోచి తా
నందఱ కన్నిరూపులయి యార్తశరణ్యుఁడు రంగధారుణీ
మందిరుఁ డుర్వియేలె నసమానమహామహిమానుభావతన్.

సీ. శ్రీరంగనాయకుఁ డీరీతి నలరుచు ననుదిన పక్షమాసాబ్ద విరచి
తోత్సవంబుల మించి యొకమాటు తనుఁ జేరుకొనునారలకు నెల్లకోర్కులొసఁగి
యవనినాద్యస్వయంవ్యక్తవిమానమౌ గంగసాంజ్ఞిక మను నాగకథల
తెలివిడైన ప్రధానతిరుపతి విలసిల్లె నని నాగదంతుతో వ్యాసమౌని
తెలిపెనని శౌనకాదిమౌనులకు సూతుఁ, డిటు శ్రీరంగమాహాత్మ్య మేరుపరుప
వారలెల్లఁ గృతార్థులై మీరి యుభయ, లోకసౌఖ్యము లంది రస్తోకమహిమ.

మ. నరు లీదృగ్విధమైన గారుడపురాణప్రోక్త పద్యావళిన్
జరణంబైన లిఖించినన్ జదివినన్ జర్చించినన్ బల్కినన్
బురుషార్థంబులుఁ గామితార్థములు సంపూర్ణాగమస్థైర్యముల్
వరమాయుర్విభవాంగనాయత సుసౌభాగ్యావళుల్ జేకురున్.

మ. శ్రితకల్యాణకలాప సేవకజనానందస్వధాపాంగ సం
శ్రితభోగప్రద పాదపద్మభజనక్షేమంకరా వైభవా

ధృతభక్తవ్రజ దానదాక్షిణ్యతవిదాకీకారనిష్ఠామనో
వ్రితపుణ్యోదయ భాగధేయ సుజనైశ్వర్యోపకన్యాస్యాత్మకా.

క. కమలా మనస్సరోరుహ, కమలాలంకరణ సలలిత కరుణా భరణా
కుముదాది దాసలోచన, కుముదసుధాకిరణ సుగమసట సుగు[illegible]ణా.

స్రగ్విణి. భండనవ్యాళి నిర్బంధ నిగ్రంధిమా
పాండజస్వామిసాహాయ్యచర్యాద్భుతశ్రీ
చండదోశ్శౌర్యరక్షాకలీనోన్నతో
ద్దండ కోదండ పాండిత్య గండాత్మకా.

గద్య

ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సగుణ [illegible]
ర్థిథకవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్టు [illegible]
గర్భాబ్ధిచంద్ర వరదరాజేంద్ర ప్రణీతంబైన గారుడపురాణ
శతాధ్యాయి శ్రీరంగమాహాత్మ్యంబను మహా
ప్రబంధంబునందు సర్వంబును

దశమాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

